

Национална и универзитетска библиотека
"Св. Климент Охридски" - Скопје

PC II 29/1938/1939

11956004598

COBISS 0

Rp. II-29/38,39

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
Скопје

Rp 11.29
4011.1740/938-39

УЧЕЛА

ПОЉОПРИВРЕДА

НАШЕГА

ЈУГА

2

4598/56

Пољопривреда нашег Југа. Излази месечно један пута Претплата Дни. 10 — годишње
Уређује одбор. Одговорни уредник: Инг. Боривоје Атанацковић, Директор Државне Ергеле
Душаново — Скопље.

Власник: за Секцију Скопље Удружења Југословенских Агронома Др. Благоје Рогановић,
Директор Пољопривредне, огледне и контролне станице у Скопљу.

Штампа „Немања“ адужбинска штампарија Вардар, бановине Скопље, Цара Николе 35.
Администрација и уредништво Скопље, Цара Николе 35.

Новац за претплату слати чек, уплатницом Поште, штедилнице на чек рачун бр. 81740.

САДРЖАЈ:

Наша прва реч	1
Чланци и расправе:	
Поправљање плодности земљишта	3
Поуке и савети:	
Плавилно опасивање кобила	6
Важност прскања винограда	7
Спремање бордовске чорбе	9
Грожђани пепељаста мољац	10
Како ћемо постићи здраве јабуке и крушке	13
Сузбијање пламењаче на шљиви	14
Нега и чување вина у пролеће	15
Јужна Србија препуна је лековитог и аро- матског биља	17
Шта држаоц пастува треба да зна	18
Фацелија за пчеле	20
Обавештења и новости:	
Осигурање усева од града	20
Кредит за набавку пољопривредних справа	21
Закон о слатководном рибарству	21
Осврт на пољопривредне прилике	24
факта и документа са нашег села	24
Пољопривредна књижевност:	
Агрономски гласник	25
Пољопривредни гласник	26
Пољопривредне организације и установе:	
Удружење југословенских агронома	26
Удружење одгајивача коња	27
Удружење одгајивача првеног домаћег говечета	27
Пољопривредна куповина и продаја	28
Пољопривредна служба и службеници	28

Бр. 21/а

№ 2. 4598/56

РСЦ 29/1938/1938

4598/56

Наша прва реч

Изразећи пред јавност са овом првом свеском нашег часописа сматрамо за потребно, да са неколико речи објаснимо нашим читаоцима разлоге, који су нас навели да покренемо овакав лист. Изнећемо наше намере и жеље, како би нас јавност могла одмах правилно оценити, разумети наша настојања и помоћи нас у овом општекорисном послу.

Удружење Југословенских Агронома има задатак, поред сталешке организације и заштите сталешких интереса својих чланова, да ради на унапређењу нашега села — на његовом економском јачању и просвећивању. Како је развитак и напредак агрономске струке и сталежа зависан од економског стања нашег сељака, то су агрономи у толико више позвани да раде на побољшању живота и материјалног стања на нашем селу. Боље материјално стање и богаство нашега села омогућује пак примену бољих техничких средстава и савршенијих начина рада у пољопривредној производњи, те тако квалитативно и квантитативно подиже ту производњу и чини да наша народна заједница као целина постаје богатија и снажнија. Из ових факата се види, да рад агронома на унапређењу нашега села није произашао из пролазног елана и одушевљења за наше село, већ да је условљен чврстом узајамношћу интереса и агронома и сељака и целе наше народне заједнице.

Оценивши правилно велики значај писане речи, Секција Скопје Удружења Југословенских Агронома одлучила је, да покрене овај часопис, како би преко њега дошла у ближи додир са нашим селом, окупила око њега све оне који су упућени и позвани да на унапређењу нашег села раде, а кроз њега поукама, саветима, обавештењима и изиошењем најтачнијих података о животу и раду на нашем селу деловала, да се живот на селу побољша, с једне стране бољим и уреднијим отправљањем свих вослова у сељачком газдинству, а с друге стране стварањем законских погодности и услова за развитак и напредак нашег села.

Поставивши себи овакав задатак ми ћемо се трудити, да садржину листа подесимо тако, да постављени задатак што боље испунимо.

Приказиваћемо рад агронома а исто тако и других стручњака, који на подизању благостања нашег села раде, како би упознали нашег сељака са њима и њиховим позивом и дали му упуство, како да се њиховим радом користи за свој економски бољитак. Даваћемо поуке, савете и упуства за обављање разноврсних послова на њиви, у врту, вотњаку, винограду, у шуми, ливади и пашњаку, код стоке, у дворишту, у кући и амбару, при продаји производа и куповини разних потреба, у општини, начелству и суду. Даваћемо податке о стању наших сељачких економија, приказиваћемо прилике под којима поједина наша села и поједине сељачке економије живе и раде. Доносићемо новости из пољопривреде наше земље и иностранства. Приказиваћемо пољопривредне књиге и часописе. Објављиваћемо податке о ценама пољопривредних производа и потреба, даваћемо податке о могућности куповине и продаје, добијања пољопривредних службеника и стручних радника. Овај богати материјал даће прилике сваком пољопривреднику, да у нашем часопису нађе све што му треба, која могућност биће повећана још и тиме, што ће сваки читалац имати права да поставља захтеве, да се пише и дају обавештења о ономе што њега интересује.

За овај велики посао потребна је свесрдна сарадња не само свих агронома који послују на нашем југу, већ и свих осталих пољопривредних стручњака и стручњака сродних струка, затим и свих других који на подизању нашег села раде, а пре свега потребна је сарадња самих сељака, који ће својим учешћем дати најпожељнији правац писању листа и који ће најверније моћи да изнесу своје прилике и своје потребе. Ради овога, ми упућујемо свима позив на сарадњу, верујући да ће се и изван редова агронома наћи доста добронамерних људи који ће се својски прихватити овога посла.

Овај часопис, како рекосмо, покреће Секција Скопље Удружења Југословенских Агронома. Покреће га сама својим скромним средствима, сматрајући да покреће једну добру и корисну ствар, те ради тога неће жалити жртве да ову нову установу одржи и изгради како треба. Лист почиње излазити једанпут месечно на шеснаест страница, и овај први број садржи све рубрике које ће и у будућим бројевима бити стално обрађиване. Из ових рубрика могу наши читаоци и будући сарадници јасно видети, шта могу у нашем листу наћи и какав материјал треба слати за штампу. Надамо се, да смо садржајем листа одговорили потребама наших сељака, те да ћемо наићи код њих на разумевање и одзив. Приликом одређивања цене листу такође смо водили рачуна о могућностима наших сељака, те смо цену снизили на минимум, како би с те стране овај наш часопис био приступачан свакој сељачкој кући. Надамо се, да ћемо наићи на повољан пријем код наших будућих читалаца, којима смо лист наменили, те да ће нам они својим претплатама омогућити, не само да покријемо режиске трошкове, већ и да лист технички усавршимо и повећамо му број страница.

У нашој земљи постоји приличан број пољопривредних часописа, који се налазе на достојној висини и одлично испуњавају задатке који су им постављени. Али ти часописи из разноликих разлога нису могли да допру до свих земљорадника, те се ту осећају велике празнине које треба попунити. Те празнине могу се попунити часопи-

сима, који ће писати само за прилике једнога краја и који ће својом ценом бити приступачан и најсиромашнијем, а садржајем богат и разноврсан. Ми хоћемо једну такву празнину да попунимо на нашем Југу и да пишемо за велики број наших сељака, који до сада пољопривредне часописе није читао. Хоћемо да им пишемо о ономе што је њима најближе и најпотребније а што до сада ни у једном другом часопису нису могли да нађу. Поред овога, хоћемо да дамо прилике осталим читаоцима, да у нашем листу нађу аутентичне податке и факта о пољопривредним приликама на нашем Југу, и о условима и могућности рада на унапређењу пољопривредне производње овога краја. Наш успех у овој послу зависиће колико од нас самих толико и од средине у којој дељамо, као и од читалачке публике којој је овај лист намењен.

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Поправљање плодности земљишта

Има великих површина обрадивог земљишта које је слабе плодности било по својој природи било услед исцрпљености, јер је много векова засејавано житарицама а није ђубрено.

Таква слаба земљишта дају слабу жетву, често у зрну само 2—3 пута већу од посејаног семена, а поред тога захтевају честу и бољу обраду, више талога, боље семе и рану сетву.

Слаба земљишта су већи терет за земљорадника: она дају мањи приход а траже више рада и издатака.

Ако газдинство има само слабог земљишта обично добивена жетва није довољна за исхрану стоке и људства и таква газдинства се морају подржавати се стране, а ако се не поведе рачуна о повећању плодности земљишта смишљеним радом, избором приходнијих биљака и насада осуђени су на пропадање.

Земљиште као основ ратарске производње најпре треба да буде оспособљено за бољу производњу, за бољи жетвени принос и то значи, да се његова плодност повећава и одржава.

Плодност земљишта је капитал који ако се повећава даје бољи приход. Отуда стремљење сваког земљорадника треба да буде управљено и на то, да својим смишљеним радом повећава плодност земљишта, јер ће га у исто време оспособљавати за разне корисније усеве и повећавати приход газдинства.

Одавна је познато да се плодност земљишта може повећати стајским ђубретом, а да се најслабије земљиште може претворити у башту ако се има и воде за наводњавање. Али стајског ђубрета нема довољно за ђубрење слабих земљишта, јер њега немају многа газдинства пошто немју хране да држе довољан број стоке. За ђубрење пак вештачким ђубретом потребне су претходне пробе и новчана средства.

Позната је ствар, да грахорица поправља земљу и да после гра-

хорице боље успевају житарице. Исто тако поправља земљу уров, грашак, лећа, луцерка, детелина, лупина и др.

Све ове биљке на своме корењу имају коврцице (задебљања) у којима живе мала бића (бактерије) невидљива простим оком, а која примају азот из ваздуха и предају га биљци, те после жетве таквих усева добија се боља сточна храна од које исхраном стоке остаје боље ђубре. Осим тога и само корење ових биљака такође служи као боље ђубре него ли корење од житарица. Највише корења оставља после преоравања луцерка, јер она има дубок корен често до 3 м.

Лупина или вучјак је исто тако биљка која се сеје на slabим и песковитим земљиштима ради поправљања земљишта. Ова биљка сеје се у пролеће а затим у цвету заорава. Важност њена је велика што успева и на слабијим земљиштима а после себе оставља земљу обогачену храном. Својим јаким корењем лупина може да се храни и расте и на најслабијим шљунковитим земљиштима на којима врло слабо успевају друге биљке. — Када се стабљике у цвету заору, пошто су сочне и зелене, брзо труну и претварају се у ђубре. Овај начин поправљања плодности земљишта зове се *зелено ђубрење*.

Ако је земљиште исувише исцрпљено и слабо, потребно је да се испита шта му недостаје. За испитивање греба употребити вештачко ђубре свих врста и сваким посебно пођубрити један део земљишта на коме се има посејати грахорица, уров или лупина. Утврди ли се, да је усев знатно бољи на којој од пођубрених парцелица, значи да је земљиште најсиромашније том врстом хране за биљке, коју садржи дотично ђубриво. У овом случају зелено ђубрење ће бити корисније ако се цела парцела пођубри пре сетве одговарајућим ђубретом. Тада посејана лупина, грахорица или уров успеће много боље и од зеленог ђубрења биће већа корист.

Ако се оскудева у сточној храни, што је чешће код нас случај, посејана грахорица, уров и боље врсте лупине могу се покосити те тада имамо и сточну храну и донекле поправљено земљиште.

Заоравање за зелено ђубрење или орање после косидбе треба да се изврши по могућству кад има влаге. После орања одмах подрљати, а у случају већих киша доцније још једном плитко преорати или прећи култиватором, копачицом, ралицом па подрљати.

Дрљачење орања у Јужној Србији од огромног је значаја не само ради чувања влаге толико потребне за јесењу сетву, већ и ради тога што се у влажној ораници очувају живе оне исте бактерије (сићушна бића), која су остала на кореновима заораних биљака и у влажној земљи пуној остатака стабљика и корења продужавају свој користан рад на богаћењу оранице азотом и другом храном заједно са другим бактеријама до идуће јесење сетве. Ова сићушна бића би великим делом угинула и нестала, кад би се земљиште оставило неподрљано и грудвасто. Влага се испари, земља осуши и престаје сваки живот у њој.

На земљи на којој може успевати, луцерка може најбоље послужити за поправку.

Луцерка је у Јужној Србији до ослобођења била мало позната биљка. Она се све више и више сеје, али првенствено по долинама, у околини градова и на местима где је близу подземна вода или је могуће наводњавање. Луцерка је вишегодишња биљка и има најдубљи

корен од свих осталих пићних биљака и биљака за поправку земље. Дајући много првокласне сточне хране она омогућава бољу исхрану стоке и тиме нагомилавање сточнога ђубрета, које најпре и најбоље служи за поправљање и подизање плодности земљишта. Својим дубоким корењем она буши земљу, ствара дубљи плоносни слој и обогаћује га хумусом; ствара погодну средину за бактерије и омогућава дубље продирање кишне воде, те тако омогућава и корењу културних биљака да дубље продре и нађе више хране. Ради овога луцерка после себе оставља земљу не само обогаћену хранивом већ и поправљену механички — разрађену у дубину што је нарочито потребно за тешка смоничава земљишта. Луцерка може да успева и на земљиштима која се ненаводњавају ако су дубока и ако се претходно припреме како треба за сетву. Земљиште за луцерку пре свега треба да буде чисто од пиревине, да се један пута дубоко обради плугом с јесени, затим прорава плитко и дрљачи неколико пута — после сваке обраде — све до сетве. Добро је луцерку сејати у јесен после јаловог угара, али се може с успехом сејати и иначе било у јесен или у пролеће ако се земља како треба припреми. Но на сувим земљиштима, кога имамо у великим површинама, треба луцерку увек сејати после добро рађеног јаловог угара, јер је једино тако успех сигуран. У случају да луцерка не успева без видљивог разлога значи, да у земљи нема оних потребних бактерија за стварање коврџица на корењу, у ком случају треба пре сетве разбацати нешто земље од старог луцеришта. Сејање у редове са већим размацама (од 30—40 см.) омогућава прашење, те се на сушним местима може економисати са влагом и обезбедити већи принос и у сену и у семену. Принос у сену и у семену бива већи када се примењује и ђубрење стајским ђубретом или суперфосфатом. Ђубрење кречом је врло корисно, нарочито на земљишту које нема креча.

Луцерка као усев за поправљање земљишта је врло корисна, јер још од прве године даје већи приход у сену него житарица у зрну. А после, када се прореди и смањи принос, треба да се заоре, после чега ће земљиште бити толико поправљено и обогаћено, да се могу сејати са бољим успехом не само житарице већ и друге биљке, разуме се, ако се примењује и даље боља обрада, боље семе и сетва и подржава плодност земљишта.

У закључку може се казати да је подржавање и повећање плодности земљишта основни услов за напредак у производњи сваког газдинства и с тога треба сваки земљорадник да мисли на то, како ће плодност своје земље повећати, те да према својим приликама и могућностима одлучи на који начин ће то учинити. Овом приликом смо указали на разна средства за повећање плодности и нарочито истакли важност некојих биљака у овом послу, чија употреба би код нас требала што више да се прошири. Приправни смо да на захтев дамо и појединачне савете специјално за прилике онога који савет тражи.

Скопље.

С. Михаиловић, ср. пољ. референт

Правилно опасивање Кобила

Цена коњима последње две године стално је у порасту тако, да је коњарство опет постала рентабилна пољопривредна грана, те наш сељак има рачуна њиме да се бави и одгајује ждребад. Раније, кад су цене биле ниске, држаоцима кобила било је или свеједно, да ли ће им кобила остати ждребна, или су више волели, да им се кобила и неждреби, како би била способнија за радну употребу. Данас, па и у догледном времену у будућности, корисно је производити и одгајивати ждребад, јер се тај посао сада добро исплати, нарочито ако

Ждребна аранска кобила

се одгаје добри коњи. Ради овога, сопственику кобиле не може више бити свеједно, да ли ће му кобила остати ждребна, него на против треба то да настоји и то да пази да му остане ждребна од доброг пастува, како би добио што боље ждребце и од њега однеговао што бољег коња.

Истичући ово хоћемо сада, кад је припусна сезона у јеку, да дамо неколико савета сопственицима кобила, како би још ове сезоне могли успешно спровести опасивање својих кобила.

На првом месту сваки треба да се постара, да у својој ближој или даљој околини пронађе што бољег пастува. Овај посао је олакшан тиме, што Банска Управа спроводи сваке

године лицеецирање пастува, те се сви лоши и слабо развијени пастуви штроје, (кастрирају). Уз ово Држ. ергела Душаново, III Арм. област из својих гарнизона и Банска управа из својих пољопривредних установа шаљу сваке године око стотину пастува у сезонске припусне станице, где стоје на расположењу три месеца за бесплатан припуст кобила свих земљорадника у околини. Поред овога Државна Ергела у Душанову даје своје пастуве и у приватну негу и закуп, те се и под њих могу приводити кобиле уз незнатну накнаду држаоцу пастува. Овим је омогућено да сваки сопственик кобиле дође до доброг пастува, те им зато препоручујемо да за своје кобиле нађу што боље пастуве.

Кад су пронашли пастува важно је, да кобилу воде на опасивање у право време, т.ј. кад је кобила у жару, јер се једино тад може оплодити. Жар се код многих кобила лако познаје, што сваки соп-

ственик кобиле зна како, али има кобила код којих је жар тешко уочити. Зато, ако је пастув близо, најбоље је водити кобилу чешће на пробу, кад год макар мало има изгледа да је у жару. На проби пред пастувом кобила својим држањем и понашањем очигледно покаже да ли је у жару или не. Код кобила, које су се ождребиле, жар се обично појави петог до једанаестог дана по ждробљењу, те је у то време (најбоље седмог дана, а ако не прими деветог, па једанаестог) треба одвести на пробу под пастува. Кад се пробом установи, да је кобила у жару, онда треба извршити припуст пазећи, да пастув стварно семе избаци, јер се дешава да из разних узрока пастув сиђе са кобиле пре но што је семе избацио. У том случају треба пастува пустити да поновно скочи и да семе избаци.

Првим припustom није све учињено, јер је код кобила чест случај да од првог припуста не остану ждробне. У овоме многи сопственици кобила греше, јер сматрају да је један припуст довољан, те не воде рачуна да кобилу треба и када треба довести на понован припуст. Жар кобила траје три па и до девет дана, због тога треба то време искористити за понован припуст. Ради овога треба већ трећи дан од првог припуста довести кобилу поново код пастува на пробу, те ако се покаже да је још у жару поновно извршити припуст. Ако код другог привођења кобила одбије да прими пастува постоји велика вероватноћа да је остала ждробна, али ипак то није сигуран знак те и даље треба пазити, да се после извесног времена жар поново не појави, у ком случају је треба поново водити пастува. Жар се код кобила обично појављује у размацима од 21 до 28 дана. Ако је кобила пак трећи дан по првом припусту понова примила пастува, треба је понова после 3—5 дана довести на пробу и припустити ако буде хтела да прими. После овога треба пазити, да се жар понова не појави, те ако се појави, извршити поновне припuste према горњем упуству.

Радећи овако, успеће се у већини случајева да кобила остане ждробна, изузев у случајевима привремене или сталне неплодности кобиле или пастува. Ради тога ко жели да му кобила остане ждробна, треба да се држи предњих упустава, а у почетку смо видели да треба и зашто треба то да жели сваки сопственик кобиле.

Ing. Б. АТАНАЦКОВИЋ,

Директор Државне Ергеле Душаново

Важност прскања винограда

Сада је време, да виноградар своје винограду поклони пуну и озбиљну пажњу, како би га благовремено сачувао од биљних болести и штеточина. Оно што се сада пропусти не може се касније надокнадити, јер ће бити сасвим касно, па сматрам да је сада прави моменат кад виноградарима на ову чињеницу треба скренути озбиљну пажњу.

Овоме чланку је једина и најглавнија задаћа, да виноградаря благовремено упозори, да не заборави на огромну важност прскања винограда са бордовском чорбом ради спречавања и сузбијања пламењаче.

Пламењача, или како је народ у разним крајевима зове „бастра“, „тоња“ или „љута роса“, спада у ред најопаснијих биљних болести које нападају винову лозу. Она је у стању под повољним условима за неколико часова да уништи огромне површине под виновом лозом. Не постоји сличне болести како у животињском тако ни у биљном царству, која би за краће време могла учинити толико штете на огромним површинама земљишта као пламењача.

О пламењачи је до сада много говорено и писано, па је већ одавна пронађено и сигурно средство за њено спречавање и сузбијање. На жалост, и поред свега тога, благодарећи лакомислености и немарности самих виноградара, па чак и оних, који од винограда очекују једини свој сигуран приход, пламењача упропашћује сваке године на хиљаде хектара под виновом лозом. Може ли бити жалосније слике од оне, кад у летњим месецима пропутујете главна виногорја ове бановине, која је иначе врло повољна за гајење винове лозе, па место општег зеленила видите општу пустош, коју је пламењача учинила на неопрсканим или слабо и неблагоприятно прсканим виноградима!

Имао сам прилике, путујући по бановини у прошлој години, да видим на више места напред поменути жалосну слику, па бих желео да се ове моје речи не схвате као обичне фразе, већ да оне послуже као апел, у првом реду виноградарима, да се још одмах припреме за борбу против пламењаче, како им и ове године не би виногради пропали. Треба запамтити још и то, да виноград који буде две до три године узастопно нападнут од пламењаче, поред тога што не доноси редован род, толико ослаби, да за неколико година осуђен да се сасвим осуши.

Треба једаред одбацити празна веровања, да пламењача не напада виноград ако су у њему ризанети неке крпе или постављена нека стакла, јер сви знамо да се од свих предмета не плаше ни врапци а камо ли пламењача, коју проузрокује једна гљивица која се голим оком не да видети.

Борба са пламењачом није тако тешка колико то на први поглед изгледа, тим пре, што се она сузбија и спречава са сигурним и сразмерно врло јефтиним средством, које се зове „бордовска чорба“.

О припремању бордовске чорбе за прскање винограда биће објашњено на другом месту овога листа, али пре него што виноградар приступи припремању бордовске чорбе или ма каквом другом стручном послу у винограду потребно је да зна и запамти ове неопходне ствари:

1) Да се за све стручне савете увек обрати стручном лицу, у овом случају среском пољопривредном референту, који је не само по своме позиву, већ и по осећањима дужан да му као прави пријатељ тражени савет и да;

2) Не обраћати се нити пак примати савете од нестручњака, нити од лица која вам злонамерно често пута дају погрешне савете;

3) Припремити онолико чорбе, колико се може утрошити за један дан, јер ће чорба која остаје неколико дана неупотребљена изгубити скоро сасвим од своје употребне вредности за прскање лозе, па чак шта више постаје и штодљива за младо лишће;

4) Водити рачуна да материјал од кога се бордовска чорба спрема

буде што чистији, јер ако се употреби нечист плави камен и креч неће се моћи никада утврдити права јачина бордовске чорбе, а то је врло важно за њено успешно дејство:

5) На благовременост првог прскања обратити нарочиту пажњу, јер ово прскање важније је од свих осталих. Често пута успех прскања винограда зависи од неколико пропуштених часова;

6) По разним стручним књигама налази се тврђење, да су довољна четири до пет прскања у току вегетације. Напомиње се да је немогуће тачно утврдити број прскања винограда, јер то зависи у првом реду од временских прилика. У колико је лето кишовитије у толико више пута треба виноград прскати, па то често пута иде 8—9 пута;

7) Пошто пламењача напада све зелене делове лозе, водити рачуна да се сви ти делови и опрскају са бордовском чорбом;

8) Најповољније време за појаву пламењаче јесте онда, кад после кише огреје сунце, јер је тада поред довољне влаге повољна и температура ваздуха, а то су главни услови за развијање пламењаче;

9) Избегавати сађење и подизање винограда у равницама, јер су тамо честе магле и росе, те тиме дају врло повољне услове за појаву пламењаче.

Ако виноградар о свему овоме буде водио рачуна, може и под најнеповољнијим временским приликама очекивати, да ће му виноград бити сачуван од ове болести и да ће му редовно доносити довољно рода, од кога ће надокнадити утрошени капитал и рад, који су у сваком случају врло велики.

Скопље.

Ing. МИЛ. М. ПЕРОВИЋ

Спремање бордовске чорбе

У борби око сузбијања и спречавања појаве пламењаче на виновој лози није довољно да се само предузму потребне мере, на које је указано у предходном чланку. Није дакле довољно само извршити потребна прскања винове лозе бордовском чорбом, макар и правремено, јер од тога неће бити никаквог успеха већ ће и онда бити узалудан труд и некорисно утрошен новац око набавке материјала за спремање бордовске чорбе, ако се бордовска чорба не спреми како треба.

Како се бордовска чорба не добија готова већ је мора сваки виноградар спремати за себе, и како се до сада показало, да многи виноградарци незнају да је спреме како ваља те и од предузетих прскања немају никакве користи, сматрамо за потребно, да упозоримо виноградаре на следеће и да их укратко упутимо како треба да спреме бордовску чорбу.

Предходно напомињемо, да се за разна прскања спрема и употребљава и бордовска чорба различите јачине. Тако за прво прскање, када су ластарићи и лишће винове лозе млади и нежни, треба спремати и употребљавати чорбу јачине 1—1½%, што значи да на 100 делова воде дође 1—1½ кгр. плавог камена. За друго и свако наредно прскање, у колико ластари и лишће винове лозе старе и јачају, повећава се и јачина бордовске чорбе. Узима се 1½, 2½%, па и 3%.

Шта је бордовска чорба? Бордовска чорба је раствор плавог камена и креча у води.

Како треба спремати бордовску чорбу и нашта треба пазити при спремању исте? Рецимо да хоћемо да направимо 100 литара бордовске чорбе за прво прскање, чија јачина треба да је 1%. У неком дрвеном суду (буре или др.) узме се 100 литара чисте воде. Одатле се одлије у други мањи такође дрвени суд око 10 литара воде. Затим се узме 1 кгр. плавог камена, веже се у чисту ређу крпу и замочи у воду у већем суду где нам је остало око 90 литара воде, и то тако, да ова крпа са плавим каменом не падне чак на дно суда, него да стоји нешто испод површине воде, ради чега се привеже за штап препречен преко бурета. Ако се ово уради по подне, до сутрадан сав плави камен се истопи и пређе у раствор.

У други мањи суд, где смо одлили десетак литара воде, размути се један килограм угашеног или пола килограма негашеног живог креча тако, да се направи кречно млеко. Ово кречно млеко се процеди кроз сито од прскалице, да би се одстранили крупнији комадићи креча који се нису могли растворити. Овако припремљено кречно млеко сипа се полако у танком млазу у онај већи суд где је растворен плави камен а при том се неком мотком добро меша. Тако се целокупна количина кречног млека изручи у раствор плавог камена и меша све дотле, док се ова два раствора потпуно не помешају. На овај начин чорба је готова за употребу, сипа се у прскалице и прска лоза.

Чорбу треба употребљавати за прскање истог дана када је спремљена, иначе ако она стоји, ослаби и није ефикасна.

Многи се виноградарии при спремању бордовске чорбе варају и међу у исту знатно већу количину креча, јер је исти јефтинији, а мање плавог камена, јер је прилично скуп, мислећи да су на тај начин мањак у плавом камену надокнадили већом количином креча. Ово је скроз погрешно и од овако спремљене бордовске чорбе нема никакве користи.

Бордовска чорба је добро спремљена и ефикасна само онда ако се употреби толико креча, да се њиме само поништи киселина коју чорби даје плави камен. Ово се најбоље познаје, ако се у чорбу умочи парче црвене лакмусове хартије, која се јефтино продаје у апотекама, па ако ова хартија врло слабо поплави онда је чорба добро спремљена. Ако пак ова хартија не поплави слабо, треба чорби додавати још кречног млека, док се поновним мочењем ове хартије не постигне да она слабо поплави.

Добар виноградар може и без тога да одреди, да ли му је чорба добро спремљена по боји исте. Боја добро спремљене бордовске чорбе је отворено-азурно плава као што је боја чистог ведрог неба.

Скопје.

Ing. A. ТАСИЋ

Грожђани пепељастии мољац

Долази месец мај — време, када се појављује прва генерација грожђаног пепељастог мољца, од којег већ неколико узастопних година виноградарии у околини Скопља осећају 30—50% смањења прихода у грожђу. Верзије, које по Скопљу круже, да поједине чардаклије у двориштима кућа, као и поједини виногради не могу успевати

због тога, што су на калемљеној лози те им грозђе скапава, последница су појаве и напада грозђаног мољца, а ни у ком случају зато, што су подигнути калемљеном лозом. Услед сличне необавештености, појединци посипају лозу у корену пепелом, чађу, сумпорним цветом, плавим каменом и др. рачунајући, да ће на тај начин спречити даље трулење грозђа.

Да би неупућенима ствар била јаснија, и да би знали да употребе сигурније мере за одбрану, даћемо им следеће обавештење:

На виновој лози, поред других штеточина и болести, појављују се на грозђу и црвићи т.зв. „Грозђани пепељаста мољац“ којим Скопље са околином, почев од Киселе Воде, дуж Водна, па све са Козлијом у доста јакој мери обилује. Начин живота поменутог мољца, састоји се у следећем:

Под кором 2—3 годишњих ластара и на чокоћу, као и испод испуцане коре притака, налазећих се уз чокоте у виноградима, презиме јаја поменутог мољца, која се услед сићушности и сличности са јајима других штеточина, голим оком тешко могу распознати. Током месеца маја, кад време отопли и винова лоза буде у цвету, ако се пажљивије погледају цветови на мољцем зараженом чокоту видеће се, да је цвет на многим местима обавијен мрком паучинастом материјом. У већини случајева, када се оваква смеша паучинасте материје на цвету отвори, видеће се, да се у њеној средини потпуно заштићен од спољњег утицаја налази мали врло живахан црвић. Овај црвић је представник прве генерације мољца (он се појављује три пута током једнога лета) који, скупљајући прашнике у паучинасту материју, покрива их и спречава правилно оплођавање грозђа. После извесног времена њега нестаје, јер се учаури, да би се после овога појавио као лептир који снесе јаја па се друга његова генерација појављује крајем јула или почетком августа, нападајући у то време грозђе, које има зрно већ формирано. Трагови његове појаве у ово доба, примећују се на грозђу по отворима на зрнима направљеним. Иначе зрна не труле, јер су зелена, те имајући у себи више киселине, трулењу се јако одупиру. Само ране сорте грозђа, које у ово доба имају више шећера, подлежу и трулењу, због чега их у местима мољцем зараженим треба одмах брати чим сазру, иначе прети опасност да истрале.

Крајем месеца августа, или почетком септембра, појављује се и трећа генерација која је и најопаснија, јер је у то доба грозђе већим делом зрело или у пуном шарку — са много више шећера него приликом појаве његове друге генерације. Мољац напада на грозђе у ово доба на исти начин (нагриза — буши зрна) као и у времену појаве друге генерације, само са том разликом, што су црвићи уочљивији како у зрну тако и међу зрнима на грозду, јер их је у ово доба у много већем броју. Начета зрна услед већег садржаја шећера брзо прелазе у трулење па се и здрава заразе, те услед тога прети велика опасност од трулења, ако овакво грозђе остане дуже времена на чокоту као и код ранки, то је нужно да се зрело грозђе што пре обере.

Из напред изложеног се лако може закључити, да су средства којима се неупућени служе у одбрану од мољаца посипањем лозе у корену потпуно без вредности, јер се мољац не налази на корену, већ под кором притки и чокота, као и на самом грозђу, те је услед тога пот-

ребно предузимати мере на чокоћу, ластарима, приткама, и самом грождју применом отровних препарата, којима се постиже тровање мољца, водећи при том рачуна, да никакве последице по људе од овога не настану.

Услови за развијање мољца повољнији су тамо, где је положај винограда и чардаклија мање или слабо изложен струјању ваздуха и утицају сунца, који су услови нарочито испуњени код чардаклија у затвореним домаћим авлијама. Али и поред тога, мољца се често неограничава само на њих, већ узима маха и по виноградима у околини, те прети опасност, да се и даље шири. Његовом ширењу доприносе његови лептири, затим пренос зрелих ластара у којима се налазе њихова јаја на зимовању, као и црвљивим зрнима грождја. Лептире је тешко спречити да прелазе у незаражене винограде, али зато ластаре у зараженим виноградима треба уништавати а заражена зрна грождја треба скупљати и уништавати и не дозволити да се растурају.

Што се тиче примене ефикасних средстава за уништавање мољца, има их који се употребљавају у прашку, а има их употребљивих у раствору воде, плавог камена и др. Неопходно је потребно знати, да су већина њих арсеникови препарати, те су као такви отровни, услед чега се морају по упуствима врло пажљиво употребити. У сваком случају, такво грождје пре јела треба добро испрати. Поред овога, важно је напоменути и то, да су ова средства корисно употребљена само у времену или уочи појаве црва, а противу прве генерације онда док се црвићи нису увили у научинасту материју, водећи при том рачуна да се прскање лозе у цвету не врши, јер се прскањем отежава оплођавање грождја. Препарати у прашку могу се употребити и за време цветања лозе, али у сваком случају пре него се црвићи увију. Према изложеном, с обзиром да се црвићи налазе на грождју, треба водити рачуна да се гроздови што боље прскају. Противу прве генерације прскати треба уочи цветања лозе, и то неколико пута у размаку од по неколико дана, јер се сви црвићи за 1 дан не излегу.

Најпознатија су средства за прскање: Уранија зеленило, који се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду; Агритокс, који се може добити код Данила Јанчуловића у Скопљу, Шабачка ул. бр. 13; Арзокол, који се може добити код Димитрија Качаволе у Скопљу, Грачаничка ул. бр. 1. Код куповине препарата добија се упуство за његову употребу.

Поново скрећемо пажњу на чињеницу, да су сва средства за прскање и запрашивање отровна, те постоји опасност за људе нарочито при употреби прсканог грождја. Зато је најбоље, да се предузму нај-енергичније мере против мољца прве генерације, јер је ту прскање потпуно безопасно за употребу будућег грождја. Код прскања против друге и треће генерације треба пазити да се прскање обави извесно време пре потпуног зрења и употребе грождја, како би киша могла отров да спере. У сваком случају треба прскано грождје пре употребе било за јело или за прераду добро опрати. Зрело грождје не треба

прскати, већ га одмах обрати а заражена зрна и црве одвојити и уништити.

На основу свега изложеног, појава мољца — трулење грозња, може се осујетити једино на тај начин, ако сви виноградари благовремено приступе употреби средстава, са најмање ризика противу прве, а затим са обазривошћу и противу друге генерације.

В. ГАШИЋ,

управник Банов. лозног расадника у Скопљу

Како ћемо постићи здраве јабуке и крушке

На све стране се туже наши пољопривредници, да им јабуке преко целог лета опадају а местимице и готово све огладну. Оно што остане то је црвљиво и краставо. Ми смо се већ тако научили на краставост код јабука и крушака да нам очима посве мало смета, па је скоро и не опажамо, а тек када добијемо јабуке из Калифорније, онда видимо шта значи и како дивно изгледа када је јабука посве здрава и посве чиста. Мало који пољопривредник зна како је висока цена оваковим јабукама из Калифорније, па сам уверен да ми неће веровати ако наведем да се такве јабуке продају по 20 динара а крушке 25—30 динара килограм и да их се много прода.

Исте такве јабуке и још много боље можемо и ми постићи и код нас ако будемо стабла прскали, а сада је за прскање најбоље време. Прска се када јабука и крушка оцвете и приметне мален плод и то са бордовском чорбом и арсеном. Бордовска чорба убија све гљивичне болести и краставост а арсен је јаки отров и трује црве који изједају плод. Ми црва у плоду не можемо отровати али на срећу он не живи увек у плоду него његова мати, малени лентирић, снесе јаја на оплођени цвет јабуке у чашку. Из тих се јајашца излеже црвић, који најпре једе остатак цвета па се онда прогризе и завуче у младу јабучицу. То што он најпре једе остатак цвета на чашки, то је за нас велики добитак, јер нам даје могућност да га уништимо. Треба само да добро попрскамо јабуку иза цватње са арсеном пре него што се чашка сасвим затворила и посве уништимо црва. У неким крајевима изнимно долази још друга генерација црва у лети, али тај је много мање погубељан и о њему ћемо својевремено писати ако се појави.

Што вреди за јабуку вреди и за крушку, а скоро и за шљиву ако је црвљива. И јабуку и крушку напада краставост и црв, па да сваку ту болест посебно не лечимо, прскамо заједно против оба зла бордовском чорбом и арсеном. Бордовску чорбу већина њих позна. Узмемо на сто литара воде 1 кгр. плавог камена и 1 кгр. гашенога креча. Добро је да растопимо посебно креч а посебно плави камен, па да левамо плави камен у креч и добро мешамо, а још боље, ако истодобно левамо обе течности у трећу посуду и притом добро мешамо.

Арзенов отров долази у трговину под разним именима, а дају га у промет и разне фирме. Најзгоднији је кречни арзенат коме се до-

даје 250—300 кгр. на 100 литара бордовске чорбе. Тај прашак најпре помешамо са неколико литара бордовске чорбе да се добро измеша а онда улијемо у целокупну течност.

На овај начин добивамо смесу којом у исто време затиремо све гљивичне болести и животињске штеточине. Затире се у првом реду краставост али и остале болести а нарочито труљење плодова, а сем црвљивости убијамо и све гусенице и остале штетнике које једу лишће и плод.

Место ове смесе може се купити и готов прашак „Носпрасит“ кога се метне пола килограма на 100 литара воде. Смеса бордовске чорбе и арзена стоји за 100 литара 12—15 динара а „Носпразита“ око 10 динара. То је дакле размерно мали издатак за велику корист. Истом течношћу се могу прскати и шљиве иза цватње па неће опадати и неће се уцрвљати.

Црвљивост и краставост се све више шири па често пута преко лета опадну мало по мало сви плодови. Пољопривредници за то криве климу и тврде да њихов крај тамо није за воће, а заправо би требали да криве себе, јер би са мало труда и трошка могли да постигну обилан род првокласних плодова.

Д-р КОРИЋ

Сузбијање пламењаче на шљиви

Код нас напада шљиве скоро сваке године веома опасна болест — пламењача. Ову болест проузрокује нарочита гљивица (*Polystigma gibbum*).

Та се болест појављује понекад у таквој мери, нарочито у оним годинама када у току лета влада кишовито и топло време, да се лишће још за време лета осуши и шљиве остану без лишћа и изгледају као усред зиме. Појмљиво је, да таква болест веома ослабљује шљивина стабла која не могу онда образовати како треба плодове, а често се дешава да плодови и сасвим пропадну. У 1929 години пламењача на шљиви ухватила је таквог маха, да су многи шљиваци потпуно пропали. То се догодило у нешто слабијој мери и прошле године.

Ова болест се манифестује на следећи начин: на лишћу шљива се појављују округле црвене пеге, у којима се у пролеће стварају расплодне споре (семенчице). Те споре рашире се по младом лишћу те га потпуно заразе. Зараза може ухватити јаког маха када је време топло а лишће влажно. Сузбијање ове врло опасне болести врши се тиме, што се заражено лишће у јесен пажљиво скупља и спали, а на пролеће при крају цветања треба прскати шљиве бордовском чорбом. Прскање треба по потреби поновити неколико пута у току лета.

За пламењачу код шљива као и за сва гљивична обољења код воћака и винове лозе треба имати на уму ту чињеницу, да је најважније да се спречи њихова појава. Према томе прскање шљива против пламењаче има за циљ предохрану односно заштиту још незараженог лишћа. Зато прво прскање бордовском чорбом треба извршити што раније т.ј. на крају цветања, кад се лишће тек развије. Време прскања најбоље се познаје кад после бејара стабло озелени.

Многобројним огледима доказано је, да прскање одмах по цветању даје апсолутно сигуран успех. Прскање извршено неколико дана доцније много је мање деловало на сузбијање пламењаче. Ако киша опере слој бордовске чорбе на лишћу треба прскање поновити.

Велику грешку праве наши воћари, када употребљавају за прво прскање шљива против пламењаче бордовску чорбу слабе концентрације (1—1,5% мислећи вероватно, да младо шљивино лишће се може опалити бордовском чорбом јаче концентрације. Ова грешка у толико је опаснија у колико почетком вегетације влада већа топлота и влажност. Никакво оштећење услед прскања код лишћа неће наступити, ако се правилно припреми бордовска чорба. За прво прскање треба увек припремити бордовску чорбу 2% јачине и то на следећи начин: у 90 литара воде се растопи 2 кг. плавог камена, а у 10 литара воде засебно се раствори 1 кг. чистог негашеног креча (или 2 кг. гашеног), па се после кречно млеко процеди кроз сито. Кречно млеко се додаје постепено раствору плавог камена уз непрекидно мешање, па то доливање се прекине онда чим *лакмусова хартија* поплави (ова хартија се може набавити у свакој апотеци). Припремљена бордовска чорба мора одмах бити употребљена, јер дугим стајањем много губи у своме дејству.

Ради прскања могу се употребити обичне лећне виноградарске прскалице (са продужним цевима). За свако шљивино стабло за једно прскање довољно је око 5 литара бордовске чорбе, што би коштало, с обзиром на данашње цене плавог камена и креча, око 0,80—0,90 дин. Овај издатак је незнатан с обзиром на огромну корист, те се стога најтоплије препоручује свима воћарима, да редовно и својевремено обављају прскање шљива бордовском чорбом ради сузбијања пламењаче на лишћу.

Скопје.

ИВАН Љ. МАРТАКОВ

Нега и чување вина у пролеће

Већина вина Ј. Србије веома често се у пролеће кваре. Узроци кварењу и пропадању су различити и многобројни, а у многим случајевима и познати виноградарима. Као најчешћи узрок пропадању вина наших јужних крајева је недовршено односно прекинуто врење. До овога долази услед непажње виноградача, који занемарују основна правила напредног винарства, те не обраћају својевремено довољно пажње на квалитет шире, судове у којима се врење врши и топлоту подрума.

Као последицу тога у пролеће често видимо мутна, сладуњава вина, која својим изгледом и укусом не привлаче потрошаче, шта више таква вина их одбијају. Мутноћа, као последица хемијских промена у вину, чешће се дешава у пролеће услед нагле промене топлоте, која ствара повољне услове за рад бактерија — гљивица. Те гљивице доцније постају носници разних болести и мана вину. Оне стварају циклулост вина, вински цвет, манитно врење итд.

Поред штетног рада бактерија, на бистроћу вина утиче вински квасац који је преостао у вину заједно са непреврелим шећером.

Вина Ј. Србије са правих виноградарских положаја имају висок проценат алкохола и малу количину киселине, те ипак, кад у младом вину има непреврелог шећера, постоји опасност да се таква вина доцније покваре.

Како сада настунају топли дани, виноградари, после извршених претакања вина, морају да буду начисто да ли су њихова вина здрава или болесна, те према томе и да се управљају. Било једно, било друго, мора се пазити да се топлота у подруму нагло не мења. За млада вина температура у подруму, преко целе године, треба да се креће од 10 до 15 С°, а за стара вина од 8—10 С°.

За она вина, за која се утврди да садрже непреврелог шећера, а такође и она вина која нису била добро преточена у пролеће т.ј. претакање је извршено прерано или доцкан по кишном или топлим времену неповољном за претакање, као и за она вина која су била услед разних узрока преточена у недовољно чисту и слабо сумпорисану бурад, потребно је сада у месецу мају извршити летње претакање. За вина са непреврелим шећером на тај начин стварају се повољни услови и потстичу се на накнадно врење, а у случају да се накнадно врење на овај начин не изазове, мора се изазвати накнадно врење помоћу селекционисаних винских гљивица. Опробане селекционисане гљивице може сваки набавити код државних Енолошких станица у Букову код Неготина — Крајина и у Загребу са потребним упутством. А ако се то из ма каквих разлога не може учинити, онда бар такво вино да се засумпорише са 10 грама калијум-метабисулфита.

Претакање младих и здравих вина врши се обично за приступа ваздуха, а болесна вина без приступа ваздуха, изузев болесног вина од заврелице, када се претакање мора извршити обавезно у присуству ваздуха. Црна и миришљава вина не смеју се много излагати дејству ваздуха, јер прва се оксидишу и губе боју а друга губе мирис.

При претакању болесних вина мора се бити јако обазрив и пажљив, те увек по могућности употребљавати засебна црева, шафоље и пумпе, које после употребе добро опрати са чистом водом и содом.

Преточено вино у чисту, засумпорисану бурад неопходно је потребно допунити до врха, тако да се код врања не створи празнина, која доцније може послужити као легло болестима вина услед придоласка ваздуха.

Буре са вином које се троши треба увек држати пуно, што се постизава чешћим доливањем са вином исте старости и квалитета.

Стално држање пуних буради обавезно је и за млада и за стара вина, па на ово доливање — допуњавање буради неопходно треба обратити већу пажњу, да се неби вино при повећању температуре у подруму кварило.

У случају када нема истог вина или уопште вина за доливање, може се помоћи на тај начин, што се вино прелије у мању бурад, или непуну бурад изокренути на страну тако, да врањ увек буде огрезао у вину. Ако се не може ни то учинити, потребно је вино засумпорисати

са калијум-метабијсулфитом. Калијум-метабијсулфит ствара гас сумпор-диоксид, који испуњава празнину над вином у бурету и тиме спречава развијање болести и мана вина. По нашем закону о вину количина калијум-метабијсулфита не сме да буде већа од 30 грама на 100 литара, па о томе при сваком сумпорисању вина мора се водити рачуна.

Ing. СЕРГИЈЕ М. ОСЕТРОВ,
винарски надзорник Вардарске бановине

Јужна Србија препуна је лековитог и ароматског биља

Од памтивека је наш народ скупљао траве и њима се лечио, па и данас не може модерна медицина без њих. Уза сву савремену хемију која лекове прави сама, још увек се не може без лековитог биља, па се највећи део лекова ипак вади из њих. Зато се такво биље сакупља и добро плаћа па има код нас доста фирми које га извозе а и фабрика које га прерађују.

Оваквога лековитог биља има свуда, али што је који крај топлији то га се више налази, драгоценијег и вреднијег са већим садржајем лековите материје, а наша бановина има хвала Богу доста тоpline и сунца, па би се могло да сакупи и извезе лековитог биља за десетке милиона динара. Оно расте понајвише као коров међу културним биљем, па уз путове по шикарама, пашњацима, ливадама, утринама итд. Напредније северне земље требају много лекарија, а немају доста таквога биља, јер пре свега немају доста сунца, а онда је земља тако обрађена да нема корова, утрина и пустрога земљишта.

Морам да нагласим један важан социјални моменат, што овакво биље долази понајвише у нашим сиромашнијим крајевима. Скупљати га може сиротиња која има мало земље или када пострада, а запослити се могу особе које су иначе беспослене као деца, старци и жене. За горске пределе би дошли у обзир пастири који и онако по цели дан пландују не радећи ништа.

У другим нашим сиромашним покрајинама се на тај начин привреде милиони па у многим крајевима Црне Горе и Босне живе хиљаде људи од тога сакупљања. У тим крајевима је сакупљање добро организовано, док на жалост код нас у овој бановини још не постоји баш никакво организовање те привреде, па ми штавише још и не знамо каквих све има сората лековитог биља и у којим количинама — то подручје још није никако проучено.

Не би човек веровао шта се све сакупља и добро плаћа: цвет багрен, веприна, невен, титрица, различак (1 кгр. цвета до 30 динара), слез (15—18 дин.), дивљи мак, базга, липа, љубичица, љубичица тробојна (до 30 дин. кгр.), па пелин, лазаркиња, велebile, кантарион, ђурђица, буника, ловор, метвица, трпустац, плућњак, лишће купине, малине и кадуље, лист коприве, медветка. Затим корен једића, чичка, мразовца, овнике, линцуре, пирике, чемерике, кукурека, папради, сапуњаче, маслачка, коприве и одољана. Сакупљају се и добро уновчују и

плодови кумина, кориандра, шипка, коморача па бобе смрекове, ловорове, боровице, трнуле и базге, анис и дорушица. Још има доста разнога другога биља које нећу овде ни да наведем јер би нас предалеко завукло. Споменућу тек „главницу“ црну израслину на раженом класу, које се 1 кгр. плаћа 50—100 динара.

Све ово биље нема сваке године увек исту цену а нити се сваке године тражи и купује. Једне је године потражња на светском тржишту већа за једним а друге године за другим. Зато ћемо ми у идућим бројевима навести редовно најважније биље, које се тражи и плаћа, па додати по могућности и слику уз опис.

Пољопривредно одељење Краљ. банске управе Вардарске бановине организоваће ове године огледе са култивацијом некојих важнијих сората лековитог биља, а након овогодишњег искуства ће се до године та култура проширити и на прикладна подручја. Сем тога ће се преко среских пољопривредних референата организовати и сакупљање онога биља које расте као коров по њивама и усевима, по пашњацима и ливадама. Тиме ће се постићи двострука корист, јер ће се те површине очистити од корова који је штетан а често и отрован, а у исто време ће се омогућити пољопривредницима да зараде лепе паре, које ће се моћи за целу бановину попети на десетке милиона, а који би новац иначе пропао.

Д-р КОРИЋ

Шта држаоц пастува треба да зна

Сваки држаоц пастува треба да зна како се врши правилан припуст пастува и на које ствари код припуста треба пазити.

Држаоц пастува мора да зна да распозна најчешће заразне болести код коња, како би могао спречити да се под пастува подводе болесне кобиле, које би могле заразити пастува а преко њега и велики број кобила из околине, које се буду доцније пастуву приводеле.

Најопаснија болест у том погледу је сакагија, јер је с једне стране неизлечива а с друге се врло лако преноси с коња на коња. Ради овога треба кобилу, која се доведе ради припуста, задржати подаље од пастува и места за припуст и прегледати је. Сакагија се познаје по затеклим подвличним жлездама, по раницама у ноздрвама и гнојној слузи из носа, или код кожне сакагије по чворићима и задебљањима на кожи. У случају да се примети ма и један од ових знакова, треба кобилу удаљити, а ради сузбијања ове опасне заразе дужан је сваки, у интересу свом и својих суграђана, да пријави надлежном среском ветеринару какву је (тачан опис длаке и знакова) и чију је кобилу пронашао са сумњивим знацима да болује од сакагије.

Полна оспа се врло лако преноси са кобиле на пастува а са њега на друге кобиле. Ради овога приликом прегледа приведенe кобиле, треба прегледати да нема знакова полне оспе. Ови знаци се виде на полним органима — на стидници кобиле у облику мехурића и ожиљака од мехурића. Такву кобилу такође треба удаљити и пријавити са тачним податцима среском ветеринару. Дешава се, да се спољним прегледом код кобиле не да утврдити полна оспа, те се и поред пажње

пастув зарази. У том случају, чим се код пастува појаве мехурићи и ранице на уду, треба обуставити припуст и обавестити среског ветеринара, те по његовом савету предузети лечење. Пастува не треба припуштати док се потпуно не излечи и док ветеринар не да дозволу да се пастув може припуштати. Поред овога, среском ветеринару треба саопштити које су кобиле пре оболења припуштене, како би он могао пронаћи кобилу која је пастува заразила, те спречити даље ширење заразе.

Исто тако кобиле са знацима шуге не треба припуштати, него и њих пријављивати среском ветеринару.

Када има више кобила него што пастув може да опаше, треба припуштати најбоље и потпуно здраве кобиле, и то првенствено оне које су се скоро ождребиле (оне најсигурније остају ждребне).

По прегледу кобилу треба привести пастуву на пробу. Место за пробу треба да је на равном заклонитом месту, на коме треба подићи преграду од јаких дасака, заобљених ивица, 1,5 м. високу и око 2 м. дугачку. При проби пастув треба да буде с једне стране преграде а кобила с друге.

Ако је кобила у жару, најбоље је да се увеже ђустецима или да јој се на задња копита ставе кожне папуче, да не би повредила пастува. Вустеци се стављају тако, да се један веже лабаво око врата а друга два се вежу (на омчу) један за једну, други за другу задњу ногу у кичици и учврсте за први ђустек око врата. Добро је кобили увити реп у корену комадом платна (репним завојем) и стидницу опрати сунђером натопљеним у раствору креолина. Сам припуст треба обавити пажљиво и хладнокрвно. Пастува извести и сачекати да се добро спреми, па га пустити да слободно и природно заскочи кобилу. Реп треба држати постранце и у случају потребе помоћи да уд уђе у стидницу. Код пастува који се дуго спремају, треба имати стрпљења и сачекати га. Пастува треба пустити да сам сиђе са кобиле и утврдити по уду да ли је семе избацио, те ако није, пустити га да скок понови. По скоку треба, ради предострожности од полне оспе или које друге полне заразе, опрати пастуву уд сунђером натопљеним у раствору креолина.

Пастува за време припусне сезоне треба хранити боље, најбоље добрим овсем и добрим ливадским сеном или сеном од луцерке. Исто тако треба га приштећивати од тежег рада.

О припусту треба водити забелешку — припусни записник, у који уносити податке о кобили (чија је, какве је боје и знакова), датум

Босански-брдски пастув

првог и поновних припуста, како би се могло водити рачуна да ли и какву ждребад дотични пастув даје, те према томе оценити каква је приплодна вредност тог пастува.

Из овога се види колико је важан посао држаоца пастува за унапређење нашег коњарства, те је нужно да они тај посао што боље отправљају.

Ing. Б. АТАНАЦКОВИЋ,

Директор Државне Ергеле Душаново

Фацелија за пчеле

Пчеле лете далеко и сакупљају мед од многих врста биљака, цвећа и воћака, али у том лету пчеле губе много времена и снаге, страдају и пропадају од непогода, ветрова, киша и непријатеља.

Ако хоћемо да пчеле дају више меда, треба да им олакшамо посао да не губе времена на дугом летењу и да не пропадају. То можемо учинити ако им посејемо медоносне биљке у близини пчелињака.

Одлична медоносна биљка је фацелија. Она дуго цвета и даје пчелама много меда. Фацелију треба сејати у размацама сваке треће недеље четири пута. Тако пчеле могу имати у току више од 2 месеца (мај, јуни и јули) стално одличну пашу.

За исхрану 20 кошница довољно је 20—30 ари земљишта посејаног фацелијом на делове т.ј. сваких две недеље по 5—7 ари.

Ако има фацелије стално, свака кошница правилно однегована и управљана може дати 50—60 кгр. меда годишње. Пчеле без фацелије једва могу дати у Повардарју половину од ове количине меда. (ул. бр. 46 итд.).

С. М.

Семе фацелије се може набавити код свих трговина семеном (Т. Мраовић и друг, Београд, Кнез Михаилова ул. бр. 19; Север и Компанија, Београд, Карађорђева 69; Б. Тепли и друг, Загреб, Хајнцелова

ОБАВЕШТЕЊА И НОВОСТИ

Осигурање усева од града

Прошле године уведено је обавезно осигурање усева и плодова од града у Вардарској Бановини. Испочетка се наишло на тешкоће око спровођења осигурања због неповерења већине пољопривредника, пошто је то за њих била потпуно нова ствар, јер се осигурање против града није раније вршило ни код приватних осигуравајућих друштава. Морало је се прибећи и строжијим законским мерама, да се колико толико изврше уплате за осигурање, те да се ово дело од велике користи за напредак пољопривреде уведе у живот. Вредност овога осигурања показала се одмах већ почетком прве године. Месеца маја, јуна и јула прошле године у многим срезovima потучени су градом разни усеви, баште, виногради и дуваништа. Они који су били уплатили осигурање добили су одштету онолику, колико је било могуће исплатити према извршеним уплатама, тако да им је штета нанета

градом већим делом накнађена. Да су сви извршили уплате, добили би сви потучени градом потпуну накнаду штете, те неби ни осетили последице града. Због овога сваки земљорадник треба да дође к свести и да схвати велику корист од овог обавезног осигурања, које је у ствари законом заведена сељачка самопомоћ. Сваки земљорадник треба на време да уплати за осигурање и то толико да осигура највећи принос са своје земље, те да му се, кад наиђу претећи облаци са градом, срце не леди у стрепњи да ће остати без жетве и средстава за живот. Сума која се уплаћује за осигурање је сасвим незнатна према користи која се осигурањем добија.

С. М.

Кредит за набавку пољопривредних справа

Аграрна банка увела је од скоро једну по земљораднике врло корисну новину у своме кредитном пословању, т.ј. отпочеће да даје зајмове појединим земљорадницима до суме од 2.000 динара за набавку пољопривредних справа. Ове позајмице, колико смо обавештени даваће се преко постојећих земљорадничких задруга и сличних организација. У вези са овим основана је у оквиру „Аграрне Мисли“ нова задруга, којој ће бити делокруг цела држава а која ће вршити заједничку набавку пољопривредних справа непосредно од фабрика по фабричним ценама, те тако деловати, да земљорадник за јефтино позајмљени новац од Аграрне банке купи јефтине и добре справе.

Београдска секција Удружења Југословенских Агронома на својим јавним предавањима и конференцијама, које је зимус приређивала, истакла је велику оскудицу наших сељачких економија у пољопривредним справама, те је повела акцију да се то стање поправи. Сада видимо, да је та акција наишла на разумевање и да су предузети са меродавне стране први кораци за решење тога крупног питања наше пољопривредне производње.

Препоручујемо свима пољопривредницима, да се за овај кредит заинтересују и затраже ближа обавештења од својих задружних организација.

Закон о слатководном рибарству

(Једно објашњење)

28 октобра 1937 год. ступио је на снагу нов Закон о слатководном рибарству.

Пре тога имали смо у појединим покрајинама различно законодавство: бив. Краљевине Србије, мађарско, хрватско-славонско, далматинско, у другим покрајинама само уредбе (Словенија и Босна), а на територији бив. Црне Горе уопште није било никаквог рибарског законодавства. Природно да овакво стање није се могло више трпети, те се наметала потреба, да се пропише јединствен закон за целу Краљевину.

Како су прилике у појединим покрајинама различите, то нов закон има оквирни карактер, т.ј. садржи само оне одредбе, које се

могу применити у целој држави, а у исто време оставио је Банским управама да доношењем својих наређења регулишу оне стране риболова, које имају више локалан карактер, на пр.: цене рибарским дозволама, величину риба испод којих се несмеју хватати поједине врсте, време ловостаје и слично.

Због оквирности Закона и настојања да се у њему обухвате све гране слатководног рибарства, као и због тога што се нови закон знатно разликује од старог Закона о риболову, неке његове одредбе на први поглед изгледају замршене и нејасне, тако да неупућеном човеку тешко је се у њима снаћи. С тога сматрам да је корисно, да се неке његове најважније одредбе објасне.

Прва нејаснот на коју наилазимо јесте у § 5 Закона, где се говори о рибарском праву.

У т. 2 овог §-а се говори, да рибарско право на отвореним водама припада држави, „уколико на тим водама не постоје рибарска права других лица, која ће и даље остати на снази... а која се имају утврдити по поступку предвиђеном у § 72 Закона.”

На подручју бив. Краљевине Србије, право риболова припадало је држави, односно на мањим рекама, општинама као најмањим управним јединицама. Приватног права на отвореним водама тако рећи у опште није било. Међутим у појединим пречанским крајевима право риболова припадало је приватним лицима, односно појединим правним лицима, која су права била призната нарочитим законским одредбама. Нов Закон је оставио на снази ова права приватних лица, ако се докажу по поступку предвиђеном у § 72 Закона. Како је на територији Вардарске бановине важио закон о риболову бив. Краљевине Србије, који није признавао никаквих приватних права на риболов, а право на риболов општина, као најмањих управних јединица укинута је укидањем овога закона (§ 75 новог Закона), то сходно § 5 т. 2, прва реченица, и тач. 6 новог Закона на територији Вардарске бановине право риболова припада *само држави*, односно *бановини*.

Према § 11 Закона све отворене воде морају се поделити у т.зв. рибарске ревири, односно рибарске одељке, т.ј. на делове од којих ће се сваки сматрати за засебни рибарски објект, те ће се и дозволе за риболов издавати не по срезовима, већ по ревирима, т.ј. за сваки ревир биће потребно узети засебну дозволу.

Пошто су т.зв. рибарски одељци предвиђени за веће воде, а таквих сем језера ми немамо, то за речни риболов у нашој бановини имаћемо само рибарске ревири.

У § 12 т. 5 Закона прописано је да рибарски ревири могу бити а) властити, б) закупни и в) бановински. Властити и закупни ревири могу бити само онамо, где постоји признато приватно право риболова једног или више лица. Како на територији Вардарске бановине постоји само бановинско право риболова, то ће и ревири бити само бановински. Ово важи и за одељке, који ће се установити на језерима.

За разлику од старог закона нов закон предвиђа поделу рибара на професионалне *рибаре* и на *риболовце*. Професионалним рибаром сходно § 31 Закона се сматра само оно лице, које *лично лови рибу за*

продају. Сва друга лица, која се баве риболовом било само за властиту потребу, било из спорта, не сматрају се професионалним рибарима, већ риболовцима.

Пошто рибари чине једну засебну професију, а да би се могло боље водити рачуна о њиховим интересима, прописано је, да сваки рибар мора бити уписан у *рибарску матицу* (списак рибара) и да извади *легитимацију*, која се зове *рибарска исказница*. Цена је рибарској исказници Дин. 20.—, а за рибаре чланове рибарских задруга или друштава само Дин. 10.—

Сама рибарска исказница — легитимација, не даје права риболова, већ рибар, који је добио рибарску исказницу т.ј. *легитимацију да је професионалац*, мора да тражи још и *рибарску дозволу* за онај ревер и за оне справе за које жели. Рибарска исказница, као легитимација, важи за целу бановину, а рибарска дозвола важи само за онај ревер и справе за који је издата. Ако рибар хоће да лови на више ревира на истој реци (ако је већа, па је подељена на више ревира) или на више ревира на разним рекама, мора да извади толико дозвола на колико ревира и са колико справа хоће да хвата рибу. Дакле, са једном рибарском исказницом може се извадити толико рибарских дозвола, колико се хоће. Наравно, да се свака рибарска дозвола има платити засебно.

Цене рибарским дозволама одређене су према врстама справа за које се издају и варирају од 30 до 500 динара за једну дозволу.

Без рибарске исказнице се не може добити рибарска дозвола.

Како и риболовци чине једну тако рећи засебну професију или засебну грану спорта, то је и Закон предвидео, да и они морају бити уписани у *списак риболоваца* и извадити *легитимацију — риболовницу*. Риболовница у свему одговара рибарској исказници и кошта такође Дин. 20.—, односно Дин. 10.— за чланове рибарских друштава. Риболовница такође не даје право риболова, већ само право да се добије рибарска дозвола.

Рибарске дозволе за мање справе једноставно се уписују у рибарску исказницу, односно риболовницу на зато одређено место, а власник исказнице, односно риболовнице добије признаницу да је платио за рибарску дозволу одређени износ. Само рибарске дозволе за веће справе, са којима могу хватати рибе искључиво рибари професионалци, дају се на засебним обрасцима, заједно са признаницом да је дозвола плаћена.

Упис у рибарску матицу, односно у списак риболоваца и издавање рибарских исказница, риболовница и рибарских дозвола врше рибарски референти, а где истих нема срески пољопривредни референти. Молбе за издавање рибарских дозвола, рибарских исказница и риболовница ослобођене су сваких такса. Рибарске исказнице, риболовнице и дозволе важе за годину дана од 1 јануара до 31 децембра сваке године, а за ову годину изузетно од 1 маја до 31 децембра.

Спортистима, који не живе стално на територији Вардарске бановине, те према томе не могу бити уписани у списак риболоваца и добити риболовнице, издају се *дневне рибарске дозволе* за време од 1, 5, 10 односно 15 дана. Ове дозволе су наравно скупље и важиће највише за туристе из других бановина или из иностранства.

Спортисти, који хватају само са удицом, могу добити рибарску дозволу годишњу или дневну и за територију целе бановине, прва кошта Дин. 250.— а дневна за 15 дана Дин. 200.—

На крају треба напоменути, да по староме закону риболовци, који су хватали са мањим справама за своју потребу, нису морали куповати рибарску карту, док по новоме закону свако лице, које се бави риболовом мора имати рибарску дозволу, а наравно и рибарску исказницу, односно риболовницу.

Инж. НИК. А. КОРМИЛЕВ,

референт за рибарство Вардарске бановине

ОСВРТ НА ПОЉОПРИВРЕДНЕ

ПРИЛИКЕ

У овој рубрици ћемо објављивати извештаје о месним приликама и неприликама у пољопривредном раду, као на пр. климатским променама и непогодама, друштвеним односима и сукобима, недостацима у организацији јавне пољопривредне службе итд. За ову рубрику биће врло корисни дописи и извештаји наших читаоца — сарадника о њиховим месним приликама, које ћемо дописе у целисти или у изводу штампати. Ради овога позивамо све наше читаоце, да сарађују у овој рубрици и своје дописе шаљу на адресу уредника.

ФАКТА И ДОКУМЕНТА СА

НАШЕГ СЕЛА

Намеравамо да кроз ову рубрику прикажемо стварност нашега села и сељачких газдинстава. Хоћемо да аутентичним подацима прикажемо услове за опстанак и развитак појединих села, као и стање и способност за производњу појединих сељачких економија. Хоћемо да изнесемо стварност, како би се и агрономи и сви други, који треба о напретку наших села да се брину, могли према тој стварности управљати и према њој свој рад и поступак подесити. Важност ове рубрике је велика, а она ће испунити свој задатак само онда, ако у њој буду искрено сарађивали наши читаоци, те отворено и истинито достављали нам податке о својој економији и своме селу. Ради лакшег прикупљања и састављања ових података дајемо следећа упутства:

1) За поједина сељачка газдинства треба прикупити и слати ове податке: величину поседа, квалитет земље, распарчаност и удаљеност од куће појединих делова; колико има радне стоке (коња, волова, бивола, магараца, мазги), колико остале стоке по врстама, има ли кошнице, гаје ли се и свилобубе; какве пољопривредне справе има и колико (кола, плуг, ралица, дрљача, ваљак, мотике, ашови, косе, српови и друго); какве усеве гаји на њивама и какве приносе има, има ли воћњак или виноград; шта ради са производима; од када је дотична породица на том имању, колики је број и старост укућана, колико чланова породице одлазе на печалбу, куда и на које време; постоји ли кућна задруга, да ли се чланови

породице занимају још каквим узгредним послом поред рада на имању. Сем ових података могу се послати и други, који овде нису поменути а који пошљивоцу изгледају важни за боље приказивање стварних прилика.

2) За поједина села треба слати: положај села, број кућа, њихов изглед и распоред; број становника укупан и број одраслих (одвојено мушких, одвојено женских), колико има одраслих становника који се баве пољопривредом, колико има становника који иду на печалбу, куда, за које време и на који посао; колико има кућа потпуно без земље или само са кућним плацом, колико је кућа само са 0,5—2 хектара, колико са 2—5 хектара, колико са 5—10 хектара, колико од 10—20 хектара, колико изнад 20 хектара (по потреби објаснити квалитет земље); колико кућа имају кола, колико плуг, дравачу или коју другу скупљу справу; колико кућа има коњску запрегу, колико товарних коња, колико кућа имају магарце, колико мазге; колико кућа имају краве, колико кућа имају овце, колико кућа имају од 50—100 комада оваца, колико кућа од 100—500, колико кућа има од 500—1000, колико преко 1000 а колико преко 5000; колико кућа имају више од 10 говеди, колико кућа имају више од 10 коња; колико кућа имају козе, колико свиње, колико кућа имају више од 20 комада живине, колико више од 100 комада; колико кућа имају кошнице, колико се баве гајењем свилобуба; колико кућа имају воћа, колико кућа има више од 50 комада воћака, колико кућа има винову лозу, колико кућа има више од 100 чокоти лозе; чега се највише производи, где се производи продају, колико у селу има трговаца и дућана, колико има кафана, има ли задруга и каква, постојили какво друштво, соколска чета, има ли школу (ако нема где је најближа школа), колико је село удаљено од најближе поште, цркве, железничке станице, од државног или бановинског пута, какав пут везује село са осталим селима и среским местом; колико у атару села има шуме (колико државне, колико сеоске а колико приватне), колико има испаше (колико сеоске, колико државне а колико приватне) и каква је испаша; колика је надморска висина села; да ли земљиште страда од поплаве или бујице, да ли има мочвара; болују ли становници од маларије, која је друга најчешћа болест; од које болести најчешће страда стока; баве ли се становници риболовом, раде ли какве узгредне послове; колико је последње године било у селу новорођених, колико је умрло итд. — Сви ови подаци не морају се одједном послати, већ може делимично, а може се послати и штогод што није овде поменуто а пошљивоцу изгледа да је за дотично село важно.

ПОЉОПРИВРЕДНА КЊИЖЕВНОСТ

Агрономски гласник

У Београду излази као месечни часопис орган Удружења Југословенских Агронома под насловом „Агрономски Гласник“. Овај часопис служи с једне стране за обавештавање чланова Удружења о сталешким и организационим питањима и акцијама Удружења, а с друге стране у њему се штампају разни стручни чланци и расправе о свима питањима која су у вези са пољопривредном производњом и њеним усавршавањем. Ради овог другог дела овај часопис је интересантан и користан и за читаоце изван редова агронома, нарочито за оне који се баве радом на унапређењу нашег села и оне који су позвани да се за то унапређење старају. Потребно је, да овај лист примају на првом месту сви пољопривредни стручњаци,

затим стручњаци сродних струка (ветеринари, шумари, културни инжењери-хидротехничари), учитељи, свештеници, срески начелници, срески лекари, школски надзорници, шефови разних других установа и надлештава, народни посланици, књижнице и читаонице, соколска друштва итд. Примањем и читањем овога часописа остварила би се боља веза и сарадња између свих ових људи, органа и установа са агрономском струком, чији је сав рад упућен на унапређење села и пољопривредне производње. Уз ово корисно је и потребно да „Агрономски Гласник“ читају и писменији земљорадници, јер ће у њему да нађу корисних ствари за себе и своју економију. — Годишња претплата за „Агрономски Гласник“ износи 120.— динара. Уредништво и Администрација налазе се у Београду, Франкопанова бр. 15.

Пољопривредни гласник

Најстарији, највећи и најбољи пољопривредни часопис у нашој земљи је „Пољопривредни Гласник“, који излази у Новом Саду, под уредништвом нашег врсног агронома г. д-р Емила Поповића — Печије. Овај богато илустровани часопис излази полумесечно и доноси чланке, расправе, поуке и обавештења из целокупне пољопривреде како наше земље тако и суседних земаља па и целог света. Уред сарадника овог часописа спадају најбољи наши и страни стручњаци. „Пољопривредни Гласник“ се још особито одликује својим специјалним издањима, која су за читаоце из свих редова од врло велике важности. У тим специјалним издањима се приказује пољопривредна производња у појединим земљама серијом одличних чланака и фотографија, приказују се исто тако поједине пољопривредне гране, поједини пољопривредни радови итд., итд. Услед овако богатог садржаја овај часопис је врло користан и требало би да га чита свак, како земљорадници тако грађани из свих редова, јер ће у њему свак наћи по нешто интересантно и корисно за себе. Препоручујемо свима, који имају воле могућности, да се на „Пољопривредни Гласник“ претплате, а нарочито је то нужно да учине све књижнице и читаонице (било сеоске или градске), сва друштва и организације. — Годишња претплата износи за појединце 130 динара, а за установе и организације 160 дин. Уредништво и Администрација налазе се у Новом Саду, Сремска ул. бр. 6.

ПОЉОПРИВРЕДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

И УСТАНОВЕ

Удружење југословенских агронома

Пољопривредни стручњаци су после светског рата имали сви заједничку организацију, која је из више разлога врло слабо радила, тако да је после неколико година престала да постоји и пољопривредни стручњаци су били неко време без своје стручне и сталешке организације. У 1927 години оснива се ново Удружење, које обухвата само факултетски образоване стручњаке (агрономе). Упоредо се оснивају два засебна удружења агронома — једно у Београду а једно у Загребу, која се после неколико година стапају у јединствено Удружење Југословенских Агронома. Од тада ово Удружење врло добро напредује и из године у годину све је јаче, како организационо у погледу свести и солидарности чланова, тако и по утицају који врши у друштву да пољопривредна струка и сталеж до-

бију место које им припада у нашој друштвеној организацији. Остали пољопривредни стручњаци су недавно основали своје удружење, о коме ћемо другом приликом више говорити. Сада можемо само рећи, да се ова два удружења добро допуњују, и да је њихова међусобна сарадња на добром путу, те кад се ново удружење организационо среди и учврсти та ће сарадња бити свакако и врло уска.

Удружење Југословенских Агронома има десет секција (једну за подручје Управе Града Београда и девет бановинских). Све секције постају из године у годину активније. Секција Скопље је поред осталог покренула и овај часопис, одржава уз своје редовне скупштине стручне конференције о актуелним пољопривредним проблемима, одржава разнолике течајеве и слично. Ове године на дан 8 и 9 маја приређује уз своју редовну скупштину, која ће се обавити на дан 9 маја, стручну конференцију, на којој ће се одржати и продискутовати следећи реферати:

- 1) Циљеви пољопривредне политике у Јужној Србији;
- 2) Биљна производња Јужне Србије и мере за њено унапређење;
- 3) Сточарство Јужне Србије и његово унапређење.
- 4) Проблем обраде земље и пољопривредних справа у Јужној Србији;
- 5) Дуванска производња у Јужној Србији.

Ова конференција ће се одржати у сали Трговинско-индустриске коморе у Скопљу у присуству свих агронома са територије Вардарске бановине и позватих гостију из редова осталих пољопривредних стручњака, представника сродних и горњим питањима заинтересованих струка, преставника заинтересованих установа и организација и позваних гостију из Београда. Конференцији може присуствовати свако ко се њеним радом интересује.

Удружење одгајивача Коња

Приликом прославе 25-годишњице ослобођења Јужне Србије основано је Удружење одгајивача коња у Скопљу за територију целог нашег Југа. Ово Удружење има задатак, да удружи све напредније одгајиваче коња и коњарске стручњаке у сврху заједничког рада на унапређењу нашег коњарства. У ту сврху ће Удружење приређивати смотре и изложбе коња, на којима ће се видети са каквим коњским материјалом располажемо и на којима ће се додељивањем награда, похвалница и откупом бољих грла по доброј цени стварати воља и љубав за коњарство код наших пољопривредника. Удружење ће узто организовати и заједничку продају коња, те предузимати и друге мере да се рентабилност коњарства што више повећа. — Потребно је, да се у ово Удружење окупи већина наших сопственика приплодних кобила, како би могло да развије што више свој рад. Пријаве у чланство и новац за чланарину и упис треба слати г. Ing. Б. Атанацковићу, Државна Ергела Душаново код Скопља, који је секретар Удружења. Уписина износи 5.— динара а чланарина 20.— динара годишње.

Редовна скупштина овог Удружења одржаће се на дан 7 маја тек. године у 3 часа по подне у сали Трговинско-индустриске коморе у Скопљу, те сви које ово Удружење интересује могу присуствовати.

Удружење одгајивача првеног домаћег говечета

Основано је такође приликом прославе ослобођења Јужне Србије. Његово седиште је у Скопљу, а обухвата све крајеве где се ово или слично њему говече гаји. Задатак овога Удружења је, да удружи одгајиваче ових говеди и говедарске

стручњаке за zajedнички rad na oplemeњivanju ovog govечeta, kako bi se stvorili предуслови за успешан развитак селекцијских задруга за одгајивање ових говеда. Опaziло се, да увожење страних раса говеда не води циљу, јер се издаје велики новац за говеда, која у нашим приликама не могу да дају онакве користи, ради којих бисмо их баш желели увести. Показало је се, да је боље упоредо побољшавати прилике за држање говеда и oplemeњивати наша домаћа говеда, јер се једино тако иде трајном успеху. Зато је ово Удружење и створено, да се тај тра-

јан успех у нашем говедарству оствари. Удружење ће приређивати смотре и изложбе, организовати награђивање и откуп најбољих примерака, оснивати oplemeњивачке (селекцијске) задруге, и у опште страти се да се створе повољни услови за развитак и напредак говедарства на нашем Југу.

На дан 7 маја т. год. у 5 часова по подне у сали Трговинско-индустријске коморе у Скопљу ово Удружење одржава своју редовну годишњу скупштину, којој могу присуствовати сви кога ово Удружење интересује.

Пријаве за упис у чланство треба слати на адресу г. Симе Михаиловића, средског пољопривредног референта у Скопљу (Среско начелство), који је секретар Удружења. Уписнина је 5.— динара, а чланарина 20.— динара годишње.

ПОЉОПРИВРЕДНА КУПОВИНА И ПРОДАЈА

У овој рубрици ћемо бесплатно штампати мале огласе наших читалаца, којим ће обавештавати остале читаоце да имају неке пољопривредне производе на продају или да траже нешто да купе. Позивамо читаоце, да ову погодност користе.

ПОЉОПРИВРЕДНА СЛУЖБА И СЛУЖБЕНИЦИ

Овде ћемо објављивати, као и у предњој, бесплатно све понуде или тражњу службе на пољопривредним газдинствима или у пољопривредним предузећима, организацијама или установама.

Издајући овај први број, хоћемо да скренемо пажњу свима који га добију у руке, да часопис пажљиво разгледају и прочитају, те да нам евентуалне своје примедбе или захтеве доставе.

Истовремено им скрећемо пажњу да лист у претплати за годину дана стаје само 10 динара, те нека обавести све своје познанике и препоруче им да се претплате, или да сами прикупе претплате и пошаљу нам новац и списак претплатника.

Све дописе и чланке, који се шаљу да буду оштамповани у нашем часопису, треба слати најдаље до двадесетог у месецу, ако се жели да напис уђе у први наредни број. Рукописе за штампу треба писати само на једној страни хартије.

Пошту за часопис треба слати на адресе, које су означене на унутрашњој страни првог листа корица.

Све потребне обрасце и књиге
за надлештва, задруге и
друштва израђује брзо
и јефтино

»НЕМАЊА«

задужбинска штампарија
Вардарске бановине.
СКОПЉЕ, Цара Николе 35

Публикације од општег значаја
за народно просвећивање
штампа уз режијске цене

Претплатило Просветно одељење
Кр. банке управе

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

Основна школа

ПРИЈА

ПОЉОПРИВРЕДА

НАШЕГА

ЈУГА

Пољопривреда нашега Југа. Излази месечно један пута. Претплата Дин. 10.— годишње.
 Уређује одбор. Одговорни уредник и власник: Ing. Боривоје Атанацковић, Директор
 Државне Ергеле Душаново — Скопље.
 Штампана „Немања“ задужбинска штампарија Вардар. бановине Скопље, Цара Николе 35,
АДМИНИСТРАЦИЈА И УРЕДНИШТВО СКОПЉЕ, ЦАРА НИКОЛЕ 35.
 Новац за претплату слати чек. уплатницом Пошт. штедионице на чек. рачун бр. 81740.

САДРЖАЈ:

Чланци и расправе:

Пољопривреда	1
Плодоред	2

Поуке и савети:

Поук и савет савиоцима дувана	5
Важност ишкарнатске детелине за Јужну Србију	6
Надун	8
Како да обезбедимо добру бербу парадајза	8
Какав треба да је исправан бунар за пијаћу воду	9
Порођајна узетост	11
Како да сачувамо здраве диње, лубенице и кра- ставце до бербе	12
Нашта треба пазити приликом рада са отровима	12
Лековито биље	13

Обавештења и новости:

Закон о сузбијању болести и штеточина културних биљака	13
Једна ретка посета	14

Осврт на пољопривредне прилике:

Поплаве	15
-------------------	----

Факта и документа са нашег села:

Статистички приказ нашег села и пољопривреде	16
--	----

Пољопривредна књижевност:

Сељачки буквар	18
--------------------------	----

Пољопривредне организације и установе:

Задругарство	18
Аграрна мисао	19

Пољопривредна куповина и продаја	20
--	----

Пољопривредна служба и службеници	20
---	----

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

ПОЉОПРИВРЕДА

Пољопривреда је основ привредног живота и културе у опште. Готово сва средства за живот људи потичу, било непосредно било посредно као прерађена сировина, од пољопривредне радиности. Пољопривреда је прва радиност, која се јавила код људи. У зачетку, главни фактор пољопривредне производње била је природа. Рад је имао готово само улогу да побере, скупи и очува плодове до употребе. Трећи чиниоц — капитал није имао скоро никакву улогу. Однос између ова три чиниоца пољопривредне производње постепено се мењао. Рад је се морао све више употребљавати, јер је требало земљу обрадити, семе посејати, усев неговати и чувати, стоку штитити од зверова и непогода. Појавила су се прва оруђа за обраду земље и скупљање плодова, прва склоништа за стоку и плодове, те је тако и капитал у пољопривредној производњи почео да узима све више учешћа. Рад и капитал имали су задатак, да пољопривредну производњу учине сталнијом, сигурнијом и већом; да се с једне стране природа у сврхе пољопривредне производње што више искористи а с друге да се пољопривредна производња што више заштити и учини независнијом од људи природе. Овај развитак текао је негде брже негде спорије, а у колико је рад и капитал узимао већег учешћа у пољопривредној производњи у толико је производња постајала интензивнија, т.ј. већа по јединици површине, квалитетнија и сигурнија. Ради овога у свету данас постоје разнолики ступњи пољопривредне производње. У неким најзабаченијим крајевима света она се још налази скоро у првобитном облику, у другим пак најнапреднијим достигла је врло висок степен тако да се тамо говори о „индустријализацији” пољопривреде, т.ј. заводи се и у пољопривредним предузећима сличан поступак и начин рада као и у индустриским предузећима уз што већу механизацију свих послова, т.ј. уз што већу употребу машина које замењују људску радну снагу. Између оне најзаосталије и ове најнапредније пољопривредне производње, постоји читав низ разноликих прелаза у појединим крајевима света. Тамо где

је пољопривредна производња више заостала, т.ј. где рад и капитал у пољопривреди играју мању улогу, ту је и економски живот слабији и мање људи може од пољопривреде да живи, а с друге стране пољопривредна производња је у подређенијем положају према индустриској, те су људи који се баве пољопривредном производњом у већој или мањој мери експлоатисани од оних који се баве индустријском производњом.

Предње констатације смо изнели, да би се јасније видело зашто је нужно да се што више ради на унапређењу наше пољопривреде, као и у чему се то унапређење састоји. Дакле на првом месту, треба створити услове и могућности да се у наша пољопривредна предузећа уноси што више капитала и троши што више рада (у облику људског, сточног а највише машинског). Разуме се под условом, да то повећање рада и капитала донесе и повећање производње по количини и квалитету. Овим се постиже: 1) Да укупна наша пољопривредна производња буде већа и квалитативно боља по јединици површине, те тиме економска снага народа као целине у толико већа. 2) Да од пољопривреде живи већи број људи и боље, чиме се подиже популација и економско благостање народа а тиме и његова општа снага и културни ниво. 3) Пољопривреда у односу према другим пољопривредним гранама долази у независнији положај, те ће се и сви међусобни односи између њих моћи регулисати тако да не буду на штету пољопривреде и људи који се пољопривредом баве. А тек онда, кад односи између пољопривреде и других грана радиности буду уређени на основи пуне равноправности, а доходак између људи који се баве пољопривредом и који се баве другим гранама буде правилно распоређен, моћи ће и народна заједница као целина да се економски складно развија и буде здрава и снажна. Ради овога рад на унапређењу пољопривреде је од велике важности, а на прво место долази стварање предуслова који ће омогућити успешан рад. О овим предусловима говорићемо редом у следећим бројевима.

Ing. Б. АТАНАЦКОВИЋ

Плодоред

На нашем југу још увек један велики број земљорадника сеју по неколико година узастопно исти усев на својим њивама, не водећи рачуна при томе, да ће услед једностраног исцрпљивања земљишта из године у годину добијати све мање приносе. Да би уверили нашег земљорадника у штетност узастопне сетве истог усева, изнећемо чињенице које изискују потребу, да се по неком плану, који унапред утврдимо, врши сетва разних усева на одређеној њиви, у циљу обезбеђења што већег приноса за дужи низ година. Тај план, који ми утврдимо према ранијим искуствима и савременим научним пољопривредним истраживањима опробаним у пракси, називамо плодоред.

Као најважније чињенице, које налажу потребу да се унапред утврди план по коме ће се вршити сетва културних биљака — усева истичу се: клима, особине земљишта, биљне штеточине, корови и саме културне биљке — усеви.

Клима. За сваку културну биљку — усев који засејемо на њиви — потребна је одређена дужина времена за ницање, пораст и зреобу, тако да од надморске висине и дужине трајања четири годишњих доба: пролећа, лети, јесени и зиме у разним крајевима зависи, да ли ће мо се одлучити за сетву једног или другог усева. Поред тога, величина и квалитет приноса, који очекујемо од нашег усева, зависи много од топлоте и влажности предела. — Сувост климе намеће сетву биљака са дубљим и јачим кореном после биљака са плитким кореном, које су исцрпеле резервне количине воде површинских слојева.

Особине земљишта. — Приликом процењивања особина земљишта које омогућавају развитак усева долазе у обзир богаство и плодност земљишта. Под богаством земљишта у хранљивим састојцима подразумева се количина хранљивих састојака у земљишту, али који се не налазе у таквом стању да их биљке могу одмах искористити, већ морају подлећи читавом низу распадања и разлагања, док не дођу у такво стање да их биљке могу употребити. — Плодно земљиште може, али не мора да буде богато хранљивим састојцима, али они морају бити у таквом стању да их биљке могу одмах употребити за исхрану. Поред тога плодно земљиште мора да располаже са довољном количином хранљивих састојака и да има способност да чува све оне вишкове хранљивих састојака, које биљке не могу одмах да искористе и да исте уступају доцније биљкама кад им се за њих укаже потреба.

Разне културне биљке узимају из земљишта различите хранљиве састојке за исхрану и изградњу својих органа. Количине хранљивих састојака, које биљке црпе из земљишта неједнаке су код разних културних биљака т.ј. једне троше једног хранљивог састојка више а друге мање. Сетвом пак једног истог усева узастопце неколико година може се искористити — исцрпети сва готова резерва неког хранљивог састојка. После таквог усева могу напредовати само оне биљке, којима не треба тај хранљиви састојак у тој мери или га може узети од слабије распаднутих земљишних делова. Ово исцрпљивање једног хранљивог састојка од стране културних биљака може да изазове т.зв. малаксалост земљишта. Ђубрењем стајским и вештачким ђубретом може се избећи малаксалост земљишта за извештан број година, али је ипак малаксалост неизбежна ако узастопно сејемо исти усев на истој њиви.

Биљне штеточине. — Сејањем истог усева узастопно даје се могућност биљним штеточинама, да се из године у годину све више развијају, т.ј. зараживање ће бити у толико веће у колико се дуже исто земљиште засејава истим усевом на коме су примећене штеточине. Но ако по утврђеном плану сејемо разне усеве на нашој њиви, онда ће се сејати и усеви на којима се не могу развијати пређашње штеточине, те ће смањити могућност за велико размножавање штеточина па ће и штете бити знатно мање а приноси знатно већи.

Корови. — Све оне биљке које против наше жеље расту на њиви засејаној усевом, називамо коровом. Штете од коровних биљака су различите: 1) Кад се налазе на једном засејаном земљишту коровне биљке заузимају место биљкама које смо ми посејали. 2) Пошто се обично коровне биљке брже развијају од усева, то засењују и одузимају светлост и топлоту културним биљкама. 3) Самим тим што се коровне биљке брже развијају од културних биљака — од нашег усева

— одузимају хранљиве састојке, који би иначе остали на расположењу културним биљкама. 4) Коровне биљке, црпећи влагу из земљишта, исушују га и тиме смањују расположиву влагу за наш усев.

Узастопном сетвом истог усева на једном земљишту, даје се могућност коровним биљкама, да се више размножавају, јер се један део корова понова донесе са семеном усева, док други део семена од коровних биљака који је остао на њиви после жетве никне, те се на тај начин из године у годину исте коровне биљке умножавају те све више смањују приносе посејаног усева.

Само пак уништавање корова врши се према томе како се он размножава. Ако се размножава семеном, треба га спречити да заматне семе; ако се пак размножава подземним стаблом, онда га треба изнуривати и спречити да створи нова подземна стабла. — Добра обрада земљишта, угар, гајење окопавина и сетва дугогодишњих биљака, као што су луцерка и црвена детелина, сматра се као једна од најбољих мера против корова. Плевљењем усева уништава се знатан део коровних биљака, а као најбоља мера у борби против корова је сетва другог усева у одређеном размаку времена према утврђеном плану — плодореду тако, да један усев дође понова на нашу њиву тек по истеку одређеног рока.

Културне биљке — усеви. — Једноличним обрађивањем површине земљишта и истом негом узастопно посејаног усева, може се покварити структура земље, тако да се земљиште збије или пак сувише растресе и распраши. Овакве појаве и изглед земљишта може изазвати само узастопна сетва истог усева, што ми не желимо на нашој њиви.

Сви до сада наведени разлози, у чију се истинитост може уверити сваки земљорадник ако размисли шта је где и колико година сејао узастопно, даће одговор на питање зашто су му се смањили приноси на неким њивама.

Наша је жеља, да убедимо земљорадника у штетност узастопне сетве истог усева, те изнесећи напред наведене разлоге препоручујемо, да сваки домаћин заведе у свом газдинству један план — плодоред, по коме ће се управљати приликом одлучивања шта ће и где сејати. Од таквог једног унапред утврђеног плана — плодореда имаће сваки домаћин следеће користи:

1. Што ће унапред знати шта ће и кад ће и где ће који усев сејати, те према томе своје послове и радну снагу распоређивати тако, да све благовремено уради (наћубри, пооре, посеје, пожање итд.).

2. Завођење плодореда — т.ј. сетва по утврђеном плану даје могућност да се на једном газдинству равномерно исцрпљује земљиште и благовремено да му се ђубрењем накнади исцрпљена храна а расположиве површине њива најбоље искористе, обрада земље добро и на време постигне.

3. Смењивањем усева по утврђеном плану постиже се најбоље уништење корова и штеточина, што није случај и скоро је немогуће код узастопне сетве.

4. Приликом одлучивања да прекине са узастопном сетвом истог усева на истој парцели, мора се земљорадник решити да на свом имању, према својим потребама, потражњи и цени на пијаци утврди план — плодоред по коме ће сејати усеве по извесном реду. Али при

томе мора водити рачуна, који усев може и сме а који усев не треба да дође после онога који је био у претходној години. На пр. после озиме пшенице треба заорати стрњику плитко одмах после жетве, с јесени пођубрити па заорати ђубре и на тој њиви посејати кукуруз или сточну репу. После кукуруза и сточне репе може да дође и треба пролетњи овас или пролетњи јечам. После овса треба да дође нека грахорица, грашак, црвена детелина или луцерка, а после ових понова пшеница или озими јечам, па затим даље истим редом.

Број година односно период времена у коме ће се усеви ређати на једном одређеном земљишту, односно у коме ће се усеви смењивати може бити по дужини трајања различит. То зависи од броја културних биљака које су уведене у једном газдинству, и погодности самих усева да један други смењују у том одређеном плану. Према дужини трајања тог времена у коме се по утврђеном плану ређају усеви на одређеним парцелама једног газдинства имамо: двополни, трополни и више полни плодород. Најпознатији и најпростији пример двополног плодореда имамо, кад се наизменично на једној парцели смењују кукуруз и озима пшеница. То значи да сваке треће године поново долази на исто место кукуруз.

Пошто се све потребе и прилике разних газдинстава на територији нашега југа не могу ни приближно подударити, то смо у немогућности да овом приликом препоручимо такав план односно плодород који би био подесан и одговарао свим потребама и приликама свих газдинстава. Ми овом приликом желимо да изнесемо рђаве стране узастопног сејања истог усева и да предложимо сваком домаћину, да о овоме размисли, па да према својим могућностима и потребама поступи по нашем савету.

Како сматрамо да је ово важно питање за напредак нашег села, то ћемо у следећим бројевима изнети наше мишљење са препоруком где и какав плодород треба завести, а на свако питање читаоца одговоримо саветом у следећим чланцима.

Ing. Agr. Боривоје Рајковић

ПОУКЕ И САВЕТИ

Поук и савет садиоцима дувана

Овогодишње временске прилике — честе кише и хладно време — неповољно су утицале на развитак дуванског расада, па је тиме садња дувана знатно одоцнила и знатан део расада оштећен. Али ипак, време садње се примакло. Скорих дана ћеш отпочети са расађивањем дувана, па том послу ове године треба да посветиш и поклониш нарочиту пажњу и интересовање. Два су јака разлога који захтевају нарочиту пажњу. Један је тај што је садња задоцнила а други је помањкање расада. Ове две недаће које су се ове године појавиле треба да надокнадиш — у колико је то највише могуће — паметним и разумним радом и поступком при расађивању дувана, те да искористиш оно што се још даде искористити и у времену и у расаду.

Моја је намера и жеља, пријатељу, да те упозорим и потсетим на извесне поступке при расађивању о којима треба да поведеш рачуна, како би могао посадити број струкова који желиш, т.ј. који ти је одобрен, и како би при том поднео најмању штету.

Земљу треба да припремиш што боље и лепше тако, да младе биљчице које пренесеш из расадника на њиву осете што мању разлику и промену. У колико млади посађени струк буде осетио мању разлику између расадника — леје — у ком се развијао до расађивања и оног места на ком је на њиви посађен, у толико ће тај струк мање патити, брже ће се примити, неће угинути и брже ће се развијати и порастати. У колико ти мањи број струкова угине после расађивања, у толико ће ти требати и мање струкова за надосађивање и у толико ће ти остати већи број струкова за бербу. Досађивање дакле струкова биће мање па ће те мање и труда стати, а ти врло добро знаш и то, да досађени струкови не расту упоредо са оним првопосађеним, да они остају у порасту мањи, да истерају мањи број листова, да дозревају касније и да чине њиву неједнаку у порасту и дозревању, а све то, пријатељу, иде на твоју личну штету.

Зато припреми земљу пре садње и добро је уситни и посади дуван у лепо припремљену — уситњену земљу. Ако преко дана греје јако сунце дуван сади само пред вече. Посађени дуван зали водом, нарочито ако је земља сува. Расад чупај испред саме садње и немој дозволити да ишчупани расад остане дуже време непосађен. Не чупај дакле расада више него што можеш истог дана — вечери посадити. Ишчупани расад заштити од сунчане припеке и не дозволи да га ветар шиба. Пре чупања расада, поли леју водом. Кад чупаш расад не треси земљу са његова корена већ је са кореном пренеси и на њиву посади. И на крају када струк садиш пази, да збијајући земљу не пригњечиш струк и упропастиш га.

Ове ти напомене изгледају можда ситне и незнатне, али обрати на њих пажњу јер ће ти бити корисне.

У колико паметније и марљивије поступиш при расађивању и ових се упуштава придржиш, у толико ћеш искористити већи број струкова и расада ће ти мање недостати. Ово је важно због тога, што је знатан део расада пропао због времена и због твоје слабе пажње и неге коју си расаду дао. Зато изврши садњу марљиво и паметно, искористити што се даде искористити и не дозволи да нехатом својим изгубиш и оно што ти је природа поштедила и оставила.

Ing. ВЛАДИМИР ТИЧИЋ

Важност инкарнатске детелине за Јужну Србију

Већина културнога биља у Јужној Србији има јако ниске приносе и зато наш пољопривредник има незнатне приходе и слабо наплаћује свој рад. Један од главних разлога је исцрпљеност земље, а један је од најважнијих и најтежих проблема: како решири исправно исхрану усева. На тој исхрани се овде мало ради и ретко се када враћа земљишту бар приближно оно што се из њега извукло жетвом

или кошњом. На тај се начин мало по мало, али систематски, исцрпљују резерве хранива у тлу, које осиромашује и све мање рађа, те рад уложен у њега даје све мању ренту. Поред ђубрења стајским и вештачким ђубретом успешно би се ту дало помоћи увођењем легуминоза, које обогаћују земљу најважнијим хранивом „азотом“. За ове крајеве нарочито би била погодна „инкарнатка“, која би се могла уметнути између два усева те тако не би одузимала земљу другим културама.

У Савској бановини а нарочито у горњој Подравини инкарнатка је јако раширена, где се сеје иза озимога жита а нарочито иза раног јечма. У јесен даје мали откос, или још боље добру пашу до дубоко у зиму, кад има најмање зелене хране. Тиме се много приштеди на зимској храни. У пролеће она потера рано, па се у априлу заоре и иза ње се посеје кукуруз, који даје одличну бербу.

Слично би се дало провести и овде на Југу. Нарочито би се успешно могла сејати иза озиме репице, која се почне жети често већ иза 15 маја. Тада редовно још пада киша, па би се до јесени и кроз зиму добило обилно хране. У априлу би се инкарнатка могла заорати и иза ње сејати памук. На тај начин би се могао развити плодоред двеју рентабилних индустријских биљака репице и памука, што је сада скоро немогуће, јер једна и друга биљка јако исцрпљују тло а ђубрива има посве мало. Где ово индустријско биље не долази у обзир, може она да се сеје и иза житарица, па да се заоре под друге околнине (кукуруз, кромпир и сл.).

Инкарнатке се сеје 15—20 кгр. по 1 хектару. Цена семену је обично око половине цене луцерке и црвене детелине — у сваком случају је знатно јефтинија. Земљиште не треба нарочито обрађивати, доста је стрњику једанпут плитко заорати, па посејати инкарнатску детелину исто како се сеју и друге детелине (омашке или сејалицом па задрљати и поваљати). До јесени ће дати већ леп откос или добру пашу, а на пролеће ће се моћи у априлу да заоре. У пролеће се може оставити за кошење, али је стока не једе радо касније кад има друге хране; док је ненаткриљива храна рано у пролеће кад нема друге, јер долази за употребу раније него иједна друга, па може често након лоше зиме спасти пољопривредника. Ако се пак жели оставити за сено, нека се коси рано одмах на почетку цветања јер доцније отврдне те није тако подесна за исхрану стоке.

Цена семена варира, али ипак дође доста скупо, и ако је знатно јефтиније од црвене детелине. Зато је добро, да се најпре засади мала површина па остави за семе, тако да се добије доста семена за догодине. На тај ће начин сваки сам себи произвести потребно семе и неће га много стојати. Сејати се може и неољштено семе у комушкама, па га тако сељаци у Подравини редовно и сеју. Свакако би се исплатила и производња семена кад би се засејала већа површина и оставила за семе, јер даје далеко више семена него црвена детелина и луцерка, а род семена је сигурнији тако, да се лако може добити 5—6 тавара семена, што претставља вредност од 2.500—3.5000 динара. Уновчавање семена биће у толико лакше, што је сада Банска управа Вардарске бановине узела у програм пропаганду инкарнатке, па ће се моћи лако да прода.

Dr. КОРИЋ

Надун

Надун је оболење преживара, особито говеди и оваца, ређе коза, које често наноси осетне губитке нашем сељаку. Да би се ти губици у будуће умањили, одлучили смо, да у кратким цртама дамо поуку нашим читаоцима приказавши им узрок овог оболења, те лечење и спречавање истог.

Узрок оболењу је проширење стомака — особито бурага и књижавца услед велике количине гасова, који су настали због брзог растварања хране, при чему се стварају велике количине гасова. Таква храна је зелена храна уопште, а најопасније су махунарке у првом реду детелина и луцерка.

Преживар који се надуже, престаје да једе и стално се огледава према стомаку. Подригује а често и повраћа. Стена трбуха, особито на левој страни је напета и избочена. Доскора преживар почне отежано да дише, носнице су му широм отворене, узнемирен је и зноји се, поглед му је престрашен, језик исплажен. Код даљег тока болести, која се особито брзо развија, чује се ударање срца, ноге и уши су хладне, животиња дрхти и пада, те ако се не пружи правовремено помоћ, угиба у грчевима.

Сваки власник морао би да зна, да пружи прву помоћ преживарима који су се тако разболели. Помоћ се састоји у трљању трбуха уз повишење предњег дела тела (задњим ногама да стоји грло низ брдо), полевање хладном водом и терање уз брдо — где га има. Чим се опази такво оболење треба поћи по ветеринара (ако је могуће да он правовремено стигне), који ће указати помоћ отстранивши гас, ако буде потреба изискивала желучаном сондом или пункцијом (убодом одговарајућом направом — трокаром) бурага. Ако се ветеринар не може добавити, треба предузети одмах код појаве болести раније наведене мере прве помоћи. Не препоручује се да власници сами боду у бураг, изузев ако су подучени у правилно извршење тог посла и имају трокар. Као и код других оболења и овде је најважнија прехрана, а да би се спречило надимање стоке на паши, не сме се у почетку испаше стока пуштати да дуго пасе. Особито су честе појаве надуна на ливадама после кише и рано из јутра по роси, те у то време не треба пуштати стоку на пашу. Говеда треба пре пуштања на пашу хранити са нешто суве хране и не пуштати их на ливаде где има детелине или иначе много свеже зелене хране. Говеда, која се држе стално у стаји, треба у прво време хранити са зеленом храном само ако је измешана са сухом.

ХОРВАТИЋ

Како да обезбедимо добру бербу парадајза

У току лета видимо како се мањи или већи број биљака парадајза суши и изгледа као прегорео. Ако би раније посматрали те биљке опазили би да је њино лишће најпре било покривено ситним пегама сиво-беличасте боје, доцније се то лишће цепа и суши. Узрок овога сушења је једна гљивица која се научно зове *Septoria lycopers-*

sici. Она напада још младе биљке у топлој леји, а касније се преноси у поље.

Болест се јавља најпре на доњем лишћу у виду ситних воденатих пега, чија се средина брзо суши и постаје беличаста, а периферија кафеене боје. У средини пега могу се опазити црне ситне тачкице. Ове тачкице су органи који проузрокују болест. Касније та болест обухвата целу биљку, напада је преко целог лета чак до прве слане, те нам причињава велику штету, јер плодови парадајиза рђаво дозревају и кваре се.

Противу ове болести можемо се борити пре расађивања парадајза прскањем биљчица са 1% бордовском чорбом, али ипак напољу — на сталном месту — постоји опасност заразе од заразних клица заосталих од прошле године. Расађен парадајиз штити се прскањем са 1% бордовском чорбом (1 кгр. плавог камена, 1 кгр. негашеног креча на 100 литара воде). Са прскањем треба отпочети чим се опазе прве пеге и треба испрскати обе стране лишћа. Још боље је увести редовно прскање ради предохране, без обзира на појаву пега. Да би се чорба што боље лепила за лишће треба јој додати 200—300 кгр. шећера или сапуна.

У јесен када се скине последњи плод, треба биљке ишчупати, изнети из баште и спалити их, а башту одмах преорати. Као год и друге усеве, не треба ни парадајиз сваке године садити на истом месту, већ подесити смену усева која ће најбоље за дотичне прилике одговарати.

Ing. С. АТАНАСКОВИЋ

Какав треба да је исправан бунар за пићаћу воду

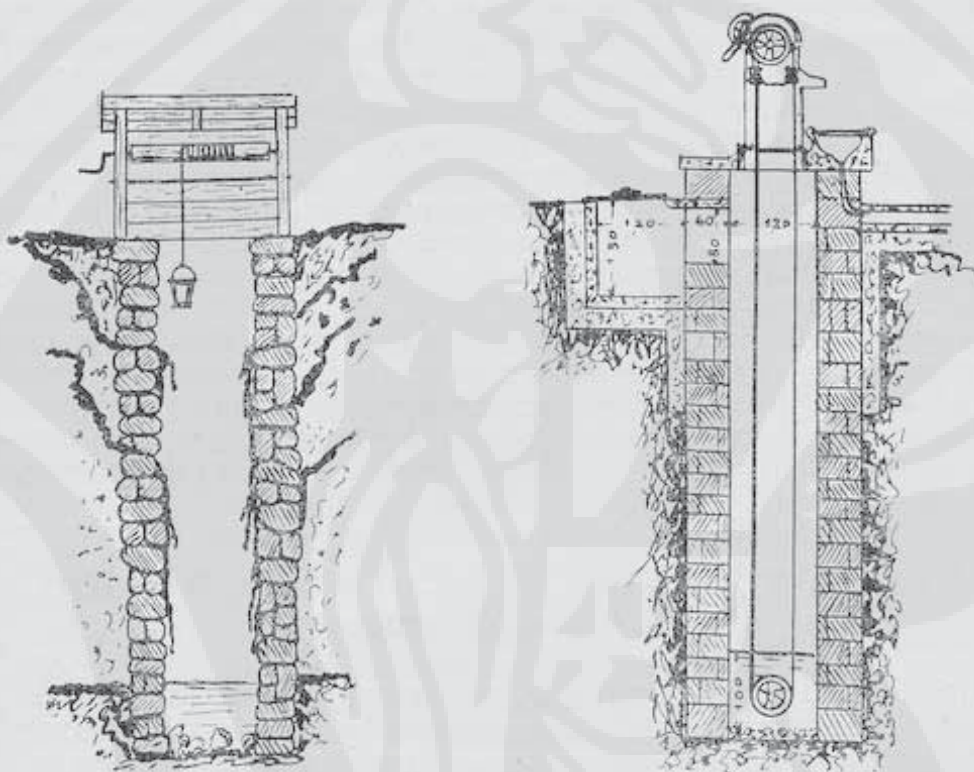
Вода је као год и ваздух и сунце потребна човеку за живот. Она је готово најважнији део људске хране. Познато је да човек може много дуже издржати без икакве хране, док без воде не може ни два дана. С тога је потребно знати како да обезбедимо себи здраву воду. Водом се, наиме, преносе многе опасне болести као што су: колера, тифус, паратифус, дизентерија, цревни катар, затим болести проузроковане разним црвима, глистама и др., а напоследку и гушавост је последица рђаве воде.

Воду узимамо за употребу било као текућу воду, односно површинску (потоци, реке, језера), било као подземну воду (бунари, извори, артерски бунар), а затим и као кишницу.

Вода са површине је подесна за пиће ако је чиста и ако не постоји могућност да у њу са стране допре нечистоћа. Кишница је подесна за пиће, ако није загађена пала на земљу и ако је сакупљена на чистој површини. Подземна је вода: изворска, бунарска и артерска. Свака подземна вода није исправна за пиће. Ово ради тога, што вода врло често пролазећи кроз разне земљане слојеве раствара и носи собом разне минералне и др. састојке, који могу бити штетни по људско здравље. Разни су начини за хватање и добијање подземне воде, али је по нашим селима, а и градовима, још увек у највећој употреби

бунар, па ћемо с тога на овом месту у кратким потезима изнети захте-
ве и услове за добар и хигијенски исправан бунар.

Од сваке воде за људску употребу, па и од бунарске захтевамо:
1) Да је стално слободна од свих узрочника болести, било живих кли-
ца (бактерија) било мртвих материја, растворених у води као: олово,
гвожђе, сумпор и др.; 2) Да је довољно хладна, безбојна, бистра, без
мириса и укуса. Према овоме здрава вода несме да садржи никакве
отровне или штетне материје по људско здравље, нити какве заразне

Бунар који не ваља

Бунар који ваља

клице. Исто тако не сме да буде изложена опасности да такве клице
и материје дођу у воду. Овај штетни материјал може бити у самој
води као њен саставни део, а може доћи у воду подземним путем из
оближњих нудника, ђубришта, помијара и сл. Исто тако може доћи
у бунар са површине кроз отвор бунара, или пак са површине уз зи-
дове бунара. Затим из горњих слојева земљишта кроз зидове или уз
зидове бунара, или пак из загађеног слоја земљишта када се вода
диже и спушта у бунару опет кроз зидове или уз зидове бунара, а
напослетку и судовима или направама за вађење воде.

Из овога се постављају следећи захтеви за градњу бунара:

- 1) Бунари дубине до 5 метара обично нису добри, јер се вода у
њима може мешати са површинском водом;
- 2) Вода која се каптира (захвата) у бунар мора бити сама по
себи чиста и то стално;
- 3) Она мора бити осигурана од загађења изметом са површине

земље, из нужничких јама, из ђубришта, канала са нечистом водом и сл. Јаме оваквих објеката треба да су непропусне, а нарочито када се ове налазе на узводној страни. Удаљеност бунара од нужника, ђубришта, помијара треба да је најмање 15—20 метара;

4) Глава бунара треба да је сасвим затворена и непропусно спојена са зидовима бунара;

5) Земљиште око бунара треба да је покривено непропусним слојем који кишницу и воду од прелива одводи што даље од бунара;

6) Зидови бунара треба да су израђени непропусно изнад подземне воде, а земљиште око зидова добро набијено — најбоље иловачом;

7) Зидови бунара треба да су непропусни и испод најнижег водостаја у бунару. Вода треба да улази у бунар 50 см. испод најнижег водостаја, а најбоље кроз дно бунара;

8) Грло бунара треба да је сасвим затворено да ни светлост ни киша не може падати у бунар. Познато је н.пр. да сунчани зраци развијају разне алге и маховине по зидовима бунара, где се ствара трулеж и нечистоћа;

9) Судови и направе за вађење воде из бунара треба да су тако удешени да их људска рука не може додиривати и да се кроз њих не може убацити никакво ђубре у бунар. Црпљење воде кофама и каблицама је нехигијенско, јер омогућује директан контакт људи са водом, па према томе и инфекцију (заразу).

Око бунара израдити ограду да би се спречио прилаз стоци.

Бунари са набијеним цевима одн. пумпама бољи су и заштићенији од зиданих бунара, али се ови не могу свуда поставити. Они су могући само тамо где су подземни слојеви воде издашни, а то је чест случај у низинама.

На основу изнетог можемо закључити, да само исправно грађени бунари уз остале теренске повољне услове могу давати трајно добру воду.

Ing. СИМИЋ

Порођајна узетост

То је оболење у главном преживара а може да се појави и код свиња. Наступа неколико часова после лаког порођаја, ретко већ пре или за време самог порођаја. Обично се болест појављује нагло и најчешће код крава добро храњених и добрих музара између 4 до 7 тељења, т.ј. у старости од 6 до 9 година. Као узрок болести долазе у обзир разни поремећаји у телу. Болест се појављује са знацима помањкања апетита, животиња престане да једе и пије, не прежива. Доцније престане да мокри и да балега. У почетку је животиња кратко време једва приметно узнемирена, потом постаје жалосна и несигурно стоји на ногама, особито стражњим. Дисање је успорено и чује се као неко хркање. Животиња почне да се љуља и лежи мирно са жалосним погледом. Крава смањује млеко или га уопште нема. Телесна топлина није повишена или је чак и умањена и може да износи свега 36 и по степени. Код лаких случајева оболења, крава може исто тако брзо да оздрави, како се и разболела. Код тежих случајева болест траје 2—3 дана, и без помоћи ветеринара крава

може да угине због насталог надима или упале плућа, која долази као последица ове болести. Ради дуготрајног лежања могу да настану тешке повреде коже са гнојним ранама, које могу довести до смрти због тровања крви услед нечистоће. Болесну животињу треба оставити да лежи на миру у тамној и мрачној штали са подвијеним ногама под прса. Треба се побринути да крава има довољно простирке и треба је са стране подбочити цаковима напуњеним сламом или сеном. Добро је полевати животињу топлим сирћетом и трљати је.

У циљу лечења ове болести треба безуветно што пре позвати ветеринара, да предузме лечење још пре него што дође до штетних последица, које проузрокује ова болест. После предузетог лечења крава се брзо опоравља, и ако је лечење правовремено предузето, болест не оставља никаквог трага.

Ова болест се под истим знацима може појавити код коза и оваца.

Dr. ЛУЧЕЧКО

Како да сачувамо здраве диње, лубенице и краставце до бербе

Редовна је појава да један део диња, лубеница и краставаца у току лета страдају од болести, те не дозру или ако дозру лошег су квалитета. Када погледамо њиву са бостаном видећемо, како је лишће прегорело или деформисано, а поједини плодови труну или су покривени пегамма. Код диња можемо видети, како су читаве вреже суве. То проузрокује једна гљивица која се научно зове *Colletotrichum lagenarium*. Ова се болест јавља у облику пегма на лишћу, петелци, стаблу (врежи) и плоду.

Противу ове болести боримо се прскањем 1% бордовском чорбом у време када се на биљци образују 3—4 листа и то прскање поновимо с времена на време све до летњих врућина. Исто тако је важно да се семе узима са поља, где се није појављивала болест. Или пак треба семе размутити са 1% сублимативним раствором (1 гр. сублимата на 1000 гр. воде). Важно средство против ове болести је такође плодоред (смена усева) у коме треба подесити да бостан бар три године не дође на исту земљу.

Ing. С. А.

Нашта треба пазити приликом рада са отровима

Сва средства која се употребљавају у борби против биљних штеточина јаки су отрови за човека и домаће животиње, те приликом рада с њима треба се држати следећег:

- 1) када се раствор спрема треба пазити да се отров не праши, да не би пао у око, нос и уста;
- 2) треба чешће прати руке, нарочито пре јела;
- 3) посуђе у коме се спрема раствор, треба после спремања пажљиво опрати и несме се употребити за друге сврхе;
- 4) када се раствор спрема несме се у близини држати стока, и

због тога се несме остављати раствор отрова у воћњаку, винограду и башти;

5) на местима где је вршено прскање или прашење отровима сме се вршити испаша тек после 15 дана;

6) ако је место, где је вршено прскање или прашење отровима, поред путева треба га обележити;

7) последње прскање или прашење воћа, које сазрева у јесен, може се вршити 5 (пете) недеље после цветања, а за ране врсте 8 дана после цветања;

8) за време рада са отровима не треба допуштати присуство деце;

9) у случајевима слабих тровања треба лицу дати млеко и одмах позвати лекара;

10) све отрове треба чувати под кључем у сувим просторијама;

11) несме се чувати семе и храна заједно са отровима.

Скопје.

Ing. С. А.

Лековито биље

Има велики број разноликог биља, које би се у току месеца јуна дало прикупљати и спремити за продају. Пошто нам простор недозвољава, да се са свима тим биљкама позабавимо, поменућемо овога пута само различак и дивљи мак. Обадве биљке расту код нас као корови у житима или по међама, те њихово прикупљање у сврху продаје има и другу корист: чишћење жита од ових корова.

Дивљи мак (турчинак, булка) је врло чест свуда и познаје се по јасно црвеном цвету, који је потпуно сличан маковом. За продају се скупљају цветови, одвоје чауре (главице) и цветни листићи се осуше на јаком сунцу. Килограм сувих листића изгледа да ће се ове године продавати за цену од око 20 динара.

Различка такође има код нас прилично, нарочито на сувим њивама. Цвет му је лепе плаве боје, а цветни листићи су му усађени у омању тврду главицу. Цветови се беру и суше у хладу, пажећи да задрже плаву боју. Килограм сувих цветова изгледа да ће се ове године платити око 16 динара.

Ако се ко од читалаца буде интересовао за прикупљање кога другог биља, послаћемо му на захтев податке.

ОБАВЕШТЕЊА И НОВОСТИ

Закон о сузбијању болести и штеточина Културних биљака

Биљне болести и штеточине причињавају сваке године велике штете нашој пољопривреди, а бива година кад су те штете превелике и поједини земљорадници изгубе целу жетву једног усева, винограда

или воћњака. Борба са неким болестима и штеточинама је лака и сваки на свом имању може да их сузбије. Али већину болести и штеточина можемо сузбити и спречити само заједничким мерама. У многим случајевима предузете мере на једној њиви не користе ни тој њиви, ако се те мере не предузму и на суседним парцелама. Често пута акцију треба предузети на целом једном ужем или ширем подручју, па да спречавање или сузбијање болести или штеточине буде успешно.

Ради свега овога 1929 године прописан је закон о сузбијању болести и штеточина културних биљака, који је обнародован у Бр. 300 — СХХVI — Службених новина од 23-ХII-1929 г. Према овоме закону сваки је дужан да на свом земљишту штити усеве и насаде од болести и штеточина, као и да узме учешћа у општем сузбијању или спречавању истих. Такође је обавезан да пријави појаву болести или заразе како на свом тако и на туђем имању. Исто тако су прописане дужности самоуправних и државних установа и органа (општина, срезова — ср. пољ. референата, пољопривр. оглед. и контролних станица, бановина и Министарства пољопривреде), који имају да се старају о извршењу овог закона и о спровођењу заједничких мера. Одређене су и казне за оне, који не буду извршивали одредбе овог закона или пак буду поступали противно његовим прописима.

Потребно би било, да се сваки пољопривредник упозна са одредбама овог закона те да их извршује, а нарочито би то требале да учине општине, а пољопривр. референти па да у свакој прилици дају потребна тумачења и обавештења о времену и начину предузимања мера против биљних болести и штеточина. И ми ћемо кроз овај часопис таква обавештења давати, како бисмо допринели да се овај корисни закон што боље примењује, јер у колико се он буде боље и строжије примењивао у толико ће и штете на усевима бити мање.

Једна ретка посета

Средином маја месеца ове године провео је на нашем Југу неколико дана г. Др. Леополд Адамец, дугогодишњи професор зоотехнике (сточарства) на пољопривредном факултету у Бечу. Професор Адамец је један од најбољих научних радника на пољу зоотехнике, те је својим великим знањем, стеченим дугогодишњим практичним радом, научним путовањима по целом свету и истраживањима допринео много, да се методе рада на оплемењивању домаће стоке усаврше. Његовим радом су се непосредно користиле многобројне генерације агронома, које су прошле кроз пољопривредни факултет у Бечу а после рата и у кракову (предавао је тамо сваке године по један семестар). Како је

своје радове штампао и они су преведени на многе језике, то су његови ученици и следбеници у целом свету многобројни. Његово дело „Општа Зоотехника“ превео је на наш језик г. Др. Сава Улмански, сенатор и бив. професор зоотехнике на Загребачком пољопривредном факултету, који је више година био проф. Адамецу асистент. Готово сви наши агрономи су у зоотехници било непосредни било посредни ученици професора Адамеца.

Његов долазак у нашу средину преставља за све, који се унапређењем нашег сточарства баве велики догађај, јер им се дала прилика да од најмеродавнијег лица чују мишљења, примедбе и опасности о нашем сточарству и о нашем досадашњем раду на његовој поправци. Приликом обилажења наших пољопривредних установа проф. Адамец је у разговору дао драгоцене упутства и савете. О нашем домаћем црвеном и сивом говечету, товарним коњима, шарпланинским и овчепољским овцама дао је мишљење, да претстављају одличан почетни материјал за оплемењивање, те је дао сугестије како да се њихово оплемењивање са више успеха и брже спроведе.

Пред његов одлазак Удружење Југословенских Агронома — Секција Скопље организовала је у Скопљу састанак агронома, ветеринара и шумара, на коме је г. Др. проф. Адамец изнео своје утиске и запажања и дао своје савете и упутства. Састанку је присуствовао и г. Марко Новаковић, Бан Вардарске бановине, који је својим присуством дао доказа колико цени ову посету и колико му је стало до унапређења нашег сточарства.

Обавештавајући о овоме наше читаоце, хоћемо да им ставимо до знања, да је овај долазак проф. Адамеца на првом месту по њих користан, јер ће допринети да се рад на унапређењу нашег сточарства још више побољша и убрза, те да корист од сточарства по наше земљораднике буде знатно већа.

ОСВРТ НА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРИЛИКЕ

поплаве

Услед нерегулисаних токова река и потока и великог пространства голети, поплаве сваке године чине велику штету нашој пољопривреди на Југу, и то баш на најплоднијим земљиштима. Ова година је нарочито била неповољна у том погледу. Висок водостој задржао се кроз цео мај на већини наших река, те су велике површине њива и ливада остале дуго било под водом било у таквом стању, да се нису благовремено могле обрадити и засејати. У колико је пак било на овим њивама озимих усева или рано с пролећа посејаних, они су пропали било од замућености или од претеране влаге. Принос у сену са ливада умањен је много и по квалитету и по количини.

Од овога произилази велика штета како по оне који ову земљу раде, тако и по целокупну пољопривреду на нашем Југу као и по општи национални дохо-

дак. Потребно би било, да се ове штете ако не сасвим онемогуће оно бар сведу на што мању меру. Ово је могуће постићи тако званом мелиорационим радовима, т.ј. регулацијом речних токова, копањем канала за одводњавање, подизањем нива за одбрану од поплаве. На овом послу се код нас нешто радило и ради, али то није довољно. Потребно је наћи већа средства, да се започети радови доврше, као и да се они који се започну брзо доврше. То је неопходно ради тога, што велики новац који се улаже у ове радове треба да да што пре користи у повећаним приносима са поплављене земље. Иначе, ако се радови протежу годинама онда уложени новац значи само велики терет за оне који су га уложили односно за оне који треба да плаћају камате и отплате.

Овога пута изнећемо само прилике у Скопском пољу, које је ове године много страдало од воде. Око две трећине земљишта је подводно или му прети опасност од воде у кишовитијим годинама. Земља је иначе врло плодна и способна за најинтензивнију културу. Мелиорациони радови су већим делом извршени, али нису још завршени. Уложени новац је велики, те водни допринос, који је разрезан на сопственике земљишта за покриће трошкова око одржавања извршених мелиорација и отплате једног дела уложеног новца, тешко притиска пољопривредну производњу у Скопском пољу. Да су мелиорациони радови довршени, тај терет неби био тежак, а можда би се и већи лако поднео, јер би се надокнадио већим и сигурнијим приносима са обезбеђених њива и ливада. Овако је земља још необезбеђена те приноси несигурни, јер је корист од досада извршених мелиорација мала а на много места и никаква, те се пољопривредници оправдано буне против плаћања водног доприноса. Потребно је што пре да се заврши потпуна мелиорација Скопског поља, те да се створи могућност да се у њему развије најинтензивнија пољопривредна производња, која ће брзо надокнадити сва средства уложена у мелиорацију, а да и не помињемо остале непроцењиве користи (здравствене, културне и националне). За овакве послове морала би се наћи јавна средства, јер ове мелиорације су једна од полазних тачака од којих треба поћи у раду на економском и културном јачању ових крајева.

ФАКТА И ДОКУМЕНТА СА

НАШЕГ СЕЛА

Статистички приказ нашег села и пољопривреде

Пре него што пређемо на приказ и изношење докумената о приликама у појединим селима и стању појединих сељачких газдинстава, изнећемо кратак статистички преглед општег стања наше пољопривреде. Ово је нужно ради тога, што ће нам доцније изнета појединачна факта и документа бити јаснија, јер ћемо их моћи посматрати у узрочној вези са овим општим податцима.

Према званичним статистичким податцима у Вардарској бановини има:

1. Шума	1,236.822	ха или	33,730/0
2. Пашњака	946.761	" "	25,82 "
3. Ораница	900.621	" "	24,56 "
4. Неплодног	425.081	" "	11,59 "
5. Ливада	106.831	" "	2,91 "
6. Бара	24.948	" "	0,68 "
7. Винограда	12.767	" "	0,35 "
8. Башта	7.583	" "	0,20 "
9. Воћњака	5.782	" "	0,16 "

Свега 3,667.196 ха — 1000/0

Најважнији факт, који из ових података произлази, јесте да 59,55% целокупне површине Вардарске бановине чине шуме и пашњаци. Како се велика већина шума и пашњака налази у својини било села било државе то је однос између јавног и приватног власништва земље следећи:

1) У приватној својини појединаца налази се 982.451 хектара земљишта или 26,80%.

2) У својини државе, села и др. јавних тела налази се 2.684.745 хектара или 73,20%.

На ораницама поједини усеви заступљени су овако:

1. Житарице	708.450 ха	или	78,66%
2. Угар	119.717 "	"	13,29 "
3. Поврће	30.966 "	"	3,44 "
4. Индустијско биље	28.067 "	"	3,12 "
5. Сточна храна	13.421 "	"	1,49 "
	900.621 ха	—	100 "

Пада у очи несразмерно велики проценат оранице, који се налази под житарицама, а несразмерно мали проценат под сточном храном. Овај факт показује с једне стране велику једностраност њивске производње на нашем селу, а с друге стране пак колико се исхрани стоке мала пажња обраћа.

Просечни приноси по јединици (хектару) површине износе:

1. Кукуруз	10,10 м. ц. према	16,90 м. ц. за целу државу
2. Пшеница	8,40 "	10,40 "
3. Јечам	8,50 "	9,80 "
4. Овас	6,30 "	8,80 "
5. Раж	7,40 "	8,40 "
6. Кромпир	26,00 "	60,10 "
7. Сточна репа	111,40 "	144,30 "
8. Луцерка (сено)	37,40 "	37,40 "
9. Ливаде	12,50 "	17,00 "

Из горњих података се види да су приноси доста ниски, али из тога произлази факт да је могуће знатно повећање те да на том повећању треба што интензивније радити.

Бројно стање стоке је следеће:

1. Оваца	2.151.298 комада	или	250/0 од укупног за целу државу
2. Коза	675.731 "	"	35 " " " " "
3. Говеда	505.974 "	"	12 " " " " "
4. Свиња	185.830 "	"	6 " " " " "
5. Коња	119.418 "	"	10 " " " " "
6. Магараша	63.859 "	"	51 " " " " "
7. Бивола	31.180 "	"	84 " " " " "
8. Мула и мазги	4.987 "	"	28 " " " " "
9. Живине	1.986.180 "	"	9 " " " " "
10. Кошница	70.125 "	"	9 " " " " "

Предњи бројеви показују, да треба радити на повећању броја коња, говеди, свиња, живине и кошница, али истовремено и на побољшању квалитета свих врста стоке.

Из ово неколико општих података се види стање наше пољопривредне производње, њене особине, предности и недостатци. Ове исте одлике, само у још конкретнијем облику имаће већина села и сељачких економија, које ћемо у следећим бројевима нашег часописа у овој рубрици приказати.

А. ЦИЈУК

ПОЉОПРИВРЕДНА КЊИЖЕВНОСТ

Сељачки буквар

У Београду излази месечно једанпут лист под насловом „Сељачки буквар”, у коме се доносе многобројне поуке и савети из свих грана пољске привреде. Нарочито се посвећује пажња поукама о правилном обављању сезонских послова, са којима се земљорадници сусрећу при свакидањем раду на свом господарству.

Поред листа, „Сељачки буквар” издаје свакога месеца и по једну књижицу, у којој се подробно расправља једно питање које интересује нашег сељака и по њему дају сва потребна обавештења и савети. Ове књижице су врло корисне за сваког земљорадника и сваки претплатник добија прилику да у њима стекне лепу поучну стручну библиотеку.

Ми препоручујемо нашим читаоцима, да нађу могућности да се претплате на „Сељачки буквар”, јер ће у њему наћи пуно корисних ствари за себе изнетих у врло приступачном облику.

Претплата за „Сељачки буквар” (дванаест бројева листа и дванаест књижица) износи за годину 60.— динара. Адреса: Београд, Карађорђева ул. 61.

Ing. М. Перовић

ПОЉОПРИВРЕДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

И УСТАНОВЕ

Задругарство

Врло важне установе за унапређење села и пољопривреде су земљорадничке задруге. Велика већина наших пољопривредних газдинстава су мала и нису у могућности, да све своје потребе и послове обављају сама како треба и под повољним условима. Ради тога је неопходно да се удружују, како би могле заједнички боље, брже и корисније те послове да сврше или потребе подмире. Најбољи начин удруживања су земљорадничке задруге, преко којих се могу много боље и јефтиније прибавити све потребе за кућу и економију, много повољније се могу уновчити, производи, набавити заједничке справе за прераду производа, обраду земље и сл., организовати међусобну помоћ, кредит и обезбеђење (стоке, усева), спроводити рад на оплемењивању појединих врста стоке и биља, и т. д., и т. д.

Задруге могу бити корисне свима својим члановима само онда, ако се заснивају на узајамности, поверењу и поштењу. Ради тога су најбоље задруге оне, које удружују људе који се добро познају и који су тако рећи у свакодневном додиру упућени једни на друге, на узајамну помоћ и сарадњу у пословима који се задрузи стављају у задатак.

Да би задруге могле боље да врше своје послове на добро својих задругара удружују се и оне међусобно и стварају задружне савезе, који пак свршавају послове заједничке за више задруга, организују заједничку набавку сељачких потреба непосредно из фабрика, заједничку продају и извоз пољопривред-

них производа непосредно потрошачима или на велика светска тржишта, подижу веће радионице и предузећа за прераду и скупљање производа у сврху боље продаје, набављају заједнички кредит, организују контролу и ревизију рада појединих задруга, и т. д., и т. д.

Овом приликом хоћемо само овако укратко, да изложимо значај и начине задружног рада, те да нашим читаоцима укажемо на важност задругарства и потребу да се сваки пољопривредник интересује за њега и научи каква треба да буде добра задруга, те да својим учешћем у њиховом раду утиче да оне буду стварно добре и корисне селу и сељаку.

На нашем Југу постоји више стотина разноврсних задруга. Највише има потрошачко-набављачких и кредитних. Затим постоје разнолике произвођачко-продајне као: сточарске, млекарске, житарске, дуванске, виноградарско-воћарске, рибарске, свиларске. Ове задруге су учлештене у неколико савеза: 1) Савез српских земљорадничких задруга у Београду, који има своју филијалу у Скопљу. 2) Бановинска задруга за пољопривредни кредит у Скопљу, чији се делокруг протеже само на Вардарску бановину. 3) Савез аграрних задруга у Скопљу који окупа све аграрне задруге са територије Јужне Србије. 4) Савез сточарских задруга у Скопљу, који окупа један део сточарских задруга са наше територије, и то у главном задруге сточара-овчара. 5) Савез виноградарских задруга у Скопљу.

У идућим свескама нашег часописа приказиваћемо ближе поједине врсте задруга и њихових савеза. Приказиваћемо и поједине задруге, које успешно раде на нашем Југу. Даваћемо и поједина упутства и савете, те у ту сврху примамо радо сва питања и на њих ћемо давати уредно одговоре.

Аграрна мисао

Пре три године основано је у Београду друштво „Аграрна мисао“, које је себи ставило у задатак, да ствара боље погодности за развитак и напредак нашег села и пољопривредне производње. Иницијативу за оснивање овога друштва дао је г. Dr. Милорад Недељковић, Генерални директор Поштанске штедионице и наш познати економски и финансијски стручњак, који је с једне стране увидео шта село и пољска привреда значе за наш државни и друштвени организам, а с друге колико је то наше село запостављено и колико је заостало у условима за живот и у производњи за градовима, који су у свему томе од рата на овоме далеко измакли напред. Увидео је, да та несразмера у развиту села и града ремети нормалан напредак нашег општег привредног и народног живота, те слаби економску а тиме и физичку снагу народа. Ради тога он је себи ставио у задатак, да окупи све оне који су до оваквог сазнања дошли, оне који су позвани и надлежни да на уклањању овог несклада раде, као и оне које овај несклад највише погађа, те да удружени сви сложино пораде, да се нашем селу дају средства за унапређење и да се та средства што боље употребе.

„Аграрна мисао“ овако замисљена и организована може бити од врло велике користи по наша села, сељаке и пољопривреду ако успе, на првом месту да окупи представнике свих организација и установа које су позване да на унапређењу нашег села раде, и приволи их на сложен заједнички рад; а затим, ако чланови „Аграрне мисли“ сваки у свом делокругу буду отправљали своје послове онако, како ће по село и пољопривреду бити најкорисније. Разуме се, ту је још један важан услов за успех и то: да „Аграрна мисао“ — као целина и сви који у њој буду радили — као појединци имају само једну жељу (амбицију), да се

пољопривредна производња што више унапреди а да се живот на селу олакша и подигне на што већи културни и економски ниво.

Под називом „Аграрна Мисао“ ово друштво издаје и свој лист у коме се изnose и расправљају сва питања, која се односе на село и пољопривреду. Исто тако у листу се штампају и разна обавештења и савети, који су корисни и важни за земљораднике. — Лист излази три пута месечно а цена му је у голишњој притплати 36 динара. Претплата се шаље на чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду бр. 57.640, а рукописи за штампу на адресу г. др. Милорада Недељковића, који је уредник и власник листа.

Приказујући „Аграрну мисао“ нашим читаоцима препоручујемо им, да са своје стране настоје, да она свуда добије онакве предуслове, какве су напред истакнути, те да може бити од стварне и што веће користи нашем селу.

ПОЉОПРИВРЕДНА КУПОВИНА

И ПРОДАЈА

Напреднији рад у пољопривреди захтева и употребу бољих справа и прибора, бољег семена, разноликих средстава за борбу против биљних болести и штеточина. Све ове справе, прибор, семена и др. потребе долазе у продају у разноликом квалитету и преко разноликих посредника, који често траже превелику посредничку зараду. Пошто наш лист има велики број сарадника, који имају великих личних искустава у набавкама пољопривредних справа и потреба, то смо вољни да свима нашим читаоцима ставимо на расположење та искуства и приликом њихових набавки помогнемо им, да набаве што боље справе, што боље семе и друге потребе, и то што по повољнијим ценама.

Сва обавештења о куповини и продаји пољопривредних потреба и производа дајемо нашим читаоцима бесплатно.

ПОЉОПРИВРЕДНА СЛУЖБА

И СЛУЖБЕНИЦИ

Потребни су вам подаци о свима незапосленим пољопривредним стручњацима који живе на територији Јужне Србије. У њиховом је интересу, да нам што скорије доставе податке о себи.

Сви досадашњи наши читаоци и сарадници, ако желе да се „Пољопривреда нашег Југа“ развије, те да доноси више и различитијих чланака, поука и обавештења, треба на првом месту да настоје, да се број наших претплатника што више повећа, а затим да нам достављају своје извештаје, чланке, обавештења, примедбе и питања.

Сви, којима је стало до унапређења пољопривреде на нашем Југу, треба да се заузму да се овај часопис попуни и остане на достојној висини и по облику и по садржају, као и да финансиски буде обезбеђен и независан.

Издајући овај други број, хоћемо да скренемо пажњу свима који га добију у руке, да часопис пажљиво разгледају и прочитају, те да нам евентуалне своје примедбе или захтеве доставе.

Истовремено им скрећемо пажњу да лист у претплати за годину дана стаје само 10 динара, те нека обавести све своје познанике и препоруче им да се претплате, или да сами прикупе претплате и пошаљу нам новац и списак претплатника.

Све дописе и чланке, који се шаљу да буду оштампани у нашем часопису, треба слати најдаље до двадесетог у месецу, ако се жели да напис уђе у први наредни број. Рукописе за штампу треба писати само на једној страни хартије.

Пошту за часопис треба слати на адресе, које су означене на унутрашњој страни првог листа корица.

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ПОЉОПРИВРЕДА

НАШЕГА

ЈУГА

ГОД. I

ЈУЛИ — 1938

БРОЈ 3

Пољопривреда нашега Југа. Излази месечно један пута. Претплата Дин. 10.— годишње.
Уређује одбор. Одговорни уредник и власник: Ing. Боривоје Атанацковић, Директор
Државне Ергеле Душаново — Скопје.

Штампа „Немања“ задружбиска штампарија Вардар. бановине Скопје, Цара Николе 35.

АДМИНИСТРАЦИЈА И УРЕДНИШТВО СКОПЈЕ, ЦАРА НИКОЛЕ 35.

Новица за претплату слати чек, уплатницом Пошт. штедионице на чек рачун бр. 81740.

САДРЖАЈ:

Чланци и расправе:

Стручни рад у пољопривреди 1

Поуке и савети:

Гајење луцерке за семе 2

Уништавање вишне косице 3

Пољопривредници на Југу сеју редовно прекасно 4

Биљне ваши 5

Више воље за пчеларство 5

Камилица (титрица) 7

Прва помоћ код телења 8

Поуке из свиларства 9

Обавештења и новости:

Мелиорациони фонд 9

Осврт на пољопривредне прилике:

Једна сметња ширењу луцерке 10

Факта и документа са нашег села:

Поседнички односи у пољопривреди Вардарске бановине 11

Пољопривредна књижевност:

Опиумско питање 13

Пољопривредне организације и установе:

Организација задружних подрума за Вардарску бановину 14

Пољопривредна куповина и продаја 16

Пољопривредна служба и службеници 16

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Стручни рад у пољопривреди

У пољопривреди је рад најважнији чиниоц производње. Природа, земља, оруђа и машине, стока и т. д. дају користи и продукте тек помоћу рада људског. Стока и пољопривредне машине такође раде, али они раде под руководством људскога рада, јер самостално не би могли да обављају послове. Ради тога и њихов рад улази у ствари у састав људскога рада. Од људскога рада, дакле, зависи највише пољопривредна производња — количина и квалитет производа. Ако људи који раде у пољопривредном предузећу разумеју добро послове које обављају, имају довољно искуства, умеју добро да управљају радном стоком или да рукују пољопривредним алатом и машинама, онда посао иде добро, одмиче брзо, те се добија више, бољих и јевтинијих производа. Ако су пак неискусни и неразумију послове, посао замиње, свршава се споро а често и са великом штетом, нарочито код послова где треба више пажње, стручног знања и искуства.

Кад је људски рад толико важан у пољопривредној производњи, говорићемо прво о њему као предуслову унапређења пољопривредне производње на нашем Југу. Наши пољопривредници вековима раде у овим крајевима и преносе с оца на сина стручна знања стечена искуством. Та знања имају велику вредност, зато се многи послови код нас обављају врло успешно, са великом спретношћу и вештином. Али има послова који се обављају лоше, или бар лошије но што би требало и могло да буде, тако да је наша производња мања, производи слабији но што су то у неким другим крајевима и земљама. То се најбоље види из статистичког приказа, који је изнет у прошлом броју нашега листа. Узрока мањој и лошијој производњи има и других, али ћемо о њима говорити другом приликом. Сада хоћемо да констатујемо да један од узрока лежи и у томе, што се неки послови не обављају онако како би требало. Напредак у техници пословања у пољопривреди после рата ишао је врло брзо, пронађене су много савршеније справе и машине, средства за поправку земље, заштиту биља и животиња и т. д., а пољопривредна наука својим истраживањима утврдила је много савршеније и успешније начине рада у пољопривредној производњи. Знање које се код наших пољопривредника стицало искуством и преносило с оца на сина, није могло да иде у корак са напред наведеним развитком па је заостало, тако да поред осталих чиниоца доприноси да је и наша пољопривредна производња већим делом заостала и мала.

Потребно је да се омогући и нашем пољопривреднику да стигне са својим стручним знањем донде, докле то омогућује данашњи степен развитка пољопривредне науке и технике. Да би се то постигло треба му дати добре стручне учитеље и саветнике, а упоредо с тим треба га економски ојачати и омогућити му да у свом раду може да се послужи савршенијим справама и машинама, средствима за заштиту биља и животиња и т. д. Једно без другога не иде, јер шта вреде добри савети и поуке ако се нема средстава да се по њима поступи.

Ради упућивања наших пољопривредника у боље начине рада и употребу добрих и опробаних средстава, постоји на нашем Југу приличан број пољопривредних стручњака — агронома, ветеринара и шумара. Требало би да их је још и више, са што више практичног знања, искуства и са што већим познавањем краја у коме раде. Ради овога је потребно, да остају дуже да раде у једном крају на истом послу и да им се омогући, да се у својој грани рада што више усавршавају и стичу што више искуства. Пољопривреда је врло многострана, зато не може један те исти стручњак да буде упућен у све гране. Потребно је омогућити да се поједини стручњаци баве само једном граном, али тако да један другог допуњују те да њихов скупни рад чини једну складну целину, јер једино тако њихов стручни рад и знање може допринети, да се стручно знање наших пољопривредника подигне и усаврши.

Наши пољопривредни стручњаци нису у могућности да непосредно учествују у пољопривредној производњи, као руковооци пољопривредних предузећа, јер су наша пољопривредна предузећа мала и економски слаба да би могла да запосле и плаћају стручно-школованог руковооца. То иде дотле, да чак лица, која имају своје имање, после свршеног стручног школског образовања немају рачуна да остану на имању и баве се пољопривредном производњом непосредно, већ га напуштају и траже место у државној или самоуправној служби. Због овога се мора настојати, да се пољопривредна служба тако подеси, да пољопривредни стручњаци дођу у што ближи додир са пољопривредницима и њиховим економијама, како би могли с једне стране сами стицати потребна практична искуства, а с друге стране упућивати пољопривреднике у бољи и напреднији рад. — Једном другом приликом говорићемо о нашој јавној — државној и самоуправној пољопривредној служби, њеним особинама и недостатцима, као и о томе каква би требала да буде па да може што корисније послужити усавршавању рада у пољопривреди нашег Југа.

Ing. Б. АТАНАЦКОВИЋ

ПОУКЕ И САВЕТИ

Гајење луцерке за семе

У Јужној Србији су нарочито повољни услови за гајење луцерке за семе, која се исте године може искористити и за семе и за сточну храну. Принос семена по хектару варира од 300 до 900 килограма, па

ако се узме да се пречишћено семе продаје 1 кгр. по 15—25 динара, то може бити добар извор прихода.

Луцерка за семе употребљава се почев од друге године старости и то најчешће други откос, што зависи од стања усева и временских прилика. Усев несме бити пребујан, а за време цветања неповољно утичу обилне кише и недостатак инсеката, јер спречавају правилно оплођење и стварање доста и доброг семена. Жетву треба обавити по лепом времену и то кад је већина махуница потамнила, а у њима је зрно добро развијено и светложуте боје. Покошену или пожњевену луцерку треба повезати у мање снопиће и сложити у мање крстине или, ако се не везује, упластити је. Вршидби треба приступити кад се добро просуши, јер ће се једино тако све семе овршити.

Семе мора да буде чисто, без отпадака лишћа и стабљика, ситних каменчића и семена корова. Чисто семе несме имати више од 3% такве нечистоће. Пречишћено семе мора се испитати преко Пољопривредне огледне и контролне станице, која се налази у Скопљу, за Вардарску, део Моравске и део Зетске бановине. Ако пречишћено семе садржи вилине косице мора се послати на чишћење у Трифолин-станицу, која се налази код Млекарске задруге у Душановцу, крај Скопља за горе наведени реон, а потом на испитивање Пољопривредној огледној и контролној станици.

Ing. J. ПОПОВИЋ

Уништавање вилине косице

Овај опаки коров узео је много маха у нашим крајевима и ретко се може наћи луцериште, које није заражено вилином косицом. Живи као паразит на многим биљкама, али највише штете наноси луцерки и другим детелинама, грахорици, урову и сл.

Треба предузети енергичне мере за сузбијање овог корова и то сви заједнички, иначе неће бити довољно успеха. Није довољно почупати овај коров са своје њиве, па га бацити на ограду или пут. Тако бачена вилина косица лако ће се разнети на све стране па заразити и незаражена поља. Зараза се највише разноси кад биљка сазри семеном, које разноси стока, птице па и сам човек. Али исто тако и најмањи делићи стабљике, кад дођу у повољне услове брзо шире заразу.

Средства за борбу против вилине косице су следећа:

1. Употребљавати за сетву искључиво чисто семе, које је прегледано и пломбирано од стране које Пољопривредне огледне и контролне станице. Никако не узимати непречишћено семе, које обично садржи вилине косице, других корова и разних отпадака, јер уштеда од 2—3 динара по килограму може горко да се освети.

2. Треба извршити чишћење луцеришта и свих места где се примети вилина косица и то на следећи начин: заражено место покосити у круг за један метар више где је примећена последња стабљика вилине косице. Потом све сакупити на гомилицу и запалити а пепео расути по покошеној луцерки. То место дубоко прериљати и засејати талијанским љуљем који брзо расте.

3. Прскати разним средствима као 20%-тном зеленом галицом или јако концентрисаном гнојницом. Ова сретства уништавају вилину косицу али и луцерка претрпи извесну штету, која се ипак опорави. Добро је после тога луцерку изграбуљати гвозденом грабуљом.

Ing. J. ПОПОВИЋ

Пољопривредници на Југу сеју редовно прекасно!

Већ је прошла сетва и овај ће чланак изгледати можда да не долази у своје време. Ја сам га написао баш сада јер сматрам да је најбоље да се обрати пажња на ту појаву, онда кад пољопривредници могу посматрати усеве раније и касније посејане, па да виде велику и очигледну разлику.

Има пољопривредника који нису свесни колико губе ако касно сеју, док их има који су тога свесни али су уверени да се није доспело раније јер је било неповољно време. Ретко је који пољопривредник на чисто колики су губитци ако се касно сеје, или боље речено колико је усев бољи и колико више роди ако се рано сеје. Ја сам у Осијеку правно огледе са разним културама и разним временом сетве, па сам био изненађен колико је рана сетва давала увек већи принос.

Рекосмо, да је многи пољопривредник уверен да се није могло раније посејати. Нарочито је ове године било све прекасно посејано, па је чак и концем маја сејано оно што се морало посејати у априлу. Пролеће је ове године било хладно и неповољно те су сви били уверени да се није могло другачије. Тамо где се услед претеране влаге није могла земља обрадити и припремити на време за сетву стварно се није могло другачије, те се морало сејати макар и прекасно да се бар нешто из земље извуче. Али код многих се земља могла обрадити и поред неповољног времена и уграбити подесан дан за благовремену сетву. Они изгледа још незнају једно важно правило сваке напредне пољопривреде: да се време не сме чекати, него да га треба красти и отимати. Увек треба бити у борби са временом и отимати најпогодније тренутке за посао те да се земља што раније обради и засеје. Приличан број наших пољопривредника на ово није научен и чекајући време пропусте најповољнији моменат, па заостане с послом и често пута сеју кад је већ одавно прошао рок. Мора се признати да није увек лако украсти време за рану сетву у пролеће. Треба ту много вештине и брзине у сналажењу и раду, а пре свега довољно пољопривредних справа и запрега. Зато треба нашег земљорадника оспособити и у једном и у другом погледу како би могао успешно красти време за рану сетву.

Најчешћи приговор против ране сетве је да рано посејани усев често прозебе. Многи ће навести случајеве из свога искуства, где су рано посејали па им је усев страдао од позних мразева, влаге и хладноће. Нема никакве сумње да има случајева када прозебе усев који је рано посејан и то је свакако прилична штета. Овакви случајеви не долазе срећом сваке године, а ако се већ то деси мања је штета од оне коју наноси редовна позна сетва. У таквом случају сељак још има увек

времена да пропади усеви поново посеје. Губитак због поновне обраде и сетве накнађује се обилато далеко већим приносом, што га добија у осталим годинама када рано сеје а када му мразеви, влага и хладноћа не униште усеви. Једино земљишта, која с пролећа редовно пате од претеране влаге, нису подесна за рану сетву. Али и њих треба одводњавањем оспособити за овакав начин рада.

Овај савет дајемо, како би сваки могао да оцени благовремено корист од ране сетве, те већ код идуће сетве потрудио се, да према својим приликама и могућностима отме време за рану сетву.

Dr. КОРИЋ

Биљне ваши

Најраширеније биљне штеточине су свакако у нашој бановини биљне ваши. Нема скоро ниједне културе, коју сваке године мање или више не нападну и оштете. Од навале вашију пропадају или заостану у развоју плодови многих култура.

С обзиром на сезону у којој се налазимо задржаћемо се само на сузбијању биљних вашију на бостану, код воћака где још није лишће укврцено и код ружа. Сузбијање вашију је врло лако и релативно јевтино те може сваки земљорадник учинити, који има своју прскалицу или је може позајмити. Ово треба учинити још одмах код бостана где се је ваш појавила. Најлакше се сузбијање врши прскањем петролеумском емулзијом или дуванском водом. Петролеумска емулзија справља се кад се у 1 литар кључале воде саспе 75 гр. обичног пераћег сапуна, који се претходно уситни. Пошто се сапун раствори у горњој количини воде кад се скине са ватре сипа се у течност 300 гр. петролеума. Сипањем петролеума ствара се пихтијаста маса која се раствори на 30 литара воде т.ј. да приликом прскања буде 1% петролеума.

У дуванским пак крајевима земљорадници се могу послужити и прскањем дуванском водом од 2%. Справљање дуванске воде је врло лако и то кад се 1 кг. неупотребљивих отпадака од дувана скува у 5 литара воде, па се ова оцеди. Да би се ова дуванска вода очувала може се у исту ставити 1,5% карболне киселине. На сличан начин справља се и дувански екстракт, који се може добити у трговини.

Приликом прскања бостана треба вреже окренути, јер се ваши налазе на наличју листа. Искуства у овом погледу имам и земљорадницима ова горња два средства најтоплије препоручујем.

Ing. ЛАЗАР БАБАМОВИЋ

срески пољ. референт — Бевђелија

Више воље за пчеларство

Пчеларење је једно од најстаријих људских занимања, које даје лепе приходе, а уз то је врло интересантно и поучно.

Са напретком науке и пчеларство је доста напредовало, тако да се данашњи начин пчеларења у напредним пчеларским земљама налази на завидној висини. Код нас на југу пчеларење није развијено у до-

вољној мери, ма да имамо све услове за рационално и интензивно пчеларење, те би са више воље за пчеларство оно могло да постане један важан извор доходака.

Ово корисно занимање свакоме је приступачно, јер је лако, рентабилно и пружа задовољство. Наш земљорадник је најпозванији да се бави пчеларењем и да ужива у благодетима које му благородна пчелица даје. Нажалост, имамо велики број земљорадника који се не баве пчеларењем; чак имамо и читавих села где нема ниједне кошнице. Зато је дужност свакога коме лежи на срцу напредак нашег Југа и сељака, да се заузме свим силама да овај користан посао заузме одговарајуће место у радиности нашег села.

Зашто наш сељак да купује мед и восак, када га може са мало труда и више воље сам да производи и да добије лепе приходе. У многим местима мед се виђа само као лек, док би био ред да се више uvede у редовну употребу. Цене меду су још високе, тако да га сиромашни сељак не може ни окусити. Ниједна сеоска кућа не би требала да буде без пчелињака где год зато има повољних услова. А услови за пчеларство на нашем Југу стално се побољшавају. Сађењем воћака и винограда, сејањем медоносних ратарских култура, пошумљавањем голети са медоносним багретом: пружају се повољнији услови за пчеларење, које треба одмах искористити. Нарочито наша планинска села треба испунити са кошницама и искористити природну благодет. — Где год има услова треба гајити пчеле, јер је велика штета да толико цветног нектара пропада, који се са више воље може претворити у новац.

Почетници ове гране треба да отпочну пчеларење са 2—3 кошнице. Никада не треба чезнути у почетку за већим бројем кошница. Прве кошнице су практична пчеларска школа за почетнике. Већи број ствара веће расходе, који у почетку не дају сигурне приходе. Почетници при раду морају бити опрезни, зато им је потребна сарадња старих искусних пчелара. Треба да читају пчеларске књиге и пчеларски гласник „Југословенско пчеларство”, чија претплата износи за пчеларе — за другаре 25 динара годишње.

За почетнике је важно да дођу до што практичније кошнице. Данас имамо велики број разних кошница, које не могу одговарати свима условима у сваком крају. За прилике нашег Југа а према мишљењу пчеларских стручњака — практичара показала се као најпрактичнија кошница „Дадан-Блатка”. Неопходно је потребно испитати прилике краја где се отпочиње пчеларити, разговарати се са старим и искусним пчеларима о вредности појединих система кошница, са којима се већ пчеларило у дотичном крају, те је њихова вредност позната. Да се не би лутало и грешило, потребно је одабрати ону кошницу која најјевтиније може да се набави, а уз то да одговара захтевима пчелџи и да се лако с њом рукује.

Никада почетници не смеју узимати кошнице, које нису опробане у том крају и за које не постоји практично искуство.

Првих година дешаваће се почетнику да погрешити и да не постигне такав успех као стари искусни пчелари. Вољу не треба губити и напустити даљи рад, већ треба ићи напред. Даљи рад, саветовање са искусним пчеларима, читање пчеларских књига постепено ће уклонити све грешке и створити од почетника напредног пчелара.

Набавка пчела је врло важно питање у оснивању пчелињака, зашто је потребно стручно знање око одабирања и набавке ројева. За ово је најбоље ангажовати неког искусног пчелара који добро познаје све расе пчела и набавити ону, која даје најбоље резултате. Набавку извршити са неког већег, познатог пчелињака, обратити пажњу да не болују од какве заразне болести и т. сл. а по могућству најбоље узимати прве ројеве — првенце.

Најбољи саветодавац за почетнике пчеларства су пчеларски течајеви. Најтоплије се препоручује свима, који желе да отпочну пчеларење, да се удруже и да замоле Савез пчеларских задруга у Југославији, чије је седиште у Београду, да желе да се одржи пчеларски течај. Савез ће изаћи у сусрет и послаће стручњака за одржавање течаја.

Помоћу течајева најпре ће се доћи до напредних пчелара, јер су досадашњи пчеларски течајеви дали одличне резултате. Пчеларски течај даје почетнику најпотребнија знања за пчеларство тако да може сам отпочети рационално пчеларење. За наставнике ових течајева употребљени су наши најбољи стручњаци — практичари који обилују дугогодишњим искуством, те су у стању да за време трајања течаја дају слушаоцима довољно знања за успешан рад.

Охрид.

ИЛИЈА С. БАЛЕТИЋ

Камчилица (титрица)

То је једна од најважнијих лековитих биљака, која расте дивља свуда, а време цватања је доста дугачко — готово целог лета. Она се много тражи и троши и у нашој земљи и на страним тржиштима, па се свака количина може увек добро продати и пласирати. Потражња је увек већа од понуде, тако да су је већ почели сејати пошто се није могло доста наћи дивље.

Крајеви Јужне Србије су препуни камилице и могло би је се сакупити вагонима, па је жалосно да се не сакупља и пропада неискоришћена.

Сакупљају се само цветне главице без дршка. Најбоља се роба добије ако се беру први најкрупнији цветови. Има цветова сличних камилице и зато је треба опрезно брати да се не помеша са другим биљем, јер то смањује вредност. Њу је лако разликовати по јаком угодном мирису, док остало слично цвеће има неугодан мирис.

Сакупљене главице треба сасушити на сухом прозачном месту у хладовини, најбоље негде на тавану. Треба је за сушење разгрнути у танком слоју да се главице не упале и не заплесниве јер тада немају вредности. Добро је за време сушења једанпут преврнути да се боље осуши. Од 5 кгр. свежих главица добијемо 1 кгр. суве камилице.

Камилица има само онда велику вредност ако дође на тржиште читава, са главицама које су добро сачуване. Ако се путем сатре у прах онда нема никакве вредности. То треба да имају добро на уму берачи, па да са сухом робом пажљиво поступају, а нарочито да је пакују у дрвене сандуке који су добро испуњени. Сандуци треба да су изнутра обложени хартијом а камилица добро набита да се путем не тресе, али опет не превише да би се здробила.

За лепу, здраву првокласну робу сакупљену и сачувану по овом упуту може се добити 12—14 динара за 1 килограм. К.

Прва помоћ код телења

Четрнаест дана пре телења треба крави смањити храну, т.ј. не давати много кабасте хране, која преоптерећује пробавне органе. На два-три дана пре телења не даје се крави више од једне четвртине оне хране коју је дотле имала. Поред тога потребно је да крава буде што више на слободном простору ради кретања. Краве које имају довољно кретања и мање хране пре телења, лакше се теле. Обично неколико дана пре телења крави отече виме, народ то каже да је крава „налила“. Ако баш много виме отече добро је чешће га прати млаком водом, затим осушити и намазати несољеном свињском машћу, путером, боровом машћу или чистим зејтином. Виме се може и измузати али тако да нешто млека у вимену остане, јер ако би се све млеко измузло, може крава врло лако за време телења или одмах после порођаја да оболи од порођајне узетости. Исто тако после порођаја за време четири до шест првих мужа не измузивати потпуно млеко већ треба нешто оставити у вимену. Исто тако не дозволимо телету да одмах после телења исиса све млеко. На два-три дана пре телења оперемо крави стидницу, околину, горње бутеве и реп млаком водом, добро осушимо и сместимо краву у пространој чистој и сувој штали са довољно простирке. Да се код краве приближава телење познаје се по томе што виме набрекне, да на дан-два пре телења упадну крста и унутрашњи карлични кукови одскоче и да крава добије оток на трбуху, који се шири међу ноге све до стиднице. Исто тако попушта веза код репа, реп се дигне задњим делом и из стиднице излази прозиран слуз. На неколико сати пре телења крава је немирна јер почињу болови — напони, који могу трајати неколико сати. Ови напони проузрокују лако стезање материце и отварање канала материчног. За време ових болова исправља материца плод и то нормално леђа горе, ноге напред и глава на њима. Кад се материца отвори настаје прави порођај. Материца се стеже и крава се напиње. Порођај траје обично код краве два до три сата и под нормалним приликама није код телења потребна помоћ. Али није погрешно код порођаја у прави час помагати крави а то је онда, кад видимо да је нос поврх ногу и ако су обе ноге напољу. Мехур постаје некад по два сата или и више у проводилу док се не покаже у стидници. Никад га не треба бушити пре времена. Помажемо крави код телења а нарочито код првотелкиња на тај начин, што чим пукне мехур и укажу се у стидници ноге и на њима глава, ухватимо теле за ноге и полако вучемо и то само онда кад крава даје напоне. Никад не треба вући кад престају напони. Вући треба увек нешто на ниже према скочним зглобовима краве и не додирати слузокожу стиднице рукама. Претходно је потребно опрати руке сапуном у куваној води, очистити и скратити нокте и узети чисту белу кецељу. За вучење треба употребити чаршав или конопац из којег направимо омчу, наместимо на ноге у кичменом зглобу. Треба увек радити са мокрим рукама. Чим изиђе глава телета из стиднице подметнемо чисти прокуван чаршав и повучемо теле на њега. После телења треба одмах намазати пупак телету тинктуром јода и то по могућству одмах ако се је сам прекинуо за време телења. У супротном случају треба га прекинути за један длан испод трбуха прокуваним

маказама. Мазане пупка треба вршити неколико дана док се добро не осуши и према потреби одстранити маказама длаке у његовој околини. Ако теле после тељења не почне одмах да дише треба га попрскати ладном водом, извући језик, трљати непце и покушати вештачко дисање. Уста и језик телета очистити чистом прокуваном крпом и на чаршаву дати теле мајци да га оближе, по претходном посипању мекињама осољеним. Затим направимо за теле добро лежиште поред мајке. Виме мајке оперемо млаком водом, осушимо и измуземо неколико млазева у засебан суд и након тога одведемо теле под краву да сиса прво млеко. Краву и теле треба покрити ћебетом и пазити да буде у доброј топлој штали, јер крава после порођаја је доста осетљива и може лако да оболи. Пометину избацује обично крава за неколико сати после тељења. Ако крава у току од 36 сати после порођаја не избаци пометину, треба одмах звати ветеринара.

ЛУЧЕЧКО

Поуке из свиларства

Ing. Влад. А. Валента, инспектор Министарства пољопривреде, саставио је поуке за одгајивање свилобуба, које су одштампане у засебној књижици у издању Министарства пољопривреде. Ове поуке су лепо сређене и обухватају цео посао око одгајивања свилобуба почев од припреме свиларнице, лежења јаја и извођења свилобуба, храњења и неге, поступка са чаурама па до заштите од болести. Књижица је од велике важности по пољопривреднике на нашем Југу, нарочито у крајевима где се свилобубе у већој мери гаје. Ова књижица ће одгајиваче помоћи да са више успеха свилобубе гаје, сачувају их од болести, те тако добију већи и бољи принос у чаурама, да би тако бар надокнаде нешто од онога што губе ради ниских продајних цена које већ неколико узастопних година владају. У случају пак да дође до побољшања цена добро ће доћи постигнути вишак у производњи да појача рентабилност ове корисне пољопривредне гране.

Препоручујући топло ову књижицу нашим читаоцима обавештавамо их да сваки претплатник нашег часописа може књижицу добити бесплатно ако се јави администрацији „Пољопривреда нашег Југа“.

ОБАВЕШТЕЊА И НОВОСТИ

Мелиорациони фонд

Најзад ће се и код нас основати државни мелиорациони фонд, чија ће важност и улога у унапређењу наше пољопривредне производње бити велика. На предлог Министра грађевина Министарски савет је прописао Уредбу о овом фонду, којом су предвиђена средства из којих се фонд има стварати и јачати, као и начин употребе новца из овога фонда за помагање извођења мелиорационих радова.

Потребно је настојати, да ова корисна Уредба што пре ступи у дејство и да почну у фонд притицати што бржи и што већи приходи, јер многи мелиорациони радови годинама чекају такав фонд и средства из њега па да буду остварени. Ти мелиорациони радови су такве природе, да од њих често зависи привредни и општи напредак читавог краја. Наш Југ жељно очекује већи број таквих мелиорација, које кад буду извршене значиће читав препород за дотични крај како у пољопривреди тако у културном и здравственом погледу. Те мелиорације нису у стању да финансирају појединци чијих се земљишта тиче, јер су економски слаби. А и кад то не би били не би у стању били то да чине, јер им уложени новац неби донео одговарајући приход те би се материјално брзо упропастили. Зато је нужно било да до оснивања овога фонда дође, из кога ће се финансирати ови радови уз најнижу камату и на дугорочну отплату, тако да се из повећаних прихода мелиориране земље постепено отплати уложени капитал и врати фонду, да би затим на другом месту понова био уложен у нову мелиорацију. Тамо где од мелиорације нема непосредне користи по власнике мелиориране земље, већ је мелиорација нужна ради опште користи из фонда да ће се исплаћивати субвенције за извођење оваквих мелиорација. Наш Југ од овога фонда много очекује.

ОСВРТ НА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРИЛИКЕ

Једна сметња ширењу луцерке

За обављање пољопривредне службе постоје многобројни закони, уредбе и правилници који имају за циљ унапређење пољопривреде, али се често ти закони не примењују у потпуности, а понеки пак и никако, било што не одговарају овдашњим приликама или пак што су застарели и косе се са неким параграфом другог закона.

Све ово можда не би имало неког нарочитог утицаја на унапређење пољопривреде, колико има једна друга, нимало драга чињеница. Наиме поједине личности дају првенство својим личним интересима, па предузимају све мере да се спрече поједина наређења законски издата у корист унапређења пољопривреде, само да се не окрће њихови лични интереси. Таквих случајева има безброј и различитог облика, али примера ради изнећемо само један случај:

У једноме срезу има одличних услова за гајење луцерке, па не постоји ниједно домаћинство да нема бар једну парцелу са луцерком. Због повољних услова у једној општини производи се и семе луцерке, које је погодније од онога из северних крајева. На жалост са ширењем луцерке у велико се раширила и вилина косица, па је дошло до тога да се није могло наћи ниједно луцериште незаражено. Дакле претила је опасност да се уништи луцерка у једном за њу погодном

срезу. А да би опасност била још већа оданде је семе продавано по околним срезовима. Да би се спречило ширење вилине косице предузете су све мере да се она уништи, према одредбама Закона о сузбијању болести и штеточина културних биљака. Поред осталог решењем Краљ. банске управе била је забрањена производња семена у том срезу. Спровођење борбе против вилине косице пало је у део у смислу закона и наређења Краљ. банске управе среском пољопривредном референту као извршном органу.

Како многи нису хтели да разумеју користи од предузетих мера, јер су имали у виду само тренутан лични интерес, то су неки као „утицајни“ предузели кораке, да се такве мере осујете. Када је Краљ. банска управа остала при своме, онда је тражено од пољ. референта да преко свега прелази „жмурке“. Његова савест као човека и пољ. чиновника није то дозвољавала, па је и ако по цени многих личних непријатности те године спровео све наређене мере. Међутим идуће године када се је хтело и даље да продужи са започетим мерама и успешно заврши први део борбе са вилином косицом, јер се за једну годину неможе доћи до успеха, они који су и даље остали заслепљени себичношћу, поново су почели да предузимају кораке да се све осујети, а као најзгодније тражили су да се уклони пољ. референт. Када им није помогло, онда су почели да о њему износе оно о чему сам није имао ни појма, а као најефикасније, да „политички није погодан“.

Са оваквим поступцима ови људи, свакако несвесно из неразумевања коче унапређење пољопривреде и ометају оне, који свесрдно и искрено желе унапређење овога краја, који више од пет векова, вукући непријатељски јарам, није могао напред, а сада жели да се што пре изравни са осталим крајевима.

К. Р. СТОЈАНОВИЋ

ФАКТА И ДОКУМЕНТА СА
НАШЕГ СЕЛА

Поседнички односи у пољопривреди
Вардарске бановине

У вези података, који су изнети у прошлом броју у овој рубрици, изнећемо сада податке о поседничким односима. Ови податци су потребни да употпуне општу слику нашег села и пољопривреде и да дају бољу оријентацију за правац рада, којим треба поћи у раду на унапређењу пољопривредне производње.

Према статистичком годишњаку за 1936 годину број становника у Вардарској бановини износи 1.765.999 душа, а укупна површина бановине износи 3.667.196 хектара. Према овоме на једног становника долази нешто мало више од 2 хектара.

Како смо изнели прошли пут, од укупне површине 2.684.7745 хектара је у својини јавних тела (села, општина, црква, манастира, вакуфа, државе) а остатак од 982.451 хектар је приватна својина. Однос у процентима је 73,20% јавне према 26,80% приватне земље. Јавну земљу у главном чине шуме и шумарице, пашњаци ниски или планински (сுவати) и камењари. Земље способне за њивску културу је мало у рукама јавних тела.

Из доњег прегледа се види, какви су поседнички односи за оних 982.451 хектар који се налазе у својини приватних лица:

Ред. број	Категорије величине посела	Број газдинства		Број газдинства				Површ газдин. по категоријама		Примедба
		у цифрама	у %	главно заним.		според. заним.		у Ха	у %	
				у цифрама	у %	у цифрама	у %			
1	0,01—0,50	18 412	87	10.354	5 ⁴	8.058	39 ⁷	5.407	0 ⁶	
2	0,51—1,00	18.791	8 ⁹	14.680	7 ⁷	4 111	20 ³	15.081	1 ⁵	
3	1—2	36 455	17 ²	32.985	17 ²	3.470	17 ¹	56.586	5 ⁷	
4	2—5	76.260	36 ⁹	73.280	38 ²	2 980	14 ⁷	260.537	26 ⁵	
5	5—10	43 999	20 ⁸	42.929	22 ⁴	1.070	5 ³	309.768	31 ⁵	
6	10—20	14.913	7 ⁰	14 536	7 ⁸	377	1 ⁹	201.159	20 ⁸	
7	20—50	2.834	1 ³	2 690	1 ⁴	144	0 ⁷	77.567	7 ⁹	
8	50—100	199	0 ¹	166	0 ¹	33	0 ²	13.477	1 ⁴	
9	100—200	69	0 ⁰	45	0 ⁰	24	0 ¹	9.353	1 ⁰	
10	200—500	31	0 ⁰	20	0 ⁰	11	0 ⁰	9.473	1 ⁰	
11	преко 500	19	0 ⁰	12	0 ⁰	7	0 ⁰	24.044	2 ⁴	
12	Укупно	211.982	100	191.697	100	20.285	100	982.451	100	

Из предњих података се види, да сасвим ситних и малих газдинстава до 5 хектара има на броју 149.418 или 70,8% од укупног броја, која заузимају површину од свега 337.611 хектара, т.ј. свега 34,3% од укупне површине приватне земље. Ово показује, да је већина наших сељака ситни поседник, те на прво место долазе мере за унапређење пољопривреде на овим ситним газдинствима. Ту долазе у првом реду аграрно-политичке мере а затим и техничко-просветно-пропагандистичке. Градинарство, виноградарство, воћарство, затим индустриско и друго биље које захтева доста ручног савесног рада, затим одговарајућа производња сточне хране која је ради плодоредна нужна а према њој и држање одговарајућег броја сточе (у близини већих градова може бити и већи број сточе) су правци пољопривредне производње који треба да су у главном заступљени на овим малим газдинствима.

Газдинстава од 5—20 хектара има на броју 58.912 или 27,8% и она заузимају површину од 510.927 хектара или 52% од укупне површине приватног земљишта. Из овога излази, да је рад на унапређењу пољопривреде у овим газдинствима исто толико важан, јер се односи на нешто више од половине приватног земљишта односно одприлике на половину оранице у Вардарској бановини, што значи на главни део пољопривредне производње с обзиром на количину производа. И ове економије су већином капиталом слабе, те на првом месту долазе аграрно-политичке мере за њихово економско јачање и оспособљавање за примену савршенијих средстава и метода рада. Здравно, доследно и систематски организовано задругарство могло би бити врло важан фактор по унапређење пољопривреде, како код газдинстава прве групе до 5 хектара величине тако и код ове. Што се тиче врсте производње, код њих подједнако долазе у обзир све

културе и врсте стоке, које се према месним теренским, климатским и тржишним приликама покажу успешне и рентабилне.

Већих поседа на територији Вардарске бановине је врло мало. Свега скупа преко 20 хектара површине има их 3152 т.ј. 1,4% са површином од 133.914 хектара или 13,7% од укупне површине. Већи део ове земље не налази се под обрадом него под пашњаком и шумом. Ради овога на нашем Југу има врло мало великих поседа, који би са већим финансијским средствима организовати пољопривредну производњу на модерној основи и тиме служили као претеча примене савршенијих техничких и научних метода у нашој пољопривредној производњи.

Како смо у почетку видели 73,20% од укупне површине Вардарске бановине налази се у рукама јавних тела. Пошто су то у главном шуме и пашњаци врло је важно по наше земљораднике, да се и на овој земљи газдује онако како ће бити најкорисније по приватна сељачка газдинства. Добро је што су ове површине у рукама државе и др. јавних тела, јер је то један предуслов да се у газдовању шумом и пашњацима може поступати систематски по једном утврђеном плану као са јавним добром, које треба да буде од користи на првом месту одговарајућим селима а преко њих и целом народу.

А. ЦИЈУК

ПОЉОПРИВРЕДНА КЊИЖЕВНОСТ

Опијумско питање

Изашла је из штампе књижица под насловом: „Опијумско питање”. Пошто је ово једно од најважнијих питања, које интересује Вардарску бановину, а нарочито срезове у којима се култура афиона гаји, то је г. Душан М. Перовић, народни посланик среза неготинског на Вардару, који је аутор ове књижице, опијумско питање покренуо у Народној скупштини за време дискусије буџета Министарства трговине и индустрије у марту текуће године.

Г. Перовић је указао на важност гајења ове културе, а истовремено и на узроке због којих је гајење афијона постало сасвим нерентабилно. Међу многобројним узроцима спада и Женевска опијумска конвенција, чије је доношење према излагањима г. Перовића највише утицало на пад цена опијуму, а посредно и на пад производње ове културе код нас.

Аутор је ово питање веома опширно и документовано изложио у својој штампаној књижици, коју ми препоручујемо не само произвођачима опијума, већ свакоме ко се интересује за разне проблеме нашега Југа.

Књижица се може добити код аутора у Кавадару, а биће послата и свим срезовима где се афијон гаји. Цена је књижици 3.— динара.

Ing. М. П.

Организација задружних подрума у Вардарској бановини

Скоро су сви земљорадници нашег Југа добри виноградарски. Познају већ најпростије радње око подизања и обраде винограда, али слабо или сасвим не познају методе напредног, а камо ли модерног винарства, па стога су лоши подрумари.

Мало је подићи виноград и обрати грозђе, треба га умети прерадити у вино и продати по најбољој цени. Поред нарочитог знања и искуства потребно је имати и многе справе, алате, машине и др. па наравно да је требало имати за све то одговарајуће просторије т.ј. добар подрум и врионицу. Баш тај главни услов доброг винарења код нас на Југу не постоји. Ово долази једино због недостатака материјалних средстава, а друго због незнања подрумарских вештина. Зна се да модерни подрум са својим унутрашњим уређењем кошта скупо те није доступан већини виноградарски.

Али код нас на Југу још је једна лоша ствар по нормални развој винарства. Наиме, целокупне просторије за прераду, негу и чување вина састоје се из такозваног подрума, који је у већини случајева обична шупа. Та једина просторија у исто време служи за смештај зимнице, животних намирница, дрва, ђумура па и живине и чак ситне стоке. Прљавштина, паучина и буђа по зидовима служи као украс тим просторијама.

Виноградар не зна или заборавља да је вино јако осетљиво на неугодне мирисе. Лако прима задах од лука или купуса, брзо се квари од бактерија и плесни који се налази на поквареним животним намирницама, буђавим судовима и зидовима па и уопште у закуженом простору. Нема ни говора да се у таквим просторијама може однеговати и сачувати вино, па није ни чудо да сељак свој знојем стечени иметак, не може не само добро, него чак често пута и никако уновчити.

Појединцу је тешко па скоро и немогуће одмах стећи знања и искуство у винарству (подрумарству), а још теже одмах створити добар подрум.

Много се говорило и писало како ће се доскочити том злу, па се је дошло до закључка да се само сложним задружним радом самих сељака, а уз помоћ државе, ово зло може уклонити.

Заједничка акција државе и удружених виноградарски - задругара је већ отпочета и последњих година се увелико остварује. Министарство пољопривреде на предлог Банских управа израдило је програм рада на подизању задружних подрума у целој држави, па је у том циљу издало у прошлој години 5.000.000 (пет милиона) динара помоћи појединим задругама за подизање задружних подрума, а и предвидело је извесну суму за даље издавање помоћи новим и постојећим задругама.

Наша бановина добила је за новостворену Тиквешко-виноградарско-винарску задругу у Кавадару 500.000 (пет стотина) хиљада динара и за постојећу у Власотинцима 250.000 динара.

Али Министарство пољопривреде и други меродавни фактори стали су на гледиште да ту помоћ треба дати уз извесне услове да би се постигао ефикасан резултат заједничких напора државе и виноградарара (сељака). Да видимо сада под каквим условима ту помоћ добијају и шта треба да ураде сељаци да до те помоћи дођу.

Пре свега потребно је да се виноградарари удруже у виноградарско-винарску задругу, па да у своја правила унесу обавезну одредбу према којој су чланови дужни да упишу онолико удела колико одговара један динар за сваки литар годишње производње вина. Министарство ће са своје стране доделити онолику помоћ колико износи укупна сума уписаних удела. Рецимо да је једна задруга уписала 500 хиљада динара, — толику суму т.ј. 500.000 динара моћи ће та задруга да прими на име помоћи.

Мислило се и на то да ће бити доста сиромашних задругара који неће моћи да своје доприносе плате у готовом новцу. Такви ће задругари моћи свој удео да исплате или одуже у радној снази (ручној или запрежној), затим у разном грађевном материјалу, подрумском инвентару (судови, бачве, бурад и др.), па чак у грожђу или вину, што ће им задруга обрачунати по месним пијачним ценама — па одужити на име њихових удела.

Помоћ коју додели Министарство моћи ће се употребити само за набавку инвентара т.ј. за унутрашњи уређај подрума. Према томе изградњу самог подрума имаће да изврше сами задругари. Наравно да у том случају где задругари моментано нису у могућности да изврше неопходне набавке неког материјала као цемент, грађа, гвозђе итд. њима ће притећи у помоћ и Банска управа преко свога пољопривреднога одељења и других надлежних фактора.

Министарство пољопривреде израдило је и планове задружних подрума и ставља исте на расположење задругама, те и са ове стране задругари су поштеђени знатног трошка.

Помоћ Министарства остаје задрузи заувек док задруга постоји, т.ј. долази као поклон државе њеним свесним али сиромашним грађанима.

До виноградарара сада стоји да ту помоћ-поклон државе добије и да помогне себи, својима и држави. У задругу се може уписати и сиромаш и богат. О користима таквог задружног подрума нећу говорити, јер ће моћи сами задругари да се увере код већ постојећих задруга у овој бановини.

Пољопривредно одељење Банске управе наше бановине свесрдно ће помагати ову акцију преко својих надлежних органа.

Оно је већ покренуло акцију за подизање задружних подрума за срез скопски. Ради тога својевремено ће се сазвати у Скопљу конференција претставника виноградарара из среза на договор за подизање задружних подрума.

Такву акцију Банска управа — пољопривредно одељење — већ је извела по другим срезевима, па је сада створено неколико таквих задруга, а у Кавадару задруга већ израђује свој подрум.

Скопље.

Ing. СЕРГИЈЕ М. ОСЕТРОВ,
винарски надзорник Вардарске бановине

ПОЉОПРИВРЕДНА КУПОВИНА

И ПРОДАЈА

Привилеговано извозно друштво у Београду набавља за Вардарску бановину 150 тријера по цени од 5.500 динара сваки.

Друштво ће тријере давати појединцима, општинама и задругама — удружењима у селима где нема никако тријера, а уз услове да се одједном за тријер плати само 1.000 дин. и подвозни трошкови.

Тријер се има одржавати у исправном стању на згодном и приступачном месту народу и наплаћивати ујам 1—3%. По истеку 5 година правилнога рада са тријером, исти прелази у својину држаоца.

Лица која желе и могу примити тријер треба да се обрате средском пољопривредном референту свога среза у току прве половине јула текуће године.

Овом одлуком Привилеговано друштво показује да се брине и за напредак у пољопривредној производњи. Поздрављамо ову акцију Друштва са жељом да се потпуно изведе.

ПОЉОПРИВРЕДНА СЛУЖБА

И СЛУЖБЕНИЦИ

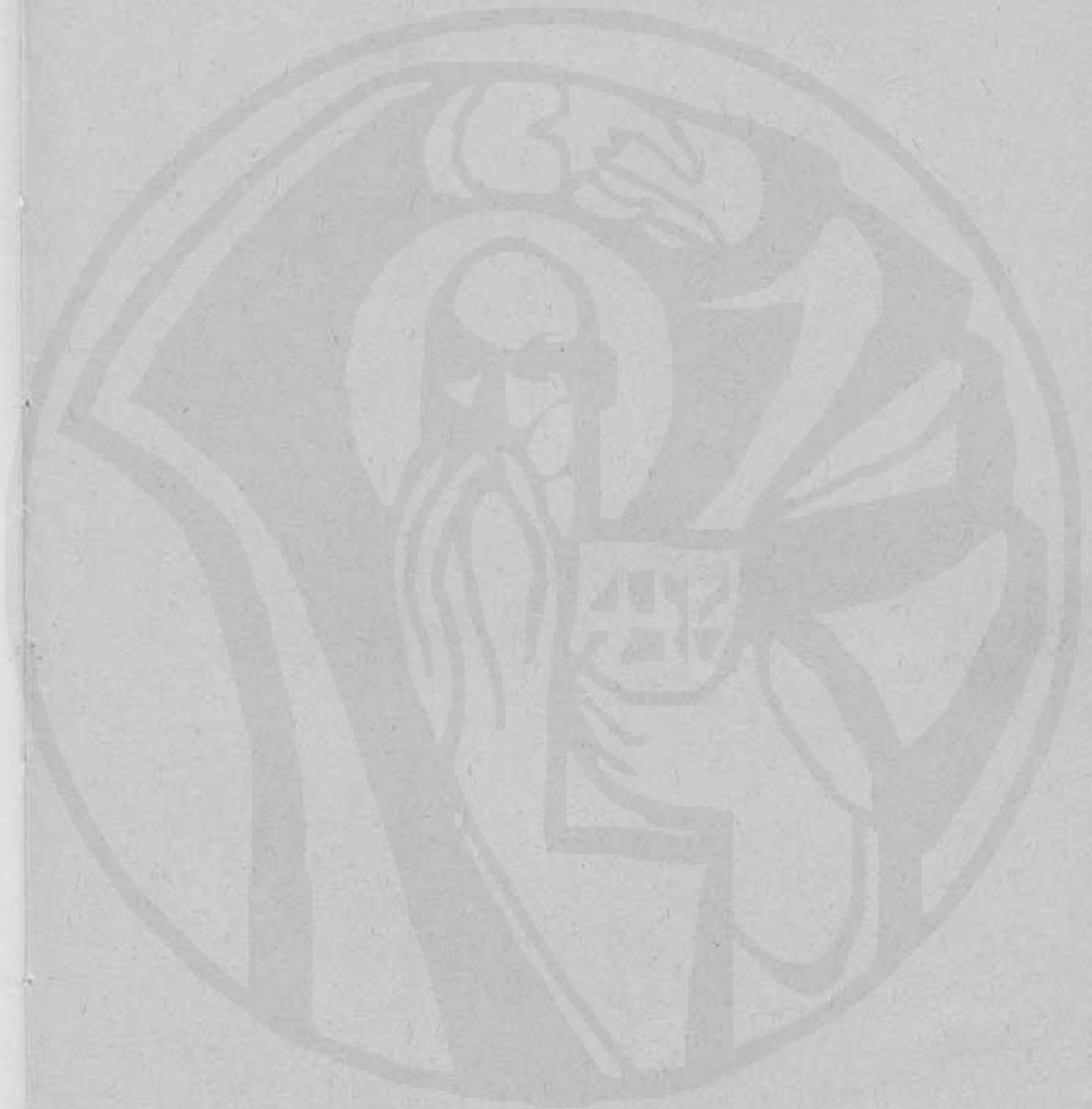
На основу чл. 9 Закона о нашим пољопривредним школама Пољопривредно одељење Банске управе у Скопљу расписало је конкурс за пријем 125 ученика, бановинских питомаца у ниже пољопривредне школе у Лесковцу, Тетову и Битољу за школску 1938/39 годину. Јављајући заинтересованим ближа обавештења тражити од школе или од Пољопривредног одељења у Скопљу.

Умољавају се сви претплатници, у колико не примају уредно наш лист, да нас изволе одмах обавестити како бисмо пронашли грешку.

Овом приликом захваљујемо свима оним нашим претплатницима и сарадницима, који су нам прикупили већи број претплатника и послали претплату и спискове претплаћених лица. Нека нас извину што нисмо у могућности, да сваког посебно обавестимо писмом о пријему и захвалимо им. Молимо их да обрате пажњу, да ли сви од њих прикупљени претплатници примају уредно часопис, те да нас у случају непримања обавесте како бисмо на време исправили грешку и тиме остварили потпуно исправно функционисање наше администрације и експедиције.

Истовремено молимо и остале наше сараднике и помагаче, да нам и они доставе што скорије адресе прикупљених претплатника са образачуном, како бисмо им могли непосредно слати лист и имати преглед о досада постигнутом успеху у ширењу нашег листа.

Поновно молимо све читаоце и сараднике, да нам шаљу своје примедбе, жеље и захтеве, како бисмо садржај што више подесили према тим жељама.

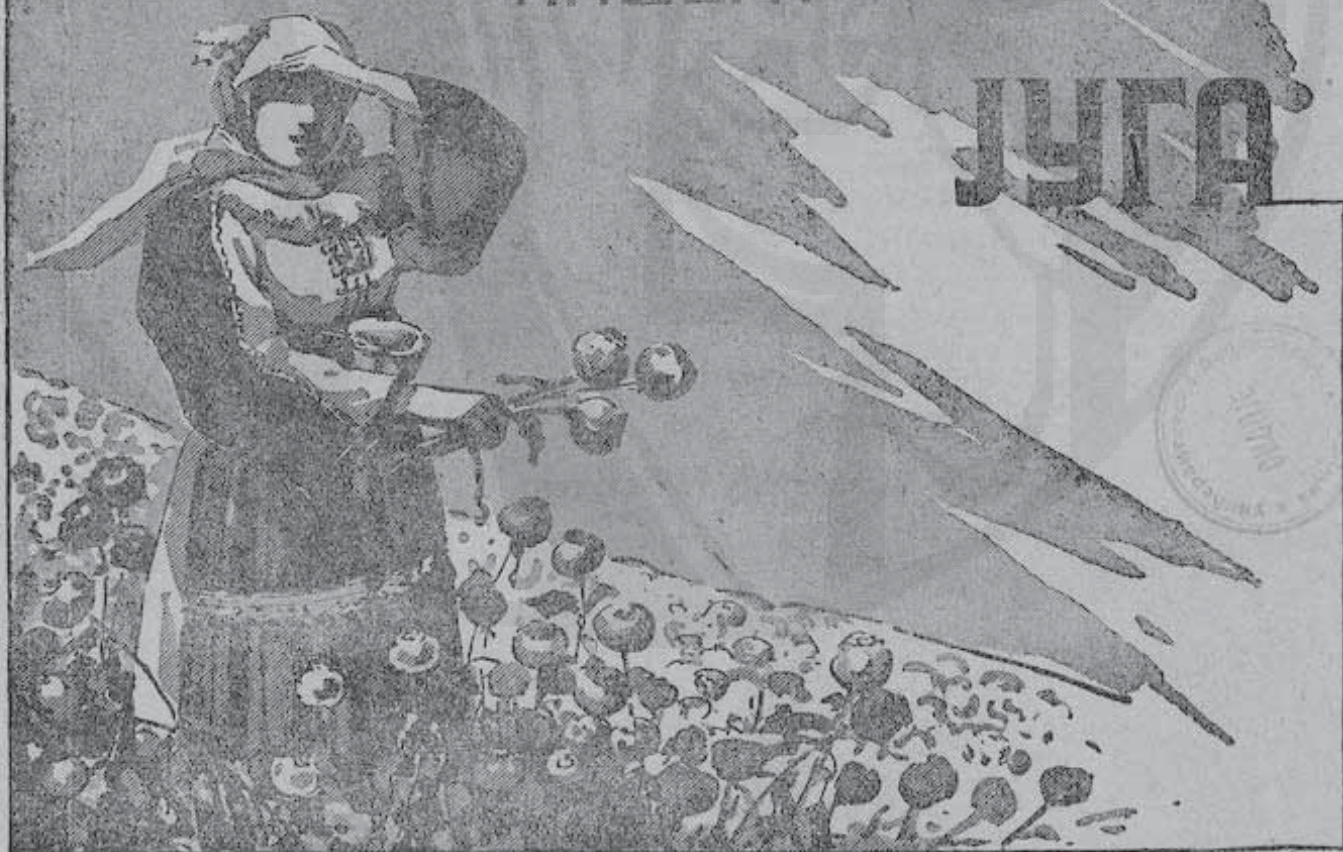

Турскојатају Исламачо
просветно одељење
Основна школа Црквиште
ПРИЛЕП

ПОЉОПРИВРЕДА

НАШЕГА

ЈУГА

Пољопривреда нашега Југа. Излази месечно један пута. Претплата Дин. 10.— годишње.
Уређује одбор. Одговорни уредник и власник за Удружење Југословенских Агро-
нома — Секција Скопље: Ing. Боривоје Атанацковић, Директор Државне Ергеле
Душаново — Скопље.

Штампа „Немања“ задужбинска штампарија Вардар. бановине Скопље, Цара Николе 35.
АДМИНИСТРАЦИЈА И УРЕДНИШТВО СКОПЉЕ, КНЕЗА АРСЕНА 11.

Новца за претплату слати чек, уплатницом Пошт. штедионице на чек, рачун бр. 81740.

САДРЖАЈ:

Чланци и расправе:

Питање расе у нашем сточарству 1

Поуке и савети:

Пред бербу грожђа 4

Која је раса кокошака најбоља за наше село 6

Брање и спремање воћа за продају 7

Нега копита код ждребади 9

Јагоде постају њивском културом 10

Обавештења и новости:

Лиценцирање 11

Услови за пријем ученика у Пољопривредну школу 12

Бесплатни пчеларски течајеви 14

Поделари боловних вода на рибарске ревице 14

Изложбе коња 15

Факта и документа са нашег села:

Село Талашманце 16

Одговори читаоцима и сарадницима 18

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Питање расе у нашем сточарству

Готово сви они који желе да унапреде своје сточарство постављају и себи и пољопривредним стручњацима питање: коју расу треба да држе или са којом расом коња, говеди, оваца итд. треба да замене своје, које су дотле држали. До недавна су и стручњаци, радећи на унапређењу сточарства код нас, прво испитивали која ће раса појединих врста стоке најбоље одговарати за који крај, те се највише труда и средстава улагало да се изабрана раса уведе и рашири.

Овакво схватање код напреднијих сточара је разумљиво. Слушали су о разним племенитим расама у другим крајевима и земљама, многи су имали прилике и да их виде, а упоређујући те племените расе са својом домаћом стоком уверили су се, да је та стока племенитих раса у сваком погледу много боља. Отуда и жеља, да се са неком од племенитих раса замени своја. Исти разлози утицали су и на рад стручњака. И они су желели да код нас што скорије буде племенита стока, те су сматрали да ће се то најбрже и најлакше постићи, ако се изаберу одговарајуће стране племените расе, и испитивањем утврди да ће се лако прилагодити нашој клими, па да се та стока у већем броју увезе код нас, гаји у чистој крви и укршта са домаћом. Радећи овако знали су, да племенитој стоци треба боља нега, боља храна, боља стаја итд., али су веровали да ће се моћи исто тако брзо побољшати исхрана и нега стоке. Али нешто услед климатских и теренских прилика, нешто услед велике распрострањености номадског и полуномадског сточарења, а понајвише услед претерано мале рентабилности у пољопривреди, која је кочила сваки напреднији рад и онемогућавала улагање већих новчаних средстава у пољопривредна предузећа, побољшање исхране и неге ишло је врло споро и ни из далека није дошло дотле, да племенита стока може како треба опстати и давати приходе које је давала у својој постојбини. Услед овога дошло је до разочарења у племенитој стоци, јер је она у неповољним приликама изгубила брзо сва своја преимућства, дегенерисала је се и постала неугледнија и нерентабилнија од домаће. Од овога има разуме се изузетака. Има појединих пољопривредника, који су успели своју економију да унапреде и да стоку држе под бољим условима. Исто тако има љубитеља појединих врста и раса стоке, који су уз

велике новчане жртве успели да одрже по неку племениту расу на достојној висини и у нашим приликама.

Према овоме што смо до сада рекли излази, да би се код нас могле успешно гајити оне племените расе, које би се могле прилагодити нашој клими и кад бисмо били у могућности да пружимо такву негу и исхрану какву та племенита стока захтева. Али ми морамо одмах признати, да велика већина наших пољопривредника нема услове за успешно држање племените стоке, а исто тако морамо бити начисто, да се ти услови не могу ни тако брзо створити. Ради овога не остаје ништа друго, него да се за унапређење народног сточарства ради на оплемењивању домаћих раса стоке. Ово је спорији али сигурнији и јевтинији пут. Са поправком исхране и неге наша домаћа стока поправља своје особине. До сада извршени огледи показали су, да наше домаће примитивне расе, држане у бољим приликама већ у првој генерацији су крупније, ранозрелије, угледније спољашности и имају већу способност за производњу и рад. То показује да би се са оплемењивањем наших домаћих раса могли постићи добри резултати, ако би се систематски радило на поправци њихове исхране и неге, и ако би се за приплод употребљавала само најбоља грла. Напредак у овом оплемењивању је дакле у непосредној зависности од поправке исхране и неге, тј. у колико се прилике за исхрану и негу стоке буду брже побољшавале у толико ће и оплемењивање брже ићи. У овом оплемењивачком раду важна је чињеница, да се у њега не улажу велика средства, а у колико се улажу да се не издају на страну већ остају ту. Нарочито је пак важно, да у овом послу готово нема ризика, јер за примитивну домаћу стоку нема опасности да ће доћи у лоше и примитивне прилике како је то случај са скупоценом племенитом страном стоком, која у таквим приликама пропада.

Поставило би се још питање какву стоку, с обзиром на расу, треба да држе они пољопривредници и јавне пољопривредне установе које су у могућности, да стоку добро хране и негују. Они би свакако могли да држе и расплођавају стоку племенитих пасмина са успехом. Да ли би за њих било рентабилније да држе такву стоку или да држе и оплемењавају домаћу, било би потребно да се на основу стварних и тачних података рачунски испита. Али у овом питању је пресудна чињеница коју смо напред утврдили, да на унапређењу народног сточарства морамо радити у главном са домаћим расама. Ради ове чињенице било би потребно, да и напредне економије у главном држе домаћу стоку и оплемењавају је, тако да стока произведена код њих може послужити за оплемењивање стоке у народу. Тиме би се овим економијама омогућила продаја већег броја приплодне стоке, што би знатно повећало рентабилност њиховог сточарства. А најпосле сточарство на државним и самоуправним економијама, као и на другим приватним са већим финансијским могућностима, не треба да буде свет за себе у односу према сељачким, већ треба своје сточарство да подесе сагласно са потребама унапређења народног сточарства.

На крају, а ради потпунијег разумевања овог питања и од стране недовољно упућених читалаца, објаснићемо укратко шта се у сточарству зове раса или пасмина и од каквог је она значаја. Поједине врсте домаће стоке нису једнообразне. Постоје веће или мање разлике

код појединих грла, како у спољном изгледу тако и у производњи или способности за рад. Неке од тих разлика јављају се подједнако код целе једне групе грла тако, да се сва та грла разликују од осталих на први поглед. Таква једна, у погледу некојих особина, једнообразна група већег броја грла исте врсте стоке чини расу (пасмину). Те особине, које су заједничке целој раси, рашириле су се наслеђем на већи број грла па се ради тога редовно и сигурно наслеђују. Тако на пр. коњ арапске пасмине (расе) одмах на први поглед се познаје по изгледу главе, врата, сапи, репа итд. и те особине има увек сво потомство арапских коња. Овакве и сличне особине зову се расне особине, и оне су стваране вековима. Код појединих грла и у овим особинама постоје извесне разлике, али те се разлике не удаљавају од основног расног типа за ту особину. Често пута се чује да се и особине у производњи и употреби у раду називају расним, ма да у тим особинама постоје велике разлике код појединих грла. Услед тако велике разноликости не може се оценити докле се те особине могу сматрати расним. На пр. каже се и пише се да је просечна млечност Монтафонске расе говеди око 3000 л. за годину, а сименталске око 2500 л. Та особина веће производње млека Монтафонског говечета не може се сматрати расном особином, јер је та особина код појединих грла врло променљива, те од сточара у главном зависи колика ће млечност бити у његовом запату Монтафонских или Сименталских говеди. То су дакле особине које се стичу и развијају, зато их не треба сматрати расним, нити се заваравати тврдњом да та раса има производњу толику и толику па сматрати да кад се купи раса да је купљена и та производња. Боље је пазити из каквог се запата стока купује, па настојати да се стечене особине за производњу сачувају и развију. Дакле, при избору расе треба знати шта се у којој раси може добити а шта се мора одржавати и развијати добром негом, исхраном, вежбом и избором за приплод. — Пошто простор у овом листу не дозвољава, да се опширније позабавимо појединим расама, приправни смо, да у следећим бројевима на захтев дамо ближа обавештења о свакој за коју се покаже интересовање.

Још једаред је потребно да подвучемо, да се у раси добија само један мањи део онога што пољопривредник жели да има. Други, много већи део у рукама је самог пољопривредника, тј. у бољој исхрани, нези, вежби и избору за приплод. У колико се ови услови боље испуњавају у толико је стока боља и способнија за производњу. Добро изабрана раса и запат може само постигнуће тог успеха да убрза. Племените расе са високом и одличном производњом и употребом постале су под најбољим приликама и код пољопривредника који су умели и могли да створе услове за те најбоље прилике. Ко може и уме такве прилике и код нас да створи и одржи, може набавити и одржати с успехом племениту расу. Ко не може, боље да држи своју домаћу, али да бира боља и способнија грла, и да према својим могућностима постепено побољшава прилике и омогућава постепено оплемењивање своје стоке. — Не треба никад заборавити на старо сточарско правило да „раса улази на уста”. Ми би ради бољег схватања додали смо то, да под устима треба разумети све оно што сточар пружа стоци.

Ing. Б. АТАНАЦКОВИЋ

Пред бербу грозђа

Приближује се време бербе грозђа за вино и продају. Сада је право време да се сетимо свих радова које треба обавити како треба, па да добијемо добро вино и да грозђе добро спремимо за продају и кућну употребу.

Виноградари Јужне Србије добрих година добијају одлична вина, па многи сматрају да су већ довољно упућени у подрумарске вештине. Зато из године у годину употребљавају исте начине рада, али лоших година често су изненађени и збуњени. Они заборављају да је њима добрих година једини помоћник био природа или како народ каже „Божја воља” и да су они сами веома мало допринели, да од првокласног грозђа, какво поднебље Јужне Србије даје, добију првокласна вина. Повољних и неповољних година виноградар мора да добије добро вино истог квалитета. У томе и јесте вештина подрумарства, па тој вештини треба тежити применом тековина модерног винарства. Ове године грозђе је код нас на Југу добро понело, па можемо да очекујемо одлична вина; али док год га нисмо обрали, прерадили или продали, нећемо пре времена да се веселимо а нећемо и да се надамо да ће вино бити добро и без наше помоћи.

Познато је виноградарима, да је главни кривац, што нам вино није баш очекиваног квалитета, подрум или просторије где се врши врење и чување вина са њеном нечистоћом и не регулисаном топлотом. Сада је крајње време, да се виноградар обрачуна са сталним непријатељем вина — нечистоћом, па донекле и да поправи стање подрума. И ако квалитет вина првенствено зависи од квалитета грозђа, од велике важности су вински судови, подрум и начин превирања шире, пошто и најбоље грозђе у нечистим судовима и неподесним превирањем не да доброг вина. Пошто наши виноградари, на жалост, имају у већини случајева само једну просторију, која им служи као подрум и врионица, то већ сада треба изнети напоље из подрума све празне каце, бурад, пресе, муљаче, пумпе и све остало што се натрпало у ову просторију. Ако има старог вина сместити га у један крај а сирће изнети ван у друге просторије, па приступити општем чишћењу подрума. Скинути пажљиво метлом научину са плафона и зидова, зидове окречити са јачом бордовском чорбом ради уништавања буђи и плесни. Ако нема плавог камена за чорбу, окречити бар једаред са кречом, а још боље окречити га неколико пута. Подове у подруму најтемељитије очистити без дизања прашине, јер је у противном посао узалуд. Са прашином се дижу у ваздух поново разне клице винских болести — цикнулости, тегљивости итд. Напоследку треба сагорети у подруму мало сумпора.

Судове и винске справе опрати врућом водом, па расушену бурад намочити а где треба стегнути. Запуштену бурад поред тога опрати врућим раствором соде од 10%. Јако буђаву бурад треба остругати. Све судове засумпорисати и чисте склонити у подрум. Не уносити у подрум ништа друго, но само оно шта ће требати за нову

бербу и прераду грозђа у вино. За сирће наћи, по могућству, засебне просторије, пошто је сирће највећи расадник болести нарочито за млада, нејака и осетљива вина. Винске справе: муљаче, пресе, пумпе и др. пре бербе прегледати и по потреби калајисати да се спречи додир шире са металом.

Квалитет вина зависи у главном од каквоће грозђа. Треба дати времена грозђу да добро сазри, да добије све лепе особине потребне за добар састав вина. Не треба брати грозђе пре рока, који ће одредити у сваком срезу надлежни пољопривредни орган у споразуму са општинским властима, јер ћете имати добру ширу а избећи ћете законом предвиђене казне.

Грозђе треба брати по сувом и лепом времену рано изјутра, са прекидом за време најтоплијих часова у подне. Не треба брати грозђе одмах иза кише или по киши, него кад се мало провене. Не кидати гроздове руком и не ломити га, но лепо сасећи са ножем или макама. Мање тиме штетимо и грозд и лозу. Приликом бербе може се извршити одабирање грозђа здравог од болесног за боља вина. Никада не треба муљати грозђе са гвозденим и некалајисаним предметима, него рукама, ногама или чистим рачвастим и претходно прокуваним дрветом, наравно ако нема муљаче.

Наши виноградари кад беру грозђе за пијацу не обраћају довољно пажње да обраном грозђу даду леп изглед, јер су у журби да стигну на време на пијацу, а заборављају да се на пијаци највише обраћа пажња на лепо и фино сортирану робу, која постизава увек већу цену. За продају треба грозђе пажљиво сасећи, одабрати боље гроздове, отребити од сувих бобица.

Многи виноградари се чуде, да у другим крајевима државе и лошијих година имају добра вина. Мало који су упознати, да модерно подрумарство безуветно захтева употребу калиум-метабисулфита. Калиум-метабисулфит је беличаста со, која се употребљава и лошијих и добрих година. Употреба је проста и без сваких нарочитих справа, а потпуно замењује сумпорисање вина или шире. По својој дејству је незамењива, пошто много утиче на бистрину и чистоћу будућег вина. Количина калиум-метабисулфита предвиђена је Законом о вину, те не може да се успе у ширу већа количина или без мере. На 100 литара шире узети 10 до 30 грама ове соли, што зависи од степена покварености грозђа услед биљних болести, штеточина и елементарних непогода. Одмерену количину соли завезати у једну чисту крпу на канап, спустити у празну кацу или бачву до дна па отпочети са пуњењем каце, и у колико се каца више пуни утолико се помоћу канапа издиже крпа са сољу, тако да од прилике увек буде на средини, док се со потпуно не раствори, а затим извадити крпу. Неки бацају ову со озго на грозђе још у муљаче, али ово није препоручљиво пошто се не може да израчуна тачна количина ове соли, а и сама со неће сва да се растопи те се не искоришћава потпуно. Треба знати, да ова со кад се топи ствара гас зв. сумпордиоксид, који је отрован као и гасови који се издвајају из самог грозђа приликом врења (угљен диоксид и моноксид), ради чега пажљиво улазити у просторије где је извршено сумпорисање шире (претходно проветрити).

Овако засумпорисана шира лаганије превире због утицаја сум-

порног гаса на гљивице врења, па зато треба тако засумпорисану ширу преточити сваког дана док не отпочне бурно врење. При томе пазити да се у подруму одржава потребна топлота најмање 15 С а највише 25 С, што се постижава подесним загревањем или проветравањем подрума.

Мало више пажљивог посла а неизмерно бољи успех. Даљи поступак са младим вином као и обично. Калиум-метабисулфит израђују наше домаће фабрике као на пр. „Зорка“ А. Д. у Београду, Краља Александра улица број 70. Треба на време да се наручи та со, да се нађе при руци за време бербе.

Ing. СЕРГИЈЕ М. ОСЕТРОВ,
винарски надзорник Вардарске бановине

Која је раса кокошака најбоља за наше село

Пре 10 година живинарство код нас бијаше у моди. Са њиме су се бавили звани и незвани. Једни у њему налазаху разоноду, други га сматраху новом врстом спорта, а трећи, практични духови, у њему гледаху сретство брзе зараде и лаког богаћења. Сви ови нови, послератни живинари, или како неки себе називаху аматери а други фармери, вероваху да су много допринели и урадили за народно живинарство, тј. за оно живинарство које живи и развија се у народу, на селу. Заиста, урадили су много, и у добром и рђавом смислу. Доказали су да је живинарство леп и забаван посао, чак и уносан, и да није недостојан човека, како се то мисли на нашем селу. То је позитивна и најбоља страна њиховог живинарења. Али, увођењем страних раса, увели су многе болести живине. Они су у наша села увнели дифтерију, бели пролив пилића и друге болести. То није све зло, јер се болести даду сузбити и потпуно угушити, али са увођењем страних раса изукрштали су и покварили домаћу живину, нарочито кокошке, да је данас и у најзабаченијим нашим селима тешко наћи домаћу кокошку у чистој крви. То је негативна и најлошија страна њиховог рада на живинарству. Јер оно што се у овом погледу за 10 година покварило и упропастило, неће бити исправљено ни за 20 година напорног и смишљеног рада.

Наше расе живине нису нам биле довољно познате те се мислило да су лоше. За наше кокошке се тврдило да су слабе носилице, да носе 50 или највише 60 јаја годишње, да су ситне и да дају слабо и неукусно месо. Тако се мислило и такво се мишљење о њима створило без икаквог њиховог претходног испитивања. Због тога се желело да се поправе и то са страним расама, које носе 200 до 300 јаја годишње, које су крупне и које имају добро и укусно месо. Али се превидало, да су стране расе добре само тамо где им је добро. Оне не могу да зимују на дрвећу као наше расе, већ требају удобне и топле живинарнике. Не траже само храну већ чекају да се хране. Нису отпорне против невремена и болести, већ скапавају у гомилама тамо, где наше домаће расе остају скоро нетакнуте. То је био разлог да

пропадне овај покушај, да се домаће расе поправе са страним расама. После овога намеће се питање, какве су домаће расе, треба ли их поправљати, у којем смеру и на који начин?

У нашој земљи још нема довољно живинарских станица, које би вршиле испитивања домаћих раса те према томе, са те стране, немамо доказа о њиховим особинама. Али ипак, имамо разлога да верујемо, да су добре. Оне имају белоружичасту боју коже тела и ногу, а то је знак да имају добро и укусно месо. Жута боја је знак лошег и неукусног меса. (Највећи број страних раса има жуте ноге и жуту кожу). Домаће кокошке су ситне, од 1½—2 кгр. тешке и то је раније сматрано као велика мана. Како се на страним пијацама више траже и боље плаћају ситније кокошке, највише до 2 кгр. тежине, то је данас првобитна мана домаћих кокошака претворена у њихову добру особину.

За наше кокошке се тврди, да слабо носе. То је једна стварна чињеница, која је нама потпуно разумљива, када видимо под каквим приликама и у каквим околностима живе. Када би стране расе зимовале на дрвећу као наше, где их бије киша, снег, мраз, ветар и свака непогода, не само да неби носиле колико носе наше расе, већ уопште не би издржале такав живот.

Наше домаће кокошке у бољим домаћинствима могу да носе 90—100 јаја на годину. Путем одабирања јаја за насад од најбољих кокошака, количина јаја може још да се повећа. То је доказано на живинарским станицама и то је један доказ више, да домаће расе кокошака имају не само добро месо, већ да могу бити и добре носилице.

С обзиром на све добре особине домаћих кокошака, Министарство пољопривреде је пре три године одредило, да се оне гаје у целој Југославији. Према томе, код избора раса кокошака, не би требало тражити стране расе, које нам се моментално по боји или чему другога свиђају, већ треба одабрати своју домаћу кокошку пошто је најбоља. Поред ње, за Вардарску бановину може доћи у обзир још само род-ајланд и плимут-рок.

Ing. В. ДРЕЦУН

Брање и спремање воћа за продају

Готово је редовна појава, да наши воћари приликом продаје свежег воћа обично не добијају одговарајућу цену. То највише долази отуда што незнају воће да оберу онако како треба, а често пута незнају ни кад треба бербу извршити. Још чешћи разлог је што незнају воће да припреме како треба за пијацу. Ово нарочито игра важну улогу у случају, ако је воће намењено извозу.

Време брања појединих врста воћа, начин брања и припрема за продају од огромног су значаја не само по брзу прођу воћа, већ и по саму цену. Често пута на време обрано воће, обрано како ваља и спремљено за продају како укус потрошача или трговца посредника захтева, доноси воћару дуплу па и већу корист, него ли када се нуди воће које није на време обрано, које није обрано како ваља и које није спремљено за пијацу како треба.

Наши воћари обично греше у погледу времена брања појединих врста и сората воћа, те услед овога сами јако смањују вредност своје воћу. Берба воћа код нас се обавља обично онда, када се за то има слободног времена, не водећи рачуна о степену зрелости дотичног воћа. Нису ретки случајеви да се на пијаци појављује или недовољно зрело или презрело воће. И један и други случај не ваља и, и у једном и у другом случају за воће се не може добити она цена која би се иначе добила. Пре времена убрано воће губи од своје пијачне цене већ услед тога што је зелено, те га потрошач неће да купује или ако га и купује, купује га уз багателну цену. Презрело пак убрано воће у много случајева, тј. код многих врста и сората, баш услед тога што је презрело, неспособно је за транспорт и на крајим одстојањима а за извоз може се рећи да уопште и не може доћи у обзир. Овако воће доспева и на најближу пијаци полугњечено — измуљано и наравно у таквом стању врло га је тешко чак и уз ниску цену продати.

Јасно је дакле, да о времену бербе воћа односно о степену његове зрелости треба водити рачуна и на ово треба обратити потребну пажњу. Воће треба брати онда када је оно довољно зрело а и довољно чврсто да би могло издржати и дужи транспорт. Ако је воће намењено извозу, онда га је боље обрати и нешто раније, јер ће оно накнадно и ако обрано још мало дозрети а на пијаци ће стићи у добром стању. У том случају ће му и прођа бити сигурнија а цена ће му бити боља. Тиме ће овај мали труд и пажња воћара бити богато награђена.

Начин брања воћа још је од већег значаја и већег утицаја како на прођу тако и на цену воћа. Ретки су код нас воћари који бербу воћа врше руком или нарочитим берилима за воће. Берба воћа се обично и најчешће врши стресањем или млаћењем плодова. Овај начин брања доноси двојаку штету воћарима. Стресањем и млаћењем плодови се јако оштете при паду, прскају, убијају се и на тај начин су подлежни врло брзом квару. Овако брано воће, не долази уопште у обзир за извоз, већ се једино може употребити за прераду, али у том случају цена му је знатно мања од оне, коју би то исто воће имало да је обрано пажљиво руком или берилима и да му је тако сачувана способност за трговину у свежем стању. Још већу и трајнију штету трпи воћар од оваквог начина брања воћа услед тога, што се приликом стресања воћа вређају више или мање сама воћна стабла. Ако је у питању млађа и не много развијена воћка, где се стресање плода може вршити трешењем самога сталба, онда се код такве воћке покрећу чак и њене жиле и том приликом може доћи до киданја најтањих жилица сисалица, те се такво стабло услед овога поремети у развоју а често и осуши. Ако је воћка старија и одраслија, плодови се стресају трешењем појединих грана, те се услед пентрања дешава да се гране ломе, очепљују и воћка се на тај начин осакаћује. Млаћење плодова моткама још је штетније по воћку, јер се ударцима готово редовно вређају и ломе ситне гранчице а на јачим гранама се повређује кора, која је врло важан део воћке, па услед тога настаје слабљење и сушење воћке. Јасно је, да је овај начин бербе воћа врло штетан, те га треба не само избегавати него потпуно напустити.

Припремање воћа за продају такође је врло важно и игра врло важну улогу при уновчавању. Лакше се продаје и по бољим ценама сортирано и лепо паковано воће. Наши воћари пак на ово најмање обраћају пажњу. Готово је редовна појава, да воћари доносе на пијаци свеже воће у разним корпама непрописне величине, у сандуцима, кантама па чак и у џаковима или врећама, а по некад и у колима. Овако спаковано воће, чак и ако је руком брано, приликом транспорта се угњечи, изубија и подлежно је брзом квару, услед чега му је и цена знатно мања.

Сортирању по крупноћи такође се не посвећује никаква пажња, мада ово игра врло важну улогу у трговини свежим воћем. Обично воћари доносе и продају уопште не сортирано воће. Помешани су чак и нездрави, црвљиви, покварени и деформисани плодови. Ово јако убија цену воћу.

Добар воћар, ако жели да своје воће добро уновчи, мора о свему напред реченом строго да води рачуна. Он мора да изабере најзгоднији моменат када ће коју врсту и сорту воћа обрати. Бербу воћа треба неминовно да врши руком а никако трешењем или млаћењем плодова. Обавезно мора да пре паковања и продаје изврши сортирање односно класирање воћа по крупноћи, којом приликом мора да избаци све нездраве и покварене плодове. Такође и паковању треба да обрати потребну пажњу и да паковање врши у мањим корпама или нарочитим сандучићима, да се воће у путу не би под својом сопственом тежином гњечило и тиме кварило. Рад око овога богато ће се исплатити, јер ће воћар радећи овако постићи много веће користи.

Ing. A. ТАСИЋ

Нега копита код ждребади

Вредност коња и његова издржљивост у раду зависи од здравља ногу и копита. На тржишту тражи се увек коњ са добрим и здравим копитама и знатно боље пића. Ако се копита код ждребади не негују често се развијају неправилно и копита и ноге, те им се много смањује способност за рад и вредност.

Копита новорођеног ждребета имају већи обим на круни него на нокту а на табану имају меки јастучић, који у току од неколико дана потпуно отпада, и тек тада се види табан и жабица. Од осмог дана живота треба постепено пуштати ждребе у испуст, пашњак или ливаду. Покрет на слободном пашњаку, светлост и ваздух утичу у сваком погледу благотворно на здравље ждребета. За копита је то кретање од врло великог значаја, јер чест и чврсти додир жабице са земљом изазива ширење копита у задњим деловима а нарочито у петама, које се удаљују једна од друге и тако дају основ за добру копиту. Влажна и мека трава на пашњаку чисти и влажи копита а трење при кретању обрушује ражину и доприноси стварању лепих, здравих и правилних облика копита. Код неправилног става ногу треба поклонити нарочиту пажњу нези копита, јер рђав став доприноси да се и копита рђаво и неправилно развијају, а напротив правилном не-

гом копита у оваквом случају може се допринети да се и став ногу поправи. Копита код ждребади треба чешће прегледати. Она која се добро развијају не треба дирати. Код неправилности треба развитак копита поправљати обрезивањем или према потреби и привременим поткивањем месечастим или папучастим лаким потковом (у оваквим случајевима је најбоље затражити савет ветеринара).

Код ждребади, која се налази стално или у току зиме у коњушници, треба сваких петнаест до двадесет дана обрезивати копита и то само у толико, у колико је неопходно потребно да би копита добила нормалан облик. Треба скинути труду, одлупљену и прераслу рођачу на табану и на жабици, али се несме сећи у здрав табан и жабицу. Здрава и неповређена жабица је битан услов за здрав и правилан развој копита, зато ју је потребно чувати. Код ждребади, која се налазе у коњушници треба се побринути за одржавање довољно влаге у копиту. То се постиже прањем копита а после прања треба их обрисати крпом, и намазати машћу или вазелином табан, жабицу и стену копита. За мазање копита употребљава се само чиста и непокварена маст, јер иначе маст може да нагриза копитни рог. Мазати треба увек тако, да се не примећује маст већ само њен сјај. Поред тога треба се побринути да ждребад, која се налази у коњушници, не смеју да стоје у влази већ треба да имају довољно суве и чисте простирке. Треба да знамо, да је потпун и правилан развој копита могућ само на слободи у пространим испустима или пашњацима, па је зато потребно да се ждребад на њима што више баве. Неправилна и крта копита најчешће су последица одгајивање ждребади у коњушници без довољно слободног кретања.

Dr. ЛУЧЕЧКО

Јагоде постају њивском Културом

Производња баштенских јагода у околини Скопља све се више шири, пошто су се јагоде показале да су по квалитету и издржљивости за транспорт одличне.

Оне се траже за извоз не само у свежем стању за Београд и Загреб већ и за иностранство.

Како је пак њихов извоз у иностранство у свежем стању скопчан са ризиком, од прошле године се отпочело са конзервирањем јагода у буковим бурадима од по 200 кг., парафинираним изнутра.

Извезено је за Немачку и друга места око 7¹/₂ вагона. Конзервирање јагода је врло значајан посао за произвођаче.

Они су у Скопљу удружени у повртарску задругу и предузимају акцију, да се путем конзервирања осигурају од пада цена на јагоде за време највеће бербе зрелих јагода.

Јагоде, које нису намењене за продају у свежем стању (ситне, зреле, наквашене од кише) ставе се у спремљену бурад и заливају нарочитим препаратом те се тако могу у току целог лета одржавати у свежем стању до јесени и извозити по потреби целим вагонима или у мањим количинама.

Такве се јагоде прерађују у Немачкој у пекмез и плаћају до 7 дин. килограм са подвозним трошковима.

Конзервирање јагода омогућава да се оне саде на већим површинама, што се у последње време и пропагира у околини Скопља.

Јагоде дају на баштенски обрвљеним и ђубреним земљиштима до 8000 кг. по хектару, а чисти приход често прелази преко 20.000 динара, те су достојни пажње да се њихово гајење шири и по њивама, нарочито по долинама река и местима, која се могу наводњавати.

Сађење се може обављати с јесени на баштенски спремљеном земљишту у лејама, на одстојању 30—35 см. Ђубрење је неопходно. Важно је такође наводњавање после бербе, као и прашење са чишћењем врежа.

Највећа родност јагода траје 3 године после кога рока се сади на друго место а старо јагодиште подвргава дубокој обради и ђубрењу.

Сад у септембру је најпогодније време за расађивање јагода те сви, који имају могућности и нају рачуна да се производњом јагода баве, треба да се пожуре са тражењем садница и расађивањем.

С. Михаиловић

ОБАВЕШТЕЊА И НОВОСТИ

Лиценцирање

У раду на поправци и оплемењивању наше стоке најважније је побољшавање исхране и правилно одабирање за приплод. Сваки пољопривредник треба да се труди, да држи онолико стоке колико може добро исхранити као и да за приплод оставља најбоља грла. Ово одабирање за приплод важи и за мушка и за женска грла, али за мушка нарочито, јер мушки приплодњаци дају своју „крв“ и преносе своје особине на много већи број потомака.

Да би се одабирање мушких приплодњака вршило што боље и са више стручнога знања, као и да би се вршило једнообразно у појединим покрајинама и реонима, у том одабирању учествује и државна власт преко својих стручних органа. То учешће државних стручних органа састоји се у томе, што се за поједине врсте стоке одреди обавезан преглед свих мушких приплодњака. Комисија, састављена од стручњака и представника сопственика стоке, одабира потребан број најбољих приплодњака и даје дозволу да се за приплод могу употребљавати, а остале искључује из приплода, т.ј. одређује да се кастрирају (штроје, шкопе). Овакво јавно и обавезно одабирање уз учешће државних стручних органа зове се лиценцирање. Овај назив дошао је из земаља, у којима је овакво обавезно одабирање прво уведено, па се сада овај посао свуда тако зове.

Важност лиценцирања је велика. Поред тога што у послу одабирања учествују стручњаци, важно је нарочито то што се то одабирање спроводи на већој територији једнообразно, те се тако постиже типизација у производњи дотичне врсте стоке. Типизација је врло важна за трговину стоком а значи, да се што већи број стоке исте врсте производи у истом типу, т.ј. истих особина, тако да се из једног краја може прикупити већи број односно количина једнообразне стоке. За

такву једнообразну стоку добија се знатно већа цена, јер привлачи купце извознике.

Наш закон о унапређењу сточарства предвиђа лиценцирање свих врста стоке. Али услед недостатака довољног броја извежбаних стручњака и недостатка новчаних средстава, то се није дало спровести, већ се у разним бановинама према могућностима спроводи за некоје врсте стоке. Код нас у Вардарској бановини спроводи се већ више година за пастуве а трећа је година сада за бикове.

Ове године лиценцирање пастува и бикова код нас спровешће се у другој половини септембра и у октобру. Општине су дужне да све пастуве и бикове на својој територији напишу у за то предвиђене спискове, а власници пак ових приплодњака, да их одређеног дана предведу у одређено место на преглед комисији. На дан прегледа комисија, према броју женских приплодних грла — кобила и крава, одређује колики је број мушких приплодњака нужно оставити, те одабира толики број најбољих и даје им припусне дозволе. Остале пастуве и бикове искључује из расплода. Да би лиценцирање имало стварног резултата и користи нужно је, да се искључени приплодњаци стварно за приплод неупотребљавају. Ради овога се одмах уз лиценцирање спроводи и кастрирање (штројење) искључених пастува и бикова. Ако је држава односно бановина у могућности да додели боље приплодњаке, онда комисије врше строжију оцену и остављају за приплод мањи број најбољих приватних. У случају да се деси, да у неком крају има већи број добрих приплодњака, комисије за лиценцирање остављају све добре пастуве и бикове ако одговарају условима, како би их њихови власници могли продати као такве у други крај.

Приликом спровођења лиценцирања важно је, да се стварно сви мушки приплодњаци предведу на преглед, јер би лиценцирање промашило свој задатак ако би извршен број лоших пастува и бикова остао непрегледан, и употребљавао се и даље за припуст. Ради овога је закон за унапређење сточарства предвидео казне за оне који не предведу, као и за општинске органе који попис изврше неуредно. Код кога се нађе нелиценциран пастув или бик плаћа казну. Општинске власти пак не смеју издати пасош за бика или пастува, док се не покаже доказ да је лиценциран.

Како је лиценцирање врло важан посао по унапређење нашег сточарства и како се у његово спровођење улаже доста средстава и труда, требало би да се и сви власници приплодне стоке потруде, да нико не избегне преглед и да за приплод употребљавају само лиценциране пастуве и бикове, јер се на крају крајева све ово и спроводи ради побољшања њихове стоке.

Инж. Б. А.

Услови за пријем ученика у Пољопривредну школу

У Вардарској бановини има три ниже пољопривредне школе: У Битољу, Тетову и Лесковцу. О овим школама стара се Пољопривредно-одељење Банске управе. Настава у овим школама траје две године и она је теориска и практична. Од прошле године настава у нижој по-

пољопривредној школи у Битољу и Тетову траје 2½ године, јер се ученици претходно уписују у припремни течај, који траје шест месеци, а затим ученици који заврше успешно течај уписују се у први разред. Настава у школи почиње 1 октобра.

Сваке године прима се са територије Вардарске бановине 30—40 искључиво земљорадничких синова, који треба да испуне следеће услове:

- 1) Да нису млађи од 14 ни старији од 18 година;
- 2) Који су са успехом завршили основну школу;
- 3) Који су здрави и телесно добро развијени;
- 4) Који имају на свом делу најмање 5 хектара земље.

Избор ученика врше среске управне власти према упуштвима Банске управе, за која се треба обратити среском пољопривредном референту.

Ученици који буду примљени као бановински питомци уживају од државе за све време школовања бесплатно: стан, храну, одело, обућу, лекарску негу у случају болести, и све друго што им је за учење потребно.

Крајем сваке школске године ученици полажу испите, а ученици који се школују о бановинском трошку морају имати све оцене најмање „добар“ иначе престају бити бановински питомци.

Задатак ових нижих пољопривредних школа је, да оспособе што већи број сеоских младића за успешан рад на своме имању.

2) Средње пољопривредне школе:

Ових школа има у нашој Краљевини три: Ваљево, Крижевци и Буково код Неготина (Крајина). Оне имају задатак, да се у њима ученици образују теоријски и практично у пољопривредној струци, како би могли успешно руковати са мањим или већим пољопривредним добрима. Исто тако, у овим се школама ученици оспособљавају за државну или самоуправну службу у пољопривредној струци, али на жалост у последње време број места је врло ограничен, те се државна или самоуправна служба врло тешко добија.

Настава у овим школама траје четири године, од којих су три посвећене теоријској и практичној обуци у школи, а четврта година посвећена је искључиво практичном раду на напредним пољопривредним имањима и пољопривредним установама.

Школски рад почиње 1 октобра. Ученици могу бити редовни и ванредни. Редован ученик ових школа може постати онај кандидат који испуни ове услове:

- 1) Да није млађи од 15 ни старији од 19 година;
- 2) Који је са успехом завршио четири разреда гимназије или реалке, или потпуну грађанску школу, или пак нижу пољопривредну школу. Они који су свршили само нижу пољопривредну школу, примаће се за редовне ученике кад претходно положи пријемни испит из предмета који су за овај испит предвиђени;
- 3) Који је доброг владања што доказује сведољбом ако долази непосредно из школе или уверењем ако не долази из школе;
- 4) Који је поданик Краљевине Југославије, а за иностране поданике решава Министар пољопривреде;
- 5) Који је доброг здравља, што доказује лекарским уверењем;

б) Који докаже да се родитељи или старатељи слажу с тим да ступи у школу и да ће се обавезати да плаћају трошкове његовог школовања, ако није државни или бановински питомац. Обавеза мора бити оверена код полицијских власти.

Молбу са овим прилозима треба слати школи у коју се кандидат жели уписати.

Ванредни ученици могу бити они који не испуњавају предње услове, а обавезни су као и редовни ученици да похађају предавања и све вежбе.

И у овим школама постоје интернати (сем школе у Крижевцима) у којима ученици добијају стан и храну по режиској цени. Одлични и сиромашни ученици могу бити ослобођени плаћања интернатских трошкова делимично или и потпуно.

Ближа обавештења о упису, плаћању интерната, пријемним испитима итд. дају дирекције ових школа.

Ing. M. П.

Бесплатни пчеларски течајеви

Савез пчеларских задруга у Београду приређује на захтев установна или појединаца бесплатне седмодневне течајеве из пчеларства. Лица која би желела, да се у њиховом месту или општини одржи течај, треба писмено да се обрате Савезу у Београду, Франкопанова ул. бр. 32.

Савез уз материјалну потпору Задужбине Николе Спасића додељиваће својим слушаоцима, који са успехом заврше течај уверења и награде у пчеларском прибору или алату.

Потребно је искористити ову похвалну акцију за народ, па заинтересовани што пре да се јаве Савезу са жељама за организацију таквих, нарочито за Јужну Србију важних течајева.

Инж. С. Ос.

Подела риболовних вода на рибарске ревири

Спроводећи нов Закон о слатководном рибарству у живот, Банска управа приступила је подели риболовних вода на рибарске ревири. Да би наши рибари били боље упућени, дајемо им следеће обавештење:

Рибарски ревири су ограничени делови малих рибарских вода, који се могу искоришћавати као самостални риболовни објекти, тј. на којима се може рационално рибарити без веће сметње суседним деловима — ревирима, тако да се сваки ревир може сматрати и водити као засебно рибарско газдинство.

У северним бановинама ова подела је одавно извршена, и са том поделом се отишло тако далеко, да су реке подељене на велики број мањих ревира. У тој подели водило се рачуна и о појединим врстама риба, које у дотичном делу реке преовлађују. Тако је напр. у Словенији река Савиња подељена на преко 45 ревира.

Како су код нас реке јако осиромашиле у риби услед несавесног ловљења, то би рибарске дозволе биле и сувише скупе за појединце

ако би и код нас реке биле подељене на овакве ситне ревири, јер се према закону мора за сваки ревир узети засебна дозвола за риболов. Стога је Банска управа стала на гледиште, да при подели на ревири треба водити и о овоме рачуна, те ће и ревири бити већи, а према томе и дозволе за риболов релативно јефтиније.

Закон о слатководном рибарству у чл. 6 свога правилника предвидио је могућност, да и рибари односно риболовци као заинтересована лица могу узети учешћа у подели на ревири. То ће се спровести на тај начин, што ће претходни план за поделу на ревири бити оглашен и истакнут на видном месту у свакој општини, па свако заинтересовано лице може у року од 30 дана доставити Банској управи своје примедбе. Комисија која врши поделу на ревири проучиће ове примедбе, па ако нађе да су оправдане поступиће по истима и измениће план за поделу. Овако редигован план подноси се Господину Бану на одобрење и ступа на снагу чим се огласи у Службеном листу Вардарске бановине.

Како су комисије за поделу на ревири већ почеле рад, то се овим скреће пажња свима нашим рибарима и риболовцима да се заинтересују за ову поделу и да доставе Банској управи III одељењу своје евентуалне примедбе. До сада су већ израђени претходни планови за поделу на ревири Црног Дрима, Радике и горњег и средњег тока Црне Реке од извора до границе између мориховског и кавадарског среза, а у току наредних месеци израдиће се планови и за остале наше реке.

Референт за рибарство

Ing. НИК. А. КОРМИЛОВ

Изложбе коња

Старајући се о унапређењу народног коњарства Министарство пољопривреде је поред осталог унело у свој буџет и средства за изградњавање држаоца добрих пастува и кобила за приплод. Ове године ће се спровести систематско награђивање у свима бановинама, те је у ту сврху Министарство доделило свакој банској управи по 100.000.— динара. Награде ће се поделити на изложбама, које ће у разним местима бити приређене. Ове изложбе ће бити смотре нашег коњарства у појединим подручјима, на којима ће се видети његово стање. Истога дана ће се одржати и конференције одгајивача коња, ради договора о даљем раду и најцелисходнијим мерама за поправку коња у дотичном крају.

Код нас на југу одржаће се следеће изложбе:

- 1) У Пећи на дан 25 септембра.
- 2) У Сјеници на дан 30 септембра.
- 3) У Гостивару на дан 27 септембра.
- 4) У Скопљу на дан 9 октобра.
- 5) У Кочанима на дан 13 октобра.
- 6) У Струмици на дан 15 октобра.
- 7) У Битољу на дан 23 октобра.
- 8) У Приштини на дан 27 октобра.
- 9) У Лесковцу на дан 30 октобра.

На ове изложбе могу се довести сви лиценцирани пастуви и ждребад од године до пуне три године старости из свих околних срезова наведених места где ће се изложбе одржати. Исто тако се могу довести и све приплодне кобиле. Стручна комисија ће извршити преглед и оцену изложених коња и доделити награде, које ће бити одмах на изложби исплаћене. На изложбама у Вардарској бановини награде ће бити следеће:

1) За пастуве: I награда 600 дин., II награда 400 дин. и III награда 200 динара.

2) За мушки подмладак: I награда 400 дин., II награда 300 дин. и III награда 150 динара.

3) За кобиле: I награда 300 дин., II награда 200 дин. и III награда 100 динара.

Приређивање оваквих изложба односно додељивање награда држаоцима добрих приплонних коња продужиће се и следећих година, те иста грла могу добити идуће године поново награду, тако да ће то бити тако рећи стална потпора од стране Министарства Пољопривреде. Али се не може исти коњ исте године водити на више оваквих изложба и добити више награда. На изложбама се даје прилика свима држаоцима приплонних коња, да се за ову потпору такмиче, јер ће се непристрасном оценом стручне комисије додељивати награде стварно за најбоља грла. Број награда ће бити довољан да сва добра грла награду добију. Сопственик награђеног грла прима на себе обавезу, да награђено грло стварно за приплод држи, изузев ако буде изузетним приликама принуђен да га прода или из приплода искључи. У оваквим случајевима дужан је да га првенствено понуди на откуп Бановини или Удружењу одгајивача коња.

Према свему овоме ово ће бити један врло важан и користан рад по унапређење нашег коњарства и по држаоце приплонних коња. Доцније ће свакако ове изложбе добити шири значај, те ће се на њима вршити и продаје коња као и одкупи од стране Министарства пољопривреде, бановине, војске итд., тако да ће и с те стране моћи корисно послужити одгајивачима. Ове године ће се само пописати коњи, који би могли доћи у обзир за откуп у јавне сврхе, те ће се евентуално доцније откупити у колико се буду у току ове године прибавила средства за ту сврху.

ФАКТА И ДОКУМЕНТА СА

НАШЕГ СЕЛА

Село Талашманце

Ово село кратовског краја лежи између улива Кратовске реке у Криву реку па се пење ка северу до Опилске планине. Суседна села су: Железница, Ђетеново, Живаљево, Крилатице и Трновац. Ка Кривој реци је равно а према Опилској планини све је узвишица.

Село има 46 кућа, од којих су 10 поред односно изнад Криве ре-

ке поређане у две махале. Ових 10 кућа изгледају као газдинске и може се рећи да су и хигијенске, јер уживају боље имање. Других 36 кућа су растурене по 2—3 у махали, просте су и покривене сламом те немају никакав изглед. Махале су удаљене једна од друге, тако да чувар поља или старешина села требао би два дана доброг ходања па да дође од куће до куће кад би била потреба.

Укупан број становника износи 390, од којих су 172 мушких а 198 женских. Новорођених у 1937 и 1938 години има 16. Сви становници се баве пољопривредом сем двојице, који су кафеније — дућаније. Људи иду у печалбу према времену и приликама. На пр. ове године четворица су отишли 20 маја и још раде на прузи у Куршумлији. Њих десет служе као слуге од Митровдана до Ђурђевдана и обратно. Старији обично иду у службу даље највише у срез Овчеполски и добијају за горње време 1300 до 1800 динара. За време жетве отишло их је 18 у срез овчеполски где су плаћени по 50 до 53 канте жита за сезону или по 25 динара дневно. У нашем селу се толико не плаћа због слабе земљорадње. У селу и околним селима служе обично млађи (испод 20 година). За дечка од 10—15 година плаћа се 400 до 1000 динара да чува 40—1000 комада оваца за време Ђурђевдан—Митровдан. Два човека раде и као рудари те су били на раду у Копачику.

Кућа потпуно без земље нема ниједне, а са 0,5—2 хектара има око 12 кућа; са 2—5 хектара има 30 кућа а од 5—10 хектара има 4 куће. Ови који имају 5—10 хектара налазе се у низинама поред реке, те су задовољни усевима, јер је земља црница, родна и равна. Само ове четири куће могу се издржавати својим житом, док су сви остали изложени куповини.

Кола воловска имају 10 кућа са 4 точка а осталих око 30 кућа имају кола са 2 точка („колесници“), док 6 кућа раде са санкама. Од скупљих пољопривредних справа нема нико, ни плуга ни дрљаче нема нико. Ради се и оре са ралицом. Четири куће ору са по две ралице, 38 кућа са једном а 4 узајамно.

Коња товарних има свака друга кућа а по која и 2 коња, 10 се служе са магарцима а 10 у опште немају товарне стоке. Мазге имају 2 куће (свега 3 мазге). Краве имају 9 кућа; овце 41 кућа, од којих 10 имају по 15, 10 по 25, 11 по 35 до 40 и 10 кућа 50—100 оваца. Више од 5 ком. говеди и коња нема ни једна кућа, осим Серафима Шалевића који има 8 коња и Павуна Симоновића који има 6 говеди; козе имају 5 кућа; свиње имају 30 кућа и то од 5—20 комада свака кућа, а и најсиромашнији има по једну, коју држи на конопац за хранење. Пошто су куће удаљене једна од друге, то свака кућа има од 15 до 50 комада живине, а 3—4 куће имају преко 50. Кошнице имају око 10 кућа, свега око 40 кошница; али су кошнице врло мало унапређене јер се држе у оне старе кошнице плетене из „павит“ а нема ниједне модерне у сандуку. Од 1930 год. наовамо није приновљено ни 30 кошница, јер се овде за кошнице ништа не секира и не брине народ, него чека што да Бог. Једна кошница не може више да даде него 15 кгр. меда.

Од воћа крушака има свака кућа а јабуке само 3 куће и то свега

око 20 ком. Расадиичке саднице саде се сваке године по 300 до 500 комада (трешње, кајсије, брескве, ораси, јабуке и крушке) Најбоље успева трешња и то у горњем делу села где је земља црвеница.

Свака кућа има виноград од 500 до 2000 чокота, али већином стара лоза не калемљена. Засађено је пре 5 и 6 година, али сада нагло пропада од филоксере. А и пламењача доста уништава — две године није ништа искоришћено од пламењаче. Једини свестан виноградар у селу је Симон Бошковић који практично и по упуствима подиже виноград од 1929 год. и има засађено око 4000 чокота све калемљене лозе, те је за ових две године искористио око 30.000 динара. То су сада многи увидели и почели су да саде калемљену лозу. Симон производи вино, које продаје код куће људима и кафеџији по 6 динара литар, а од комине пече ракију, коју сада продаје по 10 дин. литар.

У селу имамо 1 кафану и 2 дућана. Задруга и друштва немамо никаквих. Школу имамо поред пута бановинског на међи између села Крилатице и нашег села. Црква нам је у селу Опилу и Кратову, обе удаљене око 8 километара. Пошта најближа у Кратову. Железничка станица Куманово удаљена је 50 км. Бановински пут Куманово—Страцин—Кратово пролази преко села, те нас везује за Куманово и Кратово. Општина је у Опилу на путу који нас везује за Криву Паланку и Велес. Овај пут такође пролази преко села али је само као стаза.

Шуме има сасвим слабо и то нешто приватне, а сеоске и државне нема. Испаше има око 50 хектара и то све сеоске. Испаша је слаба и камењар, те није подесна за гајење стоке.

Ндморска висина је 500—700 метара. Земљиште страда од бујица, које односе врлети. Од поплаве је страдало сада око 10 кућа, које су поплављене приликом провале облака над Кратовом 10-VIII-1938 г. Оваква поплава се десила пре 15 година па сада. Поред реке ништа није остало — штета је огромна. Мочвари нема. Од маларије болује 10% становника. Друге болести су ређе. Ове године била су три смртна случаја од пегавог тифуса. Иначе је свега умрло ове године 8 људи. Од стоке болују највише овце и то од оспе „китке”.

Молим уредништво да извести у часопису како се може имање обезбедити од поплаве.

Талашманце, II-VIII-1938 год.

СТ. СТОЈАНОВИЋ

ОЛГОВОРИ ЧИТАОЦИМА И САРАДНИЦИМА

Отварамо ову нову рубрику јер се појавила потреба, да са многим нашим читаоцима и сарадницима писмено општимо. Сматрамо да је подесније, да то спроводимо кроз редове нашег часописа но да пишемо појединачна писма, јер многи наши одговори и поруке биће од интереса и важности за друге наше читаоце или сараднике. Поред одговора и порука у вези са администрацијом и уређивањем листа, даваћемо на постављена питања сва друга обавештења и савете. У овом броју почињемо са одговорима.

Миладину Ђ. Митровићу, пољопривреднику, Призрен. — Нисмо могли одштампати песмицу „Задругарство“ коју сте нам послали, јер за сада нам није у програму да штампамо песме. Радује нас да сте одушевљени задругар, те поздрављамо Ваш рад и желимо Вам успеха. Ваша сарадња би нам била врло корисна, ако би сте нам писали о раду појединих задруга у Вашем крају, о њиховим успесима, неуспесима и сметњама које им онемогућују успешан рад. Исто тако бисте нам могли писати о Вашем пољопривредном раду, искуствима, успесима, неуспесима и сметњама. Могли бисте нам приказати Вашу или кога суседа економију у смислу упуштава, које смо дали у првом броју овог часописа у рубрици „Факта и документа са нашег села“. Могли бисте нам писати о стању усева, жетви, непогодама и разноликим сметњама на које се наилази у пољопривредном раду.

Миловану Т. Ђурђевићу, учитељу, село Чашка — Велес. — У вези Вашег писма од 29-VII-1938 год. извештавамо Вас, да Вас радо при-мамо за сарадника, јер нам је и жеља да око овог листа окупимо све напредније пољопривреднике и људе који су својим радом упућени на село, те да сви заједно искрено и сложено порадимо на бољитку живота и рада на нашем селу. Ви учитељи сте међу првима позвани и потребни за ову сарадњу, зато и Вашу понуду свесрдно прихватимо. Пишите нам о свему што је од интереса за село и сељака и њихов напредак. Пишите савете и поуке за свакидашњи живот нашег сељака и рад у пољопривреди у колико сте личним искуством увидели грешке и испитали боље начине живота и рада. Могли бисте приказати с економске стране село у коме живите или које суседно, а исто тако и коју сеоску економију (јачу, слабију и средњу), који ће прикази најбоље показати какви су услови и шта се може и како радити на унапређењу тих и сличних села и економија. Упуство за овакве приказе имате одштампано у првој свесци овог часописа. — Ваш чланак, који сте нам послали за штампу је врло добр, али га нажалост не можемо штампати јер је у ствари приказ овог часописа. Није у реду, да се похвале и прикази штампају у истом часопису који се хвали, па макар та похвала била потпуно заслужна. Ми се радујемо Вашем тако лепом мишљењу о „Пољопривреди нашег Југа“, у толико више што то своје мишљење желите и другима да саопштите. Добро би било, да то своје мишљење одштампате у ком другом листу. — Поздрављамо Вас и надамо се, да ћете нам бити један од врских сарадника и да ћете се заузети да нам се круг читаоца и сарадника у Вашем крају прошири.

Ст. Стојановићу, село Таламанце, срез Кратово. — Захваљујемо на послатом приказу Вашег села. Пошто је исцрпан и добар штампамо га као први те врсте у нашем листу, верујући да ће бити од велике важности за наше читаоце, нарочито оне, који су позвани да се брину о напретку наших села и пољопривреде. — На питање „како се може имање обезбедити од поплаве“ за сада извештавамо, да је појединцу то тешко. Може насипима, поплетом и сл. штитити своју земљу од поплаве, засипавања, рушења и поткопавања. То је за препоруку, јер код мањих поплава, које су чешће, може добро да помогне. Велике поплаве обично све то руше. Успешно се од поплава може

око 20 ком. Расадничке саднице саде се сваке године по 300 до 500 комада (трешње, кајсије, брескве, ораси, јабуке и крушке) Најбоље успева трешња и то у горњем делу села где је земља црвеница.

Свака кућа има виноград од 500 до 2000 чокота, али већином стара лоза не калемљена. Засађено је пре 5 и 6 година, али сада нагло пропада од филоксере. А и пламењача доста уништава — две године није ништа искоришћено од пламењаче. Једини свестан виноградар у селу је Симон Бошковић који практично и по упуштвима подиже виноград од 1929 год. и има засађено око 4000 чокота све калемљене лозе, те је за ових две године искористио око 30.000 динара. То су сада многи увидели и почели су да саде калемљену лозу. Симон производи вино, које продаје код куће људима и кафеџији по 6 динара литар, а од комине пече ракију, коју сада продаје по 10 дин. литар.

У селу имамо 1 кафану и 2 дућана. Задруга и друштва немамо никаквих. Школу имамо поред пута бановинског на међи између села Крилатице и нашег села. Црква нам је у селу Опилу и Кратову, обе удаљене око 8 километара. Пошта најближа у Кратову. Железничка станица Куманово удаљена је 50 км. Бановински пут Куманово—Страцин—Кратово пролази преко села, те нас везује за Куманово и Кратово. Општина је у Опилу на путу који нас везује за Криву Паланку и Велес. Овај пут такође пролази преко села али је само као стаза.

Шуме има сасвим слабо и то нешто приватне, а сеоске и државне нема. Испаше има око 50 хектара и то све сеоске. Испаша је слаба и камењар, те није подесна за гајење стоке.

Ндморска висина је 500—700 метара. Земљиште страда од бујица, које односе врлети. Од поплаве је страдало сада око 10 кућа, које су поплављене приликом провале облака над Кратовом 10-VIII-1938 г. Оваква поплава се десила пре 15 година па сада. Поред реке ништа није остало — штета је огромна. Мочвари нема. Од маларије болује 100% становника. Друге болести су ређе. Ове године била су три смртна случаја од пегавог тифуса. Иначе је свега умрло ове године 8 људи. Од стоке болују највише овце и то од оспе „китке“.

Молим уредништво да извести у часопису како се може имање обезбедити од поплаве.

Талашманце, 11-VIII-1938 год.

СТ. СТОЈАНОВИЋ

ОЛГОВОРИ ЧИТАОЦИМА И САРАДНИЦИМА

Отварамо ову нову рубрику јер се појавила потреба, да са многим нашим читаоцима и сарадницима писмено општимо. Сматрамо да је подесније, да то спроводимо кроз редове нашег часописа но да пишемо појединачна писма, јер многи наши одговори и поруке биће од интереса и важности за друге наше читаоце или сараднике. Поред одговора и порука у вези са администрацијом и уређивањем листа, даваћемо на постављена питања сва друга обавештења и савете. У овом броју почињемо са одговорима.

Миладину Ђ. Митровићу, пољопривреднику, Призрен. — Нисмо могли одштампати песмицу „Задругарство“ коју сте нам послали, јер за сада нам није у програму да штампамо песме. Радује нас да сте одушевљени задругар, те поздрављамо Ваш рад и желимо Вам успеха. Ваша сарадња би нам била врло корисна, ако би сте нам писали о раду појединих задруга у Вашем крају, о њиховим успесима, неуспесима и сметњама које им онемогућују успешан рад. Исто тако бисте нам могли писати о Вашем пољопривредном раду, искуствима, успесима, неуспесима и сметњама. Могли бисте нам приказати Вашу или кога суседа економију у смислу упуштава, које смо дали у првом броју овог часописа у рубрици „Факта и документа са нашег села“. Могли бисте нам писати о стању усева, жетви, непогодама и разноликим сметњама на које се наилази у пољопривредном раду.

Миловану Т. Ђурђевићу, учитељу, село Чашка — Велес. — У вези Вашег писма од 29-VII-1938 год. извештавамо Вас, да Вас радо при-мамо за сарадника, јер нам је и жеља да око овог листа окупимо све напредније пољопривреднике и људе који су својим радом упућени на село, те да сви заједно искрено и сложено порадимо на бољитку живота и рада на нашем селу. Ви учитељи сте међу првима позвани и потребни за ову сарадњу, зато и Вашу понуду свесрдно прихватимо. Пишите нам о свему што је од интереса за село и сељака и њихов напредак. Пишите савете и поуке за свакидашњи живот нашег сељака и рад у пољопривреди у колико сте личним искуством увидели грешке и испитали боље начине живота и рада. Могли бисте приказати с економске стране село у коме живите или које суседно, а исто тако и коју сеоску економију (јачу, слабију и средњу), који ће прикази најбоље показати какви су услови и шта се може и како радити на унапређењу тих и сличних села и економија. Упуство за овакве приказе имате одштампано у првој свесци овог часописа. — Ваш чланак, који сте нам послали за штампу је врло добр, али га нажалост не можемо штампати јер је у ствари приказ овог часописа. Није у реду, да се похвале и прикази штампају у истом часопису који се хвали, па макар та похвала била потпуно заслужна. Ми се радујемо Вашем тако лепом мишљењу о „Пољопривреди нашег Југа“, у толико више што то своје мишљење желите и другима да саопштите. Добро би било, да то своје мишљење одштампате у ком другом листу. — Поздрављамо Вас и надамо се, да ћете нам бити један од врских сарадника и да ћете се заузети да нам се круг читаоца и сарадника у Вашем крају прошири.

Ст. Стојановићу, село Таламанце, срез Кратово. — Захваљујемо на послатом приказу Вашег села. Пошто је исцрпан и добар штампамо га као први те врсте у нашем листу, верујући да ће бити од велике важности за наше читаоце, нарочито оне, који су позвани да се брину о напретку наших села и пољопривреде. — На питање „како се може имање обезбедити од поплаве“ за сада извештавамо, да је појединцу то тешко. Може насипима, поплетом и сл. штитити своју земљу од поплаве, засипавања, рушења и поткопавања. То је за препоруку, јер код мањих поплава, које су чешће, може добро да помогне. Велике поплаве обично све то руше. Успешно се од поплава може

бранити заједничким средствима села, општине и државе, подизањем јачих насада, регулисањем токова, спречавањем бујица преградама и пошумљавањем. За ово треба воље, слоге и организације. Другом приликом о овоме ће бити у нашем часопису писано опширније. — Поздрављамо Вас и желимо да продужите сарадњу. Могли бисте нам приказати и коју кућу из Вашег села, њено имање и рад.

Молимо све пријатеље овог листа, који су прикупили претплате и послали нам адресе, да провере да ли лица за која су претплату послали добијају уредно лист или не. У случају, да неко од њих не добија треба одмах известити и понова доставити тачну адресу дотичног претплатника. Ово проверавање је неопходно, јер нам се са неких адреса бројеви враћају са ознаком поште да је адресант непознат.

Обавештавамо сва лица којима смо до сада лист слали а која се ни до данас нису претплатила, да ћемо им од идущег броја обуставити слање листа ако у међувремену не пошаљу претплату. Оне који претплату не пошљу молимо, да нам послате бројеве врате или нам их плате по цени од 2 дан. по комаду.

Саопштавамо нашим читаоцима и сарадницима, да у будуће сву преписку за лист шаљу на нову адресу која гласи: Администрација и Уредништво часописа „Пољопривреда нашег југа“ Скопље, Кнеза Арсана бр. 11.

Овај број излази као двоброј за август и септембар. Сви људи, који раде и старају се за овај часопис, су добровљци те поред својих редовних дужности и обавеза обављају прековремено и без икакве награде све послове за лист. У току овог лета десило је се, да су ти људи својим службеним дужностима били тако спречени, да нису (или у могућности да припреме број за август, ради чега се издаје двоброј август-септембар.

**ШИВАЋА МАШИНА
КУПУЈЕ СЕ ЈЕДАРЕД У
ЖИВОТУ, ЗАТО ТРЕБА
УЗЕТИ ШТО ЈЕ НАЈБОЉЕ**

**МУНДЛОС ОРИГИНАЛ ВИКТОРИА
ШИВАЋА МАШИНА**

одличног је квалитета, немачки фабрикант светског гласа и као таква заузима прво место међу шиваћим машинама. — Заступство у свим већим местима, а где таковог нема тражите изравно понуду од:

ГЛАВНОГ ЗАСТУПСТВА

ЈУГО-АГРАР

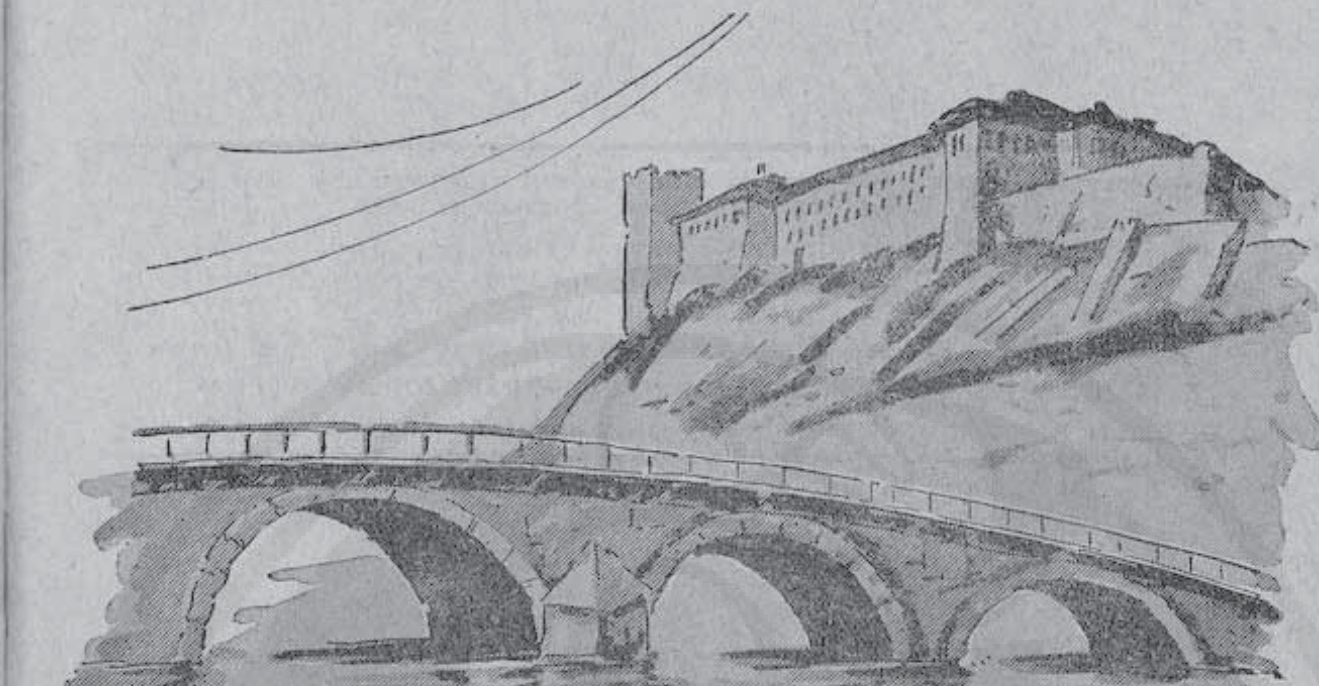
ЛЕБХЕРЦ И КОМП. К. Д.

НОВИ САД

Железничка улица број 96

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ПОЉОПРИВРЕДА

НАШЕГА

ЈУГА

ГОД. I

Амблор-Уч.Сопле Директор Библиотека
ОКТОБАР 1938
Гос. БУ. М. С. П. 33
Климент Охридски - Скопје

БРОЈ 6

Пољопривреда нашега Југа. Илази месечно један пута. Преплата Дин. 10.— годишње, полугодишње 6.— динара, поједини број 1.50.

Уређује одбор, Одговорни уредник и власник за Удружење Југословенских Агронома — Секција Скопље: Инг. Боривоје Атанацковић, Директор Државне Ергеле Душаново — Скопље.

Штампа „Немана“ задужбинска штампарија Вардар, бановине Скопље, Цара Николе 35.

АДМИНИСТРАЦИЈА И УРЕДНИШТВО СКОПЈЕ, КНЕЗА АРСЕНА 11.

Новица за претплату слати чек, уплатницом Пошт. штедионице на чек рачун бр. 81740.

САДРЖАЈ:

Наша друга реч	1
Производња воћних садница код Пољопривредних установа Вард. бановине	2
Сађење воћака	7
Акција на подизању воћарства у срезу велешком	9
Семе и сетва	9
Практична опажања за успешно гајење репице	11
Зимска исхрана стоке	12
Порођајна узетост	14
Винско сирће као људска храна	14

Наша друга реч

Издајући прву свеску овог часописа изложили смо у „Нашој првој речи“ задатак „Пољопривреде нашег југа“ и изнели околности под којима се часопис издаје и услове за његов успех. Покренули смо овај часопис убеђени да је он неопходна потреба пољопривредне данашњице на нашем југу и да ће он бити свесрдно прихваћен од свих који се пољопривредом баве и којима најпредак нашег села лежи на срцу, а нарочито пак да ће бити прихваћен од читалачке публике којој је намењен. Часопис је на доста места наишао на добар пријем, благонаклоност и помоћ, али што није било онако како смо очекивали а нарочито досадашњи број прејилашника је недовољан да листу обезбеди egzистенцију. Ради овога смо се одлучили да нашим читаоцима и јавности упутимо ову другу нашу реч.

Како смо у првој речи рекли, сврха нам је била да овај часопис учинимо приступачним и корисним најширим слојевима пољопривредника. Зато смо му подесили садржину и одредили најнижу цену. Годишња прејилаша од свега 10 дина је ипак мала и преставаља крајњу границу до које се могло ићи уз прејоставку да ће бити одзив прејилашника довољан да велики број примерака омогући ипак покриће режије. Рачунали смо, да ћемо у току првог полгођа успети да скупимо бар 3000 сигурних прејилашника. Али рачун је испало друкчији. Пола године је прошло од изласка првог броја. Одзив јавности у погледу броја прејилаша је недовољан. Из тога факта треба да извучемо закључак, или да часопис својом формом и садржајем није одговорио задатку и незадовољава читалачку публику којој је намењен, или је наша јавност, читалачка публика и људи који су упућени да раде за најпредак нашег села зачмала, непокрећна, без воље и елана за опште-народни несебични посао. Стигло нам је, да будемо у том погледу начисто. У првом случају бисмо пошито признали да смо недорасли овоме послу и напустили бисмо га односно оставили бисмо да га се лаже способнији. У другом случају бисмо пак констатовали, да смо хрђаво проценили прилике и време за овакав рад и бисмо га одложили за боља времена. — Пред нама је друго полгође нашег рада, које ћемо у сваком случају испрајати, и у коме дајемо прилику јавности, нашим читаоцима и онима који би требали да буду наши сарадници, да се изјасне о овом нашем подухвату. Ако налазе да је добар, повећавањем броја прејилашника и повећавањем сарадње ставиће нам што до знања и обезбедиће часопису опстанак. Ако пак налазе да није добар, требали би да нам доставе своје критичке примедбе, да нам буде јасно на крају године, ако будемо морали ликвидирати, зашто ликвидирамо.

Производња воћних садница код Пољопривредних установа Вард. бановине

Да би се воћарство у народу што пре подигло основани су срески воћни расадници скоро у свим среским местима Вардарске бановине а има тих расадника при свакој пољопр. школи у бановини и то у Битољу, Тетову, Лесковцу и у Прешеву.

У свим тим установама постоје сортименски воћњаци од разних врста воћа, из којих се узимају калемгранчице за калемљење дивљачица које се такођер производе у тим расадницима из семена. Након калемљења саднице се ту негују још 3 године док не образују круну и онда се продају народу уз врло јефтину цену од 2 динара по комаду. Производња тих садница далеко више кошта од цене уз кују се продају, али да би се и најсиромашнијем сељаку омогућила набавка воћних садница снижена је цена на 2 и 1 динар од саднице, т.ј. саднице које се производе калемљењем продају се по 2 дин. а остале (орас, кестен, лешник) по 1 дин. од комада. Од воћних врста највише се производе јабуке, крушке, шљиве, трешње, кајсије, брескве, дуње и ораси и то од разних сората, које највише одговарају земљишту и поднебљу ове бановине. Али у настојању, да се број сората смањи, како то захтевају тржишне прилике, преудесиће се у будуће а производња садница у расадницима у том смислу.

До сада је преовладало настојање код пољопривредника, да у свом воћњаку посади што више сората, што је свакако било на штету воћара, јер трговина тражи што веће количине једнообразног воћа. У напреднијим државама а нарочито у Америци то је питање већ одавно решено, па ћемо и ми морати у свом интересу томе примеру следити. Једино на тај начин бићемо у стању сузбити конкуренцију страног воћа на нашој пијаци. Страно воће и ако је врло удаљено од наших пијаца захваљујући баш својим сортама и ненадмашивом квалитету све више осваја наше велике вароши без обзира на високе цене уз које се продаје. Значи да се у нашој држави, која по својем поднебљу и земљишним приликама за воћарство неби требала да зеостане ни за једном страном државом, не производи довољно квалитетног воћа ни за домаће потребе а камо ли за извоз. Зато морамо настојати у будуће, да се више пази на сорте и здравствено стање воћа, јер и то треба нагласити да за трговину долази у обзир само здраво т.ј. ни од штеточина (црва) ни од болести (флекавости) оштећено воће. Коначно потребно је још пазити и на бербу сортирање (пробирање) и паковање воћа.

О свим овим радовима у воћарству биће говора у засебним чланцима овог часописа. А пошто сада стојимо пред јесењом садњом воћака изнећемо укратко упуства о избору врста воћа према саставу земљишта, на којем се жели подигнути воћњак.

Јабука тражи умерено влажну мало збијену земљу, дакле песковиту иловачу, у којој ће се јабучни корен добро развити и учврстити. Корен јабуке се доста плитко развија па се у песковитој земљи неби могао довољно учврстити да би се воћка одупрла јачим ветровима. Подземна вода ако јој разина не допире до жила не смета за садњу јабука. За добро развијање плода потребна је још и стална умерена влага ваздуха. Тим условима најбоље одговарају брдски крајеви наше

бановине са већом количином водених талога (кише) које су преко лета распоређени; а то су нарочито котлина преспанског и охридског језера, горњи и доњи Полог.

Крушка најбоље успева на лапорном земљишту измешаном са шљунком и песком. Тражи и креча у земљи па зато видимо да се крушка на земљи „црвеница“ која обилује кречом врло добро развија. Не воли равницу него више нагнуте и присојне положаје. Она спушта корење у дубину у потрагу за водом те услед тога не страда толико од суше као јабука.

Дуња тражи дубоке и јаке земље, а подноси и доста влаге у земљи. Не подноси тврде и тешке земље али ни песковите и кречне. На таквима су плодови мањи, тврди и неукусни.

Шљива није избирљива али најволије песковиту иловачу са мало влаге и мало креча. Тешке и влажне земље не подноси јер су такве земље изложене мразу а шљива подлеже смолоточини. Може да успева и на плитким земљама пошто жиле не пушта дубоко нарочито кад се шљиве производе од изданака, што се најчешће и практикује. На влажној земљи додуше бујно порасте али тешко доноси род.

Трешња се лако прилагођава свакој земљи јер је мало осетљива према природи земље. Највише јој прија лапораста земља са довољно креча (црвеница) и мало песка а те су земље суве и оцедите. На влажном земљишту може добро да порасте али плод јој није тако укусан, а подлеже и смолоточини. Не воли равницу.

Кајсија воли дубоке и лаке земље — песковите речне наплавине, које су суве и кречне. На таквим земљама је и плод кајсија најукуснији. Влажна земља шкоди кајсији због оболења од смолоточине. Таквих за кајсију погодних земљишта има највише у вардарској бановини а нарочито поред Вардара. А пошто кајсија тражи топлоту чега такође има довољно па и сувише у Вардарској котлини то би требало што више гајити кајсију у нашој бановини. Кајсија као једна од најранијих врста воћа много се тражи и добро плаћа и на домаћим и на страним пијацима те постизава одличне цене за сву количину која се појави на пијаци. Ситније сорте кајсије траже се за пекмез.

Бресква тражи умерено влажне и растресите земље са шљунковитом здравицом, дакле слично што и кајсија. Не подноси влажна и тешка земљишта због смолоточине којој од свега коштићавог воћа највише подлеже. И за брескву вреди све остало што је речено за кајсију, којој предњачи још и својим изврским укусом.

У пољопривредним установама Вардарске бановине могу се добити воћне саднице следећих врста и сората:

Срески расадник Берово

Јабукe: енглеска златна парменка, будимка, тетовка и ђулабија.

Крушке: калуђерка, зимска деканткиња, конгресовка, тиролска.]

Шљиве: пожегаче.

Срески расадник Босиљград

Јабукe: енглеска златна парменка, канадска ренета.

Крушке: калуђерка и јесења водењача.

Шљиве: пожегача.

Срески расадник Власотинце

Јабуре: енглеска златна парменка, канад. ренета, будимка, колачарка.
Крушке: калуђерка и јесења водењача.
Шљиве: Пожегача.
Кајсије: Домаћа крупна.
Брескве: Крупна рана.
Трешње: охридска бела и охридска црвена.

Срески расадник Влад. Хан

Јабуре: будимка и колачарка.

Срески расадник Врање

Јабуре: будимка.
Крушке: караманке.
Шљиве: пожегача.
Трешње: охридска бела.

Срески расадник Валандово

Јабуре: тетовка.
Крушке: калуђерка.

Срески расадник Ѓњилане

Јабуре: тетовка.
Крушке: караманка, калуђерка, зимска деканткиња, боскова бо-
чица, наполеонова, конгресовка.

Срески расадник Гостивар

Јабуре: златна парменка, тетовка, ђулабија.
Крушке: караманка, калуђерка, тиранка.
Шљиве: пожегача.
Брескве: хале.

Срески расадник Дебар

Јабуре: златна парменка, будимка, тетовка, преспанка, ђулабија.
Крушке: караманка, калуђерка, конгресовка, тиранка.
Шљиве: пожегача.

Срески расадник Ђевђелија

Јабуре: златна парменка, канатка, шарламовска.
Крушке: караманка, калуђерка.
Кајсије: мађарска рана.
Брескве: амзден, крупна рана.

Срески расадник Јужни Брод

Јабуре: колачарка, тетовка, ђулабија, шарламовска.
Крушке: калуђерка.

Срески расадник Качаник

Јабуре: тетовка.
Шљиве: пожегача.

Срески расадник Кичево

Јабуре: будимка, колачарка, тетовка, ђулабија.
Крушке: калуђерка, тиранка.

Срески расадник ночане

Јабукe: колачарка, тетовка, преспанка.
Крушке: калуђерка.
Шљиве: пожегача.
Трешње: мајска рана, гермесдорвска.

Срески расадник Кратово.

Јабукe: тетовка, ђулабија
Крушке: калуђерка, зимска деканткиња, јесења водењача.
Трешње: мајска рана.
Брескве: крупна рана.

Срески расадник Крива Паланка

Јабукe: будимка, колачарка, тетовка.
Крушке: калуђерка, бела јесења масловка, наполеонова.
Шљиве: пожегача.
Трешње: мајска рана.

Срески расадник Куманово

Јабукe: златна парменка, колачарка, тетовка, шуматовка.

Срески расадник Лебане

Јабукe: златна парменка, канатка, колачарка, тетовка.
Крушке: калуђерка, јесења водењача.
Шљиве: пожегача.
Кајсије: амброзија.
Трешње: мајска рана, охридска бела.

Срески расадник Лесковац

Јабукe: златна парменка, канатка, будимка, колачарка.
Крушке: калуђерка, дилова водењача.
Шљиве: пожегача.
Брескве: мајски цвет.

Срески расадник Неготин В.

Јабукe: колачарка, тетовка, преспанка, јонатан.
Крушке: тиранка.
Шљиве: пожегача.

Срески расадник Призрен

Јабукe: будимка, колачарка, јонатан, ђулабија.
Крушке: калуђерка.
Шљиве: пожегача.
Кајсије: крупна рана.
Брескве: амзден.

Срески расадник Прилеп

Јабукe: будимка, колачарка, тетовка.
Шљиве: пожегача, разне ренклоде.
Кајсије: крупна рана.
Брескве: крупна рана.

Срески расадник Радовиште

Јабукe: златна парменка, будимка.
Крушке: калуђерка.
Шљиве: пожегача.
Трешње: мајска рана.
Брескве: крупна рана.

Срески расадник Струга

Јабукe: колачарка, тетовка, цар Александар
Крушке: караманка, калуђерка, јесења водењача

Срески расадник Струмица

Јабукe: златна парменка, будимка, колачарка.
Шљиве: пожегача.

Срески расадник Сурдулица

Јабукe: златна парменка, будимка, колачарка.
Крушке: калуђерка.
Шљиве: пожегача.
Кајсије: крупна рана.
Трешње: мајска рана.

Срески расадник Сува Река

Јабукe: златна парменка, будимка.
Шљиве: пожегача.

Срески расадник Св. Никола

Јабукe: канатка, будимка, колачарка, тетовка.
Крушке: тиранка.
Брескве: крупна рана.

Срески расадник Урошевац

Јабукe: златна парменка, канатка, будимка, колачарка, тетовка,
делишес, шуматовка.
Крушке: караманка, калуђерка, зимска деканткиња.
Трешње: мајска рана.

Срески расадник Царево Село

Јабукe: канатка, колачарка, тетовка, преспанка, ђулабија.
Крушке: калуђерка, зимска деканткиња, париска грофица.
Шљиве: пожегача.
Кајсије: крупна рана.

Повртарско-воћарска станица Гор. Лисичје

Јабукe: колачарка, тетовка.
Крушке: калуђерка.
Шљиве: пожегача, разне ренклоде.
Кајсије: крупна рана.
Брескве: мајски цвет, амзден.
Трешње: мајска рана.

Сточарска станица Приштина

Јабуре: канатка, будимка, колачарка, тетовка.
Крушке: калуђерка, зимска деканткиња, јесења водењача.
Шљиве: пожегача, разне ренклоде.

Нижна пољопривредна школа Битољ

Јабуре: златна парменка, босковка, колачарка, тетовка, преспанка.
Ирушке: калуђерка, тиранка.
Шљиве: пожегача.
Кајсије: крупна рана.

Нижна пољопривредна школа у Лесковцу

Јабуре: златна парменка, будимка, колачарка.
Крушке: калуђерка.
Шљиве: пожегача.
Брескве: амзден.
Трешње: мајска рана.

Нижна пољопривредна школа Тетово

Јабуре: тетовка.
Шљиве: пожегача, разне ренклоде.

Пољопривредна Домаћичка школа Прешево

Јабуре: канатка, будимка, колачарка, тетовка.
Крушке: јесења водењача.
Шљиве: пожегача.
Брескве: триумф.
Трешње: мајска рана, гермесдорфска.

Ing. Вјекослав Буждон

Сађење воћака

Вардарска бановина пружа ванредне услове за успевање воћака. Њена клима омогућава гајење свих врста воћа, а земљиште и теренске прилике допуштају да се воћарство развије у једну снажну привредну грану.

За унапређење воћарства у Јужној Србији на територији готово сваког среза постоје воћни расадници, који се баве производњом воћних садница. Ова производња узела је доста великог маха и расадници су у стању да сваке године дају у народ велику количину воћних садница. Саднице се продају по минималној цени од 2.— дивара по комаду без обзира на врсту. Ипак одзив народа за куповину и сађење воћака није задовољавајући, па је крајње време да земљорадници поклоне већу пажњу овој привредној грани, која ће им омогућити лепе приходе.

Правилно засађивање воћака од првокласне је важности за успех и унапређење воћарства. Сађењем се поставља основ будућем воћњаку и стога овом воћарском послу треба обратити нарочиту пажњу. Време сађења пада у јесен по паду листа, па у току целе зиме све до пролећа — до поновног кретања вегетације т. ј. пре него што воћка почне да пупоља и развија лишће. Дакле у доба мировања. Како се зими услед снегова и мразева воћке немогу увек правилно да засаде, то

се овај посао обавља у главном у јесен, (октобар, новембар) и у пролеће (март, април) те имамо пролетњу и јесењу садњу. За благе климе и лакше земље боља је јесења садња; за оштре климе и тешке земље боља је пролетња. Сађење не вршити никако у плитке и уске рупе и помоћу садилке, већ треба спремити прописне рупе у којима ће посађена воћка наћи повољне услове за свој напредак. Рупе треба да буду квадратне, дубоке 40—60 см., а широке $1\frac{1}{2}$ —2 м., и треба их ископати на два до три месеца раније, а тек на две до три недеље пре сађења испунити их понова земљом, да се земља до сађења нешто слегне. Том приликом у средини рупе постави се колац, који се забије чак до дна рупе да би чвршће стајао, и приликом сађења воћка ће се везати уз њега, да би усправно стајала и да је не би ветар извалио или сметао њеном примању услед љуљања.

За сађење треба употребити само првокласне саднице, а такве су оне које имају добро развијен и разгранат коренски систем, са мноштвом жилица сисалица, са правим, здравим и довољно дебелим стаблом (бар 5 см. у пречнику) са добро развијеним и распрострањеним гранама у круни, које ће служити за даље њено образовање. Садницу пре сађења треба припремити овако: све жиле које су покидане, озлеђене и т. д. отсећи сасвим, а остале здраве жиле нешто прекинути оштрим сечивом али тако да буде рез окренут наниже. Корен сада умочити у густ раствор воде, балеге и земље иловаче, да би се земља приликом сађења што боље приљубила уз корен. Пошто је рупа претходно била затрпана земљом, сада се откопа мало земље уз сам колац, колико је потребно да се корен добро распореди без икаквог савијања појединих жила. На дно рупе испод и нешто даље од жила стави се мало стајског ђубрета, које се покрије мало земљом и поврх тога положи корен воћке, а стабло усправи уз сам колац. Овом приликом пазити да се воћка не засади преплитко или предубоко, јер и једно и друго утиче штетно. Воћку посадити толико дубоко докле је била и у расаднику. Врат корена треба да буде тек испод површине земље. На влажним земљама садити плиће, а на сувим и лаким дубље и то за 2—4 см. од прописне дубине сађења. Најбоље је да се преко средине рупе, а уз сам колац, положи летва хоризонтално па се помоћу ње регулише дубина сађења, пазећи да врат корена буде 2—3 см. испод доње ивице летве. Добро је да се сва земља којом треба покрити жиле, претходно помеша са компостом и оваквом земљом испунити руком простор између жила и све жиле покрити, пазећи да се земља добро набије, како би што боље прионула уз корен и истиснула ваздух. После тога бацити мало стајског ђубрета, а затим се рупа затрпа земљом, којом се приликом земља око воћке не остави равном, већ се начини наоколо чинија, ради задржавања воде. После тога воћку треба везати за колац на два места врбовим прућем у облику положене осмице, да не би колац услед ветрова оштетио стабло воћке. Колац треба да се завршава испод круне, а треба да буде прав, довољно чврст и ољуштен. Ако је воћка посађена с јесени не треба је заливати приликом сађења нити орезивати круну, (то се предузима тек у пролеће). А ако се сади у пролеће треба воћку добро залити водом и одмах орезати круну.

Да би воћке биле посађене у редовима, још пре копања рупа треба земљиште обележити и означити места сађења малим кочињима.

Сади се у квадрат или троугао. Растојање сађења је различито што зависи од врсте воћака: за брескве 4—5 м., а за кајсије и шљиве 6 м., за јабуке, крушке и трешње 8—12 м., за орахе 12—15 м.

Овако посађену воћку, као и старије воћке, треба даље неговати о чему ће бити говора другом приликом.

Ing. Сотир Наумовић

Директор пољ. школе у Тетову.

Акција на подизању воћарства у срезу велешком

Срез велешки, по своје склопу има све услове како климатске тако и земљишне за све врсте врћака. Али све до пре пет-шест година воћарство у срезу велешком било је у зачмалости. Тек од 1931 и 1933 год. под надзором стручњака тадашњег пољопривредног референта среза велешког, приступило се интензивнијем раду на подизању воћарства. Наиме још тада су одржани потребни течајеви са омладинцима и учитељима среза велешког, и збиља одмах се осетила благотворна делатност свега тога. Одмах се у појединим општинама приступило калемљењу дивљака по утринама и поред путева, а доцније су почели и појединци калемити воћке и на својим имањима. Те облогорођене воћке већ су почеле давати род. Сељаци су увидели користи од ових калема, и на тај начин су добили више воље и преданости за подизање воћака. Угледајући се у недавну прошлост, у овоме срезу и јесенас је поведена жива акција на засађивању воћака, па је јесенас приступљено распрострањању бадемових садница окалемљених са бадемом макушцем. Затим се у току године с пролећа врло интензивно радило на оснивању школских расадника под руковођством садашњег пољопривредног референта. Да би акција што успешнија била, пољопривредни референт је дошао у додир са свима сеоским учитељима, па је већ образован расадник при основној школи у Согљу.

У Чашкој постоји школски воћњак чије воћке већ дају плод. По угледу на школски воћњак отпочели су и мештани села Чашке садити воћке, међу којима предњачи вредни и предузимљиви земљорадник Никола Настић, који је ове јесени засадио око 200 ком. разних воћака. У разговору о овом питању пољопривредни референт изјавио ми је, да ће идућег пролећа настојати да се овакви расадници створе при свима школама у срезу где има погодног терена, јер помоћу ових расадника нарочито се очигледно обучава школска омладина калемљењу, сађењу и неги воћака; а добијањем бесплатних и добрих садница из ових расадника, шири се већа љубав за развој и неговање воћака у овоме крају.

Чашка

М. Т. Ђурђевић

Семе и сетва

Сваке године на многим њивама поједини усеви дају слаб принос. Искусно око пољопривредника види разлику између бољих и горих усева и зна откуда та разлика долази. То запажање им служи за поуку и равнање како треба на коме земљишту у будуће поступати, па да се постигну сигурни успеси у жетви. Нама је задатак, да кроз овај часо-

пис потсетимо пољопривреднике у време појединих пољопривредних редова на та стечена искуства.

Како је сада време јесење сетве, скренућемо пажњу на извесне послове у вези са њом, јер од семена, времена и начина сетве зависи много будућа жетва.

Добро семе је први услов добре сетве. Зато треба прибавити добро семе и припремити га како треба за сетву. Постоје разне сорте пшенице, јечма, репице и других усева, које имају разне особине. Неке су од њих родније, неке боље презимљују, неке боље издржавају сушу, неке мање полежу, неке су боље по квалитету и т. д. СОРТУ треба изабрати тако, да најбоље одговара земљишту на коме ће се сејати, поднебљу, потреби (употреби) односно захтеву тржишта. Нове сорте, које дотле нису сејане у том крају, треба опрезније употребити и испробати. У погледу избора сорте најбоље је се обратити за савет своје среском пољопривредном референту. Семе које сами остављамо од својих усева треба пажљиво одабрати. Није довољно само га одвојити по крупноћи, већ га треба још на биљци одвојити, тако да га узмемо са здравих и добро развијених биљака. Семе треба на тријеру добро очистити од нечистоће и корова, како не бисмо сејали и коров на њиву. Добро одабрано и очишћено семе треба пре сетве, нарочито код неких усева (пшеница), дезинфиковати, т. ј. ослободити га од клица биљних болести, како бисмо предупредили ширење тих болести код будућег усева. Ово је нарочито важно за пшеницу, која врло често пати од главнице, те дезинфекцију пшеничног семена треба неизоставно извршити. Дезинфекција се врши било у раствору плавог камена, било запрашивањем порзолом, тилантином, ортостоном и слично. Најчешће се употребљава плави камен, али у његовој употреби се често греша. Да би наши пољопривредници знали правилну употребу плавог камена дајемо им следеће упуство: На 100 литара воде раствори се 1 кг. плавог камена (раствор 1%) и у тај раствор се покваси пшеница и остави да у њему стоји пола до један сат. Сва главничава и остала зрна која испливају на површину треба издвојити. Пшеницу за време док је у раствору времена на време треба промешати. Плави камен убије клице главнице, али донекле убија и клицу зрна нарочито ако се семе извађено из плавог камена осуши. Да се ово не би десило треба семе кад се извади из плавог камена да се потопи у кречно млеко, које се справља најбоље кад се 5 кг. мегашеног креча размутити у 100 литара воде. У кречном млеку семе треба да остане уз мешање неколико минута, а затим се извади и осуши.

Средства за запрашивање су подеснија за употребу јер се семе не кваси и клијавост се потпуно очува. Једина им је мана, што несавесни трговци могу да их фалсификују. Приликом куповине ових средстава добија се и упуство како их треба употребити, т. ј. колико прашка треба измешати са колико семена.

Добро спремљено семе треба на време и добро посејати. Рана сетва је обично боља од позне. Најбоље је, да се сетва озимих усева сврши у току октобра. Земљу за сетву треба ваљано припремити, како би се семе могло што равномерније и на једнаку дубину посејати. Сетву је најбоље извршити сејалицом јер се њоме може тачно регулисати и дубина сејања и количина семена, те се уштеди доста на семену,

семе боље ниче и усев се правилније развија и боље напредује. Ако нема сејалице, онда је најбоље да се на добро обрађену земљу посеје омашке и семе задрља дрљачом. Ваљање после сетве је корисно кад је земља сувља, јер усев много боље ниче. Количина семена зависи од земљишта, времена и начина сетве. На мршавијем земљишту треба више семена, код позније сетве треба више но код ране, за сетву омашке треба знатно више но сејалицом. За сетву сејалицом у нормалним приликама треба пшенице око 130 кгр.

У овом чланку неможемо дати ближа упутства за поједине прилике, али ћемо на захтев за дате прилике то учинити. Овом приликом препоручујемо да се за појединости читаоци обрете пољопривредном референту у своје срезу.

С. Михаиловић.

Практична опажања за успешно гајење репице

Репица је постала важна индустријска биљка на нашем Југу. Уведена је од пре неколико година и гаји се сваке године све више услед њене рентабилности.

Репице има две сорте: **Олајна репица** — има лишће и стабљику тамно зелене боје и крупније семе; **Огрштица** — има лишће и стабљику светло зелене боје и ситније семе. И једна и друга деле се на озиму и пролетњу. Пролетња репица не успева на Југу. Озима репица од обе сорте успева добро. Само што је Олајна репица осетљивија и сазрева десетак дана касније од Огрштице.

Уљана репица (Олајна репица и Огрштица) за добро успевање тражи: јако и добро обрађено земљиште; рану сетву у јесен. Ђубрење земљишта за репицу богато се исплати. Репица несме често на истом земљишту да се гаји. На слабом земљишту од репице се не може очекивати никакав успех, зато се мора гајити само на јаком и плодном земљишту.

Земљиште за репицу треба да је добро обрађено, како би се у младости биљка брзо развијала и ојачала пре наступа зиме, јер сувише млада и слаба биљка лако пропадне од мразева, а касније лако буде угушена од корова.

Потребно је, да се репица посеје са првом влагом у јесен те да биљка уђе ојачана у зиму. Сетва пада по прилици септембра месеца. Семе је потребно 14—18 кгр. по хектару, а ако се сеје у редове машином мање. Семе несме да падне дубоко.

Пошто репица износи велику количину хранљивих састојака из земље, стајско ђубре треба изнети на ону парцелу на коју има да дође репица те године, јер се тако ђубре најбоље искористи.

Репица несме да дође на исту земљу пре 4—5 година, јер земљиште једнострано исцрпљује а накоте се штеточине и биљне болести те се принос јако смањује. Репица најбоље успева на угару, а може да дође и иза култура које рано напуштају земљу и остављају је чисту од корова, како би било довољно времена да се земљиште спреми за јесењу сетву, као на пр. после наута, урова и слично. После репице добро успевају сви усев.

Никаква друга нега није потребна ако је земљиште добро обрађено. А ако су сви горе наведени услови испуњени репица је у великој мери заштићена од штеточина и биљних болести.

Репица сазрева маја месеца. За жетву је готова када поље из даљине посматрано изгледа жућкасто-црвенкасто, а када се зађе између струкова ови се још зелене. Несме се чекати да потпуно сазри, јер у том случају губитак од опадања семена је велики. Жање се српом или се коси косом, те истог дана носи на камару. Ако се дуже остави на њиви и осуши, зрно врло лако испадне.

Врше се лако, млаћењем, коњима као житарице или машином за вршење.

Принос је различит, према јачини земљишта, обради и ђубрењу истог. По хектару даје око 1.500—2.500 кг. зрна.

Плеву овце једу врло радо, а стабљике се употребљавају за гориво и слично.

Откуп и цена осигурани су Уредбом Министарства пољопривреде и Министарства трговине и индустрије.

Велес.

Ing. Мино П. Миновић

Зимска исхрана стоке

Поправка стоке и унапређење сточне производње код нас зависи на првом месту од побољшања исхране.

Исхрана стоке лети је у неколико довољна, јер имамо простране и богате пашњаке, на којима наша скромна и примитивна стока налази довољно хране за пораст, тов и производњу. За племенитију стоку са већом производњом таква исхрана не би била довољна, те би се поред испаше морало прихрањивати. Стока која остаје и лети у низинама такође се некако прехрањује без гладовања, ако лето није претерано сушно.

Зимска исхрана стоке је обично врло слаба, а некада код снежне и дуготрајне зиме катастрофална (нарочито по миграционе сточаре, који немају земље и залиха хране). То оставља врло лоше последице по наше сточарство. Стока излази из зиме огладнела, једва способна за живот, те јој треба прилично времена да се поврати и опорави. Млада стока закржљави, те никад доцније не може да израсте и добије онакве облике какве би имала да није сваку зиму гладовала. Услед овога наша домаћа стока је ситна и кржљава, али зато код довољне исхране и боље неге подмлатка постаје крупнија. Кад бисмо успели да спречимо гладовање наше стоке извршили би главни део посла на унапређењу сточарства. Зато главну пажњу треба посветити исхрани. Сада на домаку зиме треба се позабавити овим питањем и учинити још ове јесени све што се може да се исхрана наступајуће зиме обезбеди у довољној мери и стока заштити од гладовања. Исто тако треба мислити и на зиме следећих година, те предузимати мере да дође до трајног побољшавања исхране.

Прво што треба учинити јесте, да зазимимо онолики број стоке колико имамо могућности да у току зиме и раног пролећа добро исхранимо. Велика је мана наших земљорадника и сточара, што су се навикли на ово зимско гладовње стоке те редовно зазимљују много

више стоке, рачунајући само на то да ће је живу извући из зиме. {То долази отуда, што се неоправдано жели већи број макар и лоше стоке но мањи број добре. Рачуна се на губитке у току зиме, те се мисли да кад је већи број имаће нешто и да остане за лето, а ако буде зима повољна изићи ће се са већим бројем те ће се у току лета имати већи приход. Други рачун са мањим бројем добро храњене стоке испао би много повољнији, јер би се радило са много већом сигурношћу. Губитци би били сасвим мали или и никакви. Стока би била много боља и веће вредности, са много већом и бољом производњом. — Сваки пољопривредник треба да зна колико хране има за зиму и колико је у току зиме и пролећа може купити, те према томе израчунати колико стоке може за зиму задржати. За почетак, док се код нас ради о томе да се колико толико обезбеди добра исхрана стоке преко зиме, треба рачунати бар са следећим количинама хранива за време од шест месеци: са 5 кгр. сена (један део сена може бити замењен са сламом бољег квалитета), 2 кгр. крпке хране (зрна, прекрупe, мекиња и т. сл.) и 2 кгр. сламе за простирку по грлу крупне стоке на дан, или са 1 кгр. сена и $\frac{1}{2}$ кгр. крпке хране по грлу ситне стоке (овци) дневно. Доцније, кад боље држање стоке пређе у навику, ове количине неће бити довољне. — Приликом смањивања броја стоке треба водити рачуна, да се првенствено продају грла која су од мање приплодне вредности, као и да за скупоценија приплодна грла остане довољна количина хране како би њихову вредност могли очувати добром исхраном, или ако се ради о младим грлима да њихову вредност и повећамо.

Поред овог смањивања броја стоке према расположивој храни, треба предузети и друге мере које су од значаја за успешно презимљавање. Тако треба обезбедити добра склоништа стоке од невремена (стаје), јер на студени и невремену стока више пропада те јој и више хране треба за одржавање. Стаје треба да су уз то ваздушне и чисте, јер то утиче на боље одржавање здравља. — Затим треба култивисати пашњаке тако, да што дубље у зиму дају добре испаше, а с пролећа да су што раније способни за испашу. Исто тако треба на њивама производити и такву зелену храну (пићу), која ће се моћи и у позну јесен и раније с пролећа косити. И једном и другом мером чувамо залихе хранива.

Да би се за у будуће могло омогућити стварање већих залиха хранива за зиму треба поправљати-ђубрити, дрљати, досејавати, оводњавати, наводњавати, чистити од грмља, корова и камења ливаде и тако их оспособити да дају више и бољег сена. На њивама треба сејати пићно биље које даје доста и доброг сена, нарочито треба угар заменити пићним биљем. Треба подизати силосе за конзервисање сточне хране, који ће омогућити да се са истог земљишта спреми знатно више сточне хране за зиму. Јавним мерама треба омогућити, да се развија пољопривредна индустрија и да разноврсни њени одпатци што јевтиније дођу у руке пољопривредника и сточара за олакшање зимске исхране стоке. — О свим овим мерама треба подробније писати, те ћемо се потрудити да у следећим бројевима овог часописа то и учинимо.

Ing. Б. Атанацковић.

Порођајна узетост

То је оболење у главном преживара, које наступа неколико часова после лаког порођаја, ретко већ пре или за време порођаја. Обично се болест појављује нагло и то најчешће код крава добро храњених и добрих музара између 4—7 телења т. ј. између 6 и 9 године старости. Болест се појављује губитком апетита т. ј. животиња престаје да једе, пије, прежива, мокри и балега. Животиња је нерасположена, жалосна и несигурно стоји на ногама. Дисање је успорено и чује се као неко хрчање и стењање. Животиња се љуља задњим делом тела док не падне на земљу, пружи ноге и заврне главу на грудни кош и лежи апатично. Примећује се помањкање осетљивости т. ј. крава на увод иглом у кожу нити на дотицај рожњаче прстима не реагира. Крава мање даје млека или сасвим пресуши. Температура је нормална или испод нормалне, (пада некад на 36.5° C). Код лакних случајева, крава како је брзо оболела тако брзо може и да оздрави. Код тешких случајева оболење траје 2—3 дана и без ветеринарске помоћи може да угине због насталих компликација (надим, упала плућа). Због дуготрајног лежања често настају на кожи ране, које могу довести до тровања крви услед нечистоће. Болесну животињу треба оставити да лежи на миру у тамној и зрачној штали са подвижним ногама, старајући се да крава има довољно простирке. Да би лежала на прсима треба је подбочити са стране цаковима напуњени сламом или сеном. Добро је полевати животињу топлим сирћетом и трљати. Како поред других узрока који изазивају ову узетост долази у обзир и недостатак креча у телу, то се треба побринути благовремено да се тај недостатак правилном исхраном надокнади.

Ради успешног лечења треба на време позвати ветеринара пре него што наступе компликације. После правилно предузетог лечења обично се крава брзо опорави и болест може за неколико сати потпуно да престане. Порођајна узетост може се појавити под истом сликом код оваца и коза, код јагњења и јарења, те се и код њих предузимају сличне мере као и код крава.

Др. Лучечко.

Винско сирће као људска храна

Винско сирће је од вајкада познато човечанству. У литератури, старог доба, још од Плинија, има података да су римски војници за време ратних похода пили са водом кисело вино да утоле жеђ. Винско сирће тог доба постало је само од себе, без учешћа човека, природном оксидацијом алкохолног пића т. ј. стварањем из алкохола сирћетне киселине, воде и др. материја, па наравно на штету квалитета. Са примитивним справљањем сирћета као производа за људску исхрану, трговину и медицину отпочето је у XIII или XIV веку, а тек у XVIII веку справљање се ставља на научну основу. Читавим низом открића од стране светских научњака људи су упознати са детаљима хемијских и физичких процеса који се догађају при справљању сирћета. Дознали су да главну улогу при справљању сирћета играју жива бића биљног по-

рекла: сирћушне сирћетне гљивице-бактерије (*Bacterium aceti* и *Bacterium Pasterianum*). Правилном исхраном и негом тих гљивица добије се одлично сирће. Сирће се добија из свију алкохолних пића; чистог алкохола, вина, пива и алкохолних воћних сокова.

Улога сирћета у животу људи је разнолика и од неоцењиве вредности. За нормалну пробаву човека потребна је извесна концентрација разних киселина у желудачном соку, јер недовољна киселост желудачног сока води поремећају човековог здравља. Стога се добро винско сирће употребљава, у умереним количинама, као зачин храни, којој даје добар укус и мирис и отвара апетит. Поред тога сирће поодавна служи као домаћи лек за масажу, облоге, нарочито кад човеку позли у загушљивим просторијама где има више људи или у просторијама где се ложи помоћу мангала и др. са дрвеним угљем.

У данашње доба сирће се справља индустријским начином на велико из разних производа, те га имамо у трговини разних врста: алкохолни из чистог алкохола, вински, репни, кромпирни и најчешћи добивени из дрвета сувом дестилацијом. Продаје се као есенција, која се употребљава за јело разблажена са водом, пошто у чистом стању је отров. Ове есенције често се продају фалсификоване, па и недовољно пречишћене те садржу отровне материје штетне по здравље човека.

Најбоље сирће добива се из природног чистог вина, јер исто садржи све те хранљиве материје које има вино пошто губи само алкохол на стварање сирћетне киселине. Оно има пријатан укус и мирис и у сваком погледу има предност од сваке есенције, а што је најглавније може га сваки виноградар спремити код своје куће на домаћи начин.

Погрешно је мишљење које влада код наших виноградарских, да се за сирће може употребити свако вино, па и јако болесно, те стога добијају лоше сирће, које може бити и штетно.

За право винско сирће треба узети здрава вина, и вина које садрже мало алкохола, па вина која нагињу оболењу или су у слабој мери оболела од цикнудости. Болесна вина: манитно, слузаво, вина која горакну или имају непријатан укус или мирис нису за сирће.

При справљању сирћета алкохолну течност треба држати на топлоти од око 30 С и што више проветравати. Најбоље време за справљање сирћета је летње доба, када се може спремити на најевтинији домаћи начин одлично, здраво и укусно сирће.

За сирће треба припремити једно чисто буренце (буре) са славином добро опрано, па макар и од прошлогодишњег сирћета и метнути га на промајно, топло место у авлији или у кујни поред шпорета. Ако је буре напољу онда ставити га под заклон даље од сунчаних зракова, јер сунце штоди.

У отвор за врањ поставити левак са дужим краком, који се за цело време, док се сирће справља, не уклања, — па насути вина за сирће скоро до половине.

Узети доброг винског сирћета неколико литара, које ће послужити као маја, угрејати га добро, али да не кључа, пошто сирћетне гљивице гину на топлоти кад ври, и усути у буренце (буре). Затим левак напунити било чистим памуком, ватом или покрити крпом, а исто то учинити и са стране левка да ваздух слободно продире до вина, а прашина и друга нечистоћа да не уђе. После 5—6 дана додати још вина

али тако да буренце (буре) има увек нешто слободне површине за стварање сирћетне покожице. Добро је на задњем данцету бурета при самом врху исећи четвртасти или округли отвор од 2 до 3 сантиметра у пречнику па покрити га са крпом, тулом и т. сл. ради доступа што веће количине ваздуха и што скоријег дозревања и проветравања сирћета. Кроз 10—15 дана, што зависи од количине вина, сирћетне маје и топлоте, сирће је готово. Пробати га да ли је довољно кисело, па ако јесте одмах га преручити, али не све јер можемо и даље у том бурету справљати сирће, у друго чисто буре и сместити га у хладне, засебне просторије где нема вина, пошто се вино са сирћетом не слаже па се здраво вино укисели. Сирће као и вино мора неко време да одлежи, па тек онда може послужити за разноврсне сврхе.

Ево још једног начина: — узети кацу или буре са славином. Ако је буре окренути га гумбе славином доле и извадити горње данце. Израдити и наместити унутра две дрвене решетке. Једну на 30 до 40 сантиметара од дна, па одмах испод ње свуда унаоколо пробушити рупе од 2 до 3 сантиметара у пречнику, а другу на 10 до 15 сантиметара од врха, па између решетака и на врх горње, набацити буково, храстово иверје или суву лозу или кочанке од кукуруза. Сирћетну мају, припремљену као горе усуги у празно буре на решетке да прође кроз и да зарази са сирћетним гљивицама иверје или кочанке. Насуги вина до доњих рупица, па одмах и то неколико пута на дан, преточити усуги вино на славину, што чинити неколико дана док се вино укисели. Даљи поступак са сирћетом како је напред описано, Буре за време док се не ради треба да је покривено са крпом, платном и т. сл. По престанку справљања сирћета буре и остало опрати и склонити даље од вина.

Будете ли припремили винско сирће на један од ових начина, добићете одлично сирће за домаћу потрошњу и лек, а и за продају на страну.

Скопље.

Инж. Сергије М. Осетров
винарски надзорник Вардарске бановине

Позивамо све пријатеље који прикупљају претплатнике за наш часопис да нам адресе нових претплатника одмах шаљу, како бисмо им лист могли на време слати. Исто тако треба и прикупљени новац за претплате одмах послати чековном уплатницом бр. 81740.

Сваку неуредност у примању листа треба одмах доставити Администрацији, Скопље, Кнеза Арсена 11.

Сви они којима је до сада слан лист а не желе да га примају нека нам га врате уз назнаку да не желе бити претплатници.

**ШИВАЋА МАШИНА
КУПУЈЕ СЕ ЈЕДАРЕД У
ЖИВОТУ, ЗАТО ТРЕБА
УЗЕТИ ШТО ЈЕ НАЈБОЉЕ**

**МУНДЛОС ОРИГИНАЛ ВИКТОРИА
ШИВАЋА МАШИНА**

одличног је квалитета, немачки фабрикант светског гласа и као таква заузима прво место међу шиваћим машинама. — Заступство у свим већим местима, а где таковог нема тражите изравно понуду од:

**ГЛАВНОГ ЗАСТУПСТВА
ЈУГО-АГРАР**

ЛЕБХЕРЦ И КОМП. К. Д.

НОВИ САД

Железничка улица број 96

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ПОЉОПРИВРЕДА

НАШЕГА

ЈУГА

ГОД. I

НОВЕМБАР 1938

БРОЈ 7

Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 License
Digitized by Biblioteka Narodna i Univerzitetska u Beogradu
Digitized by Google

Пољопривреда нашега Југа. Издази месечно један пут. Преплата Дин. 10 — годишње, полугодишње 6. — дивара, поједини број 1.50.

Уређује одбор. Одговорни уредник и власник за Удружење Југословенских Агронома — Секција Скопље: Инг. Боривоје Атанацковић, Директор Државне Ергеле Душаново — Скопље.

Штампа „Немана“ задужбинска штампарија Вардар, бановине Скопље, Цара Николе 35.

АДМИНИСТРАЦИЈА И УРЕДНИШТВО СКОПЉЕ, КНЕЗА АРСЕНА 11.

Новци за преплату слати чек, уплатницом Пошт. штедионице на чек рачун бр. 81740.

САДРЖАЈ:

Дуванско питање	1
Како се биљке могу обезбедити водом	2
Шта нас учи овогодишња берба памука	3
Нега домаћих животиња	5
Садите воћке у јесен	7
Зимско чишћење и прскање воћака	8
Претварање голети у воћарске објекте на Југу	10
Папрена метвица би могла бити уносна биљка за Јужну Србију	11
Неплодност кукуруза	12
Село Батош	13
Удружење агронома и удружење пољопривредних стручњака	15

Дуванско питање

У пољопривредној производњи нашега Југа дуван треба да заузме прворазредно место. Одвајкада дуван је претстављао животни питање, не само за стотине хиљада произвођача дувана у овим крајевима, већ и других многобројних породица, које су везане за ову „сиротињску биљку“, као што су: радници унослени на преради дувана у дуванским магацинима, малопродавци дуванских фабрика, дувански чиновници и службеници итд. Исто тако и животни стандарт многобројних занатлија и трговаца у Јужној Србији везан је за приход од дуванске бербе. О огромним приходима, које држава (Монопол) убира од дувана, није потребно говорити, али вреди нагласити, да држава поред тих прихода у произвођачима дувана има најсигурније пореске обвезнике.

Ситни поседи јужносрбијанског земљорадника, са претежно сиромашном, исцрпљеном земљом, силом околности упућени су на производњу оних усева, који на малом простору дају највећу добит. Ако би се ови сиромашни земљорадници ослонили на жетву житарица, она их не би подмирила у исхрани ни за неколико месеци. Да би обезбедили животни опстанак преко целе године, они су принуђени на производњу трговинских и индустријских биљака а у првом реду на дуван. У планинским пределима ове покрајине, у којима трговинске и индустријске биљке не успевају, земљорадници су по нужди упућени на емиграцију — на тежак печалбарски живот.

Из изложеног можемо нагласити: да дуванска производња претставља животни питање многобројног становништва Јужне Србије.

Као што кафа, чај, афион и друге ретке биљке не расту свуда и на сваком месту, исто тако и дуван, познат као каприциозна биљка, захтева за своје успевање, поред земљишних услова и нарочиту погодну климу. Позната је ствар, да Јужна Србија располаже свима условима за производњу и најфинијих дувана. То потврђује и светска реклама некадањих „македонских дувана“, који су и данас много тражени на светској пијаци. Зато, без двоумљења, можемо истаћи: да Јужна Србија располаже са првокласним условима за производњу и најфинијих дувана, ако не бољим, оно бар равним условима којима располажу суседне земље Бугарска и Грчка.

На основу горњих чињеница сама собом истичу се дуванска питања:

1) да ли је од ослобођења Јужне Србије до данас рационално коришћено неисцрпно природно богатство у дуванској производњи;

2) који су узроци кочили напредак дуванске производње, и

3) које су то мере које ће замрзнуту дуванску производњу у Јужној Србији оживети и од ње створити извор богатства не само за државну касу већ и за произвођаче дувана, за чији је опстанак везан економски и привредни напредак Југа.

Ето, овај увод у „Дуванско питање“ нека послужи као полазна тачка за даље излагање и дискусију по овој важној ствари. У идућим бројевима нашег листа нек се чује глас дуванских стручњака, којима на срцу лежи напредак и благостање Јужне Србије.

Инж. агр. ДРАГ. ВУЛИЧЕВИЋ

Како се биљке могу обезбедити водом

Важност и значај воде за биљке није потребно истичати. Сваки пољопривредник зна, да без воде биљке не могу живети и доносити плодове. Недовољне количине воде повлаче за собом сигурно смањивање жетвених приноса, за шта су нам најбољи доказ сушне године.

Биљке добијају воду из ваздуха (атмосфере) воденим талозима (кишом и снегом) али преко земљишта, т.ј. биљке узимају воду из земљишта. Водени талози у неким крајевима подмирују потребе биљака у води, а у неким нису довољни, било због тога што падају у малим количинама, или је подела њихова таква, да падају онда када нису потребни вегетацији, или се излију одједанпут у великим количинама у виду пљускова, те се не могу од биљака правилно искористити. Када су количине водених талоба мале, као што је то случај у већем делу Јужне Србије, онда ту пољопривредник не може ништа нарочито да учини у погледу повећавања њихових количина, изузев да воду доводи вештачким путем — наводњавањем. Али с друге стране, пољопривреднику стоје на расположењу извесне културно-техничке мере којима се може послужити да обезбеди усевима колико толико потребну воду, па било да тај недостатак воде долази као последица малих количина водених талоба или пак од неравномерне расподеле њихове. У овом чланку говорићемо укратко о тим мерама. Најважније културно-техничке мере, којима се пољопривредник може послужити за обезбеђење биљака водом су:

1. Дубоко орање земљишта у јесен;
2. Гајење озимих усева;
3. Гајење дугогодишњих пићних биљака;
4. Гајење усева отпорних према суши;
5. Одржавање површине земљишта у растреситом стању; и
6. Стварање што повољнијих услова за развиће биљака.

1) **Дубоко орање земљишта у јесен.** У току јесени и зиме обично падају веће количине водених талоба. Ову воду треба на неки начин прикупити и сачувати за потребе усева у току лета. Прикупљање и чување ове зимске и јесење воде може се постићи дубоким орањем земљишта у јесен и остављањем истог у отвореним браздама да презими. У овако обрађеном земљишту кишна вода и вода постала

топљењем снега оцеђује се у дубље слојеве земљишта, где се нагомилава и остаје заштићена од испаравања.

2) **Гајење озимих усева.** У сушним крајевима и крајевима где се јављају чешће суше треба првенствено гајити озиме усеве. Развиће и сазревање озимих усева пада у оно доба године, када има обично довољно влаге и када је испаравање слабије због мање топлоте и пре него што наступе летње суше. Стога озимим усевима суше не могу нанети ни изблиза онакве штете као пролетњим, чије развиће пада у току лета.

3) **Гајење пићних биљака које дуже време живе** (луцерка, црвена детелина и разне траве). Дугогодишње пићне биљке имају корене који продиру дубоко у земљиште. Из ових дубоких слојева земљишта оне узимају потребну воду, где је увек има, те им суше не могу нашкодити онолико, колико усевима са плитким кореном. Отуда оне дају сигурнију жетву.

4) **Гајење усева отпорних према сушама.** Међу културним биљкама има неких које боље подносе недостатак воде, а друге слабије. У сушним крајевима треба гајити према томе оне усеве чија је отпорност према сушама већа. Тако су на пр. отпорни према суши: раностасније сорте кукуруза, репа угарњача, просо, сирак, суданска трава, мухар, соја итд.

5) **Одржавање површине земљишта у растреситом — трошном стању.** Заледињена површина и површина на којој се ухватила покорица много јаче испарава воду због капиларних пора, које се на оваквим површинама стварају. Растресањем горњих површинских слојева земљишта уништавају се капиларне поре, па се спречава и испаравање воде. Овај се посао код стрнина и усева који се густо сеју (лац, конопља, пићне биљке) изводи дрљањем, а код окопавина праћењем и окопавањем.

6) **Стварање повољних услова за развиће биљака.** Правилним обрађивањем земљишта, одговарајућим ђубрењем, сузбијањем коровских биљака, сетвом на редове и др. мерама омогућава се успешније развиће културних биљака, па према томе и већа отпорност према суши.

Напред изнесеним мерама може се у већој или мањој мери обезбедити потребна влага (вода) биљкама, те их пољопривредници треба да примењују.

Инж. ВЛАСТ. Ђ. ЂОРЂЕВИЋ

Шта нас учи овогодишња берба памука

У задње три године се памук у Јужној Србији необично нагло проширио, више него четвороструко, јер је још 1935 г. било засејано само 1300 ха, а ове године је било под памуком већ 5,700 хектара.

Много има разлога томе повећању. Главно је да је пољопривредник нашао да му је та култура рентабилна, па се ње прихватио. Много је томе допринело што су цене регулисане уредбом, затим што су предузете мере да се сузбије спекулација и да се трговци несразмерно не обогађују на рачун произвођача. Доста је деловала и лањска

повољна година са довољно влаге када је памук одлично успео и дао велики принос.

Противно од лане ова је година била јако сува како се одавна не памти, па је сунце спржило и упропастило многе усеве а међу њима и памук. Потребно је да се учимо од зла, па ако добро проматрамо можемо ове године извући много поуке од овогодишње суше. Прошао сам за време бербе све важније памучне крајеве. Налазио сам памук по најзабаченијим местима, па и сасвим мале парцелице, али сам га налазио готово свуда. Местимице је памук био пропао а местимице је био одличан. Када сам проматрао онога који је пропао могао сам утврдити да је редовно пропао онај који је био слабо обрађен, засејан касно на земљишту које није у јесен орано и који није на време окопан.

У посве сувом крају где је памук јако настрадао и већином пропао налазио сам красних памука и то на сасвим истом сувом земљишту као и онај који је пропао. Коначно сам установио да је овај красан памук сејан на ђубрено земљиште, добро у јесен преорано и редовно окопан, а што је најважније био је рано засејан. Лепо се то видело н.пр. у Велесу код Ђоше Органијевића који је добро обрађивао и сипао вештачка ђубрива. Његов је памук на типично сувој земљи јако леп, док су пропали памуци и на влажнијем земљишту уз Тополку и Бабуну. Јаш сам лепши пример видео на Овчем Прљу, где је страдао памук уз влажније крајеве око Ерцелије и Цумајлије, а управо је красан на Овчарској станици у најсувљем крају Овчег Поља, зато јер је овде добро обрађивано и ђубрено. Или да споменем Кавдарски срез где је памук јако пострадао, па ипак је у највећој суши имао Димче Јовановић у Марени одличан памук на добро обрађеном земљишту, где није било ни травке. Таквих примера би могао набројити доста.

Сви ови примери нам кажу само једно, да ће суша упропастити само онај памук који је засејан касно на земљишту слабом и лоше приређеном, а поготово ако није окопан. С друге стране видимо да је овога лета које је било необично суво добро па и одлично понео и то у сувим крајевима онај памук који је био добро обрађиван на јаком тлу. То је сасвим лако разумљиво. Ако је земља у јесен добро преорана она је као сунђер и може да прими преко зиме много воде. Кад се у пролеће та земља прорахла и рано засеје, наћи ће у њој корен доста влаге да се добро развије. Како је тло рахло то ће се корен снажно развити, а још ће више ојачати ако је у земљи доста хране. Јаки корен ће дубоко заћи у земљу, па ће хранити биљку и онда кад дође суша или ће бар успети да је одржи у животу до поновне кише, па да онда поново снажно потера. Коров души и слаби биљку. Одузима јој храну и воду. Закоровљени памук је слаб и пропада од суше. Чим се окопа он се препороди. Окопавање уништава коров а чува и влагу у земљи — ако се плитко праши спречиће се да се не испари влага из земље. Ко је више пута окопавао памук сачувао га је и у највећој суши. Велико је зло што пољопривредници не сеју памук у редове, него омашке, јер је тежак и мучан посао такав памук окопавати руком по највећој летњој жеги. Много га је лакше окопавати, ако је посејан у редове. Такав памук се може окопавати и пра-

шачем па је окопавање играрија, јер се може једним коњем урадити колико са десет људи. Догод не буде пољопривредник у Јужној Србији научио да сеје у редове и набавио прашач па да му коњ обрађује земљу а не он, неће бити високих природа памука и неће се моћи сејати памук у сувим крајевима. Он га сам руком неће доспети тако добро обрадити, да се одупре суши и да не пропадне. Догађаће се и надаље као и ове године, да ће му памук пропасти кад га притисне суша, па ће од свога силнога труда имати мало или нимало користи.

То нам је најбоља поука овогодишње суше и бербе памука.

Др. КОРИЋ

Нега домаћих животиња

Одржавање домаћих животиња у здрављу, доброј способности за рад и лепом изгледу постиже се правилном негом и старањем одгајивача. Наша народна пословица с правом вели: „Чистоћа је пола здравља”. Добро здравље значи већу способност за рад и производњу, т.ј. и већу корист од стоке. Тако ће на пример, крава, када се правилно негује дати више млека, него што ће дати иста крава за исто време и истом храном када се правилно не негује. Како лепо изгледа једно грло добро очишћено и отимарено, длака му је сјајна па прилеже а реп опран и рашчешљан. Чистоћа и леп изглед подижу вредност те се такво грло на пијаци скупље плаћа него грло, које је залужено, прљаво и пуно прашине. Зато нези и чистоћи треба поклонити велику пажњу.

На првом месту долази нега коже. Оно што је за човека умивање и купање, то је за животиње тимарење и чишћење коже. Тело животиња је покривено длаком на којој се купе велике количине прашине. Уз то кожа се зноји и прашина улепи. Таква нечиста кожа претставља повољну подлогу за развијање разних болести и животињских паразита, као што су ваши, крпељи и др. Чиста кожа повољно утиче на органе за варење и дисање. Уклањање прашине и одржавање коже у чистом стању врши се тимарењем. У прибор за чишћење и тимарење стоке спада: гужва, четка, чешагија, ланена и вунена крпа, дашчица за прашину и дрвени нож за чишћење копита. Гужва се прави од сламе или сена. Слама или сено се увије као за прављење ужади. Она служи за чишћење од грубе нечистоће, уклањаних и залужених места, као и за сушење од зноја код коња. Гужвама се трља тако, да се прави круг и трља се у свима правцима, уз и низ длаку. Ознојен коњ се трља гужвом дотле, док се потпуно не осуши. Четка служи за вађење прашине. Четка се низ и уз длаку у малом кругу. После сваких три до четири круга, четка се превлачи преко чешагије, да се истресе прашина из четке. Кад се четка десна страна, четка се држи у десној руци; кад се четка лева у левој руци. Стоци се увек прилази са леве стране. Пре него што се стоци приђе треба јој се јавити одсечним гласом, да она зна да јој неко прилази. Ако јој се не бисмо јавили, могла би да нас убије задњим ногама из незнања. Нарочито при прилажењу коњима треба бити слободан али опрезан. Четкање почиње од главе, па се прелази на врат, гребен, плећке, леђа, бокове, трбух, сапи и ноге. Реп и грива код коња

се четкају на послетку. Најпре се прстима размрсе а затим се четкају. С времена на време гриву и реп треба прати сапуном и млаком водом. Чешагија служи за вађење прашине из четке. Она се држи водоравно, да прашина не би испадала у лежиште. Кад се чешагија напуни прашином отресе се на поквашену дашчицу, која стоји на ходнику позади стоке. Прашина се истреса у редовима. Ни мало није препоручљиво да се чешагија истреса у јасле или на диреке, јер се тако прашина опет растура по штали и пада поново на стоку. После свршеног тимарења износи се дашчица са прашином и истреса се на ђубриште. Коњ је чист кад прашина више није сиве, већ беле боје. Да се коњ добро очисти потребно је око 45 минута. Тимарење је најбоље вршити изван штале нарочито лети. Белци се чисте као и сви коњи. Ако је код њих длака на неком месту жута или прљава, онда, пошто се истрља сламом, треба та места добро истрљати овлаженим прахом од дрвеног угља, па кад се осуши добро ишчеткати четком.

Ланена крпа служи за брисање очију, ноздрва и полних удова. После сваког брисања крпа се опере.

Тамо где има у близини текуће воде, потребно је и врло корисно стоку купати. У почетку животиње нерадо примају купање, али кад се навикну чини им задовољство, па се не бране.

Нега удова и копита је нарочито важна за коње. Ноге се највише прљају. Да би се ноге сачувале у здравом стању, морају се после сваког рада очистити. Није добро прати ноге водом, јер се услед влаге могу појавити обољења коже и копита. Кад коњи дођу са рада мокрих ногу, треба да се осуше помоћу четке или још боље гужвом од сламе или сена. Ако се ово не уради, коњ може да добије кожную болест „зверинац“. После већих напора треба да се доњи део и тетиве добро истрљају гужвом. Овим се убрзава циркулација крви и отклањају се отоци на тетивама и зглобовима. Једна од најважнијих мера за негу копита и папака јесте одржавање суве и чисте простирке. Ножем од дрвета уклања се блато и нечистоћа, која се купи на копиту и између папака. Очисте се најпре дуварови копита, табан и жабица. С времена на време треба да се копито и папци оперу млаком водом и сапуном. После прања се осуше и намажу са мало масти, лоја или вазелина. Маже се у танком слоју, јер у противном ће се накупити и налепити прашина и прљавштина. Поред овога да се копито у лето сувише не осуши, не изгуби еластичност и да не би пучала, потребно је да се недељно облажу блатом од жуте земље или само мокром крпом. Ово је потребно радити на један дан раније пре сваког поткивања, нарочито предњих ногу, да би омекшало копито, како би се лакше могло резати и клинци лакше укуцали а да се дуварови копита не би цепали. Поткивање домаћих животиња је од великог значаја. Поткивање треба да врше само добри мајстори, јер сваки клин погрешно укуцан при поткивању, може да изазове опасна обољења. Нарочито је ово опасно за грла, која држимо за рад. Имамо зимски и летњи ков. Код животиња, које се не поткивају, треба да се режу копита или папци сваких три до четири месеца.

Инж. СРЕТЕН ПЕРИЋ,

супл. пољопривр. школе у Битољу

Садите воћке у јесен

Скоро у свима деловима нашега Југа боље је садити воћке у јесен него у пролеће. Садња почиње чим опадне лишће са садница.

Воћарство на нашем Југу из године у годину узима све већер маха, али падају у очи извесне грешке при подизању, које ће се доцније светити. Као н.пр. густа садња, дубока садња, неорезана круна и друго.

Укратко ћемо изнети најважније чињенице на које треба пазити, а које смо више пута, баш овде на Југу, испробали и добили добре резултате.

Пре свега напомињемо, да воћњак може бити само од полу-високих или високих стабала, па онда мешовити, где се међу високим саде ниске, краћег века, као брескве, кајсије, дуње и др. Препоручљивији је мешовити воћњак, који ће почети са јагодама и малинама па завршити са јабукама, крушкама и сл.

За воћњак треба по могућству одабрати терен са благим нагибом, окренут од севера, земљиште ни сувише влажно, ни сувише оцедно. Добро је да се за време јаких суша може наводњавати.

Не садити прегусто, јер ће се након десетак година морати да вади свако друго стабло, што није препоручљиво. За високе воћке дај раздаљину у равници 10 м. а на нагибима најмање 8 м. Ниске воћке могу доћи међу овима јер ће раније преживети и мораће да се ваде док се круне високих стабала развију. Орашаре и кестењаре подизати на 12—15—18 м. Воћке у редовима поред путева и комшијских њива не смеју бити ближе од 4 м.

Обележавање места врши се кочићима. Први ред дође поред путева, а други паралелно са њим, али боље је да воћке из наредног реда буду у перустији претходном, како се то каже у троуглу.

Јаме (рупе) морају бити 70 см. дубоке (више није потребно), а широке што више то боље, али никад не мање од 1.5 м. При копању горња земља — „мрсна“ баца се на једну страну, а доња, „посна“, „бела“, на другу страну. Дно јаме мора бити равно, а стране вертикалне као зид, а не косе. Ако је јама на косом терену дубина се рачуна на доњој страни, макар на горњој била и преко једног метра. Овако ископана јама остане више дана да се „изветри“.

Скоро увек је потребно да свака воћка има свој колац. Обична дужина му је од 1.70 до 2 м. Побие се на средину рупе, а један пази да сви буду у једној линији. Поново се напуни рупа са горњом земљом (црном) за око 40 см. и остави да се мало слегне. Затим отићи у најближи расадник и узети потребне воћке. Никад не тражити неке високе или старе, јер су боље млађе, а за сорте договорити се са економом. При преносу из расадника до куће добро би било да се жиле обавију неким старим џаковима и сламом, а пазити да се не ломе гране и жиле и да се не гули кора. Кад се стигне кући одмах утрапити их да жиле буду добро покривене земљом, па макар одмах сутра садио.

Пре садње у једној рупи направити кашу од говеђе балеге (лепешке), земље иловаче и воде. Свакој воћци оштрим ножем прекра-

тити жиле, водећи рачуна да пресек буде окренут наниже. Затим цео корен добро намочити у кашу.

Садњу морају вршити најмање двојица. Један постави воћку уз колац са југозападне стране, тако да не буде дубље него што је била у расаднику, или највише за 3—4 прста дубље. Други баца на жиле ситну горњу земљу док их не покрије. Онда се баци лопата-две стајског добро згорелог ђубрета, на опет земља, тако да ђубре не додирује жиле или стабло. Нагази се добро, а ако нема изгледа на вечерњи мраз, налију две канте воде, која ће лепо облепити земљу уз жиле. И ако пада киша за време садње корисно је сипати воду. Кад се вода упије допуни се рупа са оном горњом земљом све до краја. Ако не стигне, што се обично дешава, никако не узимати доњу земљу, посну, већ са стране ископати и раситнити па допунити рупу. Затим са оном доњом земљом направити око воћке хумак и везати воћку уз колац са прућем или сламом.

Ако има у околини зечева никад не заборавити да се свако стабло обавије раженом сламом, јер кад се зец навади цео труд и трошак оде узалуд. У пролеће скинути сламу, одгрнути хумак и начинити као чинију (леген) око воћке.

Никад не заборавити да се све гране у круни скрате за $\frac{1}{3}$, а средњу оставити за једну шаку дуже. Ово се чини с пролећа пре но што је воћка почела да листа.

Кад је јака суша преко лета залити пар пута добро. Ако се на лишћу појаве ваши или гусенице гњечити их редовно руком.

Добро је да сваки негде забележи која сорта на ком месту је засађена.

Кад подижеш кућу водиш рачуна да темељ буде прописан, јер од њега зависи век куће. Кад подижеш воћњак пази да поступиш у потпуности по овим саветима, јер су они темељ за воћњак. Због малог простора није објашњаваћу зашто баш тако мора бити, али веруј да је успех ту ако овако поступиш.

Кичево.

К. Р. СТОЈАНОВИЋ

Зимско чишћење и прскање воћака

Наши воћари и земљорадници много греше кад мисле да је њихове воћњаке најбоље бранити од разних штеточина и болести у пролеће или лети. Ово важи само за извесне врсте штеточина. Међутим готово са свима нашим штеточинама најбоље се је и најлакше борити у јесен, зими или рано у пролеће. У ово време земљорадник има на расположењу довољно слободног времена и, сав овај рад може обавити лако и без великих издатака. У појединим случајевима чак нису ни потребни никакви издатци — потребно је само мало труда и пажње.

Сваки земљорадник — воћар треба да зна, да све штеточине презимљују или у самом воћњаку или у непосредној његовој близини. У јесен, када опадне лишће, изгледа као да од штеточина и болести нема ни трага. Међутим истих има свуда. Под маховином, лишајима, под кором, у пукотинама стабла свуда има штеточина и клица раз-

них болести које овде презимљују у разним облицима. Ако воћар предузме потребне мере на време — нема опасности да ће се они појавити у пролеће. Ако остави све ове штеточине да презиме у својим скровиштима — појављују се они у пролеће, размиле свуда по круни и стаблу воћке и онда борба са њима постаје много тежа.

Код нас је највише распрострањена гусеница лептира званог жутотрба (*Porthesia chrysorrhoea*). Ова гусеница појављује се још у јесен али онда не причињава знатну штету на воћкама. Гусенице, које су у јесен још сасвим ситне, смотавају суво лишће на воћкама и овде у великим масама презимљују. Ово смотано лишће не опада са воћке јер је чврсто везано паучином о гранчице. Када опадне лишће са воћака примећују се на врховима грана гнезда ових гусеница. Ове гомилице сувог лишћа — гнезда треба покупити у неки суд и спалити.

Други опасан непријатељ нашег воћарства је гусеница звана губар главати (*Lumantria dispar* L.). Лептирица ове гусенице полаже у јесен на стаблу воћака гомилице јаја (по 3—400 комада) које прекрије жуто-смеђим длачицама са својег затка. На пролеће измили из ових гнезда огроман број малих гусеница које се развијају на воћке и почињу да једу лишће. Да би се ово спречило потребно је ова гнезда уништити још у јесен. Зато се под гнездо подметне неки суд и свако гнездо саструже се ножем. Сва ова покупљена гнезда треба после спалити.

Има безброј још других штеточина које се завлаче под кору или пукотине и ту презимљују (јабучни црв, цветар, јабукова пипа, црвени паук и друге). Нарочиту опасност у овдашњим крајевима претставља јабучни црв (*Carposarsa pomonella*). Многи наши воћари се жале да њихове јабуке редовно страдају од овог црва. Црв изгриза унутрашњост плода и овај опада док је још зелен. После црв изађе из плода и завлачи се под стару кору воћке и ту презимљује. Поред прикупљања оштећених плодова лети, потребно је уништити овог црва док се он још налази под кором. Зато се обично стара кора касно у јесен или зими саструже — очисти. У ту сврху метне се око стабла свуда наоколо нека поњава и нарочитим стругачем (може направити сваки воћар сам) саструже се стара кора са стабла. Сва састругана кора која падне на поњаву мора се пажљиво покупити и спалити. Исто тако потребно је све опало лишће са воћака покупити и спалити. Само здраво лишће т.ј. ако није било болести на воћкама (коврчавост бресака, пламењача и рђа на шљивама и др.) може се употребити као простиркеза стоку и за компост.

Има још неких штеточина које презимљују у земљи у виду чауре. Од ових најважнији су код нас: муха трешњарица (*Rhodoletis cerasi* L.), савијач шљивов (*Grapholitta funebrana*), и биљарица шљивова (*Horlocampa fulvicornis*). Крајем лета или у јесен црви ових штеточина спуштају се са воћака на земљу, завуку се под грудве земље или на неколико сантиметара под површину земље и овде се учауре. Према томе под самом круном воћке и у непосредној њезиној близини има мноштво штеточина које се овде скривају од зимских мразева. Земљорадник — воћар зато мора сву земљу под воћком прекопати. На тај начин уништавају се чауре у земљи. Прекопавањем земље под

воћком постизава се дупла корист: уништавају се штеточине и разрахљује се земља под круном и обезбеђује зимска влага.

Сем набројаних штеточина има код нас још неких штеточина које презимљују на гранама и стаблу а то су штитаста ваш, лисна и крвава ваш. Са њима је се најлакше борити у јесен или зими. У ту сврху употребљавају се разни карболинеуми са којима се воћка прска. Прскање се обавља онда када нема јаких мразева. Најбоље време за прскање са карболинеумом је фебруар и почетак марта месеца. Прскање се обавља са обичним прскалицама које имају продужне цеви.

Ко жели да обезбеди добар род воћа, треба да о овоме озбиљно размисли и све ове послове у свом воћњаку на време обави.

Инж. О. СЉУСАРЕВСКИ

Претварање голети у воћарске објекте на Југу

Велике површине неискоришћеног земљишта чине на југу голети и шикаре. Постоји могућност да се ове пустоши претворе у воћарске објекте подизањем орашара. На многим овим голетима орах може да успева и да даје лепе приходе. Орах је врло рентабилна воћка, која може да послужи одлично за пошумљавање голети, јер орах се задовољава са скромним земљиштем и не тражи Бог зна какву негу. У индустрији дрвета орахово дрво служи за израду најфинијег намештаја, те се зато његово дрво добро плаћа. Плод ораха је врло хранљив, употребљава се за справљање разних послastiца а и у медицини, те се на тржишту много тражи и добро плаћа. Последњих година и оно мало ораха што смо имали, опустошени су у бесцење. Овим пустошењем уништено је једно врело доходака нашег сељака и то баш у најсиромашнијим крајевима.

Орах даје приход скоро без икаквог уложеног труда, сав труд око тога прихода је дан бербе и то је све. Све остале врсте воћа захтевају разне издатке, док орах баш ништа и тако приход који се добије од ораха долази скоро дабе. Обнављање и подизање орашара на голетима нашег Југа је једно важно питање за сељака те његовом решавању треба приступити још ове јесени.

Од стране пољопривредника мала је пажња поклоњена орачу. Много више се обраћа пажње другом воћу које брже пророди него орачу, који за неколико година задоцни са родом али је зато дужег века од осталог воћа па су и приходи дугогодишњи. Приход ораха у пуним годинама рода, може да се рачуна као приход од 10 јабука у пуном роду или 20 шљива. Реткост је наћи орашар на Југу. И ови ораси што постоје већином су засађени од стране природе — сами од себе. Пољопривредне установе Вардарске бановине предузимају озбиљне мере да се орах што више сади, па су цене орачу по расадницима мање од осталог воћа, тако да и најсиромашнији сељак може доћи лако до правилно однеговане орахове саднице.

Да би се бар један део голети нашег Југа, које овако леже неискоришћене, претвориле у културу орашара, још ове јесени треба приступити послу и то по овом уз добру вољу лако изводљивом пла-

ну: Утрине и шикаре већином су својина села и општина, зато све општине и села са неискоришћеним голетима где орах може да успева треба да изаберу одбор за подизање орашара на голетима. Тај би одбор имао задатак да се постара да набави саднице и да организује сађење. Радове око копања рупа може одбор извести тако што ће једне недеље позвати све сељаке, т.ј. одреде једну недељу „Орахову недељу“ и да заједнички приступе копању рупа и сађењу ораха. Свака кућа да ископа 10 рупа и да засади 10 садница довољно је, да се у овоме послу још ове године учини један велики корак напред. Од подигнутих орашара општине односно села имали би знатан приход којим би могли да подмирују заједничке сеоске и општинске трошкове, што би довело до мањег оптерећења сељака дажбинама.

Да се неби чекало на род орашара, препоручује се тамо где је то могуће да се уведе међукултура. Са увођењем међукултуре у орашаре, саднице орахове треба посадити на растојању од 20 м. у реду и ред од реда, а између свака два ораха т.ј. на 10 м. да се посади на пр. кајсија или трешња. Међукултуре даваће приход раније док ораси стигну до главног рода. Ако се хоће нови орашар још интензивније искоришћавати док не стигне до рода, може се између сваке две кајсије односно трешње засадити бресква на 5 м.

Да би се у овом погледу постигао циљ потребна је на првом месту добра воља. Када би се општине односно села одлучила за овај посао сигурно да би Краљевска банска управа доделила саднице бесплатно. За ову корисну акцију поред агронома треба да се свестрано заузму учитељи, свештеници и остали службеници који долазе у додир са сељаком.

ИЛИЈА С. БАЛЕТИЋ

Папрена метвица би могла бити уносна биљка за Јужну Србију

Јужна Србија има велико природна богатство а то је ово жарко јужно сунце и местимце обиље воде. Ако то јужно сунце не будемо знали искористити онда ће оно бити извор зла и невоље, а ако се искористи могло би да постане извор благостања. Међу биљке које обилато наплаћују то јужно сунце спада и Папрена метвица (метва — *Mentha piperita*), која је лековито биље, добро се плаћа и много тражи. Потражња је на светском тржишту увек већа од производње, па се свака количина може добро уновчити. Код нас се почела да шири у Војводини задње 2—3 године, па пољопривредници њоме зарађују лепе новце. Кад сам овога лета био у Новом Саду рекоше ми сами произвођачи да добијају бруто по 20—30.000 динара по хектару за сађене метве. Потражња за расадом је тако велика да сам једва успео прибавити за ову бановину за оглед расада за 1 хектар. Добро је да се папрена метвица испроба и код нас, јер има далеко више услова него у Војводини, пошто је овде сунце далеко јаче а има местимце и више воде. За добар квалитет и добар род метва захтева главно много сунца и доста воде за заливање.

Метвице има посвуда и најбоље се позна по томе ако се лист

протрља међу прстима па се осети јаки освежујући мирис. Главни садржај метве је „ментол“ у лишћу, кога у медицини јако много рабе, а готово га свако позна као растопљеног у алкохолу под именом „Алга“, „Лавља ракија“ и сл. много се троши и у бонбонима за дезинфекцију грла, па на вати за нос и сл. У обичној дивљој метвици има мало тога ментола и зато је Краљ, банска управа Вардарске бановине прибавила оплемењену енглеску сорту „Mitcham“, која је позната као најбоља на свету и која има у себи тако много ментола да од једнога струка врло јако замирише сва соба. Од те сорте је набављено 60.000 струкова а то је довољно за 1 хектар, па ће се раширити по срезовима који су топлији и где има довољно влаге. У сваки ће срез доћи размерно мало, али још увек доста да се испита како та биљка овде успева и какав јој је рентабилитет, а то је главно. Ако се покаже успех, лако ће се до године набавити већа количина.

Најбоља је садња у јесен. Земља треба да буде добро обрађена, поготово треба да буде чиста од корова, јер метвица остаје на истоме месту 3 и више година, па се коров силно размножи и смета производњи. Сади се почетком новембра а пре садње се повуку бразде маркером широке 30—40 см. У те браздице се саде биљке у размаку 10—20 см., а у бољој земљи и шире 20—40 см., тако да дође око 1000—1500 садница на 1 ар.

На пролеће треба окопавати као и сваки баштенски усев и очистити од корова, па ће се почетком маја биљке почети нагло развијати и снажно терати. У Војводини имају прве године 2 бербе, а касније 3 бербе лишћа и стабљике. Остављају насад 3—4 године јер касније ослаби и даје мањи род. Зато се сваке треће године подиже нови насад. Од једнога ара засађенога ове године добије се толико струкова расада да се до године може лако засадити преко 10 ари.

У Војводини даје метвица по ари 15—30 кг. сувог лишћа без стабљике, а посебно се уновчује стабљика. Цватња и жетва се врши од јуна до августа. Потање упуство о томе како се лишће бере — жање, суши и спрема даћу својевремено у очи жетве.

Расад метвице је разаслан на ове срезове: Призрен, Прилеп, Гостивар, Приштина, Битољ, Врање, Струга, Ђевђелија, Тетово, Велес, Владичин Хан, Лесковац, Струмица, Охрид, Ѓњилане и сваки онај ко се интересује за ову културу нека се обрати на тамошњег среског пољопривредног референта па ће добити за оглед малу количину.

Dr. КОРИЋ

Неплодност кукуруза

Одговор на питање г. Мирка Буквића, земљ. из Мариног Села

Неплодност кукуруза није наступила због тога што је семе узето од човека — како су вам комшије казале — кога је Бог проклео, већ су ту посредни други узроци. Свакако да је појава неплодности великог броја струкова произашла као последица:

1. Суше. Код кукуруза прво цветају метлице, а затим се појављују жигови (свила), на које треба да падне цветни прах из метлица и да изврши оплођавање. Ако је у времену, када је требала да се по-

јави свила наступила суша — онда она није на време избила а метлице су прецветале, те се није могло извршити оплођавање.

2. Прегусте сетве. Неплодност код кукуруза може наступити и од прегусте сетве. Ако се кукуруз густо посеје, онда се поглавито развијају стабла без клипова. У овом случају између биљака настаје борба око тога која ће више да порасте, да што пре дође до светлости. У овој тежњи и недостатку светлости и ваздуха биљке развијају само стабла без клипова или са кржљавим — неразвијеним клиповима

Инж. В. ЂОРЂЕВИЋ

Село Ватош

Село Ватош је у непосредној близини вароши Кавадара, центра некадашњег тиквешког округа, удаљено од вароши непун километар. Некада је Ватош био богат, јер је у њему цветала трговина, занат, а нарочито је био познат по производњи: дувана, опијума и чувеног тиквешког вина, одакле је тиквешко грозђе транспортовано у северну Србију.

Ватош је и по броју становника био богат, али услед исељавања турака, а нешто због кризе која је у последње време беснела и у овоме месту почели су се и хришћани исељавати у Кавадар, мислећи да ће наћи неко боље и рентабилније запослење. Услед овога Ватош се готово преполовио са својим становништвом. Тако данас ово село има 289 домова, а 1.557 становника. Од овога броја отпада на православне 1.504 а свега 53 становника исламске вероисповести. Мушких има 769 а женских 788.

Целокупна површина овога села је 1.350 хектара. Земља је махом подесна за гајење: дувана, опијума, винове лозе, а рађају и сви остали усеви (пшеница, јечам, кукуруз, сусам, памук, наут, баштовански производи).

Као што се из предњег види, на једног становника у Ватошу не долази ни по један хектар земље. А кад се узме у обзир чињеница, да једна прилична површина овога места није плодна, онда изилази, да на једног становника долази око 0.70 х-ра, што је свакако недовољно за добијање потребних средстава за живот. Али кад се узме у обзир чињеница, да становништво овога места бива задовољно и са малим, те да је земља, услед благог поднебља и умерене климе подесна за гајење индустријских биљака, то, ако би се земља иоле рационалније обрађивала, она би могла да осигура својим становницима добру екзистенцију.

Из ниже изложенога видећемо, да у селу Ватошу нема ниједне жетелице, нема ниједне вршалице, ма да би она била благодет не само за ово село него и за читав овај крај. Нема ни осталих модерних пољопривредних справа, а има велики број домова који и данас ору своју земљу дрвеним ралицама.

Позната је чињеница широм наше Домовине, да је Тиквеш на чијој се територији налази и наш Ватош — од вајкада био виноградарски крај. Да би ову чињеницу поткрепили, навешћемо нешто што ће и за стручњаке бити невероватно. — Овде постоје старе гице, остаци старе-домаће лозе, које су старе око стотину година. Ову су

ми чињеницу потврдили људи, који имају преко 80 година, а којима су и њихови очеви причали, да су овде били изврсни виногради и да су ове гице остатци тих чувених Тиквешких винограда.

Као што је ово од старине крај виноградарски, тако је исто од пре седам деценија постао крај опијума, једно од најподеснијих места за производњу најбољег на свету опијума. По тврђењу људи који се сматрају као експерти за опијумско питање, опијум који се овде производи јесте један од најчистијих, има највећу морфинажу и најподеснији је за медикаменте (за лекове).

Као што је ово село подесно, односно његова земља, за гајење: опијума, винограда и др. биљака, оно је једно од најподеснијих места за гајење дувана. И можда нема места у целој Јужној Србији, где се производи лепши дуван него овде и где му се посвећује већа пажња него у овоме селу. Проузвођача дувана у овоме месту има око 180 домова. Земљиште села Ватоша нарочито је подесно за ову биљку. Има проузвођача дувана у овоме селу, који располажу великом спремом и знањем у гајењу ове биљке. Кад би један школован човек слушао нашег Ватошанца како он тумачи поједине болести које нападају дуван, те како се гаји, бере, ниже, калупи и слаже у бале, поверовао би да је се приличан број сељака специјализирао у некој нарочитој школи. То у ствари није, већ су они ову „стручну спрему“ стекли дугогодишњом праксом и искуством.

Како је горе речено, после житарица највећа површина земље села Ватоша налази се под виноградима. У овоме селу скоро и нема куће, која нема бар малу површину земље под виноградом. Тиквешко вино и грозђе, има да захвали доста Ватошанцима, што је дошло до тако завидног гласа. Пре балканских ратова, Ватош је могао да извози грозђе на 50—60 вагона. Данас нема толико грозђа, али га ипак има више него у другим селима у овоме крају. Што је најглавније, ови сељаци могу да послуже за пример, како се подижу виногради на америчкој подлози. Колико је тиквеш био виноградарски крај, најбоље се може видети из чињенице, да је тиквеш због тога и опеван у песми: „Биљана платно белаше на Охридски извори, отуда иду винари, винари Београђани“. Мало је оних којима је познато, да је постојала стара варош под именом „Београд“ у непосредној близини данашњег Кавадара, центра тиквешког краја и да се ова песма не односи на садашњи Београд — Југословенску престоницу, него на „Тиквешки Београд“. Остатци овога старог града и сада су јасни и о њему вам може понешто рећи сваки старији човек овога места.

Афион је Ватошанцима доносио велике користи, али услед Женевске конвенције, тога несретног уговора по овај крај, производња ове индустријске биљке у велико опада, што је на велику штету не само овога краја него и по интерес целе земље. — Нема дома у коме се неби нашао човек који неби заплакао за прошлим временом, за временом када се продавао кгр. опијума по 1.000—1.500 динара. То време није било давно, није то доба било „под турцима“ већ пре десетак година. Највећи просперитет у овоме крају, могао се осетити онда, када се дуван повољно плаћао и када се опијум продавао по горе означеној цени.

Кад би се, неком срећом, вратило то време, када би цене дувану још скочиле, и када би се опијум продавао бар по 600—800 динара

по килограму, онда би се Ватош цео рушио и изнова подигао. Што то није учињено за она срећна времена, томе има пуно разлога, од којих је најважнији тај, што су сељаци у оно време откупљивали земљу од турака, за коју су дали све „жежено злато“, злато које се на товарима одавде изнело. Ово је и довело до садањег стања, јер су људи дали све што су имали за куповину земље, којој је доцније пала цена за 80%.

Сада у Ватошу има: 100 домова који имају по мало већу површину земље под виноградом. 2 куће се баве воћарством као главном привредном граном. Има 8 бакала, 2 ковача, 3 поткивача, 1 кафана, 8 кириџија, а око 100 надничара, једна шарлаганџиница, 8 воденица.

За обрађивање целокупне земље Ватошке, грађанима служе ове алатке: 30 плугова, 3 дрљаче, 50 ралица, 2 ветрењаче, 120 српова, 5 коса, 100 мотика, 5 прскалица за лозу.

Од стоке ово село има око: 2.000 брава оваца, 350 коза, 60 крава, 65 волова, 46 коња, 30 мазги, 50 мегарића, 40—50 свиња.

Дужника у овоме селу има око 200 домова. Повериоца нема. Не дугују никоме 89 домова. Хлеба и све што им треба преко целе године има 70 домова, до пола године 30 а који купују хлеб још с јесени има 189 домова.

У културном погледу, ово се село сматра за најнапредније у овоме срезу. Па и поред тога, треба истаћи једну чињеницу, да оно нема Читонице и Књижнице, нема певачког друштва, нема ниједног спорт клуба. Ватош има доста добру цркву, али, што је жалосно, још нема добре школске зграде. — Штета што се у овом погледу споро иде напред, ма да постоји школски Фонд који располаже са сумом од око 60.000 динара.

Ово село има школованих и у јавним службама запослених људи и то: лекара једног, правника три, учитеља једног, свештеника два, официра једног и порезника два; поред ових, има приличан број љака у нижим гимназијама и стручним школама.

Селу Ватошу много јада задаје река „Луда Мара“. Нема пролећа или јесени, а да ова река не однесе по неку кућу, пут, воденичну брану, да не поквари њиву, башту и слично. То долази отуда, што је село испод великих околних брда, која су сва не пошумљена, те због тога остављена на милост и немилост вододеринама и бујицама.

Кавадар

Мирко А. Петровић

Удружење агронома и Удружење пољопривредних стручњака

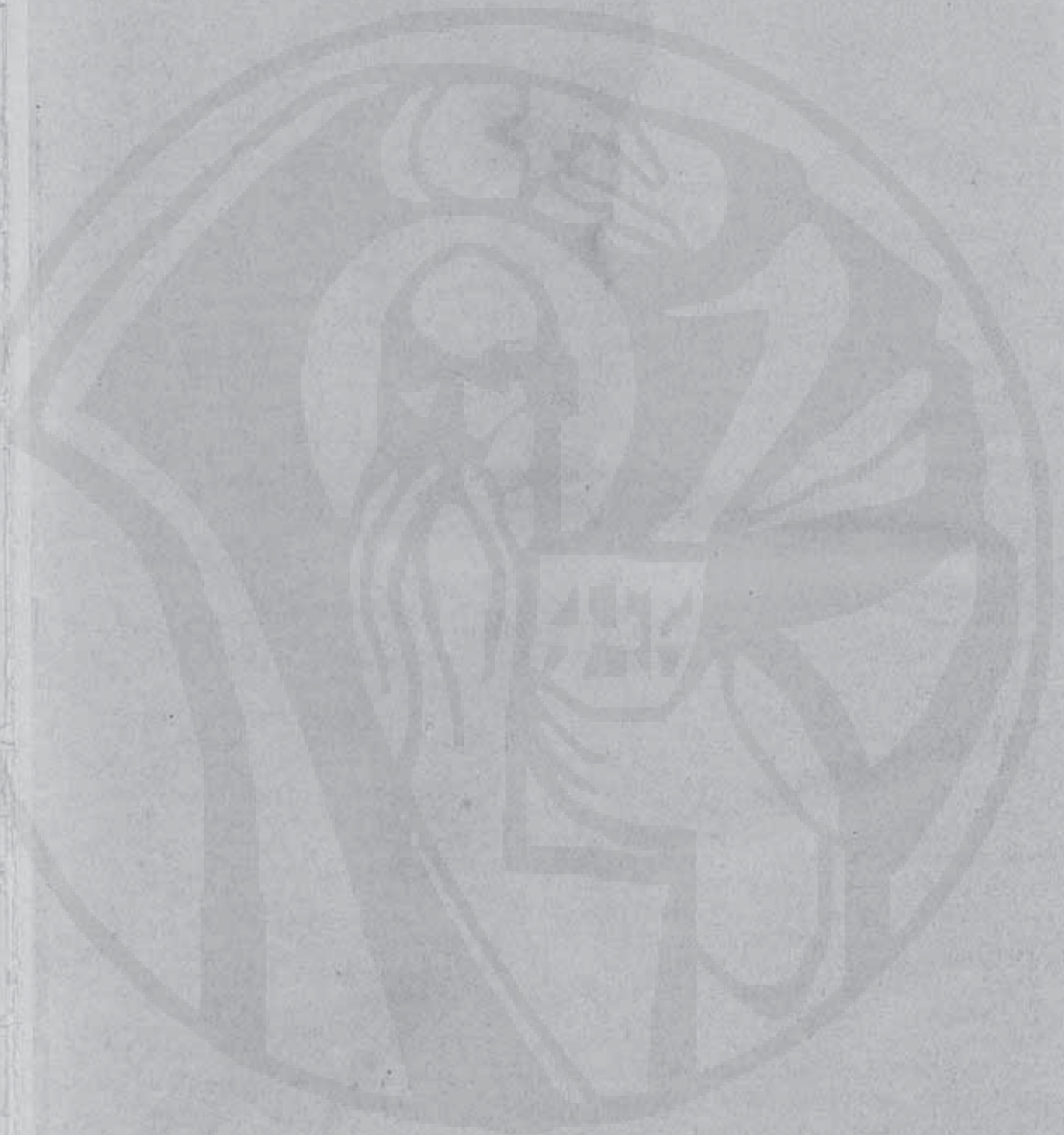
У првом броју нашег листа писали смо о удружењу агронома. Том приликом смо рекли, да поред овог удружења, које окупља само пољопривредне стручњаке са највишом (факултетском) спремом, постоји и удружење осталих пољопривредних стручњака под називом: Удружење пољопривредних стручњака. Ово удружење постоји од пре неколико година, а са активним радом на територији Вардарске бановине отпочело је тек од пролећа ове године.

Како обадва ова удружења окупљају пољопривредне стручњаке, који су по својој служби и раду позвани да једни с другима најуже

сарађују, то су и кроз своја удружења упућени да заједнички раде на унапређењу нашег села и пољопривреде. Секције за Вардарску бановину ових удружења брзо су се нашле у заједничком раду. Приликом пролетошњих скупштина обеју секција дат је добар основ том заједничком раду. Сада је дошло до заједничке седнице секцијских управних одбора, на којој је претресен програм заједничког рада. Поред сарадње у сталешким питањима, нарочито је истакнута потреба заједничког рада на побољшању прилика за рад пољопривредних стручњака. Истакнуто је, да постоје многобројне сметње томе раду, које често чине, да је поред најбоље воље и труда пољопривредних стручњака ефекат њиховог рада по унапређење наше сеоске привреде врло мали. Поред осталих сметњи, истакнута је лоша организација пољопривредне службе, ради које су пољопривредни стручњаци оптерећени многобројним и разноликим пословима, које није у могућности један човек да отпразња како треба. Многи ти послови захтевају специјализацију, те би требало нарочито спремити људе који ће се њима посветити. Као прва мера за побољшање и олакшање тога стања изнето је, да треба да буде служба среског пољопривредног референта одвојена од службе у среском расаднику. Затим је истакнуто, да за пољопривредну службу стоје врло мала средства за рад. Садашњи број пољопривредних службеника је мали, али и тај мали број је хрђаво искоришћен, јер имају врло мала материјална средства за рад. Рад на унапређењу пољопривреде тражи материјална средства, јер је потребно помагати набавку бољих справа, бољег семена, боље стоке, средства за сузбијање биљних болести и штеточина, помагати подизање бољих стаја, ђубришта, силоса и других економских зграда, уређивати пашњаке и утрине, вршити мелiorације ит.д. ит.д. Садашња средства за овакав рад су мала, тако да пољопривредни стручњаци осећају, да ни из далека не могу да оправдају стварним радом средства која држава улаже у њихове личне принадлежности (плате). Зато желе да се средства за стварни рад повећају, како би се и корист од њиховог стручног рада многонасобно повећала. Пољопривредне закладе требало би понова увести у живот, а средства за унапређење појединих пољопривредних грана повећати и у државном и у бановинском буџету. — Даље је истакнуто, да треба омогућити стручно усавршавање пољопривредних стручњака, како би се њихове способности за стручан рад повећавале.

На крају ове важне заједничке седнице изабран је заједнички одбор од г.г. А. Тасића и С. Михаиловића претставника Удружења агронома и г.г. М. Севкића и Г. Пашића претставника Удружења пољопривредних стручњака. Овоме одбору стављено је у дужност да изради програм заједничког рада и да га изнесе пред заједнички састанак, а поред тога да предузима одговарајуће кораке за побољшање услова пољопривредне службе у смислу мишљења на састанку изнетих.

Молимо оне који до сада нису измирили претплату да то учине до 15 децембра или нам часопис врате, како бисмо били начисто са бројем претплатника при ступању у нову годину.

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ПОЉОПРИВРЕДА

НАШЕГА

ЈУГА

ГОД. I

Атрибуција-Некомерцијална / Дигитална библиотека на "Климент Охридски" - Скопје

ДЕЦЕМБАР 1938

БРОЈ 8

Пољопривреда нашег Југа. Излази месечно један пута. Преплата Дин. 10.— годишње
полугодишње 6.— динара, поједини број 1.50.

Уређује одбор. Одговорни уредник и власник за Удружење Југословенских Агро-
нома — Секција Скопље: **Ing. Боривоје Атанацковић**, Директор Државне Ергеле
Душаново — Скопље.

Штампа „Немања“ задужбинска штампарија Варлар, бановине Скопље, Цара Николе 35.

АДМИНИСТРАЦИЈА И УРЕДНИШТВО СКОПЉЕ, КНЕЗА АРСЕНА 11.

Новца за преплату слати чек, уплатницом Пошт. штедионице на чек, рачун бр. 81740

САДРЖАЈ:

За напредак нашег села	1
Стање дувачке производње у Јужној Србији	3
Школници пољопривредници и унапређење пољопривреде	5
Припремајте земљу за пролетњу сетву	6
Стаје зими	7
Паприка је најрентабилнија култура за наш Југ	8
Воћарски послови у јесен	9
Зимско заградање винограда	11
О младом вину	12
Пољопривреда у срезу струшком	13
Зимски пољопривредни течај при пољопривредној школи у Битољу	14

За Напредак нашег села

1
3
5
6
7
8
9
11
12
13
14

Свакодневно се чују и пишу тврђења, да је наше село заостало, економски слабо, технички и културно неизграђено. Та тврђења се употребљавају и добронамерно и злонамерно. Добронамерно од оних, којима је тешко на срцу кад ту заосталост виде и који искрено желе, да и наше село буде економски и културно напредно и снажно. Злонамерно пак од оних, који би хтели да докажу да смо неспособни као народ и да нисмо у стању да сами радимо на свом унапређењу; или пак од оних који хоће да се препоруче нашем сељаку као његови бранитељи и старатељи, те да их као такве приме и пренесу на њих заступање својих интереса, из кога заступања обично проистиче част, власт и материјална корист. Добронамерни изгледа да до сада нису имали могућности и средстава да своје жеље и намере остваре, тако да је стварно још увек наше село заостало.

Та заосталост је нарочито велика код нас на Југу. Док су села на северу наше земље имала колико толико могућности за развитак у времену процвата капиталистичке привреде и слободних привредних односа почетком овога века, дотле су села у овим крајевима, под управом распадајуће се Османлиске империје, чамила у јавашлуку и потпуној културној и техничкој заосталости. Од националног ослобођења до данас било је прилично напретка: отворане су и подизане народне школе, изграђивани путеви, подизане пољопривредне установе и т. д. Али послератни општи темпо (ход) културног и техничког напретка био је много бржи него напредак села, не само ових наших него и оних на северу. Већи градови су успевали да се држе тема општег напретка те су далеко измакли, тако да су данас наша села у сразмери према нашим већим градовима далеко заосталија него раније. То значи, да темпо унапређења наших села треба убрзати, и то не само да могу да достигну ранију сразмеру спрам градова, већ да их и достигну.

За ово унапређење наших села потребна су на првом месту материјална средства. Затим добро схватање, добра организација, добронамерност и поштење да се средства целисходно употребе. Како су материјална средства најважнија за сваки рад, то ћемо се овога

пута задржати на томе, како се та средства могу обезбедити за рад на унапређењу села.

На првом месту треба одговарајућим мерама што више развити привредну делатност у појединим селима у оним гранама производње, за које има услова за успешан развитак. Тиме се село економски јача и постаје способно да само предузима многе радове на своме уређењу и подизању. Ако постоји добра организација (комунална или каква друга) за спровођење заједничких послова око унапређења, онда се средствима самога села може доста учинити.

Градови су имали и имају велика средства за своје унапређење. Један приличан део тих средстава добијају непосредно од села и сеоске привреде у облику градске трошарине, која се наплаћује при уношењу пољопривредних и других сеоских производа у град. То је једна неправда коју треба исправити и то најбоље тако, да се од сада трошарином убрана средства уносе у фонд, који ће служити за економско и културно подизање села из којих потичу производи на које је трошарина наплаћена. При наплати трошарине могла би се лако водити евиденција одакле потичу пољопривредни производи, па да се према томе после деле дотације за унапређење појединих села. Овим путем би се прибавила знатна материјална средства за заједнички рад на напретку села и сеоске привреде. Градовима треба оставити само мали проценат од убране трошарине за покриће трошкова око убирања и за удео сеоске привреде у одржавању, подизању и усавршавању градских тржишних објеката и уређаја. — Питање градске трошарине треба решити на основу праведности и правилних односа села и града — сеоске и градске привреде, односно у интересу здравог развитка народне заједнице као целине.

Исто што је речено за градску трошарину важи великим делом и за државну и бановинску, монопол дувана, увозне и извозне царине на пољопривредне производе. У колико нису уведене извозничке таксе при извозу појединих пољопривредних производа могле би се увести, да би се по потреби материјална средства појачала и напредак села убрзао.

Општинске и пољопривредне закладе, које су пре скоро десет година законом о унапређењу пољопривреде уведене, могле би такође да буду извор материјалних средстава и организациона основа за њихову употребу у раду на унапређењу села. Нажалост, ове закладе су замрле због несхватања извесних одлучујућих фактора.

Дотације из државног и бановинског буџета по свима струкама (ресорсима) за рад на селу могле би бити много веће но што су сада. Сума предвиђена по овим буџетима по струци пољопривредној износи један врло мали проценат од целокупног државног буџета, и то рачунајући да сва средства предвиђена по пољопривредној струци иду за унапређење села. По другим струкама ствар стоји слично, а у неким и много горе. Ова средства морала би пак да буду у складу са значајем сеоске привреде за општенародну привреду и са потребом подизања ове привреде и живота на селу на нивоу раван градском и градске привреде.

Поред до сада побројаних извора за материјална средства, мо-

рали би се наћи и ванредни с обзиром на заосталост наше пољопривредне производње и запуштеност и неизграђеност наших села.

На крају овог излагања важно је констатовати, да се материјална средства могу наћи, само треба да се схвати велика важност и потреба да село и сеоска привреда што пре достигну у напретку оно што су до сада изгубили.

О потреби и начину унапређења нашег села и пољопривреде треба много говорити и писати. Овога пута почињемо то у нашем листу, а у даљим бројевима ћемо наставити.

Ing. Б. АТАНАЦКОВИЋ

Стање дуванске производње у Јужној Србији

Полазна тачка при решавању „дуванског питања“, по свој прилици, лежи у систему који диригује дуванском производњом. Како је у нашој земљи дуванска производња законом монополисана, то се наш стручни лист не може упуштати у бесплодне расправе о „декретованим“ или „слободним“ системима, већ ће се, у првом реду, задржати на стручним расправама, које ће припомоћи унапређењу домаће производње дувана.

Да би се утврдили главнији елементи, који могу корисно послужити развиту дуванске производње, потребно је, у првом реду, осврнути се на развој те привредне гране у Јужној Србији. Из те статистике видеће се: да ли је производња дувана била рентабилна, да ли је она надокнађивала губитке у другим усевима који дају слабе приносе, као и то, да ли постоји могућност да се производња дувана појача.

Кретање производње дувана у Јужној Србији од 1920 до 1937 год.

година	број произвођача	укупан принос у кгр.
1920	18.245	3.538.070
1921	22.096	4.762.506
1922	20.346	4.426.330
1923	32.776	7.926.198
1924	41.480	14.111.794
1925	25.159	4.174.401
1926	40.431	8.580.969
1927	28.117	3.853.287
1928	24.514	3.221.279
1929	29.416	8.099.642
1930	31.800	6.781.015
1931	40.572	8.798.772
1932	38.568	9.634.950
1933	16.597	3.058.291
1934	9.181	3.001.735
1935	21.407	6.559.884
1936	30.022	9.384.656

Из изнетог кретања производње дувана у Јужној Србији, у времену од 17 година, излази, да просечна годишња производња дувана износи 6,465.222 кгр. дувана у листу са 27.689 произвођача. Ако се ра-

чуна, да принос по 1 ха износи и то: од ситнолисних дувана 400 кгр., средњелисних 800 кгр. и крупнолисних до 1.200 кгр., овда просечни принос по 1 ха износи око 800 кгр. дувана у листу.

Просечна површина засађена дуваном годишње износи у Јужној Србији око 8.000 хектара.

Приближно просечна откупна цена по 1 кгр. дувана у листу износи око 14 динара.

У укупној домаћој производњи дувана Јужна Србија учествује са 50%.

Потрошња дувана у земљи износи годишње око 8 милиона кгр. дувана у фабрикатима.

Извоз нашег дувана у иностранство износио је:

године	кгр.	за динара
1924	510.102	41.472.934
1925	1.461.000	29.074.200
1926	4.334.816	146.222.274
1927	1.479.710	32.132.323
1928	2.800.679	100.503.731
1929	3.750.904	157.006.579

Да би се стање наше дуванск епроизводње што боље и објективније оценило, упоредићемо производњу дувана суседних земаља, и то:

	у Грчкој:		у Бугарској:	
1924	50.174.398	41.932.923	48.903.925	31.735.055
1925	55.564.295	42.219.525	38.582.026	33.642.291
1926	55.534.127	55.324.172	27.189.100	27.781.925
1927	58.070.000	53.460.304	21.695.100	26.736.540
1928	58.738.000	48.903.000	15.762.700	22.399.000
1929	68.738.000	50.055.000	32.777.600	20.223.000

Вредност 1 кгр. извеженог дувана у 1929 год. износила је: нашег 41,86 дин., грчког 57,58 дин., бугарског 58,72 дин.

Изнети упоредни статистички подаци јасно казују:

1) да производња дувана у нашој земљи, нарочито у Јужној Србији, није стабилна и да је очигледно мала, док у суседним земљама запажамо стабилност производње и једну знатну разлику у производњи а нарочито у извозу дувана;

2) да се у нашој земљи велики део произведеног дувана троши у земљи а мали део извози. Док код суседа извоз дувана претставља највишу позицију трговинског биланса и дуван као извозни артикал долази на прво место, докле је код нас тај биланс незнатан и наш дуван као извозни артикал долази на подређено место;

3) да постигнуте цене извеженог дувана у иностранство код суседних земаља надмашују цене наших дувана.

Према изнетим чињеницама о стању дуванске производње може се истаћи следеће питање: које су то сметње које успоравају развој дуванске производње, нарочито у Јужној Србији, и постоји ли могућност, да се та привредна грана ојача и подигне на просперитет какав захтевају државни и народни интереси.

У идућим бројевима овога листа чућемо и те одговоре.

Инж. агр. ДРАГ. ВУЛИЧЕВИЋ

ШКОЛОВАНИ ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Један од главних узрока заосталости наше пољопривреде јесте недостатак у школованим пољопривредницима, који раде на својим имањима. Без школованих пољопривредника не може бити успешнога рада на унапређењу пољопривреде, бар не за оно време, за које би се унапређење постигло кад би их било у довољном броју запослених у пољопривредним предузећима.

Сваки посао, да би био изведен како треба захтева оспособљеног радника. Пољопривреда је нарочито врло опсежан и разгранат посао, који захтева способне и веште људе за потпун успех. Зато је код нас потребан велики број оспособљених радника, да би могли поступно подизати и унапређивати нашу пољопривреду на онај степен на коме се она налази у другим напреднијим земљама. Ти радници могу бити само школовани пољопривредници и пољопривредни стручњаци, па ће од њиховог броја и способности у првом реду зависити степен и брзина унапређења наше пољопривредне производње.

Кад се говори о унапређењу пољопривреде, многи пољопривредници мисле да је то нешто што се тешко изводи, па се из незнања, страха или необавештености не упуштају ни у најобичнију поправку свога дотадањег начина рада, а у вези с тим и живота. Унапређивати пољопривреду, односно унапређивати своје господарство састоји се у избору бољих и подеснијих грла стоке, у избору бољих врста и сората жита за сетву, у употреби средстава за сузбијање биљних болести и штеточина и у уништавању истих, који су врло чести пољопривредникови наполичари у прибирању пољопривредних продуката, поправци куће за боље и здравије становање своје породице, поправци стаје за стоку, увођење бољих справа и машина за обраду земље и прераду пољопривредних производа, примењивање бољих начина гајења и неге воћака и лозе, паметна штедња у сваком погледу, вођење бележака о разноразним примањима и издатцима на имању и сви, макар и најситнији послови на имању који иду затим, да се добију већи и сигурнији приноси и приходи. Кад се ови послови изводе постепено, они не изазивају велике новчане издатке, пошто већина наших пољопривредника нема много новаца, нити ће их при оваквом начину господарења у будуће имати. Значај ових послова може схватити и правилно их извршити само школовани пољопривредник, па треба учинити све што је могуће да таквих пољопривредника буде у сваком селу што већи број.

Нема лепшег украса за једно село или околину од школованог пољопривредника! Он је стуб око кога се окреће свака здрава и напредна акција на подизању пољопривреде дотичнога краја, па било да ту акцију спроводи држава или ко други. Преко таквих пољопривредника и по њиховим саветима људи се удружују у разне врсте земљорадничких задруга, оснивају се пољопривредне читаонице, организују стручни курсеви и течајеви и спровode све локалне акције, а све у циљу за опште добро села и сељака. Овакве људе треба ценити, поштовати и у свакој прилици потражити њихов савет и обавештење. У напредним земљама тако и бива, док код нас на жалост то није

случај. Код нас младићи, који заврше неку од нижих или средњих стручних пољопривредних школа, по повратку на своја имања у намери да раде на поправљању свега онога што је напред изложено, подвргавају се у више случајева подсмевању и омаловажавању школе коју су завршили, како од суседа тако често пута и од својих ближних. Сусед обично каже: „па какву си школу свршио кад си опет дошао да ореш и копаш“ — жалосна чињеница да и сам пољопривредник омаловажава свој рад. Отац, брат или старешина задруге, који води господарство, у сваком покушају школованог младића да нешто исправи, поправи или уведе неку новину, коју је у школи научио, унапред гледа неуспех па му и недозвољава да ма шта учини. Под оваквим и сличним околностима, долази до жалосне појаве, да такви школовани младићи одлазе са својих имања да се запосљавају у жандармерији, граничној трупи, Финансијској контроли а бива случајева да се виђају и као портири по хотелима, мада се за ове врсте послова нису спремали. На овај начин унапређење пољопривреде обављају људи који се за то нису спремали. Да је ово једна врло рђава појава сматрам да је и ланку јасно, али, да то треба спречити изгледа многим није јасно, па ће се то једнога дана свима нама светити, а нарочито земљорадницима који су школоване синове са оваквим поступцима отерали са својих имања. Имао сам прилике у Чехословачкој да се у више случајева уверим, како се тамошњи земљораднички синови чак и по завршеном факултетском школовању враћају на своја имања, да на њима примењују знање и практична искуства која су у школи стекли. Они лично обављају све па и најобичније физичке послове на своме имању без икаквог зазора, али је важно напоменути и то, да они не наилазе у своме раду на оно неразумеваше, на које наилазе наши школовани пољопривредници, јер се код њих стручно образовање и знање високо цени. Крајње је време да и ми пођемо овим примером, јер ћемо само преко школованих пољопривредника уз остале услове најпре подићи нашу пољопривреду, а преко ње и опште пољопривредне прилике и економско стање пољопривредника наше земље.

С обзиром на предње, дужност је сваког нашег пољопривредника који је иоле у стању, да бар једног од својих синова пошаље у неку од пољопривредних школа, ради стручног оспособљавања за напредно вођење пољопривредних послова, и да га по повратку из школе задржи на своме имању и омогући му да стечено знање примени у раду, а не да се деси као што је до сада било и као што је напред у овом чланку напоменуто.

Скопље.

Инж. МИЛАН М. ПЕРОВИЋ

Припремајте земљу за пролетњу сетву

Још сада треба мислити на пролетњу сетву, те земљу коју смо одредили за пролетње усеве благовремено припремити, да семе које у њу бацимо на пролеће нађе што боље услове за ницање и пораст.

Зимско орање за пролетње усеве је врло важно. Њиву треба преорати дубоко и оставити у грубој бразди (недрљано) да презими. Овим се омогућује да земља прими и задржи највише могућу коли-

чину влаги, која падне у облику снега и кише преко зиме, те да је сачува за пролеће и лето. Поред тога земља се „проветри“ — изврше се у њој извесни хемиски процеси, који чине да хранљиви састојци земље постану приступачнији биљкама. Исто тако коров, који је после плитког преоравања (угарења) стрњике никао, уништава се дубоким зимским орањем. Ово зимско орање треба на сваки начин извршити плугом. Ралици у овом послу нема места, док је код пролетњег орања и заоравања стрњике врло корисно оруђе. Ако се земља припрема за окопавину, треба сада извести и љубре и приликом овог зимског орања заорати га. Извожење љубрета на пролеће није добро, јер је кратко време а често нема ни довољно влаги да се љубре распадне — припреми да га биљке могу како треба користити.

На пролеће, пред сетву овако припремљену земљу треба или само подрљати или сасвим плитко преорати (ралицом) и сејати. Дрљање је довољно ако је њива чиста од корова и ако је земља лака — растресита. Ако се на расположењу има тањираста дрљача, онда се њоме може припремити и тежа земља. Култиватор исто тако може добро да припреми зимско орање за пролетњу сетву. Преоравање ралицом је сасвим добро, те не треба сматрати за назадњаштво ако се она код преоравања зимског орања употреби. Напротив њена је употреба за препоруку у толико пре, што је то врло јевтина пољопривредна справа с којом и најсиромашнији може да располаже.

С. Михаиловић

Стаје зими

Стока зими, нарочито ноћу, мора имати заклон од наглих промена топлоте, велике хладноће и невремена, јер иначе може да нам пропадне од назеба или јако да омршави од великог утрошка хране на одржавање телесне топлоте. Зато се за стоку подижу стаје, где се стока на великој хладноћи и невремену затвара.

Добра стаја треба да је ваздушна, видна и не сувише топла. Код нас у већини случајева стаје имају све ове три мане. Тесне су, са ниском таваницом, тако да за стоку нема у њој довољно ваздуха, а то тим више што се и проветравање врло слабо врши. Исто тако су мрачне, јер или прозора немају никако (рупе које су лети отворене затворе са љубретом, или сасвим мале који не пропуштају довољно светлости. Услед тескобе, овакве стаје се и угреју више но што треба, те је стока више изложена назебу. Хладноће у стаји не треба се бојати, те је не треба удешавати да буде топла већ треба пазити да буде видна и ваздушна. Што се тиче топлоте доста је, да нема промаје и потпуно отворених места, т.ј. врата и прозори треба да се добро затварају. У таквој стаји топлота неће никад спасти толико, да би то стоци шкодило. Кад год напољу није сувише хладно треба врата или један па и више прозора држати отворено, јер се хладноће у стаји не треба бојати већ се треба бојати недостатка свежег ваздуха.

Поред овога стаја треба да има добар под, тако да се чистоћа може одржавати и да мокраћа и стеливо у распадању не кваре ваздух. За коње је сасвим добар под од набијене иловаче и бољи не треба

тражити, већ га само треба одржавати у добром стању, што није тешко. За говеда је теже наћи добар материјал за под. Цигла је доста добра, али се доста брзо квари. Калдрма је хладна и није најподеснија за одржавање чистоће. Бетон је добар за одржавање чистоће, али је клизав и хладан. Асфалт је скуп, дрво исто тако. Ипак је цигла највише за препоруку, само треба изабрати добро печену и сложити је на добро поравњену и набијену земљу насадце. За коње под не треба да има никакав нагиб, за говеда сасвим благ да би се мокраћа цедила у одводни каналић а одатле напоље.

Прозори треба да су високо, тако да светлост не бије стоци у очи. Отварање прозора треба да иде одозго на ниже, као и да се може по потреби више или мање отворити. Код оваквог отварања прозора хладан ваздух не пада одмах на стоку, већ прво удара у плафон па се мало загрејан разилази по стаји. Врата треба да се отварају у поље и да су довољно широка. Још боље је да се врата отварају помицањем поред зида на шини, слично као на теретним вагонима али двокрилна.

Сено стоци треба давати са земље, а из јасала само зрно, прекрупну или мекиње. Јасле су најбоље бетонске, али их не треба правити високо. Доста је да је горња ивица 60—80 см. високо од пода. Везивати стоку треба за алке, које су добро учвршћене за јасле, и то само старију. Младу стоку треба пустити да се слободно креће по стаји, у колико у истој стаји нема злоћуде старије стоке која би младу могла повредити.

И зими стока треба да је што више напољу, кад год то велика хладноћа или невреме не онемогуђује. Зато стоку и зими треба изгонити на испашу или у испуст, ради кретања и чистог ваздуха.

Ing. Б. АТАНАЦКОВИЋ

Паприка је најрентабилнија Култура за наш Југ

Паприка се код нас много сади и много троши, а доноси и лепе паре онеме ко је производи. На садашњој основи се производња не може много повећати, јер је домаћа потрошња ограничена. Сасвим друге прилике би настале, кад би се паприка почела извозити, јер би тада за производњу била меродавна потреба светског тржишта а та је неупоредиво већа од унутрашњег тржишта. Тада би и цене биле сасвим друге а другачији и рентабилитет.

У Јужној Србији су идеални услови за културу паприке. Пре свега су ту старе стогодишње традиције, одлична клима — знатно боља него у Сегедину, местимице обиље воде, па вешти и вредни баштовани. Производити би се могло далеко више него што се сада производи, а да се може то извршити потребно би било сејати такве сорте, које тражи светско тржиште. Домаће сорте немају тражену боју и имају превише љутине (капсицина), али им је иначе квалитет одличан, бољи од хоргошке. Треба дакле набавити сорте које тражи светско тржиште. У ту сврху је Краљевска банска управа поручила 500 кгг. семена селекционисане сегединске паприке, која има сва својства прво-

класне паприке коју тражи светска трговина. На овом тлу и у овој клими ће та паприка још повећати квалитет и бити боља него у Сегедину. Та ће се паприка раздати по свима срезовима који гаје паприку у већој мери, и ко се интересује нека је набави од среског пољопривредног референта.

Познато је да код извоза много зарађују трговци, нарочито кад се почињу да извозе нови артикли и кад још нема организације. Да би сва зарада остала у рукама пољопривредника извоз би се обављао задружним путем преко „Централне задруге за лековито биље у Новом Саду“, односно „Привредне задруге за лековито, мирисно и хранљиво биље у Скопљу“, које би склопиле уговор са сваким садником унапред и плаћале по највећој цени покривши само режијске трошкове. Цена би се кретала од 10—12 дин. по килограму а вероватно и више већ према коњунктури.

Прегледао сам доста баштованских поља засађених паприком. Баштовани саде паприку у размаку од 50 см. ред од реда и 20 см. биљку од биљке, тако да на 1 метар квадратни дође до 10 струкова. Од пролећа до касне јесени роди по струку око 1 кгр. зелене паприке, јер се непрестано бере и нова долази. То значи, да се може рачунати по једном хектару око 100.000 кгр. зелене паприке. Обична танка паприка даје 1 кгр. сухе на 8—10 кгр. зелене, а месната даје и на 5 кгр. зелено 1 кгр. сухе. Ако би на 10 кгр. зелене дошло само 1 кгр. сухе, тада се може рачунати до 10.000 кгр. сухе паприке по хектару или до 100.000 динара. То је свота од које се човеку заврти мозак и не може да се верује, али ако се рачуна ипак се дође до тога. Из овога излази да је паприка најрентабилнија култура ако се буде сејала добра сорта, која ће се моћи извозити. Краљевска банск управа се побринула и за добро семе и за извоз задружним путем.

Тај се приход од паприке још повећава, ако се продају ране паприке у зеленом стању. Ране паприке има мало и зато је скупа. Ако се буде много садило, биће је више и може се на наша северна тржишта извести и већа количина ране зелене паприке. Док је цена висока, продаваће је баштовани као зелену, а када цена падне, онда ће је сушити и продавати као суху.

Пољопривредно одељење Краљ. банске управе побринуло се и за јефтину сушницу, која стоји само око 800—1000 дин., а ако је пољопривредници сами праве долази још и јефтиније. Ту су сушницу искоonstrуисали специјални стручњаци, тако да се получује велики успех уз сасвим малу употребу горива. Ко се за њу интересује, нека се обрати за подробнија обавештења среском пољопривредном референту.

Д-р Корић

Воћарски послови у јесен

У јужним крајевима најбоља је садња воћака у јесен, али на већ припремљено земљиште, а не као што се погрешно ради скоро редовно, да се рупе ископају тек пред саму садњу. Сељак зна врло добро да за сетву стрног жита или кукуруза треба земљу у току године неколико пута преорати — угарити, а никако се не сети да би то требало урадити за воћњак барем једанпут, али много дубље, јер жите

воћака дубље досижу. Земљу треба дакле припремити за садњу воћака, а не само рупе ископати. Најбоље је земљу изриљати, а тај се труд исплати, јер се на изриљаном земљишту воћке много боље примају, боље и брже развију и обилније рађају.

О осталим припремним радњама око садње и о самој садњи било је већ говорено у прошлом броју па сад нећемо то понављати. Воћке треба садити на правилном одстојању у редове, а не прегусто као што се то често погрешно ради. Сељак погрешно рачуна да ће од шт. већег броја садница са одређене површине убрати више рода, док се међутим обратно дешава. Густо посађене воћке кад се разгранају гуще се међусобно одузимајући једна другој ваздух, светло па и храну у земљи. Густа садња воћака погодује и развоју болести и штеточина на воћкама. Размак за садњу воћака у редове зависи о начину узгоја воћака, јер имамо ниски, средњи и високи узгој. Садња воћака у редове може се вршити у квадрат (четвероугао) и у троугао. Више стабала стане на једну површину ако се сади у троугао него у четвороугао

На површину од 1 ха (10.000 м²) стане при растојању стабла од стабла и то:

растојање	у квадрат	у троугао
4 м.	625 садница	722
5 м.	400 „	462
6 м.	278 „	320
7 м.	204 „	236
8 м.	155 „	180
9 м.	123 „	143
10 м.	100 „	115

Воћне саднице добијају се у среским воћним расадницима и код пољопривредних школа (Битољ, Лесковац, Тетово). При узимању садница свако добије кратко упуство како треба садити воћку а нарочито како орезати жиле и гранчице на садници, те према томе треба поступати, а никако се не сме тек посађена воћка оставити неорезана. Жиле треба одмах прекинути а гранчице при јесењој садњи орезати тек у пролеће, кад прође опасност од мраза. При орезивању жила треба свакако одстранити све повређене делове, а све остале жиле прекинути за једну трећину. Гранчице треба такође прекинути за једну трећину дужине, али увек тако да вршни пунољак остане споља. У круни воћке не треба да буде више од 4—5 грана и то за пирамидални (купасти) узгој 5, а за чашкаста 4 рамене гране. Свака сувишна грана у круни на штету је развоја и родности воћке, јер прегусте гране узрок су истих последица као и код прегусте садње. Стога треба и у даљем порасту воћке пазити да круна не постане прегуста, а нарочито треба одстрањивати оне гране које се укрштају са другима, као и водопије, које се често појављују након орезивања грана у круни. Сем тога дешава се да из корена избијају дивље гранчице (младари) а и из самог стабла испод круне, што такође треба редовно одстрањивати, јер одузимају храну воћки на штету родности и развоја воћке.

Кад опадне лист, треба са воћака покупити све преостало лишће, јер је оно болесно те није редовно отпало или је умотано у паучину неке штеточине, и спалити га. Исто тако треба поступити и са

болесним и трулим плодовима на стаблу и испод стабла и то спалити, јер су то носиоци болести воћа.

Препоручује се воћњак у јесен заорати а по могућности и претходно поћубрити прегорелим стајским ђубретом или вештачким ђубретом, што се обилно исплаћује у бољој родности воћа и већој отпорности од болести како самог дрвета тако и плодова.

Воћна стабла очистити од старе коре и истругати челичном четком а затим окречити смесом од креча и говеђе балеге, којој је препоручљиво додати и неког воћног карболинеума ради бољег дејства на штеточине које се крију по пукотинама коре.

Инж. Вјекослав Буждон

Зимско загртање винограда

Мразеви, који и код нас сваке зиме се јављају често и у врло оштром облику, наносе велику штету виноградима. Страдају не само млади виноградни но и стари. Први због тога што се нису оснажили да се у довољној мери одупру редовним хладноћама, а други што су ослабили услед рода, неправилне резидбе, болести и штеточина и своје старости. И једне и друге треба да сачувамо од непотребних потреса због елементарних непогода тим пре, што је подизање винограда доста скупа радња, па његово пропадање представља велику штету за пољспривредника.

Виногради, који су страдали од мряза, тешко напредују, дају слаб и лош род, лако су подложни криптогамским — гњивичним болестима, нису отпорни према штетним инсектима. Поред тога дају у пролеће већи број јалових ластара и изданака из чокота, што поскупљује обраду и смањује родност. Понекад се од мряза појављују и теже последице: лоза постаје коврцава, појављују се гуже на чокоту и др. Нису ретки случајеви и потпуног пропадања винограда.

Све се то да лако избећи благовременим загртањем винограда или дубоком јесењом копњом винограда одмах по опадању лишћа до наступања зимских мразева. Загртање винограда врши се мотиком или плугом огртачем, ако положај винограда то дозвољава. При загртању винограда треба настојати да глава чокота буде обавезно покривена земљом до на три до четири окца на зрелим ластарима, које остављамо за будућу резидбу због рода. Кордунице усправне или положене одвезати, положити на земљу и добро земљом покрити.

Загртање се врши на тај начин, што се сва земља између појединих чокота згрће мотиком до одређеног чокота од средине одстојања између чокота, а са дубине најмање од једног ашова па и више, где главе чокота због неправилне резидбе високо штрче над земљом. Строго водити рачуна да се при загртању не повреди коренов систем винове дозе, који се пружа на незнатној дубини.

Правилним загртањем виногради се сачувају од зимских па чак и пролећних мразева, а превртањем земљишта врши се брже распадање минералних и органских састојака у земљи, обезбеђује се влага и топлота, семе корова и ларве штеточина избацују се на површину те буду уништене од птица и мразева.

Инж. Сергије М. Осетров

О МЛАДОМ ВИНУ

Квалитет грозђа овогодишње бербе је више него задовољавајући. Садржина шећера у шири достиже и прстиже нормалну садржину добрих година. Ове године требало би да имамо вина, која би била чувена по својој квалитету, боји, ароми и јачини. Ипак, није довољно сазнање да нам је грозђе добро па да и вино буде добро, т.ј. да препустимо младом вину да оно зри и сазри за потрошњу само, без наше неге и чувања. Потребно је још сада младом вину дати добар правац за нормално сазревање. Баш овогодишња велика количина шећера у шири може бити доцније узрок разочарењу многих виноградара, када због непревредног шећера настане поремећај у квалитету вина.

Изнећемо укратко састав вина, па да свакоме буде очигледно да вино није једноставна течност, како нам изгледа када га пијемо. У вину има: (садржина 1 литра просечно) воде $\frac{4}{5}$ и више; алкохола $\frac{1}{10}$ и више; шећера само $\frac{1}{1000}$, а у слатким винима више; киселине (винске, јабучне, млечне, филибарске, сирћетне и др.) $\frac{1}{150}$ па и више; танина $\frac{1}{500}$ па и више; глицерина $\frac{1}{250}$ па и више; пепео (екстракт) $\frac{1}{150}$ па и више. — Складан-хармоничан састав свију ових састојака претставља право вино. Најмањи поремећај ма и једног од природних састојака, које је вино добило нормалним врењем, квари вино и ствара га неотперним према болестима. Стога, да би још млада вина сачувала и доцније јасно испољила свој хармоничан састав и квалитативно сазрела, потребна је стална нега. Нега вина састоји се у благовременом отакању, претакању и сталном доливању бурати. Пошто су сада црна вина већ оточена са комине, па као и бела вина завршила тихо врење, треба мислити на својевремено претакање. Црна вина након завршеног врења, после 8—14 дана, потребно је оточити, јер дугим лежањем на комини вино губи у алкохолу, добије трпак укус, због извученог танина, и нешто више добије у боји. Вина, која до сада нису преврела због хладноће, неподесних просторија и судова, треба подвргнути накнадном врењу ложењем просторија да топлота достигне 18 С° до 25 С°, главно је топлоту шире довести до 18 С° загревањем једног по једног дела шире тако да се шира не укува, пошто јачим загревањем шира се карамелише те ће вино бити горко а униште се и гљивице врења. За накнадно врење употребљава се и вински квасац који се може набавити код државних енолошких станица. Млада вина сада леже на својој стељи-талогу, који садржи: изумрле гљивице врења, клице болести, делиће покожице, семенке, земљу и др. нечистоћу. Када бисмо оставили вино да и даље лежи на стељи, не само да неби добили боље особине, него би имало у себи све узроке за лако кварење и пропадање. И никада се неће избистрити, пошто најмањи спољни потрес и ваздушни притисак га узмути. Прво претакање вина требало би извршити кроз 1—1½ месец по завршеном бурном врењу, када се стеља скоро потпуно сва слегне на дно, у што се сваки подрумар може увери-

ти узимањем вина у чашу или флашу. Претакање извршити у чисту засумпорисану бурад па напунити до врха, да неби вино настрадало од сирћетних гљивница, која узимају маха у непуним судовима. Буре добро затворити и оставити у хладнијем простору до даљег претакања. Такву бурад треба надгледати и с времена на време надолевати са истим или сличним вином.

Скопје.

Ивж. СЕРГИЈЕ М. ОСЕТРОВ
винарски надзорник Вард. бановине

Пољопривреда у срезу струшком

Да би се могле предузети ма какве озбиљније мере за унапређење пољопривреде среза струшког, потребно је да се претходно упозна његово стање. Зато овом приликом износимо податке који су од важности при одлучивању које мере треба предузети за унапређење.

Срез има 44 села и засеока подељених у 9 политичких општина. Укупна његова површина је 50.714 ха. (катастарски премер још није извршен), од чега на мочваре (Струшко блато и сл.) отпада 3900 ха, на кршове и др. неплодно земљиште 4526 ха. Од плодног земљишта највише има шума па пашњака. Од плодне земље, рачунајући ту и шуме и пашњаке, на једно домаћинство долази 7.4 ха, а саме зиратне земље на једног становника долазе 0.2 ха. Поседа са преко 5 ха има 371 т.ј. 4.6%, а остало је са мање од 5 ха.

Према прорачуну за 5 година присечан годишњи водени талог износи 712.87 мм., али од тога на зимску сезону долази 419.22 мм., а на летњу само 293.65 мм. а средња годишња топлота износи 12.02 степени Целзиусових.

Место са најмањом надморском висином у срезу јесте Враниште са 693 м. а са највећом Г. Белица са 1470 м. Најудаљеније село од Струге јесте Ржаново са 33,5 км. а најближе село јесте Мислешево са 3 километра.

Укупно има 5690 домаћинстава са 34.044 становника, који су по геронсповестима подељени на хришћане (Словене и Цинцаре) и Муслимане. Од њих на селу живе 29.837, а у вароши 4207 душа. Од свих домаћинстава 1.845 живе већином од чисте земљорадње и сточарства или 32.20%, а већином од печалбе и др. заната 3845 домаћинстава, што у процентима износи 67.8%.

У целој срезу од инвентара има: 87 коњских и 584 воловских кола, 36 бицикла, 1 теретни и 7 путничких аутомобила; 862 обичних плугова, а само 11 прописних са точковима, док ралица има 1615; дрљаче 3, тријера 12, 2 ветрењаче, 2 круњаче, ниједна вршалница, ниједна сејалица, ниједно бетонско ђубриште (ни од обичног зида), ни једну сило-јаму, ни једну прописну сточну стају и 82 воденице.

Од стоке има: 1496 коња, 1302 магарца, 78 мазги, 8377 говеди, 678 бивола, 760 свиња, 23.697 оваца, 7670 коза, 32.494 живине, 219 пчелињих кошница са покретним саћем а са непокретним 551. У целој срезу има сточара са преко 50 оваца 85. У току 1937 године на струшкој пијаци било је промета за стоку, живину и јаја за преко 1.000.000 динара.

Говеда су домаћа буша, црвене, црне и сиве боје и нешто укр-

штенаца са монгафонцем. Коњи су домаћи. Овце шарпланинске, влашке и битолске. Свиње домаће и нешто укрштенаца шумадинке и јоркширке. Живина домаћа и нешто од кокоши Плимут рок, Род Ајланд и Легхори.

Ратарство је највише заступљено са кукурузом, па пшеницом, ражи, јечмом, а најмање овсем и др. ратарским културама. Под луцерком има 44,20 ха, под другим детелинама 2,5 ха. У брдским пределима има луцеришта још здравих од преко 32 године, што је карактеристично за овај појас од Дебра до Струге. Сточна репа, сунцокрет, инкарнатска делетина и сл. тек се сада заводе.

Воћарство је заступљено са 923 воћњака од 10—20 стабала и 168 воћњака од 20 па навише, на укупној површини од 117 ха, остала стабла разбацана су које куда. По врстама прво место заузима кестен са 21.994, па шљива са 12.738, јабука са 10.648, орах 6535, крушка 3523, трешња 2221, дуња 1341, вишња 816, бресква 815, а последње место заузима кајсија са 164 стабла. По општинама на првом месту стоји вевчанска а на последњем делагошка.

Виноградарство је некада заузимало видно место, јер има два повећа рејона чисто виноградарска, али филоксера ће свакако за пар година уништити и последњи виноград на домаћој подлози, док на америчкој подлози сада подигнутих има само 4 винограда.

Земљорадничких задруга има 6, узор ратара 2, 6 свршених ђака пољ. школа, ниједну соколску чету ни читаоницу, 96 дућана и 18 кафана. Једно приватно слагалиште за инсектициде и фунгициде сада се оснива у Струги. Пастувске станице 2, биковска 1, а тријерских станица 11.

КРС. Р. СТОЈАНОВИЋ

Зимски пољопривредни течај при пољопривредној школи у Битољу

Решењем Господина Бана III Бр. 17272/38 отвориће се и ове зиме пољопривредни течај у Пољопривредној школи у Битољу за пољопривреднике среза Битољског, Мориховског, Преспанског, Прилепског и Крушевског. На течај се примају сељаци-пољопривредници из поменутих срезова од 20 до 35 година старости, писмени, напредни, отресити људи, који живе од пољопривредног занимања, који имају довољно земље па и сами осећају, да им је потребно стручно-пољопривредно знање. Ако испуњавају ове услове, на течај ће се примити и они од 18 година или старији од 35 година. Слушаоци течаја имају у Пољопривредној школи бесплатно: храну, стан, огрев и осветлење и потребне књиге, а у случају болести лекове и лекарску негу.

Циљ је течају да младим напредним земљорадницима пружи основно пољопривредно знање, у коме они оскудевају. На течају ће се говорити о основним правилима пољопривредне науке, о подизању и неговању винограда и воћњака, о савременом гајењу биљака и увођењу нових врста и сората, о подизању сточарства, о преради млека, о производњи поврћа под стаклом, о уређењу сељачког газдинства и управљају њиме, све с обзиром на потребе сељачког газдинства

Битољско-Прилепског поља, Преспе и Морихова. Сва теоријска предавања биће поткрепљена очигледним средствима, којима школа располаже: збиркама различитог семена, земљишта, трава, коровских биљака, биљних болести, моделима, сликама, збирком различитих справа, вештачких ђубрива и различитих препарата за сузбијање биљних болести и штеточина. Осим теоријске наставе слушаоцима ће бити практично приказано калемљење лозе и воћака, справљање масла и сирева, руковање пољопривредним машинама и справама, употреба различитих препарата за сузбијање биљних болести и штеточина, рад са топлим лејама у циљу производње расада или ране производње краставаца, наприке, салате, ротквице и другог поврћа. Слушаоцима ће се пружити прилика да се добро упознају и са пољопривредним и задружним књиговодством.

Осим предавања предвиђених програмом, која ће обухватити све пољопривредне гране и бити довољно очигледна и разумљива, на течају ће се слободно расправљати о свим питањима која интересују пољопривреднике поменутих крајева. Циљ је течаја да се слушаоци упознају добро са радом и задатком Пољопривредне школе као завода, који ради на унапређењу ових крајева, те да и по завршетку школе као њени ученици буду стално у вези са њом, да траже савете и упутства у сваком поједином случају од својих наставника, да буду сарадници у том великом раду на привредном и културном подизању села и пољопривреде нашег краја. Пољопривредна школа у том циљу стара се, да проучи економске прилике сваког појединог слушаоца, да га стручним саветима помогне у подизању и напредовању.

Слушаоци течаја добиће предавања и из хигијене, сокодства, шумарства и ветеринарства. Приказаће им се поучни материјал у Дому народног здравља, а предавања о сточним болестима биће поткрепљена сликама и објектима који се могу видети на градској кланици. Слушаоци ће имати прилике да виде поучне и забавне филмове, да слушају предавања на народном универзитету, да гледају и позориште и да слушају радио-предавања и радио-музику. Све ово корисно ће послужити и њиховом општем образовању.

Прошле године овај зимски течај трајао је месец и по дана и показао је успех, који нас је све загрејао — и слушаоце и њихове наставнике. На течају је било 30 младих људи из поменутих срезова, који своје знање паметно примењују у свом раду и у свом животу. Тај за њих нови рад, ствара од њих нове људе, са новим гледањем на живот и на појаве у природи, у селу, у друштву у коме живимо. Ти млади напредни сељаци сада су поборници свега што је напредно у сељачком животу, пионири, који крче пут новом, бољем светлијем животу. Ти људи одушевљени откривањем за њих нових истина и сазнања изјављивали су, да је течај од месец и по дана и сувише кратак за све оно што треба да науче на течају. Због тога смо вољни да течај продужимо на два и по месеца, са божићним одмором од 10 дана, односно течај ће трајати свега два месеца. Ми ћемо се ипак у томе управљати према захтевима нових слушалаца. Ми хоћемо у опште у овом свом раду да се прилагодимо економским приликама и потребама већине, да пружимо прилику да радни и прави земљорадници приме основно пољопривредно знање у времену када се у сељач-

ким кућама и на сељачким имањима најмање има посла, а то је од почетка децембра до средине или до краја фебруара. Течај ће почети средином децембра, стога се треба пријавити одмах. На крају течаја слушаоци ће бити награђени за показани успех и интересовање у раду у справама, приплодној стоци, семеном и књигама.

Земљорадници, млади напредни људи, ви, које вас није прегазило време, уписујте се на зимски пољопривредни течај у Пољопривредној школи у Битољу. Пријављујте се непосредно школи или преко вашег пољопривредног референта. Знајте да вас је природа ваше земље обдарила свима богатствима и снагама, потребна вам је само светлост знања. Примите ту светлост која вам се пружа, ширите је око себе! Борите се против мрака и незнања! Помоћу те светлости удруженим снагама створићете себи бољи живот. Ту у својој земљи помоћу те светлости наћићете нову и бољу Америку. У вашем просвећењу лежи привредна и културна будућност вас самих, ваших села, читаве Вардарске бановине и Југославије.

Ing. Б. НАУМОВИЋ,

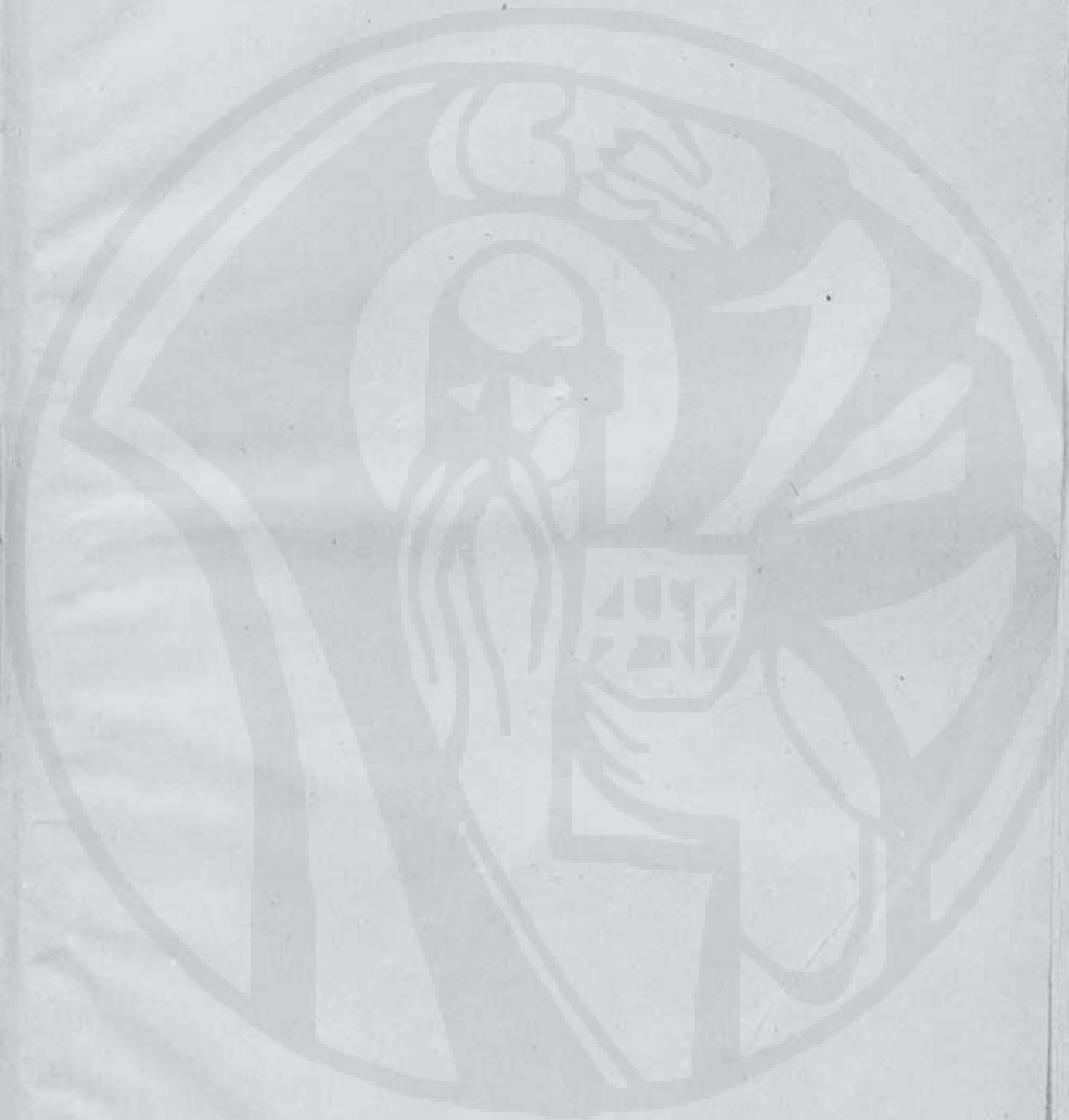
директор Пољопривредне школе у Битољу

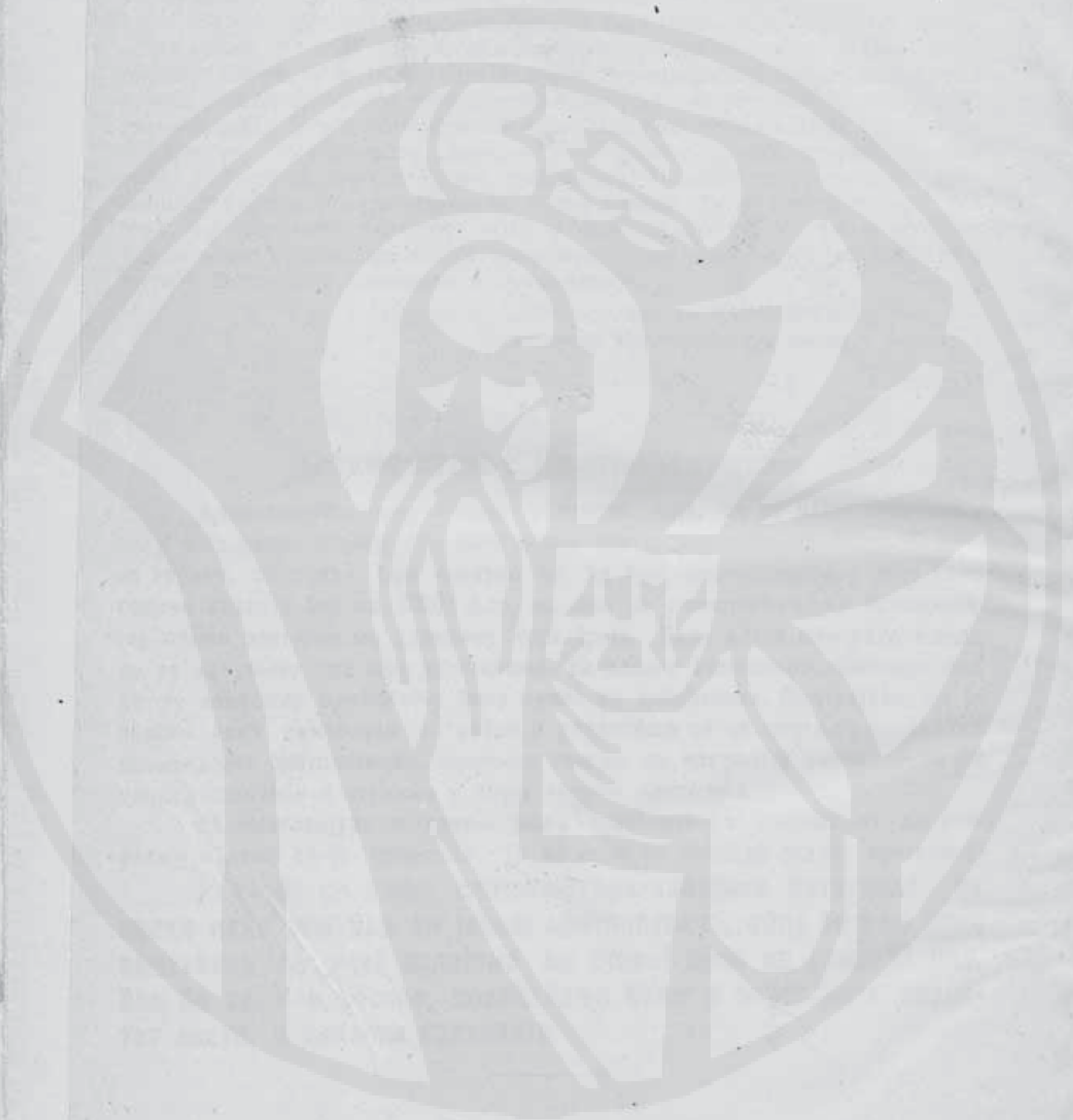
Обавештење претплатницима

Завршавајући прву годину утврдили смо, да се наша очекивања нису остварила. Одређујући тако ниску претплатну цену од свега 10 дин. за годину, сматрали смо сигурно да ће број претплатника у току прве године порастати бар на 4000. Али, ми смо се у предвиђањима преварвали, јер нисмо достигли ни половину тога броја. Ради овога смо сада имали да се одлучимо, да или престанемо са даљим издавањем часописа или да му повисимо претплатну цену дупло од досадашње. Сматрајући, да је овакав лист неопходно потребан и упознавши се са мишљењем већине досадашњих претплатника, одлучили смо се да претплату повисимо на 20 динара годишње и ступимо у другу годину излажења.

Обавештавајући о овоме наше претплатнике молимо их да нам укажу и даље своје поверење, те да се и за следећу годину претплате.

Када би се наши садашњи претплатници потрудили, да сваки нађе још бар по једног претплатника, онда би нам било омогућено да лист издајемо по старој цени од само 10 дин. Ако би се ово десило, повећаћемо обим и побољшати квалитет листа, и снизити претплату.

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

Само др. 1 (4)

ПОЉОПРИВРЕДА

НАШЕГА

ЈУГА

Пољопривреда нашега Југа. Излази месечно један пута. Претплата Дин. 10. — годишње
полугодишње 6. — динара, поједини број 1.50.

Уређује одбор. Одговорни уредник и власник за Удружење Југословенских Агро-
нома. — Секција Скопље: Ing. Боривоје Атанацковић, Директор Државне Ергеле
Душаново — Скопље.

Штампа „Немања“ задужбинска штампарија Вардар. бановине Скопље, Цара Николе 35.

АДМИНИСТРАЦИЈА И УРЕДНИШТВО СКОПЉЕ, КНЕЗА АРСЕНА II.

Новци за претплату слати чек. уплатницом Пошт. штедионице на чек рачун бр. 81740

САДРЖАЈ:

Наша последња реч	1
Шта селу треба	2
Узроци који коче развој дуванске производње у Јужној Србији	4
Стајско ђубре	7
Ждребна кобила	9
„Како се сузбијају штеточине и болести на воћу“ и „Које сорте јабукe и крушке треба гајити“	9

Наша последња реч

Изненадно смо принуђени, да нашим читаоцима упутимо последњу реч. Таман смо се спремили, да уђемо у другу годину излажења и наставимо изграђивање овај наш часопис, кад смо неочекивано доведени у ситуацију да морамо „Пољопривреду нашег југа“ да ликвидирамо. Веће Пољопривредне коморе за Вардарску бановину, донело је на свом заседању у децембру 1938 год. одлуку, да издаје свој лист. Како ће овај нови пољопривредни лист имати сличан садржај са нашим, то ће бити упућен истој читалачкој публици, која није у стању да се на два часописа са сличном садржином претплатује. Овим је одузет материјални услов за опстанак нашег часописа, јер се наш лист издржавао само од претплата, те би увек био у скромнијем руху и обиму од коморског. Због овога, да не бисмо дошли у теешке материјалне прилике у 1939 години, или да не бисмо били принуђени да после неколико бројева ликвидирамо и тиме општењемо наше претплатнике, одлучили смо да ликвидирамо сада и овим последњим бројем, који шаљемо бесплатно нашим досадашњим читаоцима, изнесемо разлоге ликвидације „Пољопривреде нашег југа“.

Нисмо очекивали овакву судбину. Сматрали смо, да смо створили нешто добро и корисно, које се неће моћи ипак лако да угаси. Надали смо се, да ће се наћи нека јака организација или установа, која ће „Пољопривреду нашег југа“ прихватићи и као своју даље изграђиваћи. На жалост, Пољопривредна комора доносиће одлуку о покрећу свог листа није се осврнула на постојање и опстанак „Пољопривреде нашег југа“. Како нам је познато, да није кривица до Коморског Већа, што се ово овако десило, већ до онога који је поднео предлог Извршном Одбору Коморе о покрећу листа пропустивши да то доведе у везу са опстанком нашег листа, ми не чинимо замерке Комори већ ово износимо само ради тачне информације наших читалаца о узроцима ликвидације „Пољопривреде нашег југа“.

Радујемо се, што овом приликом можемо констатирајући, да ликвидацијом нашег часописа наш Југ неће остати без свог пољопривредног часописа. Лист Пољопривредне коморе биће у новчано јаким рукама, ипак да ће у његовом издавању остати брига за његов материјални опстанак. Према овоме сва брига може бити усредсређена

само на томе, да листи буде садржајно што јачи. Ликвидирајући наш лист, ми свесрдно сављамо наше стручне снаге на расположење Коморском листу, те ћемо се старати за његов стручни садржај исто онако као што смо се старали за „Пољопривреду нашег Југа“. Ради овога ми позивамо све наше колеге и пријатеље, да Коморском листу кад буде почео да излази пруже њуну сарадњу и постарају се да он дојре у сваку сељачку кућу.

На крају молимо све оне, који су до сада примали „Пољопривреду нашег Југа“ а нису слали прешласту, да нам дужну прешласту што пре пошаљу, како бисмо били у стању да и рачунску ликвидацију овог листа уредно извршимо. Ово важи и за оне наше пријатеље, који су примили већи број примерака ради налажења нових прешластника, а обрачун нам још нису послали. Ко не жели да нам пошаље новац, нека нам поврати до сада примљене а неплаћене бројеве.

Шта селу треба

У прошлом броју смо видели, да ји наше село заостало, културно и технички неизграђено. Исто тако смо видели, да би се могло наћи довољно материјалних средстава, само ако се хоће, да се село изгради у насеља достојна слободних и напредних људи и у привредне јединице, које ће бити најтврђи основ наше земаљске привреде. Сада би хтели да утврдимо, шта нашем селу треба и како да га изградимо.

Народ и народна држава нису само мислени појам, већ организам који живи, развија се, напредује или назадује. Сваки организам се састоји од разних органа и делова, те најситнијих делића, који сви скупа треба да чине једну складну целину, па да организам буде добар. Исто тако сваки и најмањи делић тог организма треба да буде снажан и здрав, па да и целина буде јака и здрава. Најситнији делић народног организма је човек — грађанин. Да би он био здрав и снажан мора бити довољно храњен, обучен, мора имати здрав стан и треба да има довољно одмора. Поједини грађани живе у породицама, које представљају важан орган народног организма. Породице пак живе у насељима, која чине више органе. Сељак је најмногобројнија јединка нашег народног организма, сељачка породица најмногобројнији органи, а село као насеље исто тако. Унапређење села састоји се у томе, да оно као насеље буде такво, да у њему могу постојати и развијати се здраве и снажне породице са истим таквим члановима.

Из овог општег излагања јасно излази, шта селу треба. Потребно је, да село има довољно земље (оранице, шуме, пашњака итд.) да се може економски оснажити. Потребно је да се становницима села да могућност, да се добро хране и одевају, да изграде добре станове, да доведу у село добру воду, да изграде добре путеве, добру школу и друге заједничке установе које ће служити за културни и привредни напредак. Да би ове потребе боље упознали морамо их мало рашчланити, и о свакој посебно нешто рећи.

Земља је основ привредног живота на селу, јер обрадом земље и коришћењем њених плодова добијају се средства за живот, рад и напредак. Површина земље, коју једно село има, те њен квалитет и способност за производњу мора да буде у здравој сразмери према вели-

чини села, односно броју људи који на селу живе. У колико се унапређењем сеоске привреде не може прираслом становништву обезбедити пристојан живот, варошка привреда мора бити способна да тај вишак сеоског становништва прими. Код нас привидно изгледа, да врло велики број села нису у стању, да своје становништво како треба исхрани, а некмоли да им обезбеде све остало, што је за данашњи нормалан живот потребно. То привидно лоше стање у овом погледу долази отуда, што с једне стране земља тих села није ни издалека како треба искоришћена, а с друге стране пољопривредни производи у односу према индустријским ни издалека немају своју праву вредност, те је доходак сеоске привреде много мањи но што би требао да буде. Из овога произилази да је за напредак наших села најважније, да се одговарајућим законским мерама и објективним израчунавањем вредност пољопривредних производа и вредност осталих производа постави на сасвим праведну основу. Затим, да се техничким мерама омогући што рационалније искоришћавање способности земљишта за производњу. О једном и о другом треба подробније говорити, што морамо учинити другом приликом, пошто обим овога овога чланка то сада не дозвољава.

Поред напред наведене две основне мере, може се економска основа за напредак живота на селу проширити и другим мерама. Многи пољопривредни производи дају се у самом селу прерадити у скупље, било путем кућевне радиности било путем прерађивачких задруга. Ова прерађивачка делатност може се знатно проширити, па чак обухватити и сировине које се не производе у самом селу. Шта више, на селу се могу створити и индустријска предузећа, где за то има услова. Код нас су прилике такве, да можемо мислити и радити на смањењу одлива становништва са села у град, јер смо још далеко од граница произвођачких могућности на нашим селима.

Постоји потреба и могућност да се површина земљишта некојих села повећа, или тако заокругли да привредни напредак села буде боље омогућен. Ово нарочито важи за планинска села, где је држава недавним ограничавањем шума и пашњака одузела од многих села велике површине земљишта, које су од великог значаја по развитак тих села. Прека је потреба, да се те површине селима врате, а држава место улоге власника да узме на себе улогу надзорника и учитеља у шумском и пашњачком газдовању. Постоји исто тако и неприродна и неправедна расподела земљишта (нарочито шумског и пашњачког) између појединих села, до које је расподеле дошло онда кад се решавало само по праву јачега. Потребно је, да се у том погледу изврши ревизија, и сви постојећи спорови ликвидирају. Као год што је нужна комасација за уређење поседничких односа у атару једног села, тако исто треба извршити и арондацију између атарева појединих села. Само то треба извршити на основу озбиљног и свестраног проучавања економских прилика појединих села.

Питање исхране, стана, одевања, саобраћаја и културног живота биће у главном решено, ако се реши ово што је напред истакнуто. Остаје, да се та питања претресу са техничке стране, т.ј. како да се прибави добра храна, добра вода, стан итд. Пошто смо већ исцрпили обим чланка, који му оквир овог часописа дозвољава, то претрес ових питања морамо одложити за други пут.

Ing. Б. Атанацковић

Узроци који коче развој дуванске производње у Јужној Србији

У чланку „Стање дуванске производње у Јужној Србији“ („Пољопривреда нашега Југа“, Бр. 8 од децембра 1938*), изнето је кретање производње дувана у Јужној Србији и упоређење са производњом и извозом дувана код суседних земаља, Бугарске и Грчке. Та статистика јасно показује маркантну разлику, како у величини производње, тако и у количинама извезеног дувана. Док се у нашој земљи просечно годишње производи око 12 милиона кгр. дувана (у Јужној Србији око 6 милиона кгр.), дотле суседне земље производе годишње: Бугарска преко 30 милиона кгр., а Грчка преко 55 милиона кгр. дувана. Са извозом дувана у иностранство стојимо у још већој позадини. Док наша домаћа производња годишње избацује на страна тржишта око 2 милиона кгр. дувана, дотле Бугарска извози око 30, а Грчка преко 40 милиона кгр. дувана. Када те извезене количине дувана претворимо у новчану вредност, онда излази, да наш извезени дуван просечно годишње доноси приход око 100 милиона динара, бугарски око једне и по милијарде, а грчки око три милијарде динара.

Изнето поређење јасно оцртава стагнацију наше дуванске производње. Кад се томе дода и чињеница, да је Скопље са околином још до 1912 г. избацивало производњу од 2,204.300 ока или 2,821.504 кгр. дувана, док је целокупна производња Јужне Србије у 1933 и 1934 г. износила по 3 милиона кгр., онда није потребно износити и друге аргументе који оцртавају застој наше производње дувана.

Ако је тачно гледиште, да Јужна Србија располаже првокласним теренима и најповољнијом климом за производњу и најфинијих дуванских типова, онда се по себи намеће питање: које су то сметње које спутавају развој наше дуванске производње, нарочито у Јужној Србији, у којој се дуван истиче као прворазредни фактор у социалном и привредном напретку. По свој прилици постоје многобројни узроци који спутавају, не само развој производње, већ и извоза дувана. Детаљисање свих тих узрока прелази границе чланка у стручном листу. Зато ћемо се, за сада, задржати на истицању оних главнијих узрока, пружајући могућност да се у овом стручном листу помену и остали узроци а који ће корисно послужити приликом решавања дуванског питања.

Неоспорна је чињеница, да наши произвођачи, већим делом, не поклањају довољну пажњу производњи дувана. Сматрајући дуван као споредан усељ, они се не труде у специјализацији коју изискује производња дувана. Мешовити систем газдовања, који овде на Југу влада, онемогућује нашег произвођача да се посвети рационалној обради дувана. Међутим, производња, нарочито финијих дувана изискује добре дуванске мајсторе. Зато, можемо слободно рећи, да нашој производњи

* Штампарском омашком на стр. 4 изостављено је означавање произведених и извезених количина дувана у Бугарској и Грчкој, услед чега изнете цифре нису јасне. Та статистика треба да гласи:

године	у Грчкој:		у Бугарској:	
	произведено кгр.	извезено кгр.	произведено кгр.	извезено кгр.
1924	50,174.398	41,932.923	48,903.925	31,735.055
итд.	итд.	итд.	итд.	итд.

дувана недостају дувански мајстори-специјалисти који се искључиво посвећују производњом дувана. У оскудици земљишта већи број произвођача користи са производњу дувана и оне терене који нису подесни за дуван. Таква дуваништа дају слабе а често и рђаве дуване, који се као конкурентна роба не могу ни појављивати на страним тржиштима. У погледу обраде земљишта, неге, сушења, калупљења и паковања дувана, такође се могу истаћи примедбе, које карактеришу, не само недовољну стручност, већ и индолентност знатног броја наших произвођача дувана. Неокопано, непрашено, коровљиво дуваниште не даје добру бербу. На време необран дуван, зелен или презрео, губи у откупну половину своје вредности. У сушењу дуван остављен на милост и немилост временским приликама, често губи и више од половине своје вредности. И у слабом сређивању (калупљењу и денчењу) дувана, које послове често обављају неспособни или нејаки радници, произвођача погађа слаба откупна цена. Поред ових примедба, треба нагласити и нерационалну штедњу наших произвођача у инвенстирању нај-

Низање дувана у Дебришту (сп. прилепски)

потребнијих објеката, а које захтева свака добра дуванска берба. Мали је број произвођача који подижу и најпримитивније-јевтине дуванске сушнице, а још мањи број оних, који располажу са подесним зградама за смештај и чување осушеног дувана до предаје откупним комисијама. Сви ови, и многи други недостаци, доводе у питање повећање дуванске производње а нарочито извоз дуванских вишкова. Велика производња дувана, преко домаће потрошње, мора бити обезбеђена сигурном продајом у иностранству. На светском тржишту побеђују само дувани здрави, доброг квалитета и лепо сређени; рђави, несређени дувани често остају непродати. То су чињенице, о којима се мора водити рачуна, сваком приликом, када је реч о повећавању производње дувана преко домаће потрошње.

Стручном анализом изнетих узрока, који делом карактеришу екстензивну дуванску производњу, откривају се и други узроци који леже ван моћи произвођача дувана. Самим тим, што по закону дуван не припада произвођачу већ Држави, њему је одузета могућност да са својим производом слободно располаже. Значи, да дуванска производња подлежи диригованом газдовању коме се произвођачи морају покора-

вати. Према томе оправдано је, да узроке за неуспехе на производњи треба тражити и у систему тога газдовања. Нећемо се огрешити, ако устврдимо, да нашим произвођачима дувана недостаје душевни полет и елан за интензивном производњом дувана. Код њих је утрнула љубав према дуванској биљци која их храни, а у исто време доноси горчину. Са ризиком да му производ не оде у бесцење, са страхом да не искуси многобројне казнене одредбе, произвођачи су изложени „дуванској маларији“ од сетве дуванског семена па до предаје сређеног дувана откупним комисијама. Под овим околностима произвођачи се не одушевљавају производњом дувана. Последице тога видимо у бројном опадању способних професионалних произвођача, а порасту оних, који по нужди

Сушење дувана на зидовима у Кочану

гаје дуван као споредан усев, са којим често воде и шпекулативну кријумчарску трговину. Откупне цене дувана, које произвођачу не надокнађују уложени труд око обраде дувана, утичу не економски јаче произвођаче да културу дувана замењују гајењем других рентабилнијих усева. Одредба, која обвезује произвођача на искључиву сетву „државног дуванског семена“, које опитима на лицу места није опробано нити аклиматизирано, а које у квалитету често подбацује, осетно погађа интересе произвођача дувана. И друге нерационалне одредбе утичу на депресију у дуванској производњи а материјално погађају произвођача дувана. Обавезно залажање дуванских струкова, поништавање више посађених струкова, кажњавање за мање посађени број струкова, поништавање засађеног дувана преко рока одређеног за расађивање, оптуживање произвођача за мањак у дуванским листовима у зеленом стању,

условљавање рока за предају дувана итд., све те одредбе не иду у прилог развоја дуванске производње. Међу овим, нарочито се истиче абнормална одредба, која условљава произвођаче на бербу, сушење и низање дувана до последњег листа, без обзира је ли то лишће здраво или болесно, труло или неупотребљиво. На уштрб ко,исног рада око сређивања здравог дувана, произвођачи су изложени траћењу радне снаге око бербе, сушења и низања неупотребљивог дуванског лишћа. Чувајући те болесне и неупотребљиве дуване до предаје откупним комисијама, произвођачи, против своје воље, одржавају расаднике дуванских болести и штеточина. Ови дефектни дувани, чија се количина у бербама често пење и на 25⁰/₀, а који се у откупу обично спаљују или протурају у ниже класе, умањују просечну откупну цену, стварају незадовољство код произвођача и дају повода необавештеним да верују, да се дуван плаћа као спанаћ. Поред тога, ови неупотребљиви дувани, којима су дувански магацини пренатрпани, убијају реноме нашим дуванима, погоршавају домаћу фабрикацију, утичу на опадање продаје у земљи и знатно коче извоз наших дувана ван земље.

Из ове кратке расправе може се извести закључак, да главнији узроци застоја у нашој дуванској производњи леже у нерационалном диригованом систему. Уклањањем тих узрока и изменом система газдовања, можемо посигурно постићи оживљавање дуванске производње, и дочекати, да та привредна грана, у коју упиру очи стотину хиљада: произвођача, радника, занатлија и других привредника у Јужној Србији, након 20 јалових година, уроди једрим плодовима.

Ing. Драг. Вуличевић

Стајско ђубре

Без стајског ђубрета не може бити успешне њивске производње, јер земљи морају да се враћају они састојци који јој се производима одузимају. Најевтиније и најзгодније враћање тих састојака је у облику стајског ђубрета. Зато свако пољопривредно газдинство мора да држи довољан број стоке, да може произвести довољно ђубрета, тј. онолико ђубрета, да са њим може сваке четврте године добро нађубрити сваку њиву. За ђубрење једног хектара земље потребно је 30—40 кола ђубрета, а за производњу ове количине ђубрета потребно је 3—4 грла крупне стоке. Према томе једно имање од 4 ха земље треба да држи 3—4 крупне стоке, па да може сваке четврте године ђубрити сваку њиву. Према овоме лако је израчунати за свако имање колико је потребно да држи стоке ради производње довољне количине стајског ђубрета. Ситна стока узима се у рачун тако, да се за свако грло крупне стоке рачуна 10 грла ситне.

Нека имања, која су увела моторну радну снагу уместо сточне, те немају потребе да држе радну стоку која би им производила узгред ђубре, морају да држе стоку тако рећи само за производњу стајског ђубрета. То исто морају и мања имања и имања са специјалним културама за чије обделавање није потребно много или и никако сточног рада. Таква имања држе стоку као нужно зло, и морају се помоћи

тима да држе онаку стоку чији ће производи доносити највише користи, а који ће уједно производити доста и доброг стајског ђубрета.

Кад су се први пут почела производити и употребљавати вештачка ђубрива мислило је се, да ће оно моћи заменити стајско ђубре. Али, показало се да то није могуће и да вештачко ђубриво може бити само допуна стајском. Показало се, да се земља мора редовно ђубрити не само ради састојака, који се у плодовима из земље износе, већ и ради тога да се у земљу унесе органски (биљни) материјал, који служи за бољи развитак микроорганизама у земљи; још боље речено мора се дати хране сићушним живим бићима, који у земљи живе и који претварају хранљиве састојке у такве облике да их биљке могу примити. Поред овога, органски материјал у стајском ђубрету знатно доприноси, да се структура оранице побољшава, земља постаје лакша за обраду и способнија за производњу.

Стајско ђубре мора се добро спремити и чувати до употребе, да би сачувало своју снагу, јер рђавим поступком може да изгуби много од своје вредности. Добрим спремањем се тежи, да се ђубре до изношења на њиву толико распадне, да у земљи може брзо и повољно да делује на биљке; али с друге стране да се тим распадањем не изгуби (не изветри) много хранљивих састојака. Најбољи начин спремања стајског ђубрета је следећи:

Ђубре чим се изнесе из стаје треба да се однесе на ђубриште, које треба да има равно и непропусно дно (може и од набијене иловаче, али је боље од бетона). Дно ђубришта може бити равно са површином земље, а може бити и нешто укопано, али не много, да не би било тешко извлачење ђубрета и да се не би осока из осочне јаме повраћала и задржавала у ђубрету. Ђубре треба ређати на ђубриште тако, да се сво ђубре које се једног дана донесе из стаје сложи у један крај ђубришта у гомилу у облику коцке висине око један метар (ако ђубрета има више, онда задржати висину од један метар и слагати више у дужину и ширину). И тако свакодневно редом једно до другог. Кад се у којој коцки ђубре угреје до око 65°C, онда га треба добро нагазити да се слегне, те да се престане даље загревати. Кад се по целој површини ђубришта сложи овако један ред ђубрета, онда се ређа други и тако све навише докле се може. Ђубре треба правилно слагати, тако да сложено ђубре добије изглед правилне гомиле са усправним странама. Стране гомиле добро је да се замажу блатом од иловаче, да би ђубре имало што мањи додир са ваздухом.

Овако спремљено ђубре најбоље сачува све своје састојке и најбоље делује на живот микроорганизама у земљи, као и на физикални састав оранице. При извожењу на њиву, треба га одмах растурати и заоравати.

Ing. Б. Атанацковић

Ждребна Кобила

Сезона опасивања код нас траје од почетка марта до краја јуна. Према овоме кобиле су ушле у другу половину ждребности, када већ треба водити рачуна о томе њеном стању. Кобилу треба почети приштеђивати од сувише тешких послова, нарочито пак поштедети је од удараца. Чувати је од назеба, а нарочито колике. У колико се приближује ждребљење у толико ова пажња треба да је већа. Препоручује се, да се на два месеца пре ждребљења кобила пошдети сваког посла. У том случају кобилу треба пуштати у испуст да се слободно креће, а не да стоји везана у штали. Ко има више коња и није му нужно да кобила ради, треба да је остави ова два месеца на миру. Али како је већини наших земљорадника тешко да за оволико времена искључи кобилу из посла, то је може и даље, све до на 15 дана пред ждребљење, употребљавати с пажњом за лакше послове. Високо ждребну кобилу треба и пажљивије хранити, давати јој бољу — лакше сварљиву и беланчевинама богатију храну. Најбоље је сено од луцерке или друге детелине, овас и пшеничне мекиње. Избегавати храну, која може да изазове поремећај у варењу (пролив, затвор или колику). — По ждребљењу кобилу треба поштедети свакога посла 15 дана, а затим се може употребљавати за сваки посао. Ждребе може ићи с мајком, у колико кобила не ради с плугом или каквом другом справом о коју се ждребе може повредити.

Ing. Б. Атанацковић.

„Како се сузбијају штеточине и болести на воћу“ и „Које сорте јабуке и крушке треба гајити“

Поучне књижице у издању „Сељачког буквара“

Ова два питања толико су важна за свакога воћара, како за онога који је скоро почео да се бави воћарством, тако и за оног који се одавно њиме бави, да им морамо највећу пажњу посветити.

И ако је до сада много о томе писано и говорено, ипак, на жалост, већина воћара код нас бере са својих воћака само онолико, колико им милостиво оставе штеточине и болести. Исто тако, не воде рачуна ни о избору сората, нити показују ону бригу и негу која је воћу потребна за обилно доношење здравих плодова.

Дванаести је час, да сваки воћар најозбиљније размисли о горе постављеним питањима, и да учини све оно што се још може учинити.

Да би пак знао шта и како треба учинити, треба да набави ове две књижице „Сељачког буквара“, јер ће тамо наћи упутства и како се

воћке саде, како се негују, које сорте треба садити, како се бране и лече од болести и штеточина, и све остало што воћару треба.

Ради овога сваки воћар треба, да од својих оскудних средстава одвоји 12 динара, колико коштају ове две књижице (свака по 6 дин.), и набави их. Књиге се наручују на адресу „Сељачког буквара“ Београд, Карађорђева ул. бр. 61 а новац се шаље преко чековног рачуна број 54256. Исто тако свако се може обратити пољопривредном референту свога среза, да му он ове књиге прибави.

Вредност ових књига је у толико већа, што су писане тако, да их сваки земљорадник може лако разумети.

Кичево, 27-XII-1938 г.

К. Р. Стојановић

и
ва
,),
д,
ој
ту
их

